

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ALMANAC 1923

L'ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

ANY XXXV
DE SA PUBLICACIÓ
A. LOPEZ
EDITOR

RAMBLA DEL MITJ 20
BARCELONA

GENER, per W. HAMILTON

1 dill. La Circumsició.	17 dim. S. Antoni, abad.
2 dim. Sts. Isidor i Marcel	18 dij. La càtedra de S. Pere.
3 dim. Sts. Anter i Daniel.	19 div. S. Canut, rei
4 dij. S. Aquilí i comp. ms	20 dis. S. Sebastià, mr.
5 div. S. Telesfor, mr.	21 diu. S. Fructuós, mr.
6 dis. Els Sants Reis.	22 dill. S. Vicens i Atanasi.
7 diu. Sts. Julià i Teodor.	23 dim. S. Ildefons, bisbe.
8 dill. S. Llucià i comp. ms.	24 dim. Ntra. Sra. de la Pau.
9 dim. Sta. Basilissa, verge	25 dij. Conversió de S. Pau.
10 dim. S. Gonzal, mr.	26 div. S. Policarp.
11 dij. Sts. Higini i Silvi.	27 dis. S. Joan Crisostom.
12 div. Sts. Benet i Arcadi	28 diu. S. Julià, bisbe.
13 dis. S. Gumersinde, mr.	29 dill. S. Francisco de Sales
14 diu. S. Hilari, bisbe.	30 dim. Sta. Martina.
15 dill. S. Joan de P.	31 dim. S. Pere Nolasc.
16 dim. El dolç Nom de Jesús	

FEBRER, per W. HAMILTON

1 dij. Sts. Ignasi i Cecill.
 2 div. La Purificació de la Verge.
 3 dis. S. Blai, bisbe.
 4 diu. S. Andreu Corsino.
 5 dill. Santa Agueda.
 6 dim. Sta. Dorotea, verge.
 7 dim. S. Romuald.
 8 dij. S. Joan de Mata.
 9 div. Sta. Polonia.
 10 dis. Sta. Escolàstica.
 11 diu. S. Sadurní.
 12 dill. Sta. Eularia, verge.
 13 dim. St. Benigne.
 14 dim. Sts. Vital i Valenti.
 15 dij. S. Faustí.

16 div. S. Julià, mr.
 17 dis. S. Julià Capadocia.
 18 diu. S. Simeó.
 19 dill. S. Gabí, mr.
 20 dim. Sts. Lleó i Nemesi.
 21 dim. S. Feliu b.
 22 dij. La C. de S. Pere en en Antioquia.
 23 div. Sta. Marguerida.
 24 dis. S. Maties.
 25 diu. S. Cesàreo.
 26 dill. S. Alexandre.
 27 dim. S. Leandre, arqueb., i S. Baldomer.
 28 dim. S. Romà, abad.

MARÇ, per W. HAMILTON

1 dij. *Cendra*. S. Rossendo.
 2 div. S. Lluçà.
 3 dis. S. Emeteri.
 4 diu. S. Casimir, rei.
 5 dill. *I de Cuar*. S. Eusebi.
 6 dim. S. Olaguer.
 7 dim. S. Tomàs de Aquino
 8 dij. S. Joan de Déu.
 9 div. Sta. Francisca.
 10 dis. S. Melitó.
 11 diu. S. Eulogi.
 12 dill. *II de Cuar*. S. Gregori
 13 dim. Sts. Ramir i Salomó.
 14 dim. S.^a Matilde.
 15 dij. Sta. Madrona, verge.
 16 div. S. Julià

17 dis. S. Patrici.
 18 diu. S. Gabriel arcàngel.
 19 dill. *III de Cuar*. S. Josep
 20 dim. S. Nicet.
 21 dim. S. Benet.
 22 dij. Sta. Dèogracies.
 23 div. S. Victorià.
 24 dis. S. Agapit.
 25 diu. L'Anunc. de N.^a S.^a
 26 dill. *IV de Cuar*. S. Brauli
 27 dim. S. Rupert.
 28 dim. S. Càstor.
 29 dij. S. Eustasi.
 30 div. S. Joan Clímac.
 31 dis. St. Amós.

ABRIL, per W. HAMILTON

1 diu. *Pasqua de R. S. Venanci.*
 2 dill. S. Francisco de P.
 3 dim. S. Pancràs.
 4 dim. S. Isidor.
 5 dij. S. Vic Ferrer.
 6 div. S. Celestí.
 7 dis. S. Epifani.
 8 diu. St. Dionís.
 9 dill. Sta. Casilda.
 10 dim. St. Esequiel.
 11 dim. S. Lleó.
 12 dij. Sts. Víctor i Zenón.
 13 div. S. Armengold.
 14 dis. S. Tiburci
 15 diu. Sta. Anastasia.

16 dill. S. Toribi.
 17 dim. S. Anicet p.
 18 dim. S. Eleuteri,
 19 dij. S. Vicens m.
 20 div. Sta. Agnès.
 21 dis. S. Anselm.
 22 diu. S. Soter.
 23 dill. S. Jordi.
 24 dim. Sts. Gregori i Fidel
 25 dim. S. Marc, evangelista.
 26 dij. S. Filemó.
 27 div. S. Pere Armengol.
 28 dis. S. Didim, mr.
 29 diu. St Pere mr.
 30 dill. Sta. Caterina de Sena.

MAIG, per W. HAMILTON

1 dim. S. Felip, ap.
 2 dim. S. Atanasi, bisbe.
 3 dij. L'Inv. de la Sta. Creu.
 4 div. Sta. Mònica.
 5 dis. La C. de S. Agustí.
 6 diu. S. Joan A. P. L.
 7 dill. S. Prudenci.
 8 dim. L'apar. de S. Miquel.
 9 dim. S. Gregori.
 10 dij. *L'Ascensió del S.*
 11 div. Patrocini de St. Josep
 12 dis. S. Domènec.
 13 diu. S. Pere Regalat.
 14 dill. S. Bonifaci, mr.
 15 dim. S. Isidre llaurador.
 16 dim. S. Joan Nepom.

17 dij. S. Pasqual B.
 18 div. S. Venanci, mr.
 19 dis. St. Pere C.
 20 diu. *Pasqua de Pent.*
 21 dill. Sta. Maria de Socors.
 22 dim. Sta. Rita de Casia
 23 dim. L'A. de Santiago, ap.
 24 dij. S. Joan F. de Regis
 25 div. Sts. Gregori i Urbà.
 26 dis. S. Felip Neri.
 27 diu. La Sant.^a Trinitat.
 28 dill. S. Just.
 29 dim. S. Màxim.
 30 dim. S. Ferran rei.
 31 dij. **Corpus Christi.**

JUNY, per W. HAMILTON

1 div. S. Segond, mr.
 2 dis. S. Marcellí i Sta. Paula
 3 diu. S. Isaac, monjo.
 4 dill. *Pasqua de Pent.*
 5 dim. S. Bonifaci, bisbe.
 6 dim. S. Robert.
 7 dij. Sts. Pere i Companys
 8 div. S. Salustia, conf.
 9 dis. Sts. Prim i Fellicia.
 10 diu. Sta. Marguerida.
 11 dill. La Santíssima Tri
 12 dim. S. Joan de Sahagún.
 13 dim. Antoni de Padua.
 14 dij. S. Basili, bisbe.
 15 div. **Corpus Christi.**
 16 dis. S. Aurell.

17 diu. Sts. Manel i Sabel.
 18 dill. Sts. Marc i Marcellí.
 19 dim. S. Gervasi.
 20 dim. S. Silveri, papa.
 21 dij. S. I. luis Gonzaga.
 22 div. S. Paulí, bisbe i cf.
 23 dis. Sagrat Cor de Jesús.
 24 diu. La Nat. de St. Joan
 Baptista.
 25 dill. S. Prosper.
 26 dim. Sts. Joan i Pau.
 27 dim. S. Zollo i Companys.
 28 dij. S. Argimir i Lleó.
 29 div. **Sts. Pere i Pau.**
 30 dis. La Con de S. Pau.

JULIOL, per W. HAMILTON

1 diu. Sts. Cast i Secundí.
 2 dill. La Visit. de N.ª S.ª
 3 dim. S. Heliodor.
 4 dim. S. Laureà, bisbe.
 5 dij. S. Miquel dels Sants.
 6 div. Sta. Llúcia.
 7 dis. S. Fermí, bisbe.
 8 diu. Sta. Isabel, viuda.
 9 dill. Sts. Cirilo i Zenon.
 10 dim. Sta. Amalia.
 11 dim. S. Pio I papa.
 12 dij. S. Joan Gualbert.
 13 div. S. Anaclet, papa.
 14 dis. S. Bonaventura.
 15 diu. S. Enric emperador.
 16 dill. Ntra. Sra. del Carme.

17 dim. Sta. Marcelina.
 18 dim. Sta. Sinfrosa, mr.
 19 dij. Stes. Justa i Rufina.
 20 div. Sts. Elies i Geroni.
 21 dis. Stes. Praxedes i Julia.
 22 diu. Sta. Maria Magd.^a
 23 dill. S. Llibori.
 24 dim. Sta. Cristina, verge.
 25 dim. **Sant Jaume**, apostol.
 26 dij. Sta. Agna.
 27 div. S. Pantaleó.
 28 dis. Sts. Nasari i Cels.
 29 diu. Stes. Marta i Beatriu.
 30 dill. Sts. Abdon i Senèn
 31 dim. S. Ignaci de Loyola

AGOST, per W. HAMILTON

1 dim. S. Pere Advíncula.
 2 dij. Ntra. Sra. dels Angels
 3 div. S. Nicodemus.
 4 dis. S. Domingo de G.
 5 diu. La Verge de les Neus.
 6 dill. Transfiguració del S.
 7 dim. S. Gaietà.
 8 dim. S. Ciriac i coms. mrs.
 9 dij. Sts. Romà i Secundí.
 10 div. S. Llorenç.
 11 dis. Sta. Susagna.
 12 diu. Sta. Clara.
 13 dill. Sts. Cassià i Hipòlit.
 14 dim. S. Eusebi.
 15 dim. L'Assumpció de M.^a
 16 dij. S. Joaquim.

17 div. S. Pau, mr.
 18 dis. Sta. Elena.
 19 diu. Sts. Lluís y Donat.
 20 dill. S. Bernard.
 21 dim. S. Donós, mr.
 22 dim. S. Timoteu.
 23 dij. S. Felip Benici.
 24 div. S. Bartomeu, ap.
 25 dis. S. Lluís.
 26 diu. S. Ceferí.
 27 dill. S. Josep de Calasanz.
 28 dim. Sts. Agustí i Moisés.
 29 dim. Degoll. de St. Joan.
 30 dij. Sta. Rosa de Lima.
 31 div. S. Ramon Nonat.

SETEMBRE, per W. HAMILTON.

1 dis.	S. Artur.	16 diu.	S. Corneli.
2 diu.	Sts. Esteve i Antolí.	17 dill.	Les llagues de S. F.
3 dill.	S. Ladislau.	18 dim.	S. Tomas de V.
4 dim.	Sta. Rosalía.	19 dim.	S. Genari.
5 dim.	S. Llorenç Justinià.	20 dij.	S. Eustaqui, mr.
6 dij.	S. Eugeni.	21 div.	S. Mateu, ap.
7 div.	Sta. Regina, verge.	22 dis.	S. Maurici, mr.
8 dis.	La Nativitat de Marfa.	23 diu.	Sta. Tecla.
9 diu.	S. Gorgoni, màrtir.	24 dill.	La Verge de la Mercè.
10 dill.	S. Ciprià Eng.	25 dim.	Sts. Llop i Cleofà.
11 dim.	S. Emilià.	26 dim.	S. Cebrià.
12 dim.	El Dolç Nom de M. ^a	27 dij.	Sts. Cosme i Damià
13 dij.	Sts. Felip i Eulogi.	28 div.	S. Wenceslau.
14 div.	L'Exaltació de la Santa Creu	29 dis.	S. Miquel Arcàngel.
15 dis.	S. Nicomedes, mr.	30 diu.	S. Geroni.

OCTUBRE, per W. HAMILTON

1 dill. S. Remigi, b. i c.
 2 dim. S. Saturi.
 3 dim. S. Candid.
 4 dij. S. Francisco d'Assís.
 5 div. Sts, Placid i Frollà.
 6 dis. Sts. Bru i Emili.
 7 diu. Ntra. Sra. del Roser.
 8 dill. Sta. Brígida.
 9 dim. S. Dionís Aeropag.
 10 dim. S. Francisco de B.
 11 dij. S. Nicasi.
 12 div. La Verge del Pilar.
 13 dis. S. Eduard.
 14 diu. S. Calixte I, papa
 15 dill. Sta. Teresa de Jesus
 16 dim. Sts. Gal i Ambrosi.

17 dim. Sta. Eduvigis, viuda.
 18 dij. S. Lluc i Sta. Julia.
 19 div. S. Pere d'Alcantara.
 20 dis. S. Joan Canci.
 21 diu. Sta. Ursula.
 22 dill. Sta. Maria Salomé.
 23 dim. S. Pere Pasqual.
 24 dim. S. Rafel, arcangel
 25 dij. S. Crisanto.
 26 div. S. Evarist, papa
 27 dis. S. Vicens.
 28 diu. S. Judes Tadeu.
 29 dill. S. Narcís, bisbe.
 30 dim. S. Claudi.
 31 dim. S. Quintí

NOVEMBRE, per W. HAMILTON

1 dij. **Tots-Sants.**
 2 div. **Comm. dels Difunts.**
 3 dis. **Inn. Mrs de Saragossa**
 4 diu. **S. Carles Borromeu.**
 5 dill. **S. Zacaries.**
 6 dim. **S. Sever.**
 7 dim. **S. Florenci.**
 8 dij. **S. Arme igol.**
 9 div. **El Patr. de Ntra. Sra.**
 10 dis. **S. Andreu Avelí.**
 11 diu. **Sts. Martí i Millà.**
 12 dill. **S. Diego d'Alcalá.**
 13 dim. **S. Eugeni III, arq.**
 14 dim. **S. Serapi.**
 15 dij. **S. Eugeni.**
 16 div. **S. Rufi.**

17 dis. **Sta. Gertrudis.**
 18 diu. **La D. de la B. S. P.**
 19 dill. **Sta. Isabel, reina.**
 20 dim. **S. Feliu de Valois.**
 21 dim. **La Presentació de**
 Ntra. Sra.
 22 dij. **Sta. Cecília.**
 23 div. **S. Climent, papa.**
 24 dis. **S. Joan de la Creu**
 25 diu. **Sta. Caterina.**
 26 dill. **Les noces de la Verge**
 27 dim. **S. Primitiu.**
 28 dim. **S. Gregori III, papa**
 29 dij. **S. Sadurní.**
 30 div. **S. Andreu.**

DESEMBRE, per W. HAMILTON

1 dis. Sta. Natalia.
 2 diu. Sta. Bibiana.
 3 dill. S. Francisco Xavier
 4 dim. Sta. Bàrbara, verge.
 5 dim. S. Dalmau.
 6 dij. S. Nicolau de Bari.
 7 div. S. Ambròs.
 8 dis. Puríssima Concepció.
 9 diu. Sta. Llugaia.
 10 dill. La Verge de Loreto.
 11 dim. S. Sabí.
 12 dim. N.^a S.^a de Guadalupe
 13 dij. Sta. Lucia.
 14 div. S. Nicasí.
 15 dis. S. Ireneo, mr.
 16 diu. S. Eusebi.

17 dill. S. Llatzer, bisbe.
 18 dim. Verge de l'Esperança.
 19 dim. Sta. Fausta.
 20 dij. S. Domingo de Silos
 21 div. S. Tomàs.
 22 dis. S. Demetri.
 23 diu. Sta. Victoria.
 24 dill. S. Gregori.
 25 dim. **Naixement de Jesús**
 26 dim. S. Esteve.
 27 dij. S. Joan, apòst. i ev.
 28 div. Els Sants Ignocents
 29 dis. S. Tomàs Cantu.
 30 diu. Trasl. de Santiago.
 31 dill. S. Silvestre papa.

OBRIM LA PORTA

El porter, avui, sóc jo. Sóc jo el qui obro la porta al text de l'ALMANAC. I és per a mi un veritable honor. Abans, ¿qui hauria gosat a dir que el fer de porter pogués donar honor a un home? Però avui, en l'època que impera, el foot-ball, els porters hem sigut enlairats a categoria.

Els porters, o les porteres, que pel cas és igual, acostumen a ésser xerraires. Està clar que també n'hi ha d'eixuts i mal carats. Però jo no sóc de aquests. A mi m'agrada saber-ho tot, xafardejar de tot per a poder contar-ho tot al primer que es presenta. Em pesa més un secret que un pecat mortal.

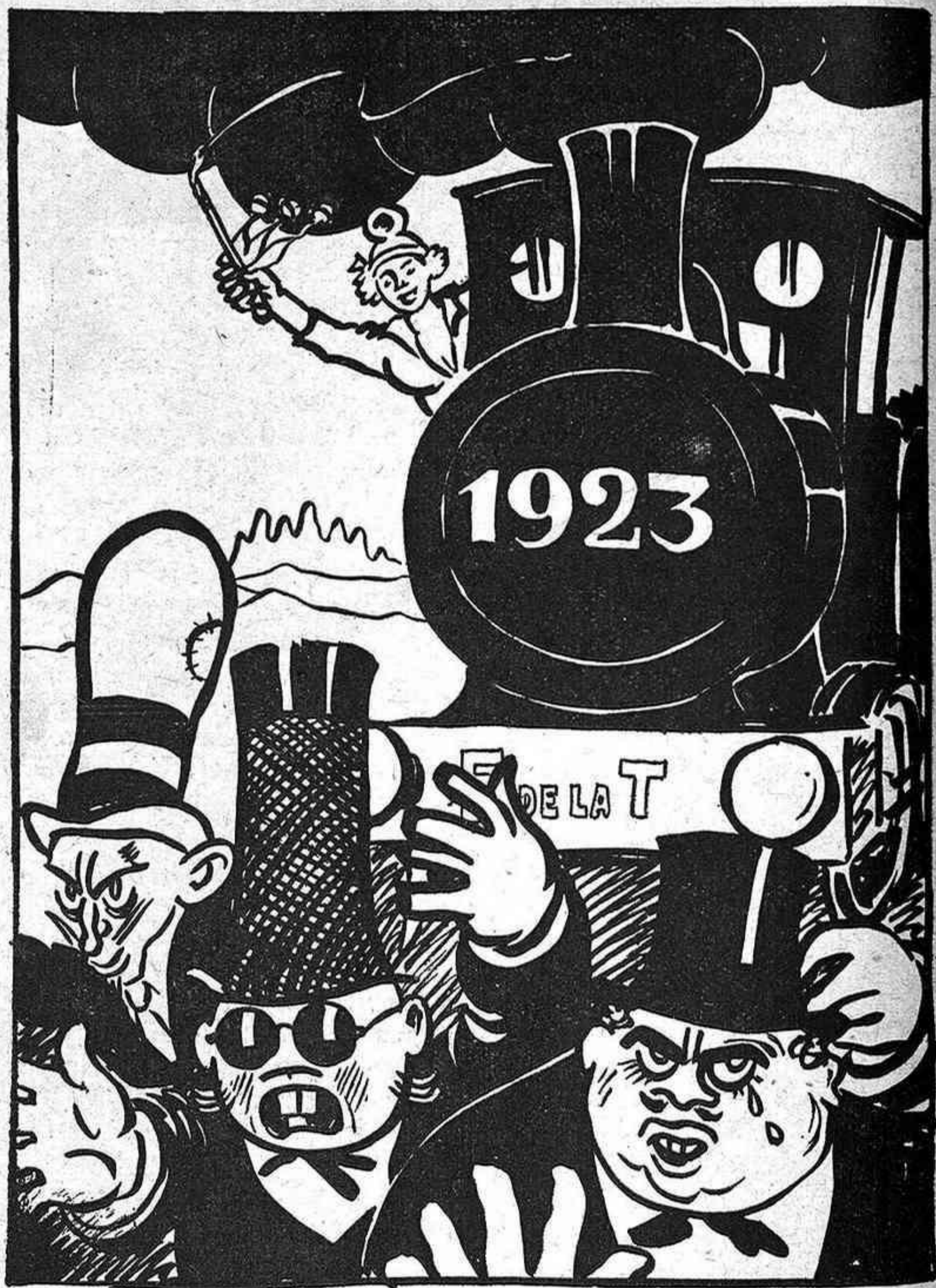
M'agrada saber lo que passa a casa dels veïns de la meva escaleta; m'agrada saber lo que passa per la ciutat... Mes amb això no en tinc prou. Em consideraria un home molt curt, molt limitat, si no em cregués una mica enterat de lo que passa per Catalunya, per Espanya, per Europa, pel món enter. Perquè heu de saber que jo sóc un porter a la moderna i per tant la meva xafarderia no té límits ni fronteres.

Mes com estic condemnat a passar la jornada quotidiana i també la jornada més llarga i feixuga de la vida a dins d'una estreta porteria, no puc enterar-me de res directament. El meu saber, que és molt, és tot de crèdit. Visc de prestat, però ningú s'en dona compte. Explico lo que em diuen. Devegades conto a un veí lo que ell mateix m'ha dit tres dies abans; però com que ho transfiguro, perquè encara que mal m'està el dir-ho, tinc una mica d'imaginació, dono un cert llustre a les coses, que les fa semblar noves. I els veïns arriben a dir que jo me les invento.

I no és veritat. Jo, des de la meva porteria estreta, no veig res, però ho sé tot. No tinc cap necessitat d'inventar. Lo que passa a l'escala ho sé pels mateixos veïns. Lo que passa al barri ho sé pels meus clients. (Tinc una botigueta on veng les coses més heterogènies). Lo que passa a la ciutat ho sé com tothom; per les mentides que corren per la ciutat. Lo que passa a Espanya ho sé pels diaris, que és la manera de no saber res. Lo que passa pel món — que és tan gran — ho sé per un diari francès que porten a un senyor de l'escala i que deixen a la porteria. Jo sé una mica de francès — de jove vaig estar uns mesos a Perpinyà — i m'entretinc en llegir el diari estranger que amb prou feines entenc. Lo suficient, per això, per a fer-me un garbuix de mil dimonis.

Doncs, amb aquestes fonts de coneixement que us he anat dient, jo passo per l'home més enterat del barri. I lo bo és que no sols la marmanyera i la serventa i el sabater, i l'adroguer i el manyà de la cantonada acudeixen a mi per estar ben enterats, sinó que s'aturen també a la meva botigueta en busca de noves, el doctor del primer pis, l'advocat del segon, l'apotecari del costat, el jutge del principal, el regidor del davant de casa, un senyor intel·lectual que escriu llibres i firs — esga-

PAS A LA LLUM, per *Picanyol*

—Ara us conec, ànimes tenebroses, que fugiu com els rats-penats davant del Sol

rrifeu-vos — un periodista d'aquests que en diuen *reporters*, que sembla, si el mot no m'enganya, que ha d'ésser una mena de porter de primera, un porter més porter que jo i per això porta el *re* davant.

Tot l'any la meva botigueta està plena, i això que les mercaderies que hi venc són bastant averiades. Però no hi venen per les mercaderies, sinó per les noves que hi pesquen, més averiades encara. I quan s'acosten les tradicionals i poètiques festes fartaneres de Nadal i Cap d'Any, època en que em veuen més content que de costum — perquè ja flairo l'olor de les propines i del gall d'indi rostit — els meus clients em demanen tots els anys, irvariablement, una mena de resum de l'any que fineix i una mena de profecia, o discurs augural de l'any que va a començar.

Jo, que del passat no en sé res clar, com ells mateixos, i del futur no en sé res ni clar ni espès, ric per dessota del nas i fins em resisteixo una mica a enganyar als meus clients. Però la meva resistència és inútil. Els meus clients, com tothom, volen ésser enganyats. I jo, naturament, els enganyo. Cada any els dic lo mateix i cada any ho troben nou. Els faig un discurs que es podria titular *Records i esperances*, i que aquest any podria resumir-se així:

No hi ha res nou sota el sol. Lo que per un home es bo, per un altre és pitjor que la pesta. Quan et creus entrar en un època de pau, ¿qui asseguraria que no va a començar la més cruenta guerra? Ja tenim fóra aquests dos espantalls terribles que es diuen Martínez Anido i Arlegui. Veritat que sembla que Barcelona respiri? Doncs si ho pregunteu a les xicotes alegres us diran que pitjor és l'Ardanaz que l'Anido. I amb tot passa igual...

Així, d'aquesta manera, fent equilibris per a no comprometre a ningú, i sobre tot per a no veure'm compromès jo mateix, els parlo del plet de les Rambles, dels Sindicats, de l'expedient Picasso... Una mica de tot, del passat, del present i del futur; de l'escaleta i del barri; de la ciutat i de Catalunya; d'Espanya i de l'estranger; d'En Sánchez Guerra, d'En Bonar Law i d'En Mussolini...

Tots escolten el meu discurs una mica ensopits. Però quan dic aquesta frase final: *¡I que rodi la pilota!*, tots es desperten. Perquè es pensen que vaig a parlar de foot-ball. I, efectivament, en parlo una hora seguida sense entendre-hi res. Els meus clients estan entusiasmats. Un d'ells exclama:

—Aquest home ho sap tot. Llàstima que es podreixi en una porteria. Jo, al seu lloc, em faria periodista.

EL PORTER.

L'ENTRADA DE L'ANY, per *Picarol*

—Jo us el porto gras i macu; si acaba sec i tronat, culpeu, en gran part, an aquest que té el cap de guardiola

DESCOBRIMENT, per *Picarol*

—No em coneixes?
—Ah, dimontri, ets En Nandu, i sembles tot un senyor.
—Mare de Déu, què és gran Barcelona.

Les fulles de llorer

La mateixa abundor les fa anar escasses.

Per una fulla de llorer, l'home estudiós es torna tòxic; per unes quantes, l'home ambiciós i envejós comet qualsevol mesquinesa.

Hi ha qui amb un grapat de fulles s'engreixa com amb un manat d'aufals un pollí s'atipa.

Entenem-nos: llorers que facin fulles que s'arrenquen a dojo, es troben en tots el prats de la Adulació i en totes les valls de la Vanitat; llorers, però, que facin fulles que's donen d'una a una, no's troben gaire sovint en els monts del Saber i en els boscatges del Mèrit.

Es per lo mateix que les que abunden es llencen.

Per ço les que escassegen s'aprofiten molt com cal.

Perquè hi han menes de llorer.

No tenen tots les mateixes arrels.

No viuen tots d'igual sava.

No son tots d'una mateixa família...

Hi han llorers *bords*.

I l'abundor de fulles de *llorer bord* fa que escassegin les de *llorer lligitim*.

JOSEP BARBANY.

POEMES MINÚSCOLS

LA CAMPANA DEL POBLE

No sé què té el seu tocar
que amb el seu sò sempre penso
i quan d'ella estic més lluny,
més clar me sembla que el sento.

L'HEREU GANDUL

No treballa cap matí,
a la tarda, devegades;
i a la nit s'en va a l'hostal
a fer petar la xerrada.

LA FESTEJAIRE

Relacions, prou que en tindria
amb l'hereu de cân Janot,
però vol que abans li compri
unes arracades d'or.

GENT DEL CAMP

Esclops pel fang; en temps sec,
espartenyas sense mitges
i mai els sentiú queixar
d'ulls de poll ni de durícies.

EL BOIG

Va pels camps espitregat,
peu descalç i sense gorra;
la minyona del molí,
sempre que el veu passar, plora.

L'ESPIETA

Mig-obrint el finestró
veig lo que fas en ta cambra;
què és bonic trobar-te així,
soleta i tan refiada!

LA JUSTICIA FERESTEGA

Van agafar-lo; al damunt
duia les eines robades;
l'agutzil li ha blavejat
l'esquenam a garrotades.

EL JUTGE DE PAU

Es fill del poble, i amic
del diputat pel districte;
escriu sempre en castellà,
però sense ortografia.

TEMPESTA

Del Canigó malastruc
a la plana el torb rodola;
sota el porxo udola el ca
i xisclen les biseroques.

LES DUES "TOILETTES"

Cada matí, la Rosons,
al llevar-se, cuida l'euga;
després se pentina un xic
per si el promès la vé a veure.

COMPENSACIO

L'ha deixada el seu promès
i dos li'n van al darrera;
quan Déu ens tanca un camí,
ens obre una carretera.

LA GALLINA PONEDORA

"*Quetí-quetasques!*", avisa
la gallina al pondre l'ou;
la mare el pren diligent
i el passa pels ulls del noi.

PEL JULIOL

Quan alça núvols de boll
l'eugassada, al batre a l'era,
què bé s'està allargassat
a l'ombra de la pallerà!

JOIA

Tinc a l'hort un taronger
brillant d'or i de maragdes,
i un rossinyol que a l'estiu
vé a cantar-hi al trenc de l'alba.

FREDERIC GIRONELLA.

TOT L'ANY ÉS CARNAVAL, per R. Opisso

Es l'ideal del *niño bien*
(troni al Marroc, s'enfonzi Espanya)
follejar amb dones de *chipén*,
cantar les glòries del *Champaña*.
Això i ser del *sometent*
és una marca que no enganya.

Cap al futbol

Resulta una verdadera delícia l'encabir-se en l'interior d'un tramvia, un diumenge a la tarda, per a dirigir-se a contemplar un partit de futbol.

Espera que espera i tots ja venen plens, cosa extraordinària! Es que potser la gent ja va a cercar el tramvia al punt de sortida per a després poder retornar còmodament al lloc que han d'anar? No hi ha dubte que fóra una encertada solució.

Els xicotets prou es volen penjar per tots els indrets en que pugui capiguer-hi encara que sigui un sol peu, però els urbans no estan per orgues ni per pilotes i els fan baixar sens compassió. Ells no obstant, no es donen pas per vençuts, ans al contrari, esperen a que el tramvia emprengui la marxa i... una correguda, un salt ben donat, i ja els tens penjats per tots cantons com les butifarres en un rebost ben proveït.

A la fi ens havem pogut encabir després d'esperar molt i de vèncer obstacles a milers, en un d'aquests vehicles conductors de carn humana, que es poden molt bé comparar amb els carros que procedents de l'escorxador reparteixen les carns pels mercats, únicament que els uns porten carn sacrificada i els altres carn disposta al sacrifici...

Per sort o per lo que sigui, resulta que el conductor és un home humanitari amb excès, i tant aprecia als seus consemblants, que encara un xicot o un home no s'enfila d'un salt al pujador, que ja es gira tot irat, i crida amb tò autoritari:

—Faci el favor de baixar!

I per a que pugui baixar més còmodament, ha parat el tramvia. Però els que han de baixar no fan massa cabal de les paraules del conductor, i continuen més tranquils que si sentissin ploure, ja que si ploqués es mullarien i ara prenen el sol.

—Baixin o el tramvia no marxarà! — repeteix el bigotut conductor.

Llavors els al·ludits es donen per entesos, i veient que no hi ha altra solució, es disposen a tocar terra. I ara que voldrien baixar no poden, perquè comencen a passar automòbils pel seu costat i naturalment prefeixen estar penjats allí que encabits sota les rodes dels autos. Quan s'han cansat de passar els autos, baixen els desitjosos viatgers i que no els deixen viatjar... i al cap de poc, reempren la marxa el tramvia amb la satisfacció natural del ferreny conductor.

Els que no estaven gaire satisfets, eren els pacífics viatgers, si és que d'aquell engabiament comprimit se'n pot dir viatjar, perquè amb aquella interrupció veien allunyar-se l'hora d'arribada.

Per pocs moments no passà res de particular, però tan sols per uns curts moments, perquè ben prompte els pujadors estigueren novament plens.

Altra volta es remou irat, el terrible conductor, i crida novament:

—Faci'n el favor de baixar. — I catacruc, el tramvia parat per segona volta. No els queda altre remei que baixar als interruptors de la bona marxa d'aquell tramvia estevenc, que no permet que en els seus prestatges hi hagin més mercaderies que les que hi caben ben ordenadament.

Els que anem drets a la plataforma davantera, ja comencem a perdre la calma. I al repetir-se altra escena igual a les anteriors, un dels viatgers home fort i enèrgic, amb cabell bastant gris, però que és encara

robust i dret com un pi, ja no pot aguantar més i ha d'explotar. Primer diu mig rondinant:

—Anessin als *toros*, ja els hi deixarieu pujar, ja!

El conductor ho ha sentit i es comprèn que avui s'ha senyat al revès, perquè ràpidament contesta:

—Que m'explica a mi dels *toros*. Després que ho faig pel seu bé, perquè no prenguir mal, encara et critiquen...

Ja s'ha entaulat la discussió i el senyor replica:

—Jo només li haig de dir que quan hi ha *toros*, la gent vé enfilada per tots indrets. Quasi al davant del conductor i tot.

—Això expliqui-ho als de *toros*. Jo no hi vaig.

—Tiri, home, tiri. Que els hi haig d'anar a explicar, jo!...

—I doncs a mi tampoc... Després si algú pren mal, el responsable soc jo...

—Tiri home, tiri. I que han de pendre mal! No s'amoini per això, no veu que ja van lleugers! Tiri home, tiri... i no es capfiqui pels altres.

—Tiri... tiri!... és creu que soc un cavall per tirar?

—Doncs engegui el tramvia i no es preocupi de si es pengen o van de cap per avall!

El conductor segueix rondinant, sens que l'hagin convençut les raons del viatger.

Pren part en la discussió un tercer, que també està dret entafurat al mig dels que ocupem la plataforma. Va vestit endreçadament, però d'obrer manual. És home petitet però robust... Porta les pulseres llargues i seguint la mateixa direcció front amunt, li arriben fins a dalt del front, portant afeitat tot el cabell que li faria nosa per a lluir aquella recta tan preciosa, a cada costat de cara... Amb aquell detall i amb el mossegar sossegadament un caliquenyo que porta a la boca... es comprèn desseguida que aquell home ha passat bona part de la seva vida estudiant i repassant les lleis de l'estat...

I bona prova d'això la tenim al sentir les seves primeres paraules.

—Si tothom sapigués la seva obligació, no passarien aquestes coses. La llei prohibeix que un tramvia porti més viatgers dels que hi caben...

El senyor del cabell gris contesta:

—I d'on surt ara vostè amb la llei, estem bé per lleis...

—Sí senyor, sí... Si tothom sapigués les lleis no passarien moltes coses de les que passen.

—Les lleis, les lleis... si ja les sabem les lleis, home, ja les sabem, però els que tindrien de començar per complir-les son les companyies, posant el servei necessari.

—Però el públic tindria de saber també quan es pot exclamar o no, però és clar, com que ningú sap lo que la llei assenyala...

—I que em vol venir a explicar ara vostè de les lleis, tiri home, tiri... si les sé més que vostè...

—Doncs potser si que tindria d'ensenyar-li alguna cosa.

—Vostè?... i ca, home... tiri home, tiri, d'altres coses potser em podria ensenyar, però lo que és de lleis!... tiri home, tiri!...

—Es veu que vostè vol que tothom tiri... No serveixo per tirar. Tant que s'exclama, jo l'enganxaria al davant del tramvia, i llavors si que podria tirar...

El senyor del cabell gris s'inflama com la pólvora, al sentir aqueixes paraules.

—I que m'havia d'enganxar vostè al davant del tramvia... ni vostè ni

LA VINGUDA DELS ANGELOSOS, per *Picardol*

El senyor Esteve s'en pensa una

el fill de Déu plegats, em farien tirar. Si que estem frescos; perquè t'exclames d'arribar tard al fútbol, ja t'enganxarien al davant del tramvia... I que m'havia d'enganxar home... i que m'havia d'enganxar...

I somriu mig per força, però amb una cara que no en fa pas venir de ganes de riure.

El defensor de lleis, vol contestar:

—Home, com que vostè no sap dir altra cosa, que tiri home, tiri...

I es queda amb el tiri a la boca, perquè reb una terrible sotragada, promoguda pel pas d'una dona d'extraordinàries dimensions que vol baixar del tramvia. Prou atapada que està la plataforma i el pas d'aquella voluminosa fembra, forçosament ha d'agreujar el malestar dels viatgers. Amb un poc més, que el saberut de lleis rodola per terra, i si no va fer-ho va ésser únicament, perquè no hi havia lloc al seu entorn per a caure. S'endevinava desseguida que aquella bona dona no sabia pas tampoc gens de lleis ni de quin color es vestien.

Aquell sotrac inesperat, l'havia encara sobressaltat més i l'home, mans enlaire, s'anava exclamant:

—Sembla impossible que hi hagi gent amb tan poca consideració... quina manera d'atropellar!..

El senyor del cabell gris, torna a pendre cartes a l'assumpte.

—Home vos que defenseu tant les lleis, no sé que hi feu dret aquí a la plataforma!

—El mateix que hi deu fer vostè.

—Molt cert, però jo ja vos dic que no m'importen les lleis, però vos!..

—Què?..

—No veieu que hi sobreu aquí! Tan sols poden anar-hi vuit persones i som catorze... conteu doncs si hi sobreu..

—Així també hi sobra vostè!..

—Sí, però primer vos que defenseu el compliment de la llei..

—Doncs ja hi estic bé, i no m'haig de moure.

—Però vos exclameu si vos claven una empenta.

—Perquè hi tinc dret.

—Un dret que trontolla! Val més que calleu, home.

—El que ha de callar es vostè.

I la cosa anava engrescant-se a no ésser que el tramvia arribà a lloc i un crit donat alhora per un sens fi de veus, entusiasmà als viatgers.

¡Goal!.. cridaven, i lo mateix fou sentir-se aquest crit, que posar-se a correr gairebé tots els que anaven al tramvia... i amb les presses promogudes per l'entusiasme que desprenia aquell crit victoriós, atropellaven sens fixar-se, a n'aquell bon defensor de les lleis de l'estat, que bo-i exclamant-se, s'havia pogut quedar dret, després d'haver-lo mig tombat infinitat de vegades, i sol al mig de la plataforma..

Eli havia anat predicant la llei i els altres li havien imposat la seva, sense tantes paraules, però amb més fets..

BADORET

L'ORGANISTA I EL MANXAIRE

(Conte vell)

L'organista de Sant Pere, un dia de funerals fou preguntat de quí era la missa que va tocar.

El manxaire, que escoltava, respongué tot d'un plegat:

—La Missa qu'hem tocat, sàpiga qu'es de *Réquiem* d'En Mozart.

—Siga l'última vegada que responguis, animal... Soc jo sol qui toca l'orga! (l'organista replicà).

Veu's aquí que un altre dia, per més que anés teclejant, l'organista no podia ni una nota fer sonar.

—Que no manxes, tros de *còniam*? (digué al manxaire).—Veurà, (respongué el xicot amb sorna). No digué dies passats que *vostè sol* toca l'orga?... Què'n treuré, doncs, de manxar?

PEPET DEL CARRIL.

L'assassinat que va fer En Xaus

Si venint de muntanya, devallant per la riera, a l'arribar a l'escorxadó no trencaves a la dreta per entrar a Sant Vicents i seguies petjant tou avall, avall, anaves vorejant tota una bandada de poble. A mà esquerra, al fons, oviraves el cementiri i per la banda del poblat, a gran alçària, veies tot d'eixides, dessota, un gran marge serpentejat a mig aire per un estret caminet, i baix el marge, una faixa no molt ample de terra, on hi havien hortets amb tarongers i un gran safaretx.

Abans de trobar la pujada que s'enfilava fins a plaça, al final de la faixa dels hortets, d'esquena a les altres, hi havia una única casa, més bé un casalot, de cara a la riera, que tenia al davant un tros de pla amb una grossa figuera al mig: allí era a Càn Xaus. En aquella vivenda que malgrat d'estar enganxada amb el poble, quedava isolada sense comunicació amb veïns, tot sols, hi feien vida miserable semi-ferestega. En Xaus i la seva dona, la Tuies.

Ell era l'home més sorrut de l'encontrada, per gust no enraonava mai, mirava sols de reüll, feia cara d'idiota, era sec, molt alt i veient-lo caminar, vos haurieu figurat que trepitjava somniers; semblava un ninot de molles. Encara que vell, es mantenia fort i de sol a sol, mai l'haurieu atrapat un moment en vaga; sempre, si no treballava per altri, feinejava per ell. I llevat d'ésser un gran avar, era un infeliçot.

Ella era la seva cabal mitja taronja; tant per lo treballadora, com per lo sorruda i esquerpa. De tipus segurament que encara era més estafalària; de tanta o més alçària que ell, tenia grossa ossada i com que també estava molt magra, mirant-li la cara, coll, braços i mans comes i peus, que no tapaven els pellingos que duia per vestit talment feia l'efecte d'un gros esquelet enfundat en una etxurada bossa de pergami. Feien corre que el seu home se l'havia venuda per cent duros, a uns forasters que, per estranya, la volien per a estudiar-hi quan fos morta.

Un dissabte a la nit, una nit fosca d'hivern, cap allà a les dotze, varen trucar a la porta de Càn Xaus.

En Xaus i la Tuies es despertaren desseguida i ell, sense fer fressa, va acostar-se a la finestra obrint un xic un porticó, per a si podia dar-se compte del perquè podia ésser que en aquella hora truquessin a casa seva. Però per més esforços que va fer, a través del vidre, no pogué veure-hi res.

Van tornar a trucar més fort!

Marit i molla, espantant-se per moments, enraonaven baix. Qui hi devia haver?

Contestarien? Farien el sord?

Ja havia d'ésser molt tard; aquells gamarussos que els tenien agafats de cap d'esquila, que sempre els embromaven, ja havien d'ésser a dormir. No, allò no eren bromes, allò era de mal ésser!

Amb aquestes, abaix, l'entrada va començar a ressonar com un bocoi buit colpejat per diables; però llavors no picaven amb el trucador, devien fer-ho amb pedres grosses, amb quiscura eina!

Ja no n'hi havia de dubte: eren lladres! Com que ningú els hi havia contestat, volien estabellar la porta i entrar a la casa!

Els cops havien parat feia un ratet!

En Xaus va tornar a intentar de veure-hi pel vidre de la finestra; inútil, aquella maleida fosca tot ho embolcallava!

ZAMORA, EL REI DELS PORTERS, per *Picardol*

Se li atribueix aquesta frase: «La mascota soc jo», paròdia d'aquella tan cèlebre de Lluís XIV

En veient que la porta s'aguantava ferma potser els lladres ja se n'havien anat? No forfollarien pas el pany? En Xaus va escoltar amb tota la seva voluntat.. La Tuies tampoc sentia res..

No se n'havien anat, no! Ja tornaven a picar! Altre cop amb el trucador, fent uns repicaments llargs, seguits..

Tant l'home com la dona tremolaven de por! Però an En Xaus, va venir-li record de lo que ja li havien robat una altra vegada, de tots aquells conills, de tota aquella aviram, va atinar amb l'antiga escopeta de canó que des de llavors tenia sempre ben carregada al costat del llit i al pensar que ara anaven per arrepassar-li els duros i les unces que amb tantes suors, engúnies i estalvis havien pogut arreconar, que ja feien un bon munt, la ràbia li dominà la por i sense fer cas de les exclamacions i precés de la Tuies que defallia d'espant, va obrir d'una revolada la finestra i apuntant amb l'escopeta, va mirar cap abaix.

Veíe com fugien unes ombres! quiscú més valent, quedava encara al costat mateix de la porta de entrar a la casa!

—Què hi feu aquí? Què voleu?—va preguntar En Xaus.

—Obriu! — va fer imperiosament per tota resposta, des d'abaix, una veu grossa, fonda.

—Que t'obri? No ho lograràs pas! M'entens, maleit lladregot?

El lladre, impertèrrit, anava trucant: pam.. pam, pam, pam.. pam.., pam, pam, pam i anava dient, només: — Obriu — amb aquella veu paorosa!

Els ulls d'En Xaus adaptats a la fosca, ja veien definida la silueta d'un home alt i gros que portava un gran garrot.

—Mal llamp et mati! No truquis més! Tan es que risquis com que rasquis, no t'obriré! Veste'n si no vols que et clavi una escopatada! Serts?

El lladre continuava com si res, anant trucant i repetint: — Obriu!

—Així se t'enverinés la sang! Així quedessis cec!... Fill d'això, fill d'allò!... Veste'n, t'hi dit!... Mira que et mataré?... Et juro que et mataré! —Pam, pam, pam, pam... Obriu!—no parava de sentir-se.

La ràbia d'En Xaus no tingué més aguant i tancant els ulls, va apretar el gatillo.

Un soroll terrible, com d'una barrinada, va ressonar dos o tres cops per aquells àmbits; l'últim ressò va semblar tornar del cementiri, i el lladre d'abaix, pesadament, sense fer un ai, va caure a terra!

En Xaus quedà fret, amarat de suor, amb una cosa a la gola que l'ofegava; paralizat en la finestra, mirant sens volguer, a la seva víctima!

Per fi va anar a amagar-se a dins, esborronat. I tot va quedar en silenci; en un silenci de mort, aterrador!

Passada qui sap l'estona, com despertant-se, l'assassí es trobà al fons de la seva cambra, apoiat d'esquena a la calaixera per a no caure, i l'escopeta que encara tenia a les mans, va sentir que feia una fortor de pólvora, amarganta, insuportable. Sos ulls cercaren a la Tuies i la vegé més enllà, als peus del llit, mig agenollada, mig caiguda. Amb veu baixa i tremolosa, barbotejant, va dir-li:

—L'he mort!...

Ella va contestar amb un gemec.

Va anar passant més temps i la realitat de la catàstrofe acabà per a presentar-se'ls-hi clara, evident.

El mort no podien pas deixar-lo abaix, allí on estava. Bon punt claregés, que poc deuria mancar-hi els pastors que anaven a treure els remats els descobririen i no tardarien els mossos o els civils a venir a agafar-

los se'ls endurien lligats i els portarien a la presó i després els empalarien, els matarien an ells, a la Tuies, an En Xaus!

No hi havia més remei que baixar a agafar el mort i anar-lo a tirar al safaretx d'En Mandri, que el tenien allí mateix. Amb una pedra lligada al coll, des del mateix Camí de les Eixides, podrien tirar-li, i com que aquell safaretx tan gran no es buidava quasi mai tindrien temps i lloc de vendre-s'ho tot i de fugir cap a un altre poble.

Insultant-se mutuament, conseguiren animar-se, i amb una gran tremolor, petant de dents, apoiant-se l'un amb l'altre i els dos per les parets, com ubriacs, arribaren a l'entrada i obriren la porta. Com la fosca era tan densa, tingueren d'encendre el llum de ganxo per a trobar la pedra i el tros de corda. Amb una feinada gran, per lo que les mans li tremolaven, En Xaus va conseguir lligar la corda a la pedra, que després va arrastrar fins al costat del mort, al que encara no havien gosat mirar. I amb una por! amb un esverament! amb uns esglais! que sols era capàs de contrarrestar l'altre fantasma del càstic que els esperava si eren descoberts, sense mirar-lo ni tocar-lo apenes, varen fer una altra lligada de corda al entorn del coll de l'immòbil interfecte. La pedra va ésser posada sobre la post del pit del cadàver, per a poguer fer la seva conducció, i En Xaus, quasi refet del tràfec, ja tenia agafada a la víctima per sota les aixelles i l'aixecava, manant a la seva dona que l'agafés per les cames, per a anar-lo a tirar al safaretx, quan aquesta, al obeir, feu un xiscle i caigué de cul per terra!...

Una cama del difunt, li havia quedat a les mans!

Al fer un reconeixement amb el llum de ganxo, mala negada!, En Xaus va veure que havia assassinat.. un ninot de palla!

Aquells maleits plagues, havien estat amagats sota la figuera, i al fer-se clar, es trobà el cordill que havien lligat al trucaçor.

L'AVI

FITXES TOPOGRAFiques

Si non é vero é ben trobatto.

L'aigua de la font *Romeu*, en muntanya tan nombrada com la de Sant Bartomeu, és molt fresca i... *regalada*.

Des d'allí fins a les planes, banyades pels xaragalls, s'hi troben. fertils i sanes, eixes sis frondoses valls:

Primerament, tot pradera de visual encantadora, hi ha la esplendent *Vall Fradera* dels pintors inspiradora.

La segona, *Vall dels Pins*, té en soleis i en ombres fresques, entre espessos romanins, molts bucs plens de mel i bresques.

La tres té eix nom ideal: *Bella Vall de les Sirenes*.
Produeix blat candéal i llegums de totes menes.

Minada, en part, per l'agram la quarta es diu *Vall del Ciri*. Ningú hi fa de flors cap ram car són flors de cementiri.

A la quinta, *Vall d'En Ceba*,
encara que en ell desdiu,
va a passar-hi el senyô Esteve,
amb l'*Antonia*, algùn estiu.

I a la sisena, els pagesos,
per 'ver-hi mort centes ànimes

quan la guerra amb els francesos,
l'anomenen.. *Vall de Llàgrimes*.

En totes aquestes valls
el jovent de cada plana
hi cargola típics balls,
sense fartar-hi la sardana.

AGUILETA.

HISTORIETA MUDA, per X.

De quan les bèsties parlaven

De l'amor

S'ha parlat ja tant d'aqueix importantíssim tema que a pesar d'això mai és vell: tots els escriptors de fama universal han provat de definir-lo més o menys extensament, però fins avui cap d'ells l'ha pogut encara descriure com realment és, i jo crec que aniran passant els anys i aqueix continuarà sempre essent un enigma..

Tothom ja sap que antigament l'amor era romàntic i sentimental, però en canvi avui es ja ben realista, restant-li per consegüent molt poc d'aquell romanticisme que tant el caracteritzava.. Avui per desgràcia l'amor és el diner i això ens ho demostren ben clarament la major part dels casaments que baix aquesta base es realitzen però a pesar d'aquesta innovació poc falaguera, encara es veuen algunes damisel-les que somrien en un amor romàntic i sentimental... i per consegüent en un galant somniador..

Moltes d'elles continuaran esperant en va al galant romàntic i somniador, i les altres, la major part, vençudes per la terrible realitat, l'espera els serà més curta, però la felicitat els hi serà més curta encara.

Tornaran aquells temps de Romeo i Julieta? Ho dubto, doncs de romanticisme poc en resta ja.

Però jo, continuo encara admirant força a aquelles damisel-les que sentades sota els arbres d'un jardí formós, esperen.. esperen al galant dels ensomnis llurs i de ses il·lusions totes.

JOSEP MARIA GISPERT

Pensaments sobre la dona

L'home és el fogó, la dona els esmolls i el diable el ventall.

la vida és un desert i la dona és el camell que ens ajuda a passar-lo.

Consulta a la teva dona i fes lo que et dongui la gana.

La dona és com el mar: sumisa al que la desafia i terrible pel que la tem.

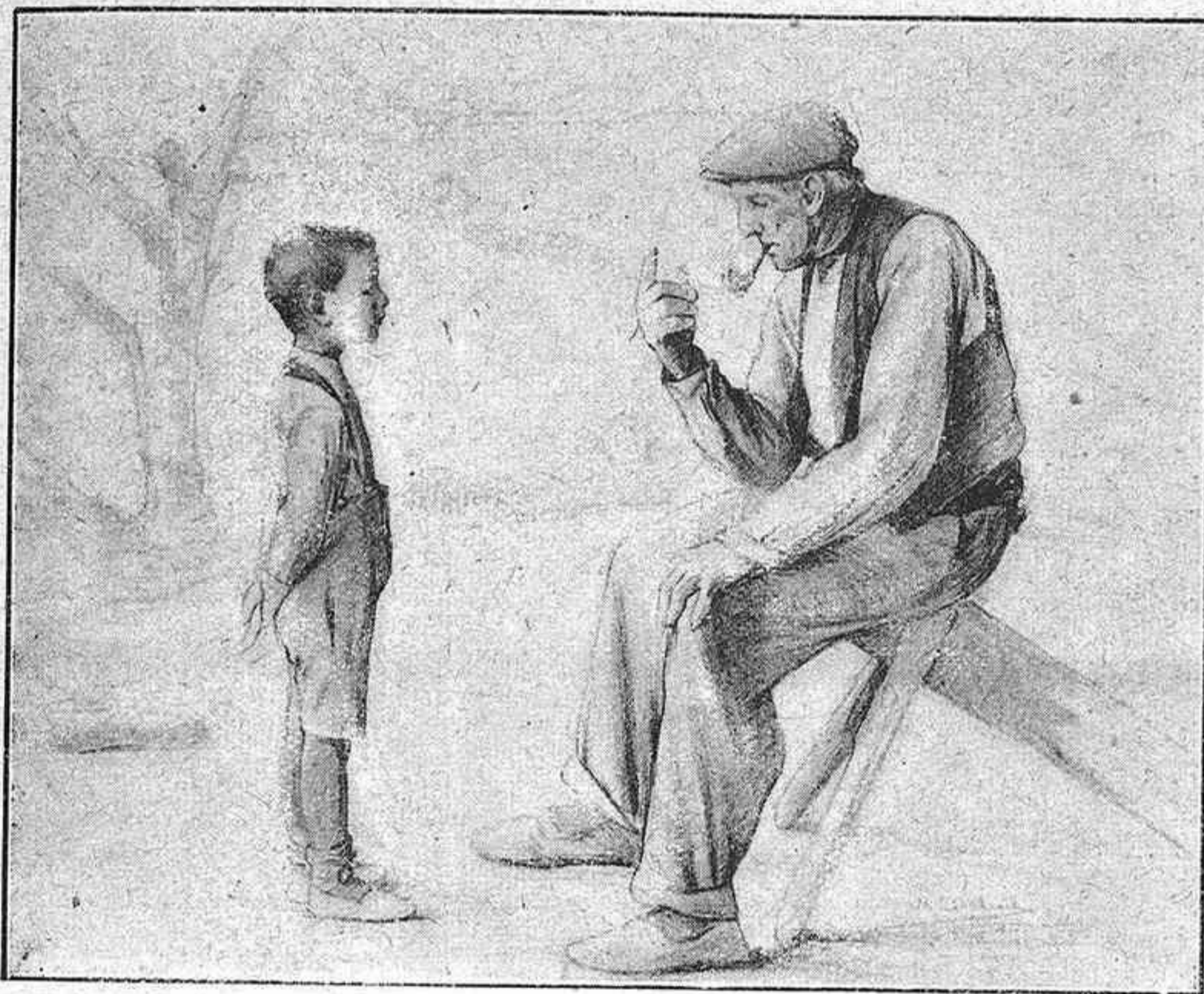
La dona és tot mel o tot fel. La mel es canvia devegades en fel, però el fel no es converteix mai en mel.

Al cap de tres dies, la pluja, un mort o una dona, són les tres coses mes desagradables del món.

La llengua de la dona es una espasa que ella no deixa rovellar mai.

FERRAN D'EGARA.

CONSELL, per M. Balasch

—Val més que siguis rentista
en lloc de ser futbolista.

Els maniàtics

Si hi ha un ser en el món que visqui feliç, content i satisfet, és el plaent mortal que es dedica a col·leccionar alguna cosa. El col·leccionador de objectes viu amb nerviositat constant, abstret, absent de tot allò que no sia enriquir la seva col·lecció i visquent per ella i sols per ella degenera fatalment en maniàtic. Hi ha qui li dóna per col·leccionar segells, i com que constantment els segells se renoven i s'en tiren noves sèries, apart de les velles existents, el pobre home que s'hi dóna acaba per tornar-se tarumba. Per un *sello* de Valaquia se paguen fins 25.000 pessetes. Per un de les illes Mauricio, 27 i 28.000. En canvi no se sap que tinguin cap eficàcia positiva, puix de res curen. Tant és així, que si el nostre interfecte pateix de migranya, en comptes de pendre un segell de Borneo, pendrà resoltament un *sello Yer* i amb quaranta cèntims s'en surt tan guapament. Hi ha qui col·lecciona pipes, però no té mai tabac. En conegürem un de col·leccionador molt original que

col·leccionava bronques. En el teatre, en el passeig, allà on fós, en havent-hi una fembra que li plagués, el nostre col·leccionador se insinuava vingués o no a tom. Ell no esperava rendir a la bella, això era lo de menys; lo important era que davant de la seva insistència el pare, el germà o el marit de la galantejada prenguessin cartes en l'assumpte. Quan la gent s'aturava i el grup s'engroixia, aquells crits, aquell avalot li plavien i el nostre heroi se trobava a la glòria. Després ell, passats uns dies, venia triomfalment, treia un llibre de memòries i us llegia la seva última aventura. Com que tot té les seves quiebres, aquest col·leccionador original també tingué les seves. La darrera bronca de la col·lecció, fou seguida d'una espantable pallissa, i el nostre *intent de Tenorio* ara jau a l'Hospital amb els ossos més aplanats que un pop. Es molt fàcil que aquesta hagi sigut per a ell la bronca definitiva.

A Toledo hi havia un catedràtic de l'Institut que li donava per col·leccionar claus. En tenia de totes èpoques i de tota classe de portes. A volguer, tenia claus en nombre suficient per a tancar totes les portes de la ciutat imperial. Però nostre felix mortal amb tantes claus que tenia, no es recordà de tancar la porta del pis, i la seva senyora, naturalment, trobant oberta la porta de la escapatòria, aprofitant la badada del catedràtic, li fugí amb el sergent de la guàrdia civil.

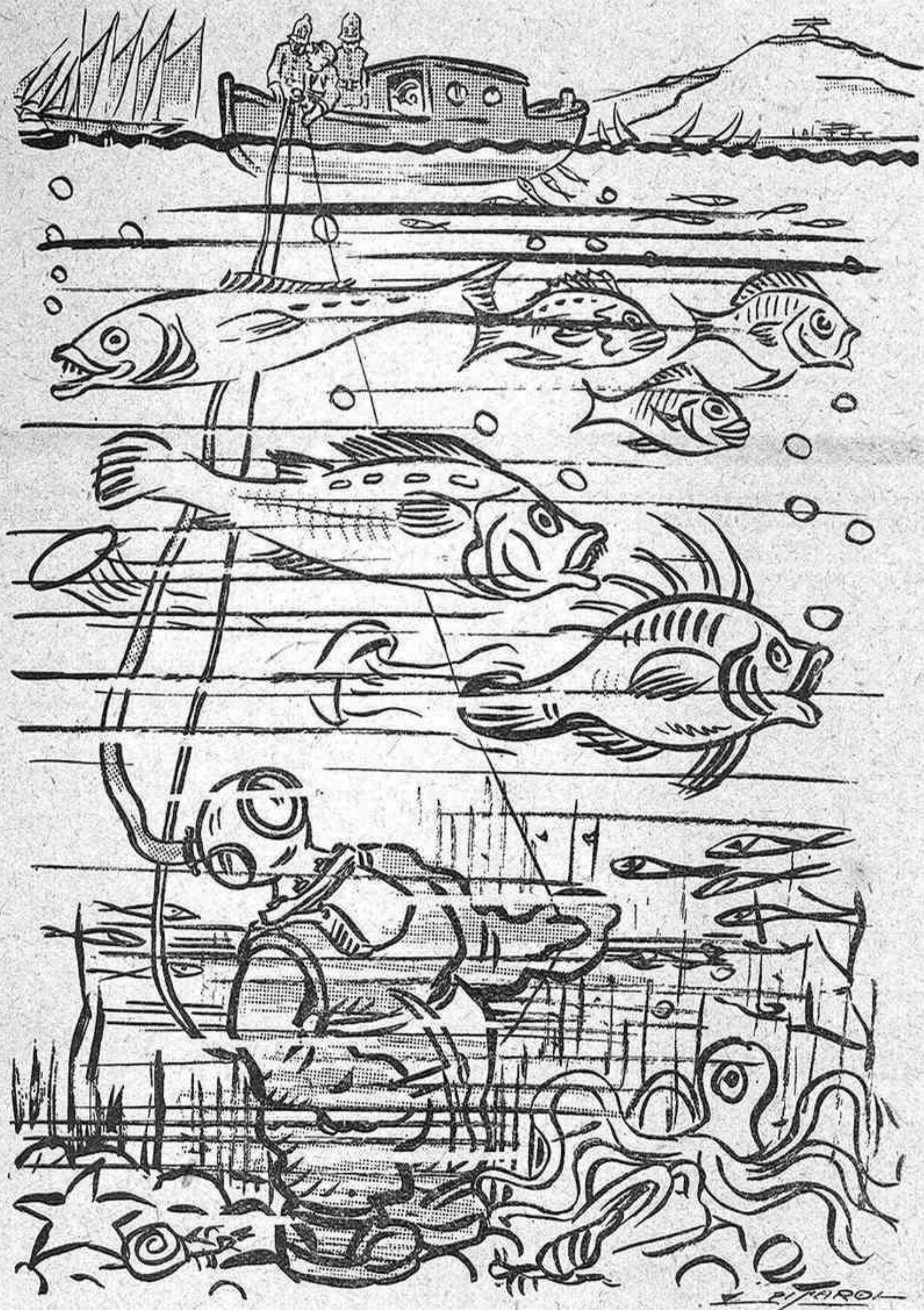
Hi ha els que col·leccionen llibres vells i remenen tots els arxius en cerca de pergamins i palimpsestos. Altres col·leccionen monedes antigues, sabates, armes, llumaneres, pedres, botons, ceràmica i canaris holandesos. Al carrer de casa hi ha un bailet que li dóna per col·leccionar bonys, i amb tres anys que compta solament, ha caigut tantes vegades a la escala de casa seva i al carrer dels altres que sense exagerar poden

SERVEI SANITARI, per F. Soler

—Dubto que tinguis prou benzina per a treure les taques d'aquests paios.

D'AQUELL ATRACO DEL TREN, per *Picardol*

Ni en el fons del mar es troben aquelles 150,000 pessetes

comptar-se-li sempre cent vint-i-quatre bonys i blaus en perfecte estat de conservació. Creiem fundadament que pot batre el *record* dels trucs.

Coneixem, finalment, un veterinari de nombrosa família, amb dona, sogra i nou fills, que encara li quedava humor per a col·leccionar més coses. Tenia una mania amb els ferros vells que era una exageració. Reixes, pica-portes, festers, baranes, balconades, tot lo que amb ferro s'hagi forjat en totes les edats se trobava en la col·lecció del menescal.

Del ferro modern, sense manipular, sense estar convertit en objectes, també en tenia de tota classe. Podieu demanar-li ferro albat, arquer, ba-laustre, en varetes rodones o quadrades, ferro català o sedat, colat blanc, colat gris, colat tacat, colat barrejat, colat negre, ferro comú, quadrillat, quadrejat, de bomba, de creu, del comerç, de llanta, de massa, de metralla, ferro dolç, dolç fos, fibrós, forjat, fort, fort tou, fort dur, fós, galvanitzat, malejable, d'ull de gripau, zincat; de tot tenia i de cap vos hauria dit que no.

La seva especialitat, no obstant, eren les ferradures. En tenia moltes, entre elles de notables, que segons contava, unes havien pertenescut a Babieca, el famós cavall del Cid; altres d'una mula que fou propietat de Felip II, dues de la burra de Balaam i el joc complet de les ferradures de la estàtua eqüestre que En Prim té a Reus. Aquestes trenta sis ferradures eren l'orgull de la col·lecció. No obstant el veterinari estava desconsolat. Dels seus nou fills cap despuntava per res, i el pobre home condemnat a tractar amb animals tota la vida, tenia la tristesa constant de aquell quadro de successors seus que eren uns solemníssims ases. Menys mal que amb les trenta sis ferradures-famoses, pogué deixar a la nombrosa prole calçada per una llarga temporada.

ENRIC BOSCH I VIOLA.

MATINAL A MUNTANYA

A les clarors novelles del matí renaixent
recobren llurs contorns i llurs colors les coses.
En l'atzur, blà i profund, les estrelles s'han foses;
l'aire, fresc i odorós, sospira dolçament.

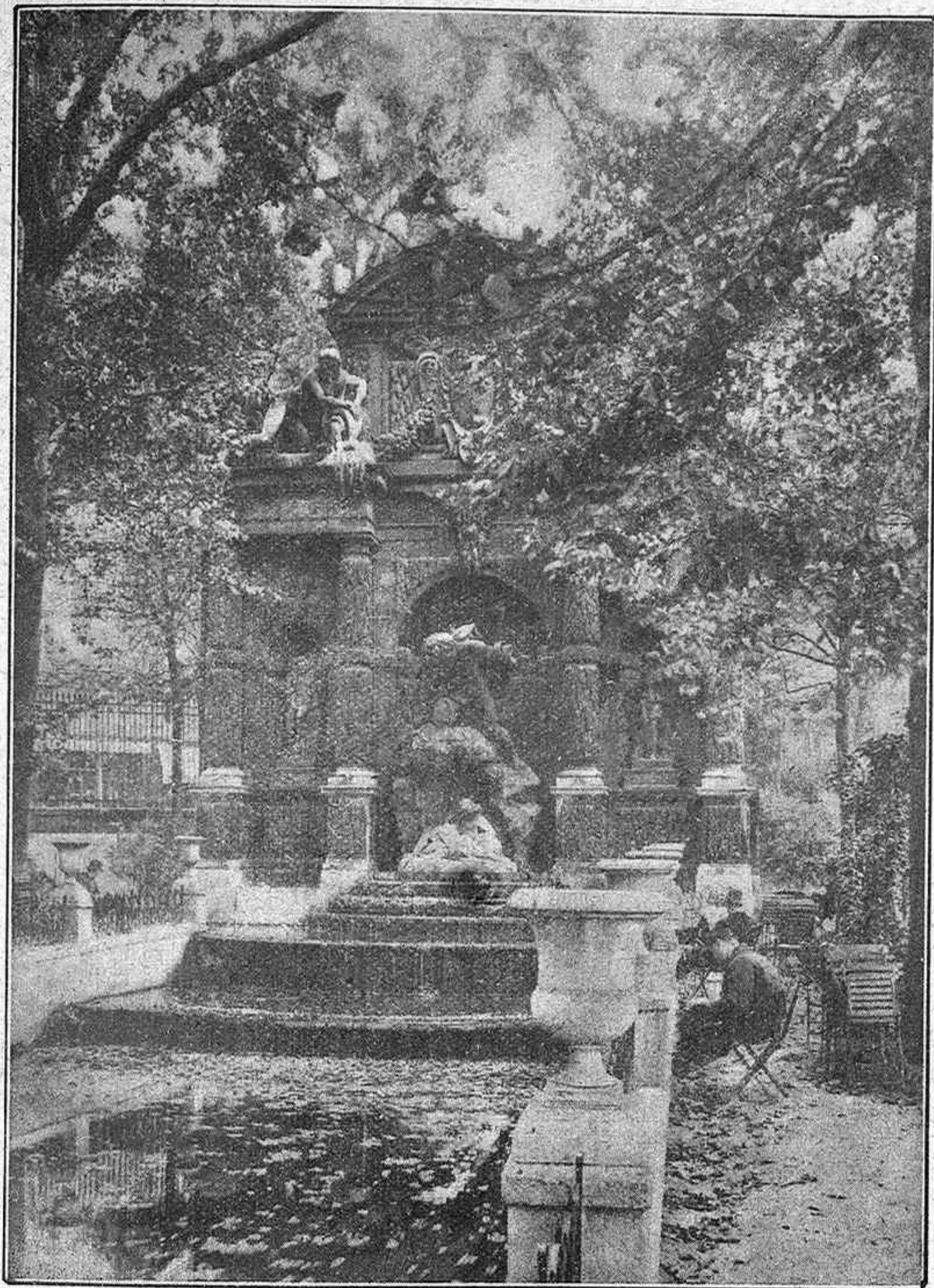
Ara'l bloc imposant de la immensa muntanya
com del no-ré emergint, s'en'aira lentament:
sembla l'aparició d'un món infant naixent
quin cim al en la llum del sol novell es banya.

Oh muntanya alterosa, tota encesa de sol,
que sorgeixes triomfant de la foscor vençuda
enlairant damunt meu, solemníssima i muda,
el teu llom gegantí!

Tú'm dúus el gran consol
de saber-me vivent un altre dia clar
per'adorâ a mon Déu en son mateix altar!

P. MARTI I PEYDRÓ.

JARDÍ D+L LUXEMBOURG. Fot. *Ivon*

La Font de Médicis

Un gos amb ànima de gat

Com present de Reis em fou regalat, un any, un "fox-terrier" cadell, molt juganer i molt carinyós. Tot blanc, clapat de negre, tenia el morret punxagut com un llebrer, però era menut, menut, i gastava uns bigotis llargs i hirsuts i tenia els ulls verdosos i fosforescents com els d'un gat.

Ja sabia jo que els "fox-terriers" són amics d'empaitar rates, i això els fa tenir ressemblança amb els felins; però, degut a altres rares particularitats que us aniré exposant, aqueix parecut, pel que respecta al meu gosset, constituïa, no sols el curull, sinó el caramull de la mesura.

Als matins, al despertar-se, el meu gos es llepava una de les potes del davant i després es passava aquesta per la cara, rentant-se-la amb un compte, una coqueteria i una parsimònia, com millor no ho hauria fet una filla d'Angora en el moment de la "toilette", abans d'acudir als idil·lis teuladencs.

Quan li penjavem una piloteta de paper al cap d'un fil en un barrot de cadira, s'entretenia hores i hores fent-la bellugar, donant-hi copets amb els seis peus fins i lleugers.

Això m'induí a creure que el meu gosset tenia ànima de gat.

Demés, jugava amb la seva pròpia cúa, ensumava l'aire de cara al sol, s'esmolava les ungles a la portella de la carbonera, i adoptava en tots moments unes positures elegants i senyorívoles, mateix que els gatets de

I A N T I I I I /

—Es força intrincat això del Rif; veig que tots s'hi perden,

LA PARTIDA DEL MARROC, per Santa

DOS QUE S'ENTENEN, per Picarol

—El coixe! es el que a la fi guanyarà la partida.

—Noi, veig que el «Tercio» els ha partit pel mig.

casa bona. Ah.. i per a acabar de semblar-ho, cercava constantment l'escalforeta dels llits, dels sillons i de les falces femenines, caragolant-se-hi ajassat mandrosament.

Sempre que veia volar un ocell, una papallona, un espia-dimonis o un mosquitet, els seguia amb la vista ansiosa i corria esborrejat darrera d'ells.

Davant la gàbia de la cadenera, hi passava llargues estones, esperant —l'innocent— que la bestiola sortís a pendre la fresca, per a caçar-la i cruspir-se-la al vol, de viu en viu. “Mania de les *Mixetes* de tota mena d'edats, races i estaments” — em deia jo.

Finalment, vareig descobrir que li agradava més el peix que la carn; que disfrutava extraordinàriament més amb una espina de lluç, que amb un os de costella de cabrit. I aleshores sí que tot dubte se m'esvaí. Clar com l'aigua: el meu gos era un gos amb ànima de gat.

Un dia, el primer dia que me'l vaig endur a passejar, em feu sofrir qui-sap-lo. Imagineu-vos que, pel carrer, a tothom seguia, a tothom llepava, a tothom feia festes..

Tot d'una, al tombar la primera cantonada, ens topem amb el fatídic “carretó dels gossos”.

Pressentiu la tragèdia?..

Doncs res de tràgic, amics meus. Tot al contrari. El meu gosset, infantil, ingènu, festós, innocentó, s'agegué a terra als peus mateixos del home del llaç—i butxí del cans—i, posant-se-li de panxa enlaire i fent moure les potetes tendrament semblà demanar-li amb els ulls quatre joguines.

L'home del carretó— bona persona— s'amagà el llaç a l'esquena, s'ajupí damunt del gos i tot gratant-li amorosament la panxolina, li digué a cau d'orella:

—Au, vés, no siguis “gat”.., No 'm comprometis!.

JOSEP BURGAS

L'ENJOGASSADA

Voltada d'altres noies com ella enjogassades
s'en va a la font, rienta, tral-larejant cançons.
Brinca tota enardida i empaita als papellons
i riu, quan els agafa, amb fortes riallades!

Còm brillen en la pica ses mans totes mullades
quan amb desig hi enfonsa sos braços rodanxons!
Còm guaita encuriosida quan l'aigua de les fonts
son caparró retrata de trenes esbullades!

Tota s'hi sent feliça d'aquell descobriment
i viu la dolça joia d'aquell encantament..

i quan a ses companyes pensava remullar,
s'ha quedat boi parada sense saber marxar!
Perquè s'ha posat sèria i s'ha tornat vermella?
Ha vist, emmirallant-s'hi, un jove vora d'ella!

A UNA MARE!...

Sembla qu'era ahir
qu'el teu fill naixia
i ufanós creixia
com un bell florir!

Sens temps per gaudir
l'encís qu'et daria
l'etzar t'el prenía
per fer-te sofrir!

I el duia a la guerra,
ben lluny de la terra
qu'el vegé espigar,
mentre que tú plores
boi comptant les hores
que triga a tornar!

A UNA GERMANA DE LA CARITAT

Hàveu renunciat als goigs de la riquesa
i als plers que joventut sol-licita oferia,
i amb santa vocació qu'el cor vos encenia
vestíreu amb amor els hàbits de pobresa!
Cuidant pobres vellets mostreu vostra bonesa
filtrant an els seus ulls el sol de l'alegria.
Sou pels malalts consol vetllant-los nit i dia
com mare complascent rublerta de tendresa!
Teníu la fortitut d'un roure de la terra
qu'el vent de la dissort jamai podrà vinclar!
Sou bàlsam pel soldat que cau ferit en guerra
i veu en vostres ulls l'estel qu'el pot guiar!
Rendeix-li acatament, ingrata Humanitat,
qu'és tota sentiment i tota Caritat!

RAFEL RIBA.

DISFRESSA, per M. Cardona

—Estic segura que agafaran una borratxera tan bon punt entri al ba'!

POEMA D'UN SOMRIURE

Oh boqueta d'encís, llavis de grana
on sempre un bell somriure s'hi teixeix,
vos sou, dins de l'Amor, la Sobirana,
vos sou la flor més bella que floreix.

Són llavis que respiren benaurança,
són llavis que somriuen plens de jòia,
és boca que al besar, la flaira llança
d'una magnifiscent i hermosa tòia.

Amor esguardarà ta boca bella
servant dintre ton sí, son goig de viure,
fins que Cupido, guiat per una estrella,
et teixirà'l poema d'un somriure.

MANEL VALLDEPERAS.

En Roba-Palia

Era un d'aquells homes que, per deixadesa, per mala traça o per la força de la desventura que sol enamorar-se de segons qui, aneu a sapiguer per quina llei extrahumana, no tenia ofici de que refiar per a subvenir a les necessitats del viure. Per aquest motiu, venia a ésser el fregall de tothom, el bastaix indispensable en tots aquells casos en que era precis un cop de mà suplementari, o calia un home deslliurat de tota mena d'escrúpols.

An ell no li feia por res: ni càrrega, per grossa que fós, ni microbi, per llevat de malures que pogués portar.

Al temps del batre era quan En Roba-palla es trobava en ses glòries; els colliters de blat i ordí el llogaven per al trasllat de la palla a llurs cases, i les seves espatlles acostumades a patir, s'enfonsaven dins les malles del xavegó que poc després el rest, amb un rosari de pagesos tirant al extrem oposat, devallant de la corriola clavada davall la barbana, se'n enduia finestres amunt.

En Roba-palla i els altres companys de tasca es feien un tip de suar i de guanyar quartos. Eren un parell d'hores de mal pair, de quines se'n rescabalaven durant les altres del dia, a cal Soterons, un taverner patillut que sabia acontentar la parròquia i venia uns borreguets tous, de quarto, que anaven molt bé amanits amb tragassos de barreja.

Sembla que En Roba-palla havia tingut esposa i fills; que una colla de desoris familiars el deixaren soi-i-vern, dedicant-se a guanyar-se la vida del modo més arbitrari.

DE L'ART QUE BELLUGA, per *Picaro!*

— Això, senzillament, és una meravella.
— Doncs jo no sé què hi veus.

En ocòrrer una defunció, era En Roba-Palla la persona obligada, que no li feien por els morts, ni li dolia tragar les màrfegues a extramurs on calava foc a la palalla. Males bravades o males visions, no li feien mella.

Una vegada, segons versions autoritzades, va trobar una boceta de diners dins una màrfega, no se sap quina, doncs ell prou se'n guardaria de dir-ho. Se la va abscondir, ben resolt, a no esmentar a ningú la felicitat troballa, fins que un dia, una mica encalabrinat d'haver alçat el colze més del convenient, va deixar anar el secret.

En esbombar-se la notícia, tots els que en els darrers temps havien donat màrfegues amb destí a la crema, es creien amb dret als diners, i no en vulguin més de tripijoc i corredices de testimonis, agutzil, serenos i persones vestides de dol! D'aquí esdevingué el seu mal nom de Roba-palla. passà temps, En Roba-palla sapigué defensar-se negant i tornant a negar; al li aquella onada d'indignació s'apaivagà i un altre desventurat substituï an En Roba-palla, arreconat justament a la casa del taverner dels borreguets tous, que era una mica de la família.

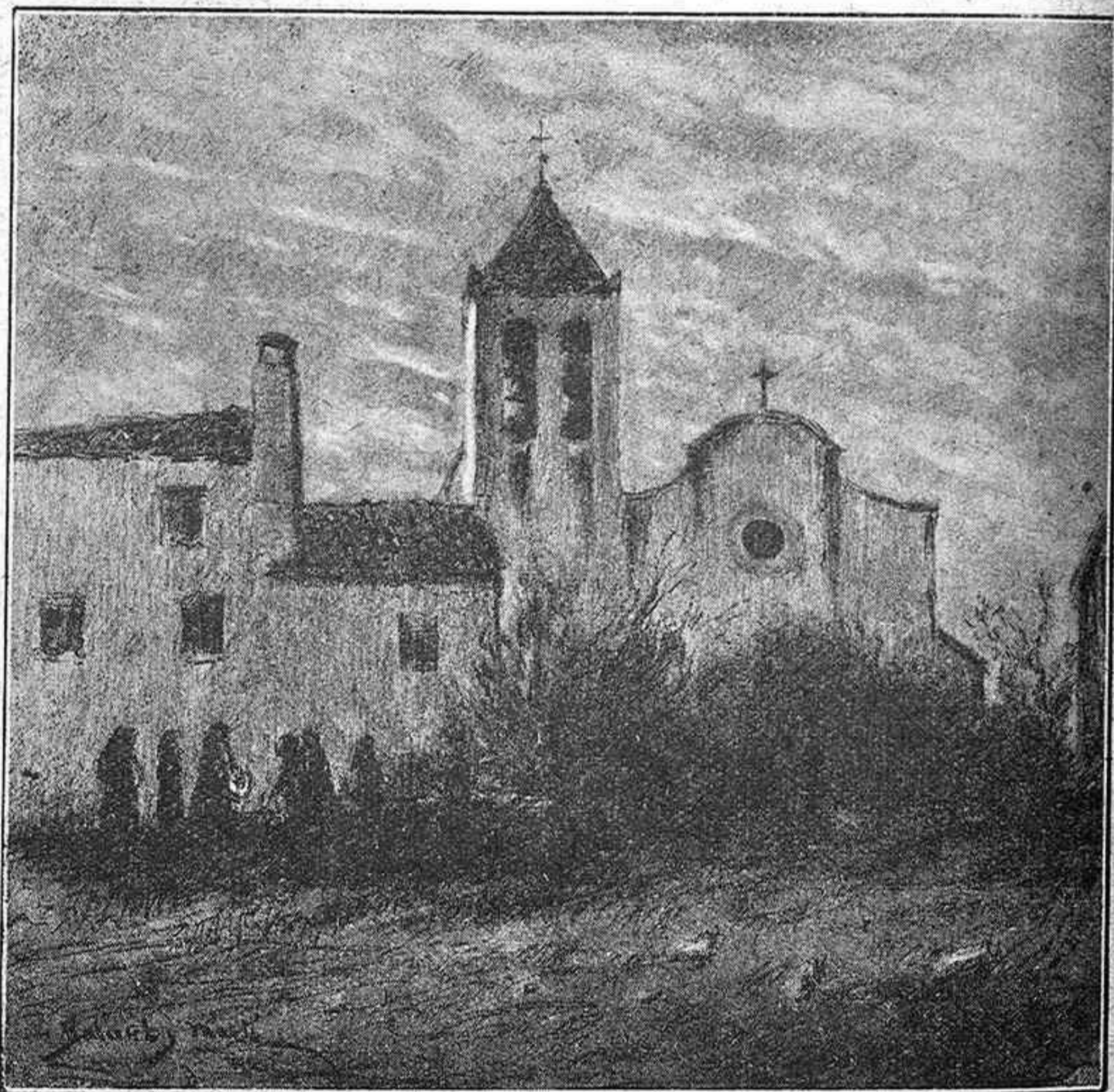
En Roba-palla passejava la seva vellesa, més endressat que quan no tenia qui li dongués un punt a la roba, ni posés a la bugada les peces encatronades de suor. Una mena de tristor pregona anà apoderant-se de la seva ànima, sortint-li en fora, manifestant-se-li per un posat constant de decaïment i en unes taques brunes que se li estengueren per tot el rostre.

Un dia no retornà a casa a l'hora de dinar. Passà temps i la família corregué a preguntar a les escasses amistats del rellogat; cercà pels sitis de les seves freqüents corrúes habituals, i res, En Roba-palla no pareixia.

Un xicot, cercador de caragolins entre l'herbei dels fons d'un barranc, es topà amb el cos inert del pobre Roba-palla, donant-ne part. Hi comparagué la guàrdia civil, i més tard el jutge, acompanyat del seu secretari, un minyó que feia llençols en un teler de mà, aprofitant les hores vagarosas que li consentia el càrreg.

El jutge s'en emportà una carta, trobada al butxacó de l'ermilla del suïcida manifestant al secretari que contenia sensacionals declaracions. Semblà que el jutge, un home llarc, negre, barbut, devot i amic de ficar gent a la presó per un tres i no res, se la va vendre al taverner per un plat de lleties.

J. COSTA I POMÉS.

L'ESGLÉSIA DEL POBLE, per *Balasch i Martí*

PLANY DEL VELL PICAPEDRER DE LA REFORMA

Qui m'ho havia de dir, quan era infant,
que, damunt del solei on vareig neixe,
en la vella Ciutat dels meus amors,
picaria els grans blocs que la fan creixe!...

Al solei on s'obria el vell carrer
que servava l'amor d'avis i pares,
i a l'indret on ma casa es va aixecar,
ja no hi veuré mai més rientes cares!...

La casa és runes!.. Del carrer, tan sols
en resta una escaienta portalada,
que no hauran arrenecat pel seu valer..
A dins del clòs, tot pedra preparada!

Pedra nova!.. Grans blocs per construir
nous casals en la via ampla i moderna!...
Embellir la Ciutat, i fer-la gran,
que per l'home ha sigut la dèria eterna!...

Pujar, pujar... per ambició i orgull.
Fer d'un poble senzill Ciutat immensa
sense respecte a cap record sagrat,
qu'és per l'home modern, com una ofensa!

Eixamplar els carrers... Com més poblats
més menes de pensar, dobles intrigues!...
quan abans era hermós considerar
les pedres del carrer fins com amigues!...

Qui m'ho havia de dir, que jo mateix
ajudaria a fer la Ciutat nova
picant la pedra pels casals altius
damunt del lloc on ja mon niu no's troba!...

Febre moderna d'un esplaiament
qu'embelleix, mes no du cap alegria,
que fa que sols glateixi el visitant
i es remogui la humana bogeria!...

Ah! Deu me dongui el meu carrer de noi,
on desgranava ma il·lusió complerta,
on tots ens coneixiem, i tothom
veia taula parada, i porta oberta!...

Dolços records que aixequen veus en mi
que mai més sentiré, d'aquells meus pares,
d'aquells amics, tot cor, que ja no hi són
i encara'm sembla oir ses veus ben clares!...

Pica, eina meva, pica!... Que'l meu braç
no's cansi mai per vell.. i ajudar pugui
a fer la Ciutat gran!... Enc que després
la Mort, d'un cop de dalla se m'endugui!...

JOAQUIM AYNÉ RABELL.

CARICATURA

Jo ho veig així.

Es un format de cosa tan estranya
qu'en cap país del món, dins de sa història,
podreu heure'n dibuix ni sols memòria
si no aneu a cercar-la en la de Espanya.

Es un tros del no res que al tonto enganya
jugant sa vida que ell vol fer notòria:
menyspreua son baptisme i té per glòria
un àlies poca-solta que reganya.

Pel cos l'*animalacia* li traspúa,
mes ell va embrillantat, plé'l *monedero*,
té morro de vedella i nas de grúa,
vesteix de coloraines amb *salero*
i com els garrinets també té cúa...
Obriu pas i aplaudiu, qu'és un TORERO.

LLUIS MILLA.

Un bon truc

Passa amb l'estament dels viatjants de comerç, lo que sol passar amb els altres estaments; això és, que hi ha classes. Així, per exemple, al viatjant que té la sort de representar una casa important, totes les gallines li ponen. Ell va ben mudat, ben menjat, ben fumat, per tot dia. Ell viatja amb quilomètric de primera, posa als millors *Hotels*, és ben rebut dels clients, i, fins i tot, és mirat amb ulls sensibles per les nenes més maques, amb ànsies de pegar volada en companyia d'aquell jove, tan elegant, que ve de Barcelona. Però el protagonista del nostre cas, era precisament tot el revés del viatjant afortunat.

Ell no havia pogut representar mai una casa que tingués nas, i sempre havia estat víctima d'algun d'aquests *mantegaires* empeltats de fenici. Així, que el pobre d'En Bonifaci, aquest era el seu nom, ni anava gaire mudat, ni fumava gaires *brevas* a la salut del *chef*, ni havia pogut hostatjar-se mai més enllà de l'hostal, o de la *hospederia* de quatre peles diàries. El seu viatjar era tràgic, doncs no hi ha tragèdia major que anar tot l'any a bofetades amb la pesseta, un drama en marxa, una epopeia per a conquistar *notes*, que m'en ric jo de la dels creuats anant a la conquesta de Jerusalem.

Es a dir, que no portava dos viatges seguits una mateixa casa, i cada casa era de diferent article, i cada vegada que entrava en una població s'havia de fer acompanyar per a coneixer els problemàtics compradors, doncs eternament veia variada la clientela. Ja n'havia arribat a tractar

ja de sabaters, sastres, fusters, espardenyers, adroguers, taverners, e tutti quanti hi ha per veure en un poble, que sien susceptibles de fer un *pedido*. Pero En Bonifaci no s'apurava, treballava amb fè i no dubtava que un dia o altre trobaria allò que s'en diu el desllorigador. Menys mal ell era solter, i atenia amb facilitat les seves necessitats, encara que ni el

EL XÀFEC, per *Picarol*

— Em sembla que no hi valen paraigües, Francisquet; és massa grossa la tempesta.

sou ni les comissions corresponguessin al període de les vaques grasses. En Bonifaci fins s'havia tornat una mica filòsof i es resignava, pensant que s'és més ric per lo que es gasta que no per lo que es guanya.

I rumiant, rumiant, un dia dels més negres, un d'aquells en que ni es reben fondos, ni se sap d'on fer mànegues per a poder enviar un *tall de bacallà* en forma de *pedido*, se li va acudir una idea lluminosa, que ell desseguida va calificar de *truc sentimental*. Al viatge següent, ja la posava en pràctica amb el primer client rebec que se li posés a tret. Efectivament, el visita, li fa *l'article* i:

—Dispensi, per aquesta vegada no necessito res.

Nova insistència d'En Bonifaci.

—No, no pot ésser; estic molt assortit.

Una altra apretadeta del viatjant.

—Es impossible complaure'l, la venda està encalmada.

En Bonifaci llavors li ofereix uns preus excepcionals.

—Inútil, no li puc comprar, ni pel valor d'una pesseta.

Al arribar a aquest punt, el nostre simpàtic viatjant se prepara per a la última escomesa, i posa en pràctica la seva original empescada.

—Miri—li diu al client,—si no vol fer-ho per mi, faci-ho per aquests. I li planta pels nassos una fotografia. Quines imatges contenia aquesta fotografia?

El client se quedà com qui veu visions davant del grup fotografiat, i sols va tenir esma per a preguntar an En Bonifaci:

—Es la seva família?

—La mateixa, per servir-lo. Ja ho veu, n'hi ha un tip! sis criatures, la dona, tres cunyades, la sogra! gràcies que el sogre va morir fa mig any—que sinó seriem un més a la colla.

Allò era aclaparador!

El client ja s'immutava, ja començava a donar-se per la pell, i interiorment pensava ¡pobre home! Va tornar a donar un repàs a tota aquella caterva de cares esllanguides, que semblava com si les haguessin tretes totes d'un quadre del *Greco*, i sobretot va compadir de tot cor al viatjant, davant de la efígie de la sogra que creieu era de les més castisses. I girant-se vers el dependent que s'estava darrera el taulell, li digué:

Pepet, vès com estem d'existències, doncs li hauràs de fer una *nota*.

El viatjant va estrényer efussivament la mà del senyor Mariano, o sia del client, i amb veu commoguda i sense recordar-se que es trobava en terra catalana li digué *usted es mi padre* i sortí al carrer, fent al client la mar de reverències, bo-i dient:

—Moltes mercès senyor Mariano, fins a la tarda.

En Bonifaci es reventava de riure, al veure l'èxit assolit amb la seva martingala; i, com a anticip de la comanda en perspectiva, se'n anà tot seguit a fer el vermut, al Cassino de la cantonada.

El *truc sentimental* havia obrat i quasi mai fallava. En Bonifaci s'havia metamorfosejat i ja era un altre.

Els *pedidos* rajaven que era un bé de Déu, amb desespero dels altres viatjants competidors que, sense sapiguer a que atribuir-ho i amb el cap ple de cabòries, sortien de les *places* sense poguer-se estrenar, i es donaven a tots els diables.

En Bonifaci, mentrestant, anava ben vestit, ben fumât, ben enjoiat, feia matí i tarda el vermut, jugava el mateix al *passo* que al *xamelo*.

BALLARUGA, per Oplisso

—Agárrate bien, pequeña mía, que vamos a galoppear.

entrava i sortia dels millors *Hotels* fet un braç de mar, i amb acatament de tota la gent de propina. Els seus companys de viatge prou s'escarrasaven per a fer-lo *cantar*; però ell sempre mut, i fent-se un tip de riure sistema anglès, o sia per dintre.

De tant en tant, es palpava la butxaca de l'infern de l'americana, i els qui això havien observat, es creien que havia pres el vici de palpar-se la cartera; però, els infelissos, ignoraven que lo que palpava sovint En Bonifaci, per por de perdre-la, era... el talismà de la sort... la *família del seu cor*... la fotografia!

FERESTEC

L'ACADEMIA DEL RASPALL O L'ASE GRATA A L'ASE

Reunits en junta magna, com pertoca en semblant cas, el senyor de Pau de Pere i el senyor de Pere Pau, assistits de tres o quatre cavallers sense cavall carregats de paciència, de bon seny i de bondat, escateixen la manera més viable de fundar una esplèndida acadèmia de la parla nacional.

El senyor de Pau de Pere, de tots ells el més xalat, el més llest, el més simpàtic, el més savi i el més franc, és qui porta la batuta de la murga doctoral.

“Senyors, diu, companys il·lustres: és de gran necessitat (puix temps hà que'l nostre carro s'ha encallat al pedregar i ja quasi ningú parla de nosaltres com abans) fundà una Acadèmia nova o novella, tant-se-val; i precisa a tal efecte no hi planyem per nostra part ni la empenta necessària ni la dolça habilitat que'ns donà antany l'exclusiva

de la glòria... i dels bons talls. Donar vida a una Acadèmia és complí un deure sagrat; car seria un crim punible consentir quedin a mans de genteta, els privilegis que'ns havem adjudicat mútuament en les tertúlies literari-malabars.

Suposant que l'“Acadèmia” és ja una realitat, d'avui més tota reforma validesa no tindrà com no dugui el *referendum* de la nostra autoritat. Som els més autèntics pares de la Pàtria, i com a tals, devem procurar els medis o mitjans més adequats d'evitar la gran vergonya, millor dit, el daltabaix, que suposa per nosaltres el que al cap de quarant'anys d'atrapar honors, prebendes com qui diu a cabaçats, sols ens deixin les engrunes del banquet espiritual.”

I el senyor de Pau de Pere, tot feixuc i rebregat, calla, mentre aplaudeixen els solemnes circumstants,

per dar lloc a la oratòria
del senyor de Pere Pau,
qui comença així: "Compares:
(de comare no n'hi ha cap;
puix no és propi de femelles
un afer tan important),
ja sabeu que jo trafico
fins i tot amb pells de gat,
que'l negoci res implica,
referent a l'ideal;
mes també sabeu de sobra
que les lletres han estat
sempre el meu "desideratum"
ja de temps immemorial;
que mercès als bons oficis
i a la generositat
de vosaltres, i a les "coses"
que no val a recordar,
tinc extesa la gran fama
de ponent fins a llevant.
Però amb tot i la modèstia
qu'és en mi peculiar,
l'esperit de sacrifici
posseeixo en tant alt grau,
que no vull escatimar-lo
a la vostra voluntat,
cabalment avui que's tracta
d'escullir i nomenar
una junta directiva
de prohoms acreditats...
Disposeu de mi a tothora,
disposeu de mi, companys,
per tornar a nostra llengua
l'antic deix patriarca!
qu'en mal-hora li llevaren
uns quants pobres literats
qui, tocant a Gaia ciència,
no hi entenen un borrall.
Item més, senyors, i acabo;
(perquè veig que's va fent tard
i amenaça el temps amb pluja)
jo, el senyor de Pere Pau,
convençut de que vosaltres
heu de fer també altre tant,
dono el vot a En Pau de Pere
perquè pugui per molts anys

presidir-nos l'Acadèmia
que ara anem a organitzar."

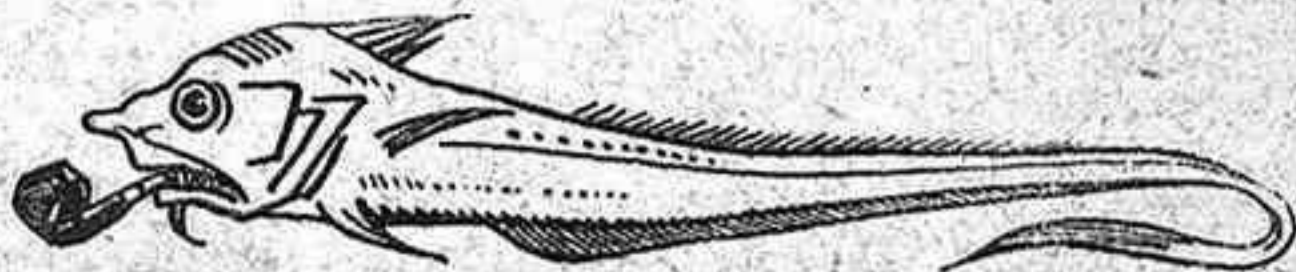
En efecte, al punt s'acorda,
previ un picament de mans
de la docta confraria
de xarucs atrotinats,
que'l senyor de Pau de Pere
i el senyor de Pere Pau,
exerceixin *ad perpetuam*
els dos càrregos principals
(president i secretari)
de la olímpica entitat
que ha de mantenir el llustre
de la parla nacional.

I a proposta lluminosa
d'un senyor rexinxolat
que no's diu ni Pau ni Pere,
queda ferm l'acord final
d'adoptar el nom simbòlic
d'*Acadèmia del Raspall*.

Batejada l'Acadèmia
i a bell punt de funcionar,
els senyors qui la componen
(cinc, como dits a cada mà)
mútuament es feliciten
pel bon èxit alcançat
i l'acert i perspiciàcia
que han tingut al designar
a persones d'alt prestigi
pel govern de l'entitat.

Ja s'aixequen, ja s'abracen,
ja s'estrenyen fort les mans,
ja's motegen *ex consensu*
d'eminentes i d'immortals,
ja's raspallen uns als altres
com tals membres del *Raspall*,
ja els paraigües amaneixen
per si el cel no fa bondat,
ja per fi baixen l'escala,
surten al carrê i... tau, tau,
a caseta s'encaminen
tots tranquils i tots formals,
bo i pensant en l'Acadèmia
i en que és hora de sopar.

J. BAUCCELLS PRAT.

DE CACERA, per *Picardol*

—Jo, senyor Quimet, si no porto perdius a casa, la dona no'm deixa entrar.

—Doncs digui que deu viure al carrer, perquè no sé que mai n'hagi portat de perdius a casa.

Un bon cor

La pobra Ció ja no tenia on anar perquè li fiessin; al forn, a la taverna, a la carniceria, a cal carboner, a tot arreu li posaven una cara tan feréstega en veure-la, que la dona no s'atrevia a entrar-hi.

Només la mestressa de la tenda, la Carme, semblava compadir-se d'ella, i li anava fiant la verdura, les patates, les llegums i de tant en tant una mica de tocino que rebia de fóra o bé un parell d'ous.

—I doncs, no treballa encara En Badó? — li feia sovint.

—Ai, no, Carme; aquesta vaga ens té de dur a la miseria.

—Paciència, filla; què hi farem; al món hi ha tongades bones i dolentes.

—Aquesta és ja massa llarga.

—Quan fa que dura la vaga?

—Nou setmanes.

—I encara no s'arregla?

—I cà, filleta! Si no fos pels menuts...

—¿Què faries?

—Me n'aniria al poble amb els meus pares.

—¿I el teu home?

—Que es quedés aquí a aguantar el punt.

L'afligida muller feia veritables equilibris per a posar quelcom a taula a l'hora del àpat, i procurava inútilment somriure al seu marit i als seus fillets.

Un capvespre En Badó arribà a casa més d'hora que de costum; es deixà caure a una cadira prop la taula de menjar i refusà les moxaines dels dos noiets; estava nerviós i tenia el rostre congestionat. La Ció s'hi apropà tremolenta i li feu dolçament:

—Badó, espós meu, que et passa?

—No ho vulguis sapiguer — respongué ell amb duresa.

—Jo tinc de sapiguer-ho, soc la teva muller.

—Doncs, t'ho diré: la vaga està resolta.

—Gràcies a Déu!

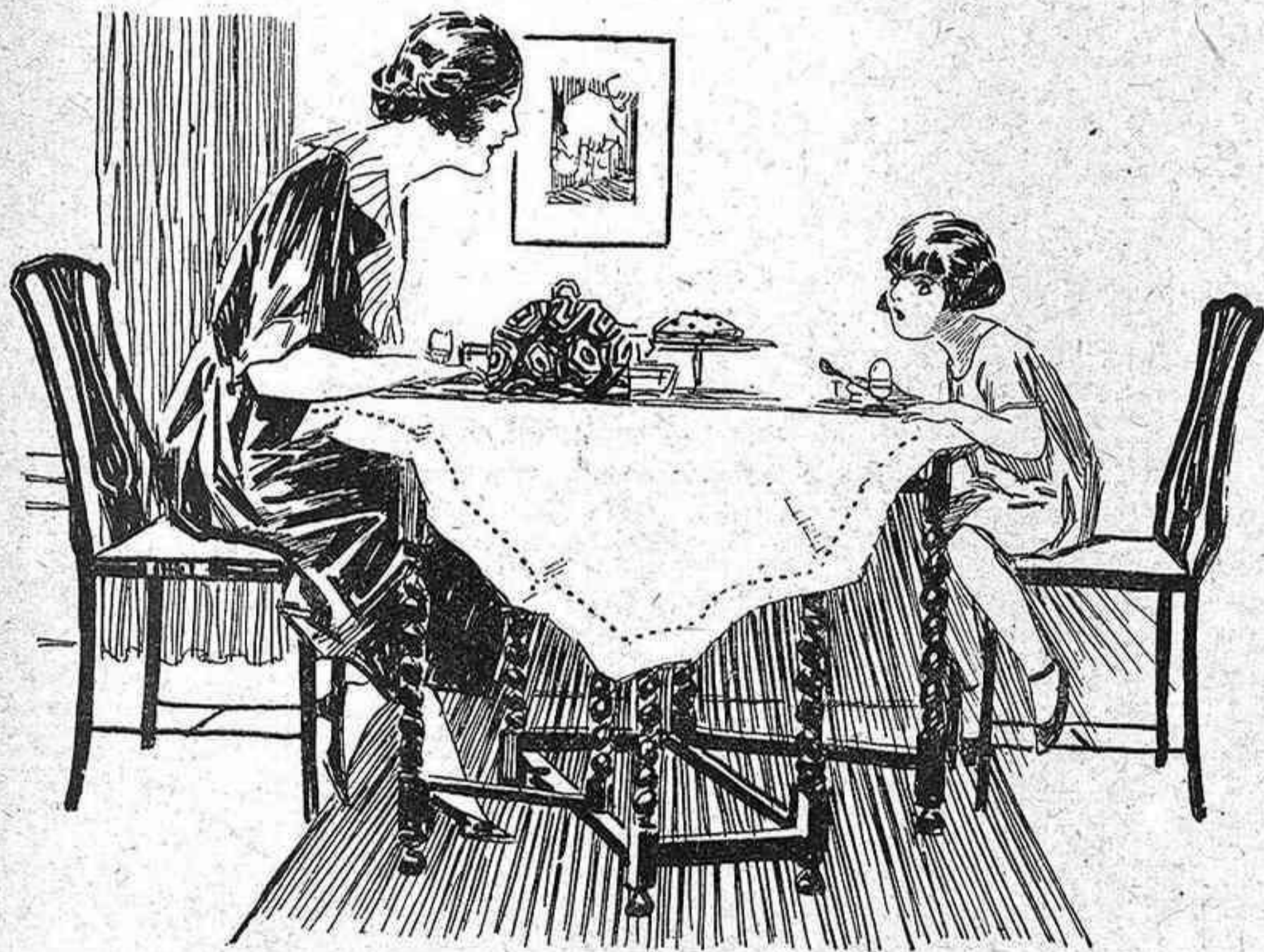
—Però no per mí, entens?

—No ho puc entendre pas...

—L'amo prenia a tothom, mes l'estira cordetes del majordom no m'ha volgut.

—Per què?

L'HORA DE L'ÀPAT, per Foraster

—Diga'm, mareta meva, per què dinem sempre sense el papà?

—Perquè el teu papaito no dina ni sopa; viu de miracle a casa d'una senyora.

—Diu que soc un cap calent, i que vareig entabanar als demés.

—I els companys del taller?

—Els? Han entrat tots. Estaven acovardits per la fam, ve't aquí. Es feu un llarc silenci que va trencar el sanglotar de la dona.

—I no han pensat amb tú? — digué.

—Si que hi han pensat; em volen passar la setmanada fins que trobi treball sia allí on sia.

—I tú, què has dit?

—Jo? Reira! Jo els he dit: mercès companys; no vull viure d'almoines!

La dona sanglotà més fort.

—Badó, Badoret meu — deia, — estem a l'última pregunta; devem un grapat de duros; ja no puc anar més a fiar, entens?

—Calla, no m'atormentis.

—Els nostres fillets fa temps que estan a mitja racció i nosaltres...

—Calla, et dic!

—Perquè la movies la vaga? perquè no hi pensaves abans amb els nostres fills? Si amb la fama que tens de burxaorelles no pots treballar enlloc, què serà de nosaltres? De què farem mànegues?

L'afligida mare plorava a llàgrima viva, mentre l'obrer furgava nerviosament pel calaix del pa; sa ma febrosa troba el mànec de la ganiveta, i prenent-la se l'amagà sota la brusa. Va alçar-se sobtadament, obrí la porta del pis d'una revolada, i es llençà escala avall, sense fer cas dels plors dels menuts ni de la seva bona muller que ei cridava entre sanglots:

—Badó, Badó!

* * *

El carrer on hi havia el taller era estret, i fosc com una gola de llop, a l'hora en la qual el vaguista va arribar-hi, car no hi havia quasi cap botiga.

Amagat a l'ombra que feia el portal d'una fàbrica tancada de temps, espiava la sortida dels seus companys de treball, i els minuts se li feien inacabables. Per fi s'obrí la porta i començà a sortir la currua dels obrers; tots anaven moixos i capbaixos, pensant amb els greus perjudicis que els hi havia causat aquella vaga parcial inoportuna que no tingué l'apoi de ningú; més d'un maleia la verba exaltadora d'En Badó i el feia responsable de les privacions sofertes. Perquè no escoltava al Comité? Perquè els assegurava que l'amo cediria tot seguit fent-los demanar un gros augment de jornal?

En Badó, des del seu amagatall els veia passar i el cor se li avallava: amb la destra estrenyia l'eina honrada que anava a envilir amb un crim, mentre son esguard de fera espiava la sortida del majordom, aquell home avorrit per culpa del qual no havia pogut entrar de nou al treball, per a guanyar el pa de cada dia, humiliant-se com els demés.

Així que el veiés sortir, com se li abraonaria, com el deixaria estés a terra d'un colp de ganiveta!

—Té — li diria — té mal home! No volies condemnar a morir de fam els meus fills? Doncs mor tu primer, miserable!

Tan encegat estava el malestruc que ni s'adonà de que l'home odiat havia ja sortit al carrer. El veié de sobte, quan el tenia a deu passes; s'arredossà més a la paret cercant el bastiment del portal, esperà uns instants i en tenir-lo enfront se li plantà al davant amb un bot de tigre.

El majordom sorprés, tingué un sust, més cridà fortament.

—Fóra d'aquí!

En Badó es sentí amarat d'una suor freda; tremolà, li caigué la ganiveta a terra i fugí com si hagués comés el crim tanta estona cobejat.

Havia vist que el seu rival portava a coll un ninet de pocs anys, i el seu cor de pare s'estremí d'horror en pensar el que anava a fer. Pobre infantó; quina culpa en tenia ell d'ésser fill d'un brètol!

El majordom que no havia conegut al agressor, refet de la sorpresa que li produí el succés, seguí el seu camí apretant contra el pit al filló estimat.

De sobte es sentí ferit per una idea fibladora:

—Era En Badó. Vaja si ho era. En Badó que volia matar-lo. Per què no ho havia fet, doncs? Perquè tenia bon cor.

Aquestes reflexions apagaren l'últim borrall de rencúnia que servava contra l'esbojarrat. Acaronà el seu fillet, recordà que En Badó també en tenia de fillets, i esborronat, pensant que li havia passat la mort tan aprop, barbotejà:

—Que treballi, què diantre! Tots tenim dret a la vida. Demà l'enviaré a cercar.

MANUEL MARINEL-LO.

JOGUINETA DE REI

(Poema épica)

No diré el vers sonor
que deia en temps d'amor.
Reprendré el crit viril
que ara el meu còs servil
és juguina de guerra.

Un temps jo amava el vent
sonor i displicent,
inquietador de canyes...
Jo danço, com les canyes,
a la mercè del vent.

I tots els meus sentits
són balbs, talment els dits
que cap calô els arbora...
No saben d'aquesta hora
cent monstres maleits
que dins els flonjos llits
dormen llur son de glòria...

Talment un gros canyar
cent mil soldats del Rei
vetllen el somni avar
dels monstres d'Orient.

I formen tots un chor
que s'enduu el vent sonor.
I en tant dins la nit freda
gemeguen cent mil vides:
*No us tapessiu les oïdes
entre coixins de seda.*

Joguina del Rei,
no és la guerra per mi.
Escopeta de llei,
ja no et puc fer servir
que ha glaçat mos sentits
el vent de la muntanya:
m'ha abatut com la canya
entre els camps endurits.

No en direm res al Rei
d'aquest vent malfactô,
Escopeta de llei,
ara tinc la il·lusió
de que em fas de bastó.

(Melilla) J. M.ª PROUS I VILA.

ANIDO, per *Picarol*

A gobernador... muerto...

ARDANAZ, per *Picariol*

... gobernador. . puesto

L'hereu del mort

Eren en và tots els esforços que feia En Marcel per a aconseguir un petit lloc en el cor de la Balbina. Malgrat els sacrificis que constantment feia per ella, no havia obtingut altra cosa que una tolerància despectiva que el retenia a la cua de la colla d'adoradors que entretenien i enjoiaven a aquella divina pecadora.

La Balbina no havia complert els vint-i-quatre anys i ja en feia set o vuit que aprofitava la seva esplèndida juvenesa. Tenia l'atracció d'una ingenua i la seducció d'una professional. L'home que queia als braços d'aquella dona gentil, quedava lligat per una fascinació a prova de traïcions, reganys i grolleries.

Ella, després d'unes setmanes d'embogir-los amb els plaers del més refinat sensualisme, tractava a tots els seus amics a puntades de peu. Dues excepcions tan sols hi havia en aquella regla general: la d'En Sendo, un jove enginyer de qui estava ella fortament enamorada, i la d'En Marcel que era considerat per la Balbina com un zero tant a l'esquerra que no valia ni la pena de fer-ne cas.

Avesada la Balbina a no tenir-li an En Marcel cap mirament, i sense pendre's la molestia de pensar si podia ferir el cor d'aquell home que l'estimava de veres, l'havia fet confident de la seva passió per En Sendo, i En Marcel feia els borradors de les lletres apassionades de la Balbina, En Marcel proveia de paper coquetó a la Balbina i En Marcel s'encarregava de tirar al correu les cartes després de posar-hi els segells.

El dòcil Marcel s'ho prenia tot filosòficament amb l'esperança de que algun dia la Balbina premiaria la seva constància. Malhauradament com més hi feia més hi perdia i de tots els seus sacrificis no en treia altre profit que una glaçadora indiferència o una mofa mortificant.

* * *

Un dia, a l'hora en que encara En Marcel no s'havia aixecat del llit, li entraren a la cambra una lletra de la Balbina. Deia: "Marcel: Aquesta nit En Sendo s'ha pegat un tret i s'ha matat. Vina". En Marcel saltà del llit i amb el cor ple d'esperança correu a casa de la Balbina.

La troba plorant, desesperant-se i donant-se cops de puny al cap. En Marcel volgué calmar-la abraçant-la pietosament, pero la Balbina d'una empenta va llençar-lo damunt un sofà i li digué:

—Seu i escolta. En Sendo s'ha matat per un disgust que vaig donar-li ahir vespre. Tota una vida de penitència no podrà borrar la meva culpa. Entera't ben bé de l'hora de l'enterrament. Fés-hi portar una corona amb unes lletres que diguin: "Al meu amic de l'ànima" i les meves inicials. Ves al seguici i fixa't ben bé on l'enterren. Això serà segurament demà. Al vespre vina a sopar, durant la nit parlarem d'En Sendo i quan ens llevarem anirem al cementiri a portar-li un ram de flors. Ves, depressa, desseguida!

En Marcel s'aixecà i al volguer despedir-se amb un petó carinyós

rebé un cop de puny a la cara. La Balbina l'acompanyà a empentes fins a la porta plorant i gemint com una Magdalena.

* * *

Al retorn del cementiri on havien anat a portar el primer ram de flors a la tomba d'En Sendo, preguntà En Marcel a la Balbina:

—¿Quan vols que hi tornem?

La Balbina va mirar-se'l fit a fit i li digué amb la seva fredor acostumada i amb un to entre irònic i amarc:

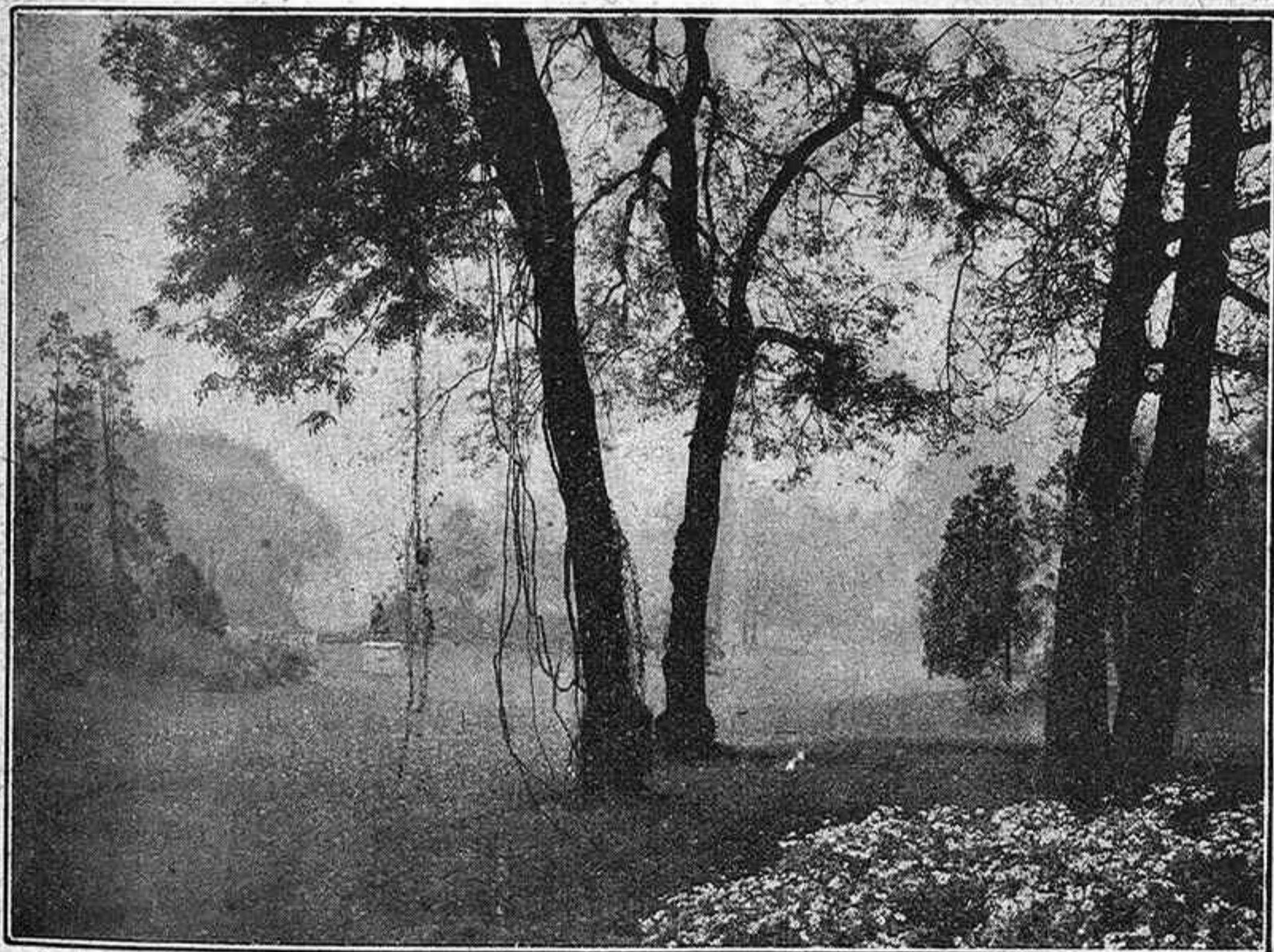
—¿Que t'ha agradat la nit?

En Marcel, adoptant un posat trist i seriós, va respondre:

—Escolta, Balbina. Com que mai has volgut fixar-te en mi, tampoc m'has comprés mai. T'estimo sense esperances de cap mena, desinteressadament i amb la sola dèria de fer la teva voluntat. La mort d'En Sendo es una prova de l'immens amor que per tu sentia aquell desventurat, i si tu no has sapigut correspondre bé a En Sendo viu, tens el deure de correspondre d'aquí endavant a n'aquella passió del pobre Sendo. Guarda les nits pels amics que et mantenen. Jo cada dia a les onze del matí vindré a buscar-te, portarem unes flors a la tomba d'En Sendo, resaràs per ell i després t'acompanyaré de nou a casa teva. No espero ni que m'ho agraeixis.

La Balbina respongué:

JARDINS DE PARÍS. Fot. Ivon

Parc Monceau

TERCET, per *Forasler*

—Marcel, soc injusta amb tu—mes al cor no se li pot manar segons què i jo no t'estimo. Ara m'adono de lo que vals i de lo que m'estimes i començo a sentir per tu una dolça simpatia. Amb el meu amor no hi contis mai perquè el meu cor restarà per sempre més ple d'amor pel pobre Sendo.

I aixugant-se una llàgrima oferí el front an En Marcel que la besà commogut i va despedir-se.

* * *

Efectivament des d'aquell dia varen anar cada dematí al cementiri la Balbina i En Marcel. Tant a l'anada com a la tornada ell no li parlava d'altra cosa que d'En Sendo, elogiant el seu caràcter i la seva gallardia, ponderant l'amor sincer que sentia per la Balbina, fent remarcar la sublimitat del sacrifici que de la seva vida feu aquell home ple d'hermosa juvenesa. La Balbina l'escoltava commosa i en més d'una ocasió havia plorat abundantment.

Alguna vegada, cada deu o dotze dies, la Balbina convidava an En Marcel a quedar-s'hi una nit i llavors s'aixecaven a les vuit del matí, anaven al cementiri i a les deu esmorzaven abundantment a Miramar o a Bonavista.

Feia uns dos mesos que no havien faltat ni un demati les flors fresques an En Sendo, quan un dia, al retorn del cementiri, la Balbina digué an En Marcel:

—El senyor Tomàs, que té la família estiuejant a Blanes, vol venir a dormir tota la setmana menys els dissabtes i diumenges. No puc dir-li que no perquè ja saps que la seva ermilla és la mexa caixa. Tu pots venir a passar les nits del dissabte i del diumenge i així cada setmana, els diumenges i els dilluns podrem portar flors an En Sendo. No et sembla, reiet?

—Faci's la teva voluntat — respongué En Marcel.

La Balbina li penjà els braços al coll i fent-li un petó dels que es claven li digué:

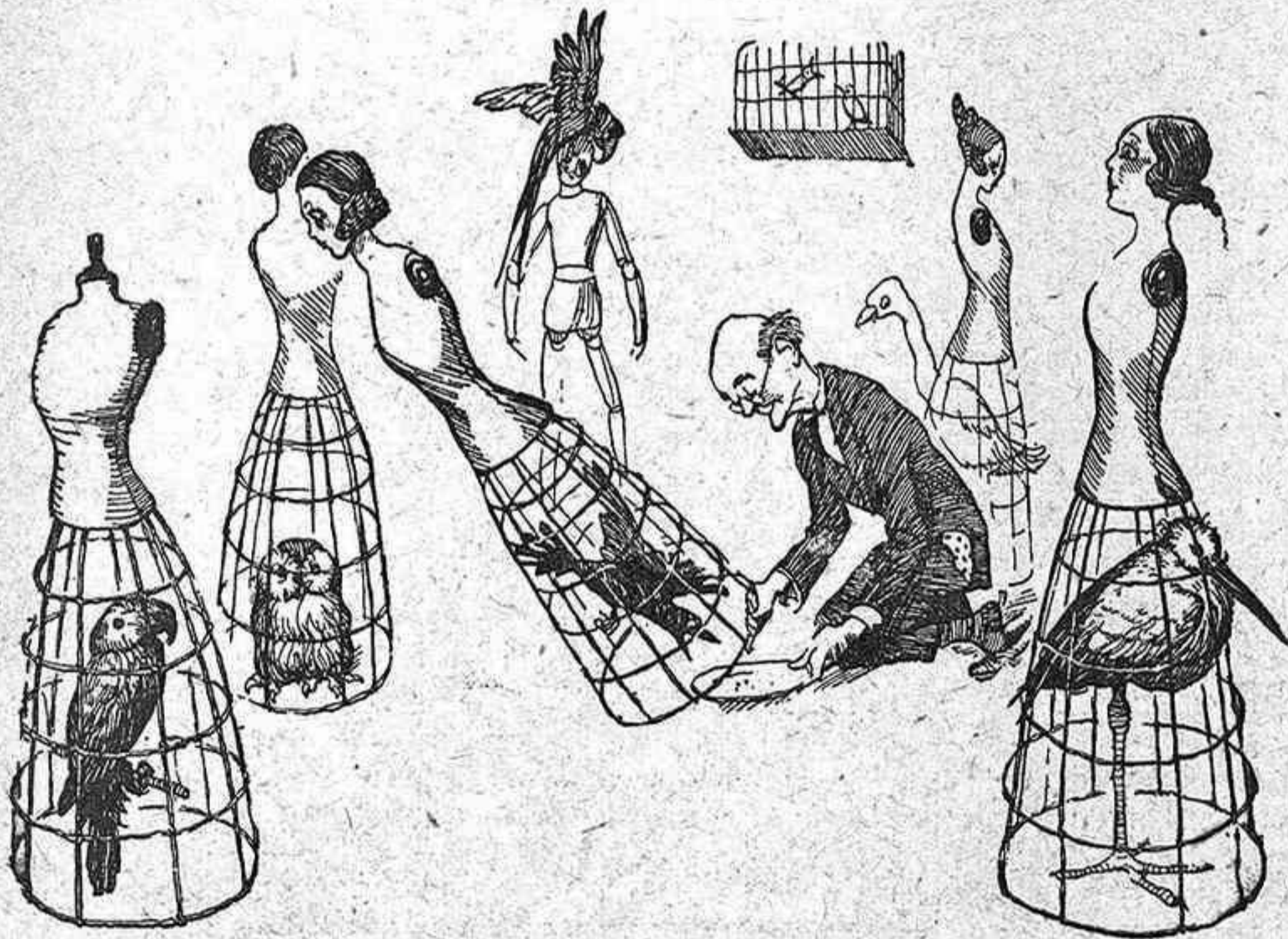
—Gràcies. Ets un bon xicot.

Anaren unes quantes setmanes, diumenge i dilluns, al cementiri, mes com que el senyor Tomàs tornava alguns dilluns en el tren del demati, la Balbina i En Marcel tingueren de reduir les visites als diumenges solament.

* * *

S'acabà l'istiu, tornà la família del senyor Tomas i aquest bon home que era *un senyor de compromís* tingué de passar novament les nits amb l'adiposa senyora Tecla, sa llegítima esposa.

L'AMIC DEL BESTIAR, per Foraster

D'homes enginyosos com aquest no se'n crien a la nostra terra

En Marcel proposà a la Balbina de tornar a l'antiga costum d'anar diàriament al cementiri, passant ell a recollir-la a les onze del matí.

—No — respongué ella amb cínica naturalitat. — En Paco m'ha demanat venir alguna que altra nit. En Quimet ha pres la costum de venir sovint poc abans de migdia. Seguirem anant al cementiri, cada diumenge al dematí, però com que vull que tu no hi perdís vindràs a dormir cada dimecres i cada dissabte. ¿T'agrada, xatet meu?

En Marcel acceptà satisfet una pluja de sorollosos petons i tornà els que va poguer amb no menys entusiasme.

Sense interrupció seguiren uns quants mesos més llevant-se cada diumenge al dematí a les vuit, complint pietosament amb En Sendo i esmorzant alegrement a Miramar.

El dia 31 de març era santa Balbina i s'esqueia en dissabte.

—S'ha de celebrar el meu sant — digué ella al despedir-se d'ell el dijous.

—Fes tu mateixa el programa—contestà En Marcel.

—Ajuda'm. Aquest any el bon temps s'anticipa, fa unes nits divines i la lluna farà el ple dissabte. ¿I si anessim a sopar i dormir a Santa Cristina?

—Ben pensat.

—Podem marxar en el tren de les tres de la tarda del dissabte...

—No, deixa que completi jo el programa. Marxarem en auto a les cinc i arribarem a Santa Cristina a les set del vespre. Soparem a les nou i com que el sopà haurà sigut digne de la festa, anirem a pair-lo agafant una barqueta i donant un passeig per mar. La *Costa Brava* en nit de lluna plena és un espectacle magnífic. A punta de dia tornarem i sense llençar l'auto a perilloses velocitats, arribarem a l'hora justa per anar a fer la pietosa ofrena de flors al plorat Sendo.

La Balbina, sense fixar-se en l'ironia amb que fou pronunciada la darrera paraula, picà de mans joiosament exclamant:

—¡Admirable, noi! ¡Quina nit passarem! Ja voldria ésser a dissabte.

El programa fou complert al peu de la lletra. Menjaren molt, begueren més, passejaren entre els ametllers florits i els pins aromosos, s'embarcaren i anaren a collir barretets i caragols per aquelles roques pintoresques i aprofitaren de debó una nit esplèndida de primavera tan formosa com la més bella que pogués oferir el proper maig.

A les vuit del dematí arribaven a casa de la Balbina. Ella va entrar al saló, va llençar l'abric sobre una cadira i va deixar-se caure damunt del sofà.

En Marcel no es va treure l'abric. Dret davant d'ella va preguntar:

—¿Que anem?

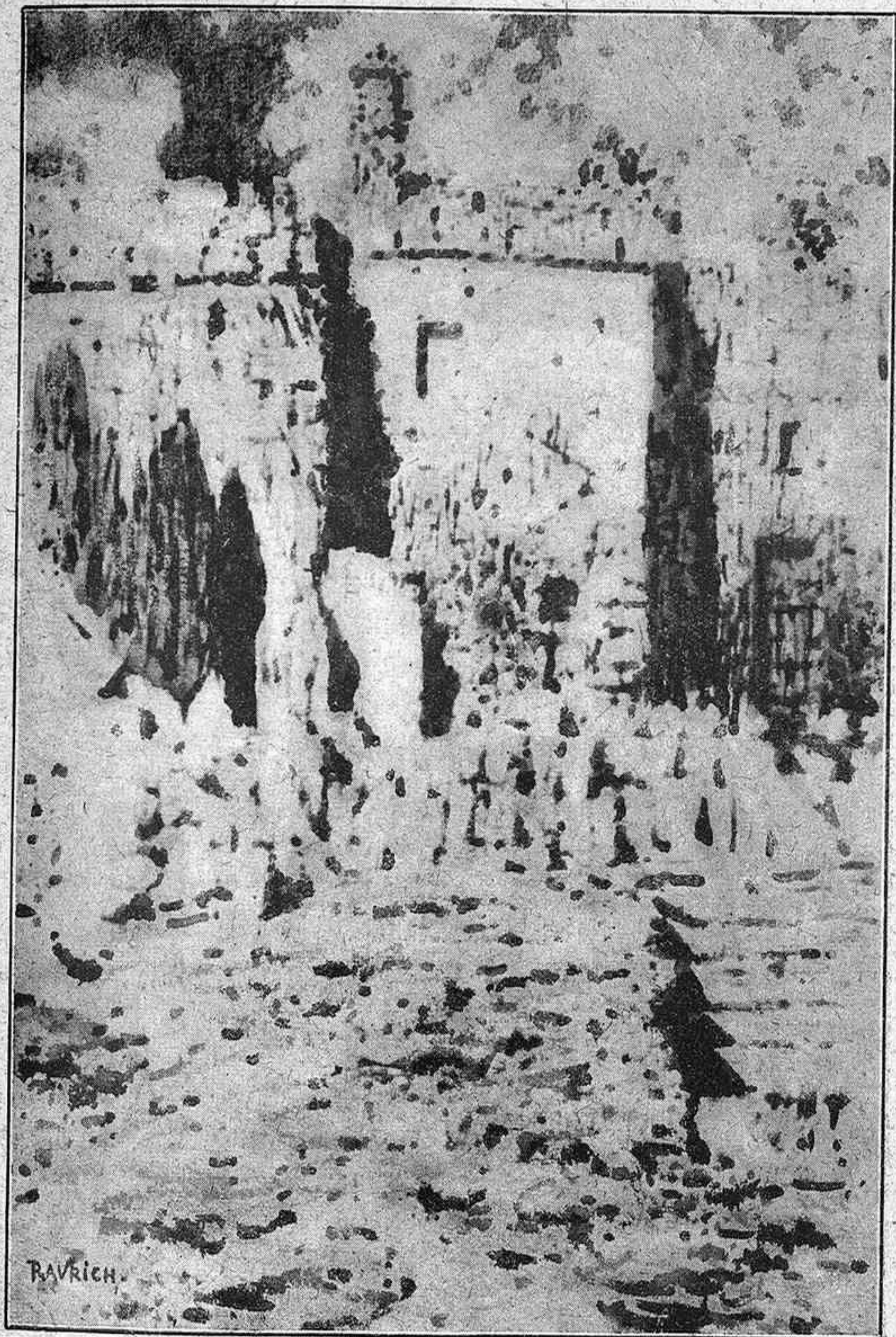
—¿A on?

—Al cementiri.

La Balbina va agafar d'una mà an En Marcel, va obligar-lo a seure prop d'ella i posant-li els braços al coll i els llavis arran d'orella va dir-li mirant-lo amb ulls de passió:

—Deixem-lo en pau al pobre Sendo. ¡T'estimo!

JEPH DE JESPUS

RAVRICH.

SOLEI LLEVANTÍ, per *Raurich*

CONTRALLUM

Difumada la teva ombra
s'esmunyia en la penombra
de l'altar miraculós
on la Verge s'hi venera
de la cara riallera
i del bon Jesuset ros.

La teva gentil silueta,
projectava la llantieta
que apagar-la ningú ha vist,
la que crema nit i dia
i el nostre cor irradia
amb la dolçor d'un vell Crist.

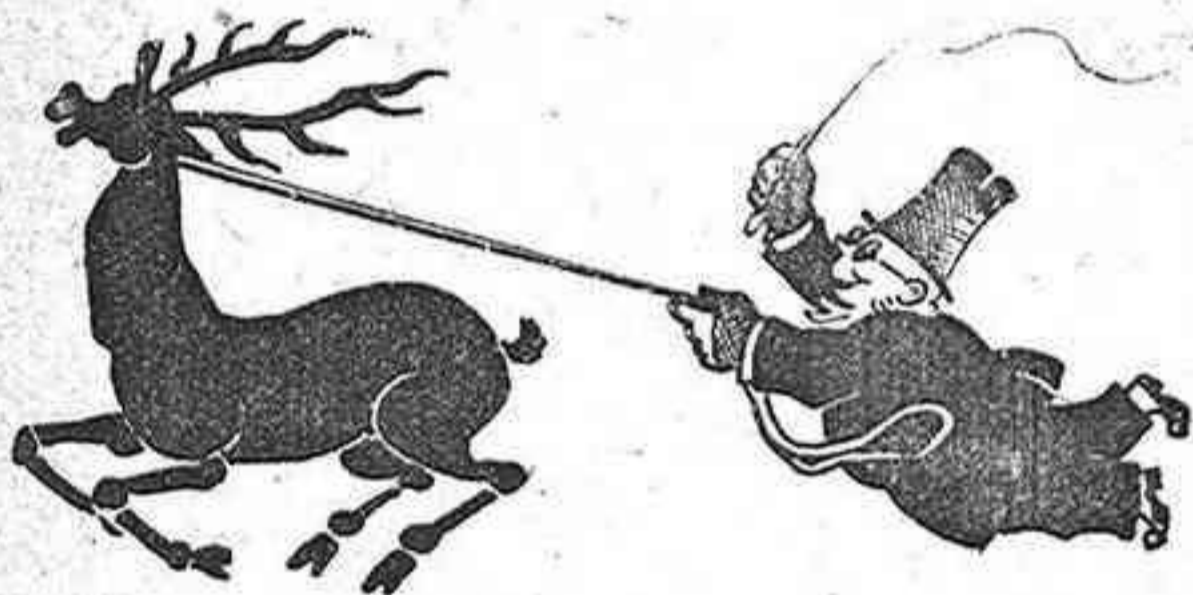
N'era la misteriosa hora
que l'amor al cel implora
la divinal protecció;
quan el teu llavi de grana,
verament, amb fé desgrana
la mirífica oració.

Veient-te els meus ulls tan bella,
me n'he entrat a la capella,
la del gòtic finestral,
i, un cop la oració has finida
m'has semblat més exquisida
en el meu somni ideal.

Baixa la vista, silenciosa,
com tota exemplar creienta,
t'he deixat enfront l'altà
on, com tu, l'ànima mia
va a cercar-hi l'alegria
esllanguida molt temps ha...

I, mentre jo m'allunyava,
la foscor desdibuixava
la silueta del teu còs,
com catifa a terra extesa
i on s'hi fón ta gran bellesa
en mig de perfums i flòs!

SALVADOR BORRUT I SOLER

A LA SARDANA

La regina ets de l'amor
de la terra catalana,
puix allà on vas tú, Sardana,
fas obra de germanor.

Amb ton dolç i grat accent,
a tot un poble congregues,
i per un ideal l'entregues
a un devot reculliment.

Qui sentint tes belles notes,
gosant d'un pler mai sentit,
no ha elevat son esperit
a les regions més ignotes?

En tu no hi ha sensualisme
car tes rítmiques son pures,
per això allà on ets satures
l'ambient d'espiritualisme.

Es cert que en tos tons brillants
hi han melòdiques èssències,
mes també hi han estridències
pels traidors i pels tirans.

Que és hermosa ta missió
ho diu prou ta idea santa.
Ditxós qui vol i amb tu canta
d'un poble la redempció!

Per això un poble t'admira
i d'amor fent aliança,
dant el cor a l'esperança
per a lloar-te delira.

Que regina ets de l'amor
de la terra catalana,
puix ta musica és, Sardana,
el llenguatge del seu cor.

V. TARRIDA.

SOPAR DE PREU, per *Angoletta*

—Avui no bec vi; ja el pot treure de taula, i tingui ben entès,
sempre que sopl sola, supremeixi el vi.

LA PAPALLONA

Per molt que sembli mentida,
un colp la meva persona
va tornar-se papallona
com la que més presumida.

Amb ales de mil colors
que a la llum del Sol lluïa,
pels bells jardins s'expandia
xuclant nèctar de les flors.

Era'l mes de Maig florit,
i era aquella Primavera
la més gaia i riallera
a plé dia i clara nit.

Tot somreia, tot brillava.
Ja del primer raig de sol
pel brancatge el russinyol

ses corrandes entonava.

Dins sos nius altres ocells
també cançons componien
i quan sos fills les sabien
feien chors com cascabells.

Els peixos dels sortidors
no es que llencessin ses queixes,
emprô lo qu'és a les peïres
bé pintaven sos amors.

Tot era pau i alegria,
tot era ric ben-estar,
tot era goig exemplar,
tot era dolça harmonia.

Allí en aquell bo de bo
no s'hi veia l'amargura

que a la humanitat apura
per pagar contribució.
sobres indústria, art o ofici,
que'l govern te posa a tasa;
ni tan sols lloguer de casa
te'l doblaven per mal vici.

Tot era felicitat,
tothom joiós treballava,
de vagues no se'n parlava,
ni d'ou-cuit, ni de estofat.

Jo, com he dit, papallona
pintada de colors fins,
voltejava pels jardins
trobant la vida molt bona.

Més de colp, quan més me creia
plena de vida i ventura,
quan sens gota d'amargura
terra i cel més me somreia,

amb dolor vaig despertar
per una forta punxada,
i'm vaig trobar trespassada
per agulla de picar.

En Cupido era l'autor
de l'hassanya tot fent bulla;
ell va clavar-me l'agulla
que era sageta d'amor!

Aquest somni relatat,
qu'es de pura fantasia,
l'explicà'l Poeta un dia
a les noies del veinat.

I quan just arribà al fi,
una d'elles exclamà
ingenuament: —Es cert, sí;
lo que acabes d'explicà...
igual m'ha passat a mí!

LLUIS MILLA.

Història del Foot-ball

Molts dels nostres llegidors, segurament, que no saben l'història de aquest deport i nosaltres que som un xic tafanerots hem trobat una sèrie de "notes" que'ns permet explicar quins foren els primers que varen jugar a aquest deport.

Primerament passarem a estudiar les paraules: Foot i ball.

El primer mot, de tot-hom es conegut. Això de "foot" equival... segons uns a una paraula lletja. En quant a "ball" també es un mot molt escaient; "ball", vol dir, dansar-la, donar voltes; ara que hi ha qui la balla ampla i altres que fan ball.. manetes.

Heu's aquí lo que vol dir, i ens estranya en gran manera que "La Lliga del Bon Mot" no hagi protestat, perquè resulta bastant "subversiva" la paraula.

Quan en la nostra ciutat no hi havia encara el monument d'En Colon, el Palace, el Kiosc de Canaletas, ni el monument d'En Pitarra, ni el Ritz, varen invadir la nostra ensucrada ciutat els "kamelo-feos", i un cop possessionats del terreny, el rei "Menflis" s'avorria com un pal de telèfon i com que a la nostra ciutat hi mancava l'Exposició de les Industries Elèctriques, no tenien Plaça de Braus i per sort ni un petit Ajuntament, i es clar, dit rei es sentia més trist que un "periquito" sense parella.

Els seus companys palaciegos es varen reunir amb "conclave" i vin-

BANYS, per Soler

Si ens poguessim rentar la consciència, com ena rentem la pell...

ga barrinar, ¿què farem? Per fi, un que tenia unes idees d'arc voltaic, i diem això perquè eren lluminoses, va idear lo següent: Primer que tot, tallar el cap a un esclau—llavors tallaven els caps com ara nosaltres les puntes dels puros—i ja tenien la pilota; llavors mancava qui la fes córrer, i acordaren agafar dos porters de casa bona—l'un era de Can Xiribec i l'altre de Can Pistras i els posaren entre mig de dues llances. ¡ Bueno!—digué ell—què hi faran aquests dos aquí? i tot seguit va agafar quatre abogats, perquè defensessin als porters de “marras”.

Un cop tingué arreglat aquests, va veure que era molt poca la gent que tenien que intervenir-hi i arreplegant sis “guris” en posa tres per costat, i els anomena mitjos.

Els seus companys quedaren “patidifusos” davant d'aquell “mino”, i li digueren:

—Home, jo crec que ara hi manquen uns que facin anar la pilota amunt i avall. L'idea la va trobar acertadíssima i així ho va fer i reclutant deu “kamelofeos” en va posar cinc per bandol.

L'home resta admirat de la seva obra, digna de un generalíssim, disposant les forces. Quant els tingué tots posats en forma que hem descrit, se li va ocórrer que si allí no hi posava algú que manés, seria una olla de grills, o bé un consistori en plena sessió, i cridant a un que portava un corn, li digué:

Tu jutjarás el moviment i baix la teva responsabilitat es mouràn.

Una volta els tingué arreglats, es dirigí a la cambra del rei i senyor, i en tó humil, li digué:

—Senyor: Vos esteu més avorrit qu'un accionista del Banc de Barcelona, i les vostres distraccions son més innocents que una camisa de dona que li arribi fins els peus, i, com que aquí no hi han “taburets” ni “timbes”, ni “cines”, he cregut fer-vos un favor ideant un nou espectacle digne del vostre gust selecte. Sortiu al balcó i contemplareu un joc nou que res té que veure amb el “set i mig”, “monte”, ni “ruleta”, ara que algú en sortirà amb algú os trencat i jo no en responc.

El rei, al sentir això, els ulls li fugiren del seu lloc acostumat i volaren més lluny que la fantasia d'En Pich, i acompanyat de la seva estol de cortesans sortí a veure aquell anunciat espectacle. Oh, meravella! Quedà “astorat”.

Comença la lluita i amb quina fé varen jugar; patada per aquí, cossa per allà... de tant en tant s'escapava alguna bufa, mes ¡oh, dissort! no's perdia, puix anava a raure a les galtes del pobre àrbitr...

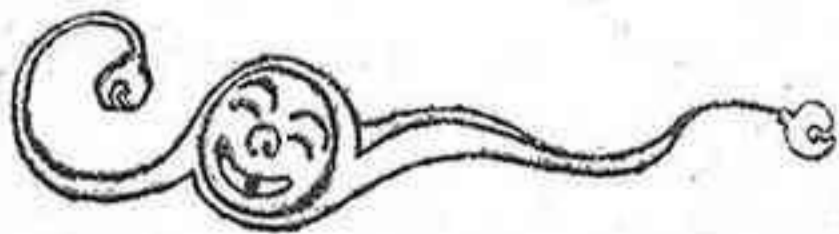
Així se jugá el primer partit del foot-ball en el nostre país.

Ara díguin-me si són els anglesos els “autors” d'aquest deport. ¡ Bola!

Me sembla qu'hem deixat ben demostrat que varen ésser els “kamelofeos” els que portaren el foot-ball, i si no fos així, l'història seria un “mito” i com que a “mi todo lo mismo me da” jo així ho conto.

Ara que això és veritat, ja en podem estar ben segurs... com l'estàtua d'En Aciscle Soler està Derrocada.

NOLUS.

L'ELEGÀNCIA DEL PERVINDRE, per *Picarol*

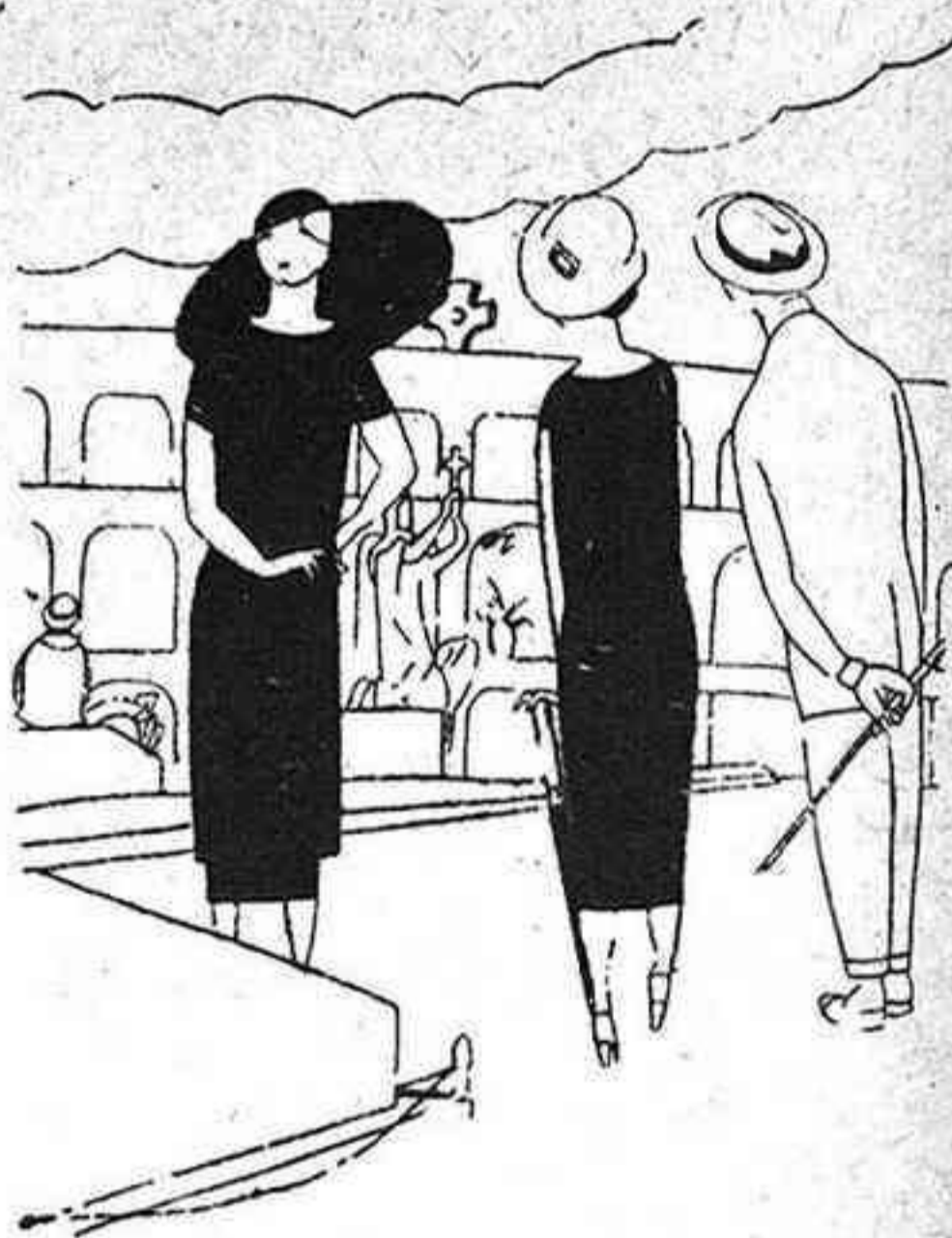
Segueixo els passos de Charlot.

UN CONSELL, per *Picard*

—Creu-me, no siguis tossut: fes te periodista, que menjaràs sopa.

DIADA DE DIFUNTS, per *X*

—Nosaltres no venim per a visitar els morts sinó per a que'ns vegi la gent

LES GRANS CIUTATS

Jo no veig les ciutats igual que'ls altres,
ni el seu fals brill a mi tampoc em cega;
detesto l'aldarull de ses grans vies,
com m'enutja, igualment, el terratrèmol
que dia i nit aixorda mes orelles.

Ciutat, ciutat, com ho ets d'enganyadora
pels qui amb ton or mesquí tu enlluernes;
pobres aloses, amb miralls atretes,
i engolides al vèrtic, qu'és la vida
d'aquests aglomerats a la moderna.

Com no comprenen les multituds, grises,
que són esclaves del pitjò esclavatge,
que ferm de cos i pensament les lliga;
sens dar-se'n compte, oh desventurades,
que'l viure de ciutat és sa metzina.

I, aturdides, se llencen freturoses,
d'inconeguts afanys sempre impelides,
en l'enrenou, com fulles impulsades
qu'el mestral de tardor arremolina,
per places i carrers, seques, marcides.

Gent de ciutat, com vius? ja inquieta,
neguitosa i en constant revolta;
el teu esperit ni para ni sossega,
enduta d'un daler que t'embolcalla
i et masega i tortura sens clemència.

I corres a tot-hora, adelerada,
enmig la multitud, que no coneixes,
ni et coneix ella a tu, indiferenta,
formant-se i transformant-se a cada passa.
aixuta, esquerpa, i d'egoisme plena.

Apartada com vius de la natura,
ni veus el sol en tota sa grandesa,
ni aspireu l'aire suau de marinada,
ni coneixes l'alè de la muntanya
sanitós, perfumat, plè de rehines.

Del cel tampoc esmentes la grandària
enclofada entre murs, per les escaletxes
no veus jamai com per damunt la testa
els astres rutilants passen, traspassen,
en son etern camí per les esferes.

A canvi dels magnífics espectacles
que t'ofereix el món, tu prefereixes
arraulir-te, esquifida, en la penombra,
per a fruit dels truculents deliris
d'histrions decadents i pobres cines.

I tens tassat el pa, la llum i l'aire;
qu'en tota multitud és un absurde
pensar que pot haver-hi en abundància
tot allò que als altres els hi sobra,
quan viuen dispersats per l'ampla terra.

Prou llàstima me fan els visionaris
qu'en la gran urb el benestar hi cerquen;
i compassió jo tinc per les aloses
que deixen bé per mal, i enlluernades
al clos de la ciutat cauen rendides.

Quan ditxós a tot-hora s'ha de creure
al qui viu, espaiós, en la campinya,
tenint per horitzó l'ampla planúria;
o bé vora la mar, al lluny esguarda,
i té per sostre el cel i les estrelles,
i s'omple els seus pulmons de garbinada
o de suau lleveig, quan no l'oreja
clar, animós, xalóc o tramontana,
i sent amb dolç acord amb la natura
nodrint-se el cos i l'esperit de sava

d'un viure natural, plè de dolceses,
talment com és raó visquem els homes,
i rebutjant la vida mentidera,
mesquina i pobre de la gran remada
que viu agombolada en les urbs plenes.

J. PORTALS I PRESAS.

ANANT PER PA, per A. Fabrès

ANANT PER SAVIESA, per A. Fabrés

A UNA MATRONA

Ja'l vel dels anys t'ha envolcallat amb gràcia
i el teu cor ha florit com un roser...
l'amor ja és per a tu dolça falàcia
; quant lluny deu ésser son batec primer!
Ton bell esguard té la clarô imprecisa
que és alhora divina i mondanal;
ets l'eflavi suau de l'hora grisa,
ignot misteri i floració banal;
la prometensa d'un petó roent
tens en els llavis que'l carmí enrojola
per a ferir a l'home impunement.
i guardes glavis que'l teu cor esmola

Fruit saborós en plena maduresa
que no pot abastar-se amb la il·lusió,
llàntia del temple de l'amor encesa
convidant a l'excelsa temptació.

Sacerdotessa de l'amor carnal
encéns la flama d'un desig que mata,
nimfa sortida d'una saturnal,
bàquica furia que en la orgia esclata.

No enclous com Ruth, la dolça espigolaire,
el magnífic encant de la virtut,
més prompte tens de Mesalina l'aire
folia al cos i'l sentiment eixut;
escultura vivent amb tendres llaços
torces del jove l'ensonyat destí;
i com saben les roses dels teus braços
encadenar-lo a un vèrtig sense fi!...

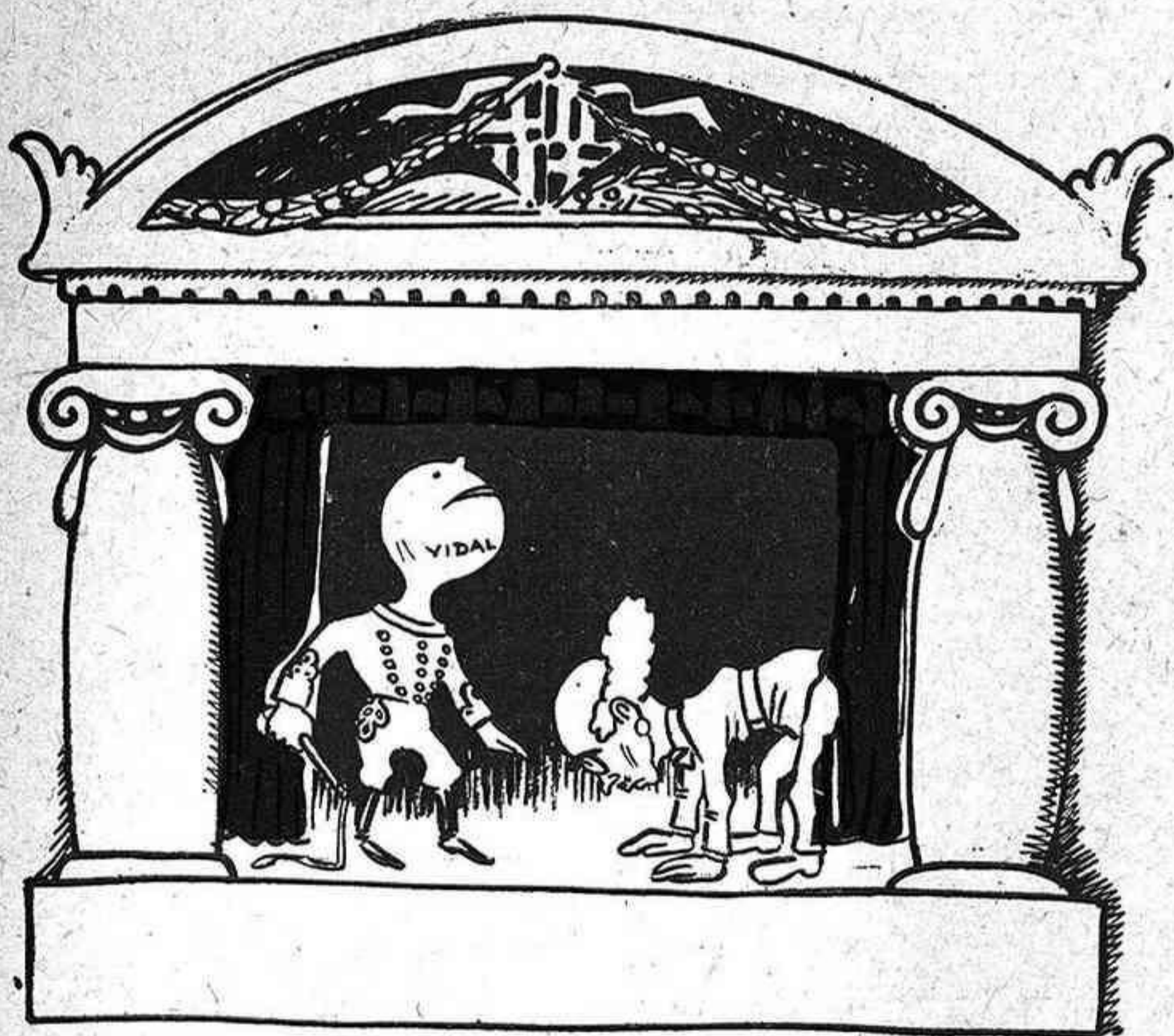
Més ai! el teu imperi es llei fatal,
és l'immens poderiu de la bellesa
que goreix les frisances del mortal
en hores de deliri i d'ubriaguesa,
i ets la regina del plaer volgut
que espanseix nova flaira i nova vida,
ets del goig la suprema plenitut;
la matrona incitanta i exquisida..

¡Oh qui tingués la joventut gemada
per a ofrenar-la amb joia a ton encant,
i sentir la nostra ànima encisada
de l'ansia del teu viure delirant,
i tindre del teu foc una guspira
per a abusar-la en sacrifici teu
i en la sublim foguera d'eixa pira
fondre dels anys la inexorable neu!

FRANCESC OLIVE

ESPECTACLES D'ACTUALITAT, per *Picanyol*

El domador d'ossos.

VERGERS DE CATALUNYA

Montesquiú

Poble de Montesquiú, petit i gràcil,
reclòs dins la dolcesa d'una vall,
exornat de pollancrea freturosos,
i emmirallat del Ter pel clar cristall...

Damunt d'alterós cim el castell vetlla
el repòs d'aquest poble tot encís
I en el boscatge ombriu d'eixa encontrada
s'hi sent perfum i pau de paradís...

El riu, salta que salta en les rescloses,
acarona les cases blanament,
i les aures fresquívoles hi arriben
com ales de coloma al batre al vent...

I quan la nit devalla tenebrosa
i de la vall florida els termes fón,
el Ter com una mare delicada
adorm a Montesquiú amb suau non-nòn...

V. RAFART MARI.

L'oblit impossible

(Extret del carnet d'un amic).

Primer de Maig.

... aquest matí m'han tirat una lletra d'ella per sota la porta. M'ha emocionat vivament. Contràriament a ço que he afirmat als meus amics, no m'ha vingut ni el pensament d'estripar-la. El meu cor s'ha posat a batre més depressa.

He resseguit àvidament les quatre planes, després les he rellegides poc a poc, m'ha invadit una joia, una joia que no estava exempta de malestar.

Sí, estava content de sapiguer que era desgraciada, i estava més satisfet de sapiguer ses desil·lusions que veure-la rendir justícia a les qualitats. I després, després d'haver triomfat, m'he decantat vers la pietat. Ella em prega que li deixi rependre el seu lloc en aquesta llar que abandonà tan tontament. Em jura que sofreix barbrament de la seva falta i que'l remordiment d'haver ennuvolat la meva vida enverina la seva...

Pobra Marta! Ve't aquí la fi d'aquella bella novel·la que ella creia viure fins a l'últim dia! Encara recordo el que em deia la vetlla de la seva marxa: "No m'heu sapigut comprendre. No sabeu estimar. Per sort, no tothom és com vos!..."

Com li deu haver costat, amb el seu orgull, venir a implorar el perdó!...

Què'm toca fer? Dir-li que pot tornar? Si em trobés tot sol en mig d'una illa deserta no dubtaria. Però tinc les meves relacions, els meus amics... Si obro els braços a la infidel, passaré per un famós calçasses. De moment no vull pendre cap decissió. Temptaré l'opinió. Demés, la Marta bé mereix que se la faci esperar una mica dintre llur inquietut...

4 Maig:

En aquest món, no es pot acontentar a tothom. Mentre els uns m'aconsellen l'indulgència, altres afirmen ferotjament que en circumstàncies d'aquestes la pietat vol dir feblesa.

Faré ço que'm plaurà; i això que'm plaurà es dir a la Marta que torni...

Ja em faig càrrec de que la nostra existència no podrà ésser mai ço que fou als primers mesos després del casament, però espero que amb una mica de voluntat podré fer-me la vida soportable.

Suposo que serà millor que la que porto ja fa un any. Déu meu! Com m'he avorrit!

En fi: un cop garantitzada la felicitat, al menys estaré tranquil, car estic segur que no l'estimaré més i així estaré cuirassat contra el sofriment. No poso gran cosa en perill, recullint a la dona que havia estimat i que va recompensar-me tan bé.

6 Maig:

Es impossible jutjar-se un mateix. Esperava emocionar-me al veure-la de nou, però estava lluny de suposar que'm trasbalsaria fins al punt de quedar-me llarga estona tot groc i incapaç de parlar.

L'actitut de la meva dona ha sigut d'una perfecta correcció. En termes molt sensibles, m'ha remerciat i m'ha jurat que ella faria oblidar-me a copia de constància i afecció, la gran llaga que m'havia obert. Jo li he

COL·LOQUI, per *Picarol*

—No em deies que volies que fos cavaller? Aquí em tens d'uniforme
—No, home, no; volia dir cavaller, però no de muntar a cavall.

promés espontàniament no parlar-li mai de la trista aventura que ens havia separat.

Malgrat aquest desig recíproc, espero l'avenir amb inquietud. Marta m'ha causat una profunda impressió que em fa reflexionar.

15 Maig:

Haviem quedat en que dormirem apart. Però ahir vespre varem tenir l'imprudència de passejar-nos a la claror de la lluna com dos enamorats. Marta, una mica cansada, s'arrepentava al meu braç.. Un oreig fi, perfumat de primavera ens amanyagava la cara..

I aquest dematí m'he despertat en el llit de la meva dona. Si digués que estic disgustat de l'aventura, mentiria.

18 Maig:

Ja hi som! Estic gelós!

Afrosament, gelós! Bestialment gelós! Estic furiós contra jo mateix, m'apostrofo amb to sever. El record de l'altre m'obsessiona i em sento dissortat. M'esforço per anagar a ella idees imbèciles que m'atravessen l'esperit. Però ella les endevina i abaixa el cap dolorosament..

19 Maig:

Que en soc de brutal! Acabo de representar una escena d'una violència inaudita. He sigut mesquí, dolent, covard, i groller. Quin crim ha comès perquè la tingui d'injuriar tant? Quan hi penso la cara em cau de vergonya.

Marta em llegia el diari. (Es una costum amable que ella ha agafat des de que jo tinc la vista delicada). Per casualitat, relatava una aventura quasi semblant a la meva.

Llavors m'ha semblat que Marta pronunciava el mot *amant* amb passió. Jo li he fet una observació. Ella m'ha objectat que m'equivocava i, amb molt tacte, m'ha fet comprendre que la meva sospita era injusta i desplaçada. Això no ha impedit que em posés foll de rabia i que li ventés una forta bofetada.

20 Maig:

Acabo de rebre una lletra que m'ha fet llagrimejar.

"Pobre amic meu: Aquesta nit no he dormit ni un segon i no he deixat de pensar amb tu. Si sapiguessis com sofreixo al veure't tan dissortat!

Si tu sapiguessis com t'estimo! Quan estic al teu costat no m'atreveixo a dirte-ho, però, davant del paper, em sento més coratjosa. No són vanes paraules. Estic disposada a posar els meus actes d'acord amb les meves paraules. Per a que trobis altre cop la calma, estic disposada a anar-me'n. Desapareixeré de la teva existència el temps que tu voldràs, a pesar del dolor que em causarà una separació.

Reflexiona, reflexiona llargament, i mana. Jo obeiré.

T'agrairé eternament l'haver-me perdonat una lleugeresa... Però ai! perdonar no és el tot; és necessari poguer oblidar, i veig bé que per ara és una cosa superior a las teves forces.

Saps què podria ajudar-te a perdonar? Enganyar-me amb altres cara a cara. Per poguer passar l'esponja sobre els teus torts la passaries també sobre els meus. Ah! maridet meu, afanya't a fer-me patir, si del meu sofriment ha de nàixer una mica de tranquil·litat per tots dos..

Per la còpia, FAUNE VELL.

Marta".

MODAS, per Soler

—En el Saló de la Moda, varem ésser les úniques... que anavem d'hivern.

LA COPA DE LA DEMOCRÀCIA

Jo'n tinc una Copa
que val un tresor;
no és de plata verge
ni brunyida d'or;
els segles li daren
la forma d'un cor.

Un jorn l'esculpiren
les ones del mar;
mos ulls la vegeren,
m'hi vaig abocar;
al frec de mos llavis
d'amor vaig brusar.

El nèctar que'n brolla
li envia un estel;
per l'ànima pura
n'és dolç com la mel;
pel vil que el llepa
se li torna fel.

Els segles hi beuen
tot-hora a desdî;
licor tant dolcíssim
no tindrà mai fi;
borratxera santa
no deixa morî..

Oh, Copa estimada,
oh, font de salut,
tu al home nodreixes

de Fe i de Virtut,
tu arranques els pobles
de l'esclavitud.

Tu salves les belles
i antigues afraus;
tu romps les cadenes
dels tristos esclaus;
tu enrunes els tronos
i els superbs palaus.

Per tu l'alta Ciència
deixà'l mur potent;
se'n va a la cabanya
del més indigent,
de llum i riqueses
omplint-la a grat-cient.

I'l mon se deixonda
ple de Llibertat,
i extén les grans ales
de la Igualtat,
i'ls besos ressonen
de Frafernitat...

Oh races humanes
que vida cerqueu,
d'esta Santa Copa
tots els jorns beveu,
que així ho vol la Pàtria,
que així ho mana Déu.

RAMON MASIFERN

LA SARDANA I LA BARRETINA

Parla el pagès.

Si els meus avis van ballar-la
jo també la vull ballar;
si els meus avis van portar-la,
jo també la vull portar.

Oh, Sardana beneïda
que entrellaces mans i cors!...
Oh, Barretina aixerida
que remembres jorns millors!..

Quan al poble hi ha ballades
la Sardana puntejant,
quin bo fan les virolades
barretines voleiant!....

Pel jovent pla s'endevina
i pels vells encara més,

que Sardana i Barretina
molt s'estimen a pagès.

Que la típica Sardana
és la dansa popular,
i es vestí a la catalana
barretina rumbejar.

Oh, Sardana!.. Oh, Barretina!..
a pagès no haveu pas mort;
qui en son cor l'amor germina,
dels passats plau dî en record:

"Si els meus avis van ballar-la,
jo també la vull ballar!

Si els meus avis van portar-la,
jo també la vull portar!"

F. CARRERAS PADROS

Coses de teatre

El no escriure en català la llista de *guardarropia* els còmics que van a fer *bolos* per pobles i viles catalanes, té molts inconvenients. Nosaltres hi hem vist delicioses equivocacions. Sort de repassar-ho abans de començar la representació, i així evitar-se alguns contratemps que l'haurien espatllada. Aquí en va algun per mostra:

L'encarregat de la *guardarropia* dona la llista al que té de proporcionar-li els objectes. Aquest, és un fadrí fuster que, sempre que ve companyia a la vila, els fa de tramoista, i els proporciona tot el que faci falta.

Un dia entre els objectes portats, surt *una mantellina*.

—Què diantre* porteu aquí? — li diu l'encarregat—. D'on ho haveu tret?

—Oh; no n'he trobat d'altra!

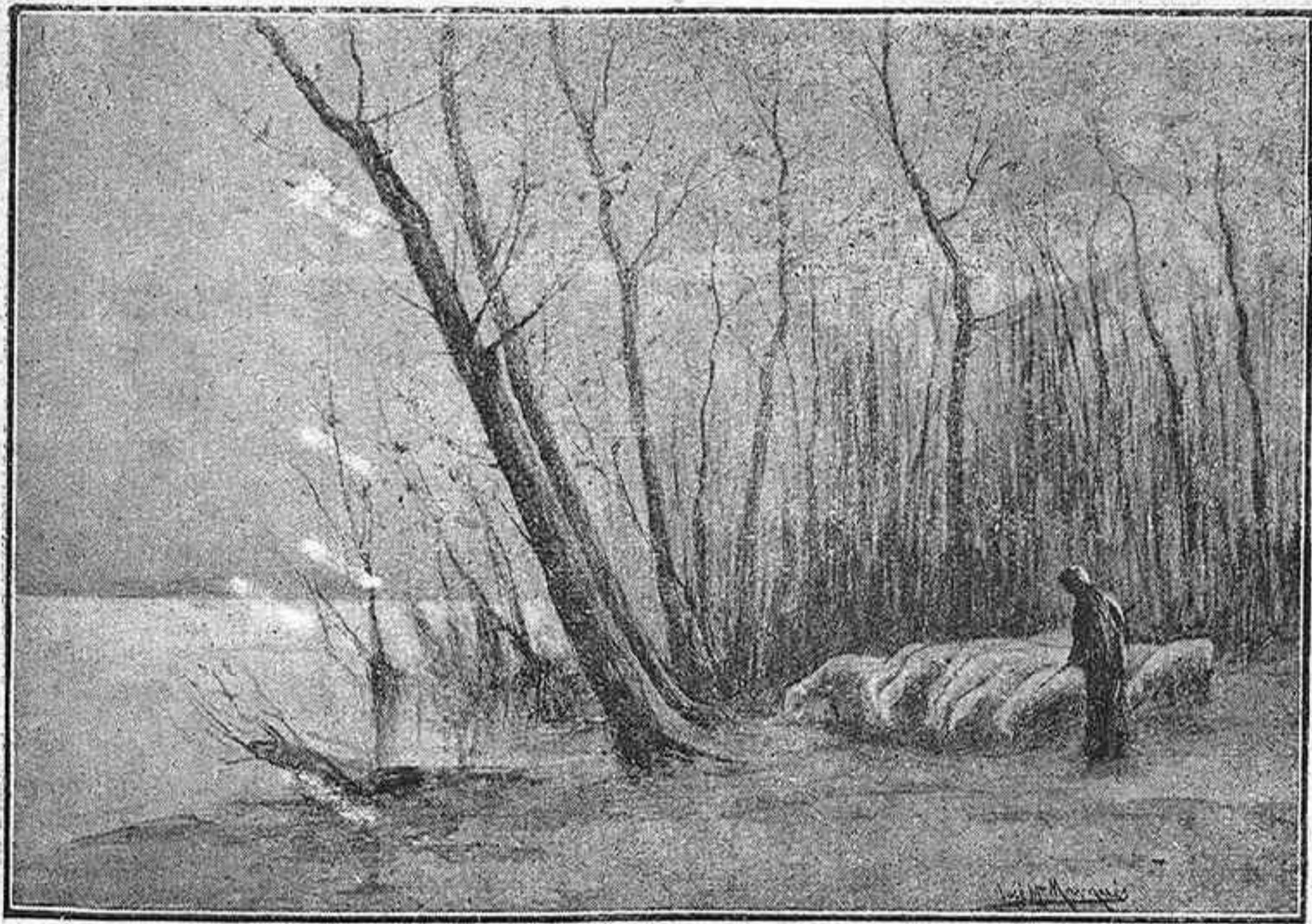
—Però, si la *llista* no demana cap mantellina!

—Caram! Si, senyor. Aquí ho diu: *Un mantel*.

* * *

Per a una altra funció, també amb la *llista* als dits, vinga anar seguint tendes del poble, tot amoinat, per a obtindre un tros de *cansalada ben blanca*.

Sort, que un, mirant la llista, li va dir que, una cosa era *cansalada* i una altra *Una ensalada blanca*, com li demanaven.

RIBERA DEL BESÓS, per J. M.ª Marqués

* * *

Mes, pijtor sigué un dia al veure a la *llista* que li demanaven *una cama*.

Va preguntar al actor, si podria fer amb *una cama de cera*, que miraria si n'hi deixaven alguna de les que hi havia penjades a la capella del patró del poble.

Y deia l'home, al veure que s'estranyaven i reien de la seva confusió:

—Que parlin clar! Ves qui no'ls fa demanar *un llit* i no *una cama*.

JOSEP XIMENO PLANAS.

LA DIDA

La de casa.

Només tenia l'afany
d'obtení el goig d'ésser pare;
Déu em va complaure, i are
tinc un nen que ja té un any.

Jo em creia que amb ell, mai més
la dolça pau fugiria,
i no obstant, des d'aquell dia,
a casa, tot va al revés.

Mentre estigui bé el petit,
tot lo demés no interessa.
La senyora, no és mestressa;
jo, no semblo el seu marit.

La minyona, ara, es coneix
que pel meu servei fa vaga;
serveix a qui no la paga,
i a mí, pagant, no em serveix.

L'única que sense afanys
cobra i està ben servida,
és Sa Majestat, la dida,
que Déu guardi per molts anys.

Aquesta dona, amb l'excusa
de que no es pot contrariar
perquè el nen ho sol pagar,
de la bondat nostra abusa.

Tant si em plau com si no em plau,
a casa és la borirana;
fà, desfà, disposa i mana
com un rei dintre el palau.

Per més que em poso violent
i el seu procedir reprovó,

no puc dir res, perquè em trobo
que encara hi surto perdent.

Quan m'enfado, l'endemà
la mullê em diu afligida:

—Sàpigues que ahir, la dida,
va fer-se un tip de plorà.

Tu hi vas sempre amb exigències
i ella es disgusta i s'ofèn,
i per culpa teva, el nen
després reb les conseqüències.

Per tant, encara que traspassi
els límits del seu espai,
creu-me, no t'hi fiquis mai,
per més que faci el que faci.—

Què me'n diuen del concepte
que tenen format de mí?

Doncs per treure'm el verí
sempre em duu aquesta recepta.

L'angúnia em comença entrar
quan tots sopem a la nit;
quasi es pot dir que, jo al llit,
me'n hi vaig sense sopar.

Quan la senyora em serveix,
amb les mongetes s'hi abona;
si rondino, em diu la dona
que el llegum es bo i nodreix.

A la dida, ella li tria
les viandes apetitoses;
les mongetes són flatoses
i el nen se'n reseniría.

Jo estic contemplant l'abús
que estan fent per tots costats,
i un altre es menja els bons plats
pagant jo la carn i el llús;
i al fi, com aquells esclaus
que la força venç i humilla,
vaig prim de panxa, d'ermilla,
i pago i callo, i en paus.

Amb la minyona, ja és cosa
de no poder-hi comptar;
quan surten a passejar
també la dida en disposa.

La senyora no consent
que ella porti el nen ni un quart.
¡Pobreta, Déu nos en guard
que agafés un cansament!

Quan torna, agafa l'infant,
i al balancí desseguida:
Tothom feineja, i la dida
només passa el temps gronxant.

El seu treball es destaca
quan necessita diners;
prou en sap de fer papers

que arribin a la butxaca!

Sempre em surt amb la cançó
que el didot no té salut,
i al fi, després he sabut
que està gràs com un toixò.

No és just, doncs, que els meus cabals
els tregui amb plors i mentides.
Ja n'hi ha prou: No vui mes dides
que em prenguin el pèl i els rals.

Estic ben resolt: des d'ara
penso allunyar tot perill.
Pot-sê al cap-de-vall, el fill
manaria més que el pare.

Ja que el meu mal empitjora
precisa fer punt final;
avui, amb tó solemnial,
diré a la meva senyora:

—Ja s'ha acabat el didatge,
crec que el nen ja ha xuclat prou,
per tant, la dida, de nou
pot tornà a empendre el viatge.

No haig d'ésser més dels babaus
que pels fills fan tonteries.
Dono de temps quinze dies,
tot el sou d'un mes, i en paus.—

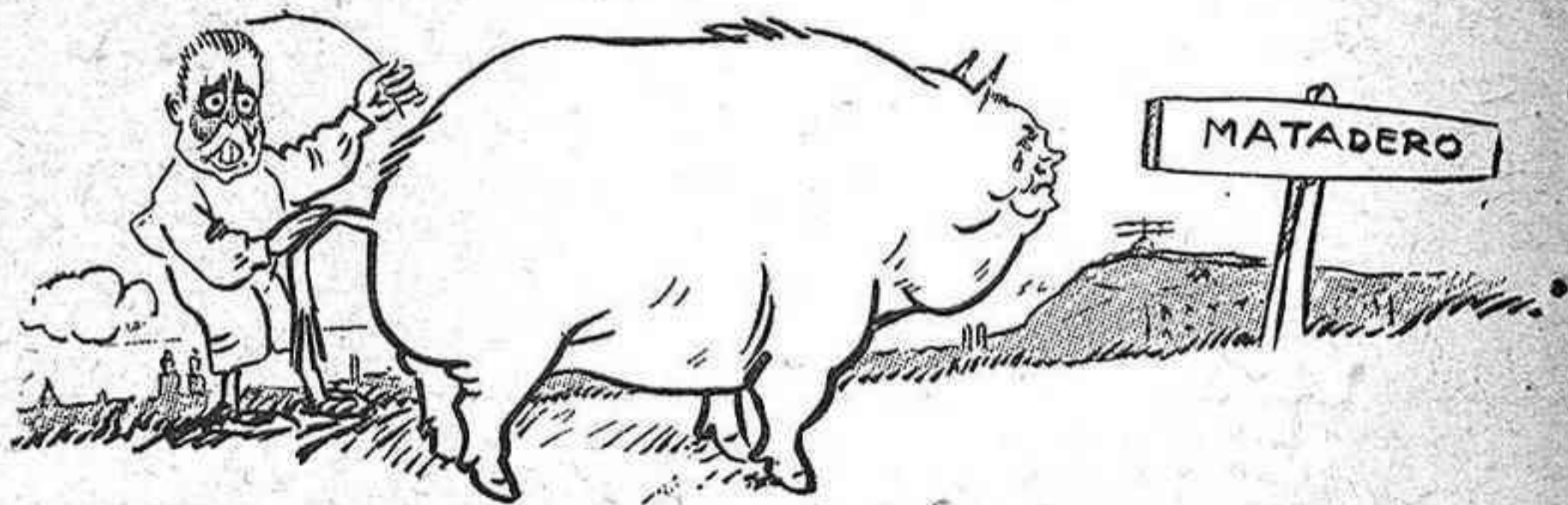
... ..

Després de parlar-li així
jo crec que la meva esposa
no hauria de fê altra cosa
que respectar i obeí.

Doncs saben que passarà?
Que juntant-se de seguida
m'engegaran a mi a dida...
prò la dida no es mourà.

MARTI REVOLTOS.

UNA DESTITUCIÓ, per *Picarol*

«A cada puerco.....»

COL·LOQUI SENTIMENTAL, per *R. Opisso*

— Són tants els avantatges d'haver envellit una mica, si el cor es manté tendre...
— Només un: que la cartera sol estar més plena.

Torres i jardins

Deu fer una centúria d'anys, quan encara Barcelona era una ciutat murallada, al sortir del portal de l'Angel es trobaven camps de cultiu fins arribar a lo que en deien "els afores". An els suburbis de la ciutat (suburbis que eren poblets veïns) s'hi trobava alguna masia amb la façana com l'espona de llit d'estat matrimonial; algún Convent, com el de Pedralbes; els pinars del Tibidabo, i quatre xiprers arrencats an el safareix de "La fontana". Barcelona no tenia aixamplis. An el ciutadà barceloní encara no li havia entrat el desig de sortir i d'esbargir-se a la seva torre i l'únic jardí realment senyorial i fet amb regla i amb tots els prestigis d'una arquitectura d'arbres, amb versos de boixos i xiprers, es pot dir que era "El Laberinte", aquestes estrofes neo-clàssiques, que encara avui, després de tants anys són l'únic conjunt ritmat formant poesia senyorial en l'art de la jardineria.

Però el menestral es va anant fent ric. Totes aquelles botiguetes del Born, de la Tapineria, de la Plaça del Angel i del Call, es varen anant tornant *Siglos* de més o de menys importància; els fabricants de filats varen anar posant selfectines; els tintorers es varen tornar químics; els químics es varen tornar adroguers i els "Arbolaris del Rei" varen anar deixant les herbes per a anar cap als específics; els usurers varen posar banca; els mitjaires comerciants de llana; els nobles que no s'arruinaven varen començar a ésser accionistes del ferrocarril de Mataró; el Forn de Sant Jaume anava roent de tants tortells que havia de coure i necessità aixamplar-se, i totes aquelles botiguetes que semblaven caps de panses i aquells obradors penjats sota les teules, com a nius, necessitaven volar envers més esbarjo i més negoci, i com que les velles muralles anaven caient de mica en mica, els "vells rics" varen mirar al camp i varen volguer tenir un recó a on anar a passar les "diades" i varen començar a fer-se les torres.

Aquest paisatge no era molt lluny, llavors, però per a anar-hi quasi un s'havia de confessar i deixar les coses arreglades. Els cotxes, uns cotxes polsosos amb les cortines pansides, amb els coixins sortint-se de coixí, i amb els vidres, quan eren sencers plens del regalim de la pluja que havia caigut a les portelletes des del temps de Carles III, sortien del Portal de l'Angel. Els cavalls, a força de renecs, feien trontollar les costelles, plenes de reguerons de mosques i s'arrencava com se podia i passant pel passeig de Gràcia, que ja començava a haver-hi els plàtans que més tard havien d'ésser la monotonia dels aixamplis, es trobaven els Camps Elíseos, el vell Tívoli, i solars per vendre i atravesant uns camps d'hortalisa que després s'havia de vendre a cinc duros la col quadrada, a deu duros la mongetera, s'arribava al carrer Major d'aquella autonòmica Gràcia.

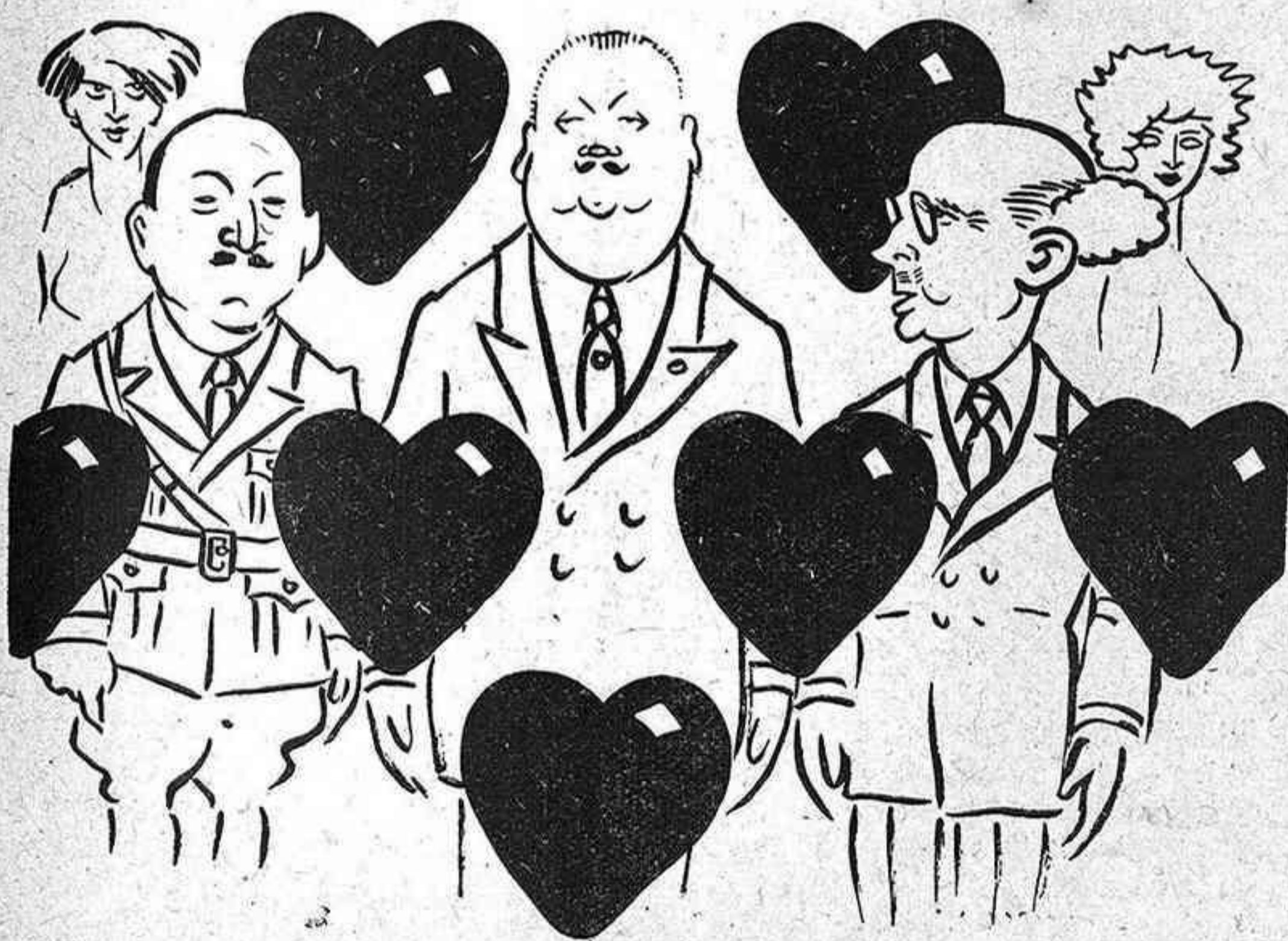
Aquest, si era el carrer Major, ho era comparat amb els altres o sia els menors de tots els voltants. El tal carrer on totes les cases semblaven hostals de carretera on la pols s'havia fet fang i el fang s'havia fet pols era un camí veïnal que els veïns hi havien de viure encara que fos veïnal; les roderes hi eren tan fondes que el pobre carro que s'encastava ja podien treure les rodes i desenganxar els cavalls i emportar-se'ls del modo que fos; els arbres que no s'havien mort, probaven de treure quatre fulles i veient que no podien aguantar-les les espolsaven i morien de

passió d'ànima i d'urbanització no en parlem: aquesta paraula que tan profit ha donat an els urbanitzaires, llavors no es coneixia, així és que allí on hi havia acerces, la gent hi passava pel damunt i si no n'hi havia també, lo que vol dir que per a arribar a la Plaça d'En Rovira, a Vallcarca, o als Josepets, on els menestrals qui deiem varen començar a fer les torres, veraderament es necessitava esperit d'explorador o l'esperit de tossuderia tan propi de la nostra raça.

Allí en aquells camps deserts, va començar el primer plantiu d'aquesta mena d'arquitectura, que no s'assembla a cap altre i el devassall d'il·lusions fetes torres i fetes jardí. Generalment, el propietari d'aquestes capses fantasioses d'una modèstia de pietat, després de triar el turonet d'on es veia més el carrer, on tenia la botiga; de consultar-ho amb la família, de dormir-hi i de treure comptes, es feia ell mateix el plano i el feia construir per un mestre d'obres, home de tanta confiança com mancat d'art i d'estètica. La veritat és que el distribuir-lo no volia molts mals de cap. Un dormitori de llit d'estat, per si l'estat hi dormia algun dia; dos quartos més pels llits sobrers, que li sobraven de Barcelona; la cuina, el menjador i l'etc., i sobretot aquella torratxa que un cop feta i vista la *vista*, mai més hi pujava ningú i acabava per servir de dipòsit dels trastos vells que s'anaven florint a la torre.

Al jardí humit i ensorrat hi solia plantar dues pruneres perquè es mengessin les prunes les criatures dels veïns; un presseguer que quan feia pressecs ja se li anava morint la soca i quant eren madurs, ja era morta; una figuera de coll de dama, que servia d'esbarjo als cargols i un

ELS TRES VIUDOS, per Pícarol

Les autoritats més galanes de l'any

cirerer que servia de passeig a totes les formigues de l'hort que pujaven dalt de les fulles per tenir el gust de tornar a baixar, i en quant a flors, a més d'uns quants rosers que hi havia anys que feien roses, unes quantes cols de fulla ample per donar menjar a quatre gallines, que així que feien ous les robaven i per adorno decoratiu aquell pescador de terrissa i aquella Minerva casolana, feta de guix i cartró mullat tenint una canya per llança i aquelles quatre estacions que anaven tan avingudes que duïen la mateixa roba, i per fi aquella glorieta per a berenar-hi i agafar-hi reuma, i tot això pel propietari era el somni realitzat d'una joventut de treball, d'estalvi, de somnis d'alcova i encara avui, quan en veu una mig arruinada i destenyida amb aquella façana trista de casa de carrabiners amb el verdet cornisses avall, un no pot menys d'entendrir-se pensant que aquells panteons havien sigut un somni que havien realitzat els avis.

Després va venir el modernisme i la bogeria *torrera* i els disbarats que es van arribar a fer no tenien aturador. D'aquell temps són les finestres que tenien forma de coques, aquelles portes ondulades que s'hi havia d'entrar de cairrell; aquelles palmeres de pedra tosca, aquelles columnes desavingudes, sense base ni capitell; l'esbocinament de rajoles encastades a les parets com a ruixada de coloraines; aquella cargolamenta de cornisses com encenalls i baranes com serpentina, aquell esbogerrament que si arriba a durar un xic més, el fons de Vallcarca i els Josepets hauria semblat un cementiri ple de panteons de gent boja. El pobre del propietari havia deixat de fer-se el plano i l'arquitecte n'abusava. Com que per això de l'arquitectura no hi havia multes ni presó, es varen fer seva la muntanya i es varen esbravar d'un modo que encara avui en trontolla.

Després vingué una reacció. Ja el botiguer fou capitalista i en lloc de torres es feren xalets i després de xalets, palaus. S'havien desencauat d'aquells escriptoris amb balustres verts i florits; havien posat botigues de marbre i la torre ja no era torre, ja era un casal per anar-hi a viure i ja del carrer Major de Gràcia n'havien tret les roderes i els arbres malalts i les trenyines i la vida de la ciutat n'anava muntanya amunt per la gran via del Tibidabo.

Llavors aquells hortets es varen anar tornant jardins. Primer amb arbres posats arreu; després amb parterres a l'anglesa, i per fi alguns d'estilitzats, a la manera versallesca o la manera italiana. Encara, fent excavacions, si trobava un bocí de guix fragment d'aquelles estàtues de gerrer, orgull dels nostres avis; encara quedava algun xiprer mig desuarit, amb el seu plomeret de fulles seques al capdamunt de les branques, record d'una il·lusió morta; encara quedava algú Casal amb la façana de capsalera, però els arbres, les plantes i les enredaderes de mica en mica ho van colgant tot fent dels suburbis barcelonins un dels llocs més pintorescs de les ciutats mediterrànies.

Avui aquells reconets íntims de la nostra menestràlia, es van convertint en grans parcs, però això sí, fins el de Montjuic, amb tot i volguer estilitzar-lo els constructors no han sapigut trobar-hi aquella grandiositat de línies i aquella perspectiva simètrica que tenen els jardins d'Itàlia i sobretot el de Vila d'Este, també agrupat en una muntanya. An el tal parc de Montjuic, encara hi queden molts recones per a anar-hi a fer una fontada, una costellada o un all-i-oli, molts trossos ombrívols amagats, però hi mancarà la visió i perspectives de grans jardins. Encara el bon senyor Esteve (al meu, no l'adulterat), s'hi trobarà com a casa.

SANTIAGO RUSIÑOL

TRIPTIC

Lema: *Del camp i de la urbs.*

I.—Llevor pensamentera

A la riba d'un torrent
torcedor d'ací d'allà,
la llevô d'un pensament
Aquiló se'n emportà.

Nasqué un Sol màgic talment,
va adormir-la entre gra i gra
d'arena, bategà el vent
i amb sa pols la abrigallà.

El consol de la rosada
la deixà flonja, enfebrada
d'una febre de jardí.

S'alça la flor càndia i pura
a matar amb sa amargura,
la amargura del camí.

II.—L'estel

Una tarda diumengera
de Sol tristici, vent irat;
s'alça tota polsaguera,
tot vianant passa aclucat.

Una infantina fal-lera:
un estel amb cua alçat,
pren fil; una faç riallera;
un capdell que's fa mïgrat.

A impuls del vent bategant,
ha trobat el fil tivant
de dos pals germans talment.

Impel-lit per barbre anhel,
ha robat l'estel al cel:
L'infant plora amargament.

III.—El Gall

Miniatura de presó
pel pollastre ample de pit
victoriejant l'horitzó
que's fa despert i aclarit.

Miniatura de balcó
amb testos de flors nodrit;
pel bullici, petitó,
pel carrer, petit, petit.

En la teva nova estada,
¡com enyores la remada,
la masia, el campejar,

la veu de la masovera
i aquella mà tan baldera
repartint el berenar!...

J. COSTA I POMÉS.

DOS QUE SABEN D'ON VENEN.

per *Picàrol*

—Res de cap explicació a la dona.
El «Cri-Cri» s'ha fet per als homes.

PASSATS DE MODA, per Foraster

El traje pot tenir anys, però el
cor és jove

EL CORPUS, EL BATLLE I EL GEGANT

En tota la vila—quina animació
preparant del Corpus—nova professó.
Brandaran campanes—en só de festeig.
En totes les cases—hi haurà remoreig.
Balcons i llindanes—qui més pugui orlar
i en carrers, catifes—d'or de ginestar.
En pit de donzella—ornament de flors.
Fadrins, amb ofrenes,—cerclant sos amors.
Tamborins i gralles—deixondant l'espai
i flors, i quitxalla—formós virolai.
I gaudirà, el poble,—que'n té nous gegants;
el padrí, és el batlle.—Que'n són d'elegants!

* * *

Matí de la festa—tothom ix content
quan els gegants passen—el curs recorrent.
Els bailets com salten—anant a davant:
S'envaneix, el batlle—vora del gegant...
La gent s'aglomera—que'ls vol contemplar;
de tants que'ls rodegen—no poden passar.
El batlle s'enutja—passar és precís,
la gent no s'aparta.—I quin compromís!..
El batlle, aleshores,—en té un acudit
per a que fineixi—tant estult burgit.
Amb tot dissimulo—mentre estant badant,
la vara ne penja—en mà del gegant
i amb les mans en l'aire—bo i cridant els diu:
—Que tothom s'aparti!—Apa, tots, ull viu!
El gegant, mireu-se'l—amb bastó a la mà
fora, tots!, que pèga—quan no pot passà!
I mentre això deia—pel darrera estant
el batlle, la vara—la va manejant.
Poruga gentada—s'en retira, al punt,
la vara s'atura—i... els gegants, amunt!

* * *

Es la tarda, alegre.—Quina animació
lluïnt, en la vila,—nova professó!

PETRONI II.

ELS COMPTES DEL «GRAN CAPITAN», pe Picarol

—Amic Pich, no t'hi amoinis. Encara que Barcelona sigui la ciutat dels comtes, a nosaltres, de comptes, ningú ens en demanarà.

Defensant lo que no en necessita de defensa

Els solitaris, per certes persones grans, venen a ésser com les capelletes i els soldats de plom i les nines per les criatures: una manera de matar les hores sense amoinar a ningú, donant-se, de passada, tots els gustos.

De quantes menes n'hi ha de solitaris? Ni amb els dits de les mans i els dels peus els contarán, i el que hagi passat tres o quatre vegades la Mar Gran, ni amb els cabells del cap, per espessos que'ls tingui. Cada viatger, a més de tots els dels altres, en sap un de nou, que, al desembarcar, ja tots l'han provat de fer a dotzenes de vegades.

Són tant llargs els dies en mar, després dels primers dies de mareig, dels que tant pocs n'escapen!

Prou proven de fer-los curts les companyies de navegació, servint a cada momnet una cosa o altra al passatge; però sense les cartetes estan perduts, que de sol a sol sempre tenen de passar vint-i-quatre hores, y les hores, dins dels barcos, tenen més de seixanta minuts i cada minut molt més de seixanta tics-tacs de rellotge.

Gente bien quasi tots els que paguen bé i venen de la América de baix no s'hi saben entretenir amb el que s'entenen els místers i les miss, i els *mússiús* i les *madames*. No estan per "Bacdekens" ni per fer ganxet, que de guies de carn i òssos per tot arreu n'hi ha, y de roba de punt a Barcelona mateix, una botiga es toca amb l'altra.

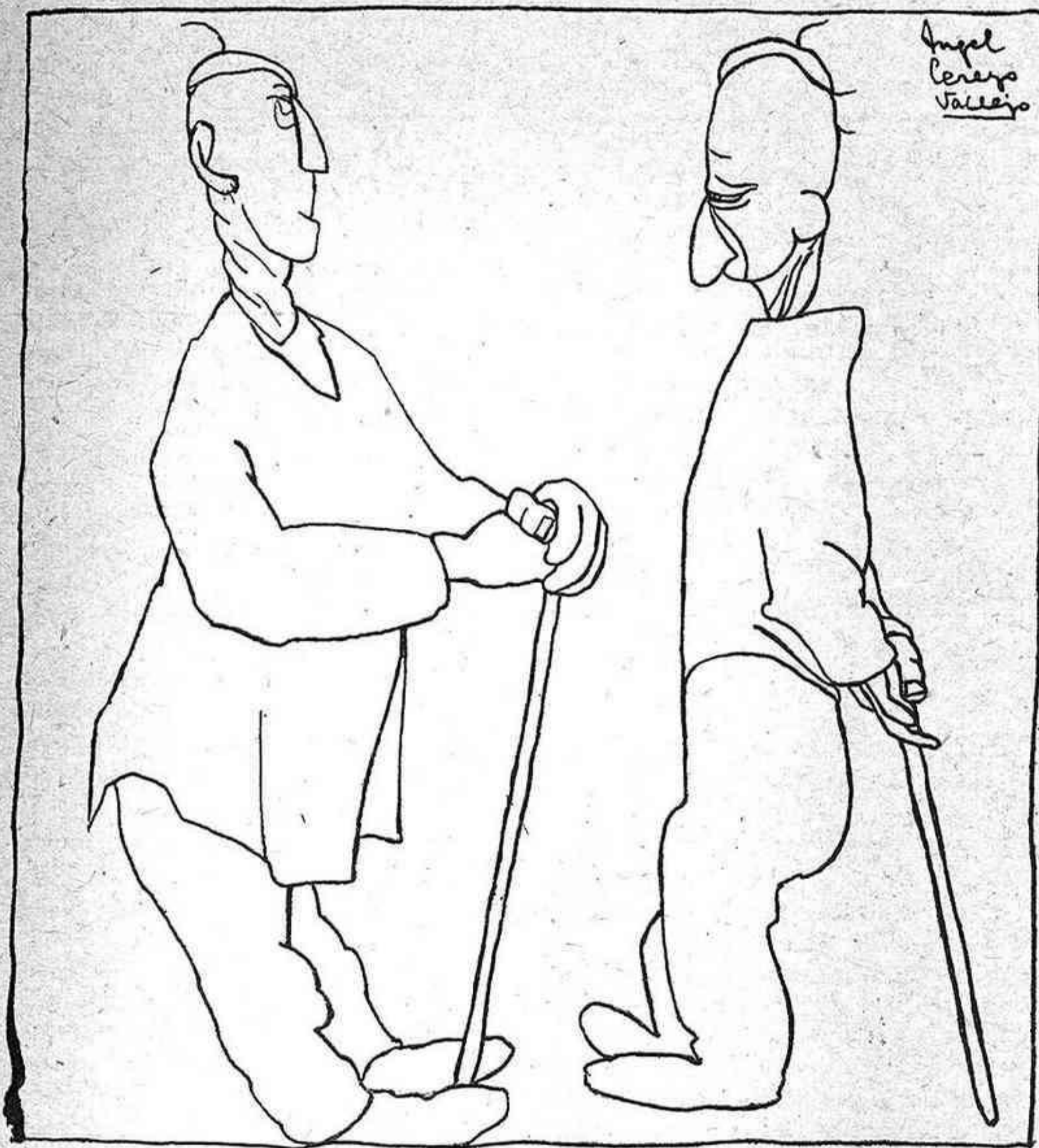
Solitari darrera solitari arriben a Europa igual que si fos ahir que's van embarcar. Solitari darrera solitari, tornen a caseta sense haver vist, com qui diu, ni una gota d'aigua, fòra de la mineral que serveixen a tots els menjars; sense saber quin dia va passar la Línia, amb tot i tanta de xerínola com se va fer al vaporàs; sense haver-se enterat de que per poc, i per culpa d'un barco carboner, troben en la mar la sepultura; sense poder donar raó més que del tragí que hi ha a certes hores als *boulevards* de París i del embull d'embarcacions que hi ha des de la gola del Tàmesis a Londres. Perque és clar que després d'haver vist la Torre Eiffel s'hi té de donar una escapada a Anglaterra; ells, a escampar-hi uns quants milers de *como-nos*; elles, per esperar que la gran *tailleur* els hi tingui llestos els vestits que li van encarregar l'endemà mateix de la seva arribada a la capital de França i que tenen de fer morir d'enveja a les seves amigues, que no han pogut embarcar-se aquest any. Sort qui l'ha, que diu l'adagi.

* * *

Com s'ho farien les criatures que han sortit del sarampió, i no es poden moure de casa fins qui sap quan, sense les nines, sense les capelletes y sense els soldats de plom?

Com s'ho farien les velletes i els vellets que s'han quedat sense amigues i sense amics, perque en el camí del cel els hi han guanyat la danterera? Com s'ho farien els de mitja edat que una ombra de feridura els té atacats a la cadira de braços, havent-los-hi deixat el cap prou clar per a plànyers de que no ho puguin trasbalsar tot com abans ho feien?

HURDANS, per A. Cerezo Vallejo

—¿Qué quedará de este famoso viaje del Rey?
—Cuatro chirigotas en los papeluchos.

I és en aquest sentit que jo, que ni sé lo que és jugar, surto a la defensa dels solitaris, com surto a la defensa dels soldats de plom, amb tot i que quan de lluny dels altres en sento venir, trenco de carrer per no veure'ls. Dèu ésser perquè no porto faldilles i no parlo castellà i no passo tota la santa tarda dels diumenges a la Plaça de Catalunya.

* * *

Jo conec una senyora que de solitaris abans no en sabia fer més que vuit. Però ve't aquí que un vapor, que venint de Buenos Aires havia tocat a Montevideo, desembarcà a Barcelona tres senyores *bien* que, a

més d'aquells vuit, en saben fer cinc d'altres. I quí més feliç que aquella ara que'ls sap fer tots tretze! Dotze dels que no s'hi guanya ni pert res, i un que posant cinquanta duros en un reconet de cervell, si molt bé, en un altre recó de cervell n'hi neixer mil, de cop i volta. I jo li conec quan pert vuit duros o en guanya quinze o trentacinc, i el dia que en guanya mil, si els mil fossin de debò, fins crec que convidaria a mig Barcelona per l'alegria.

* * *

En tot se té de pensar en aquest món: en els bons temps de la joventut, en que el jugar és un vici lleig, encara que se jugui per anar a fer una forada recullint a còpia de mesos y de cinc en cinc cèntims dels que perden lo que ca! per la minestra i el carril, i en els temps en que, per xacres o per senectut, tenim de mirar, sense poder-los ajudar en res, com els altres treballen per ells i per a nosaltres.

La senyora de qui'ls he parlat suara, res de xacres ni de senectut, gràcies a Deu, i entre el bon viure que té i el bon viure que es dóna, al vespre, després d'haver traquetejat tot el dematí i d'haver fet saltar els boixets tota la tarda, n'ha trobat en aquest món dues de felicitats. Tira que la toc, no costant-li ni un meravedís les cartes!

* * *

Jo, aquí on me veuen, ni sol ni en companyia em sé divertir, i encara que tampoc sóc dels que gasten per tot dia mal humor, quan les coses no em venen a to em tinc d'esbravar omplint fulles de papers, que si me les trobaven potser em valdrien un presiri.

I es lo que'm deia al acte mateix de rebre la carta que avui m'ha posat la ploma als dits; no fòra millor provar si guanyés els mil duros fent aquell solitari?

Però com ni sé de remenar les cartes, no ho he provat de fer obra d'aquest pensament.

Venia de fora de fresc; tenia macat el dit gros de tant esclofollar atmetlles, i he mirat de quedar bé amb l'amic López, que en aquesta temporada cada any pensa en mi.

I fugint com de la pesta del Marroc, que a la mateixa *Esquella* tant bona minyona, li ha valgut ja una pila de disgustos per mor dels dibuixants, que devegades no saben on tenen la mà dreta, m'he proposat ja des de la primera sucada no comprometre al ALMANAC per a res. Passant per camí afressat, ni jo ni l'editor és facil que ens trenquem la nou del coll ni cap cama.

Es clar que a la policia del Arlegui encara no l'han sagrada a Aquisgran i que podria esbravarm'hi una miqueta.

Però, dat i beneit, ja al asseure'm he pensat: deixa-la que s'ho pongui com pugui la bona gent amb la lladregada que ens ha caigut damunt; deixa que s'esbossinin els del Sindicat Unic i els del Lliure.

Pic de bossa no és mortal, i si el lladre, després de robar-ho tot, et deixa amb la camisa i els calçotets que portes, pensa que Adam, al Paradís, no en duia de camisa ni de calçotets. I agraeix-li al lladre el paper ridícul que t'ha estalviat no deixant-te nuet entre tanta gentada com passa a mig dia per la Rambla i entre tanta policia com pardalets hi ha al hivern al seu arbrat.

I com tampoc és cert que tots els que cauen ferits de bala morin al Hospital Clínic, i com els dels dos sindicats s'assemblen com dues gotes d'aigua quan combinen una vaga, lo millor de lo millor al meu entendre, és deixar passar els anys, que el temps n'arregla moltes de coses: moltes més que les lleis que fan el Congrés i el S. iat, i que el rei firma a ulls clucs i així que les hi porten els comissionats de cap de brot amb gran cerimònia.

Lo mejor de los dados es no jugarlos. Ja em sembla haver-ho recordat un altre cop.

Lo millor de lo millor de les cartes és jugar-hi un contra un mateix, i si pot ésser tenint-ne un altre a la vora per ensinistrar-lo per quan ho necessiti.

I ve't aquí com d'un no res se'n poden omplir set fulles de paper, quedant bé amb un amic de passada.

Som a darreries d'any; és a dir, que s'acosta el temps de fer calendaris. I el calendari que jo faria, si m'ho paguessin bé, es que aquí, com al Marroc, seguirem fent el ximple perquè no ens prenguin per savis. Savi vol dir tonto als temps a que hem arribat, i aquí el mes tonto és bò per bisbe.

Amb això, ja que tenim Sant Silvestre al damunt i que és tart i vol ploure, plego pregant a Santa Rita, que és la advocada dels impossibles, que tingui pietat dels minyons que han embarcat darrerament per acabar de fer la conquesta que els hereus del Cid venen somniant fa segles.

No és per espalmar al món que els varen parir les seves mares?

P. ALDAVERT.

A UNA TELEFONISTA

Cada cop que despenjo el receptor per parlà amb un amic o amb un client, em contesta vostè molt complascent com si em volgués servir d'allò millor!

Jo penso: va, aquest cop no hi ha pas por que no et serveixi llesta i amatent, i espero, confiat i pacient, qu'es posi al aparell aquell senyor!

I espero encara més, i no endevino perquè amb tant d'esperar no perdo el tino!

I penjo el receptor; torno a trucar
"Que no em posa el sis tres Sant Pere, rica?"

Prò sé segur que m'ha de contestar:
"Ja he trucat, ja, senyor; prò comunica!"

RAFEL RIBA.

PALLASSOS, per *Picarol*

Fan riure als infants i somriure als vells;
persones senzilles i ànimes pures
s'hi embadaleixen com a criatures...
Aquells qui menyspreuen les seves postures
es potser que són més pallassos que ells.

L'aventura d'Alexandre

Al sortir de casa seva — l'Alexandre habitava en un plàcid carrer de Gràcia — donà una inquieta llambregada a l'horitzó, car la tarda estava rúfola. La negra nuvolada que venia de part del Tibidabo el decidí a agafar el paraigua, i amb pas lleuger s'adreçà vers el tramvia de la línia del carrer del Bruch — la més propera a casa seva —, per a aprofitar aquella tarda lliure de dissabte que la setmana anglesa, establerta anys hà en el Banc on treballava, li deixava.

Pujà al tramvia a la parada de la Travessera, i no feia pas gaire que aquest havia arrencat, que la pluja començà a caure en gotetes fines. L'Alexandre s'alabà interiorment de la seva previsorà decisió d'endur-se'n el paraigua, ço que li permetria d'entrar a la sala de billars del Novetats a jugar la partideta dels dissabtes amb tres companys seus del Banc sense l'engúnia d'arribar-hi mullat.

Al ésser a l'indret del carrer de Roselló, pujà al tramvia una noia gentil, d'uns divuit anys. No dúia paraigua, i això feia que els seus cabells castanys — uns cabells que al tocar-hi el sol devien semblar aurífics — esdevinguessin com esmaltats amb puntetes de diamant. Els seus ulls, grans i verdosos, que donaven una intensa sensació de poesia a la seva cara pleneta i ovalada, reflectien com certa engúnia. A la mà hi portava un paquetet embolcallat amb paper fi.

Des de la plataforma donà una mirada a l'interior del tramvia cercant un seient no ocupat. No n'hi havia cap. Alexandre, a qui la figura de la noia li produí una viva i dolça impressió, i essent de natural generós i urbà, sentí l'impuls d'alçar-se per a oferir el seu lloc a la noia gentil del paquetet. Mes, no deixà de pensar que, d'oferir-li i acceptar-lo, qui gaudiria de la seva companyia, i qui sap si de la seva conversa, fora un altre jove que seia al costat d'ell, i que amb la seva pipa i les seves ulleres verdoses, tenia, segons Alexandre, un insoportable aire de fanfarró. El jove aquest esguardà, i amb cobdícia, a la nova passatgera, i segurament que amb gust li hauria cedit el seu seient si no hagués sigut que pel seu cap hi passà exactament el mateix pensament d'Alexandre; així ho demostrà una furiosa mirada que li dirigí, que semblava que li digués en tò imperatiu: Aixeca't, home!

Mes, aquesta vegada Alexandre resistí entocudidament. No hi valgué la violència moral que amb son mirar li produía el seu veí, ni la seva galanteria innata, car en qualsevol altra ocasió hauria estat amatent en ésser el primer en oferir el seu lloc. Aquesta resistència passiva d'Alexandre i uns somriures irònics que dirigiren al jove de les ulleres verdoses i de la pipa unes elegants senyoretetes que ocupaven el banc d'enfront d'ells dos, i que amb la seva fina percepció femenina endevinaven tot ço que passava, obligaren a alçar-se ben de mala gana al jove esmentat, remugant a la noia uns intel·ligibles mots d'oferiment que ella acceptà amb un somriure tot just dibuixat, però que als ulls d'Alexandre féu que aparegués el rostre d'ella com una visió divina.

Al seure ella al seu costat, el galant Alexandre es cregué obligat de disculpar-se a la nova veïneta:

—Dispensi, senyoreta, si no he estat jo el qui s'aixecat a oferir-li el seu seient, cosa que mai faig si hi ha una senyora o senyoreta de peu dret; però em sabia tan de greu que vostè s'hagués de sentar al costat

d'aquell jove que amb el fum de la seva pipota l'hauria molestada de tan mala faisó!.. Jo ja esperava que s'aixequés ell.

La noia mirà a Alexandre, i semblà quedar convençuda de que parlava amb sinceritat. De totes maneres — oh adorable crudeltat femenina! — objectà, amb l'intenció segura de divertir-se una miqueta amb la visible turbació d'Alexandre:

—No fumava pas...

Mes, Alexandre no havia pas perdut del tot la serenitat, i li digué, atancant-se una miqueta més an ella:

—Es veritat que dúia la pipa apagada; però l'hauria pogut encendre... I si no l'hagués encés encara hauria estat pitjor, perquè llavors vostè hauria hagut d'aguantar l'intolerable olor del tabac apagat...

La noia, decididament, volgué ésser amable.

—Ah, sí, amb això té raó, i així li agraeixo a vostè, sincerament, que no s'hagi aixecat. Però, si el jove de la pipa no hagués volgut oferir-me el seu lloc, què hauria fet vostè?

Alexandre sentia una sensació deliciosa escoltant la veu amabilíssima d'ella. Li plavia que fós curiosa. Amb les noies desconegudes, si són curioses, no és gaire difícil iniciar-hi una conversa. Respongué:

—Oh, jo hauria complert amb el deure que tenim els joves d'ésser galants amb les damisel·les, i més si són tan maques com vostè...

Ella va somriure. Semblava complascuda. Ell continuà:

—Jo li hauria ofert el meu seient, a l'ensem que li haguera advertit els perills que hauria corregut d'acceptar-lo. I cregui que els hi hauria pintat amb colors molt negres, per tal que vostè no l'hagués acceptat i hagués romàs a la plataforma, perquè el meu dalé, senyoreta, li confesso, era estar al seu costat...

El tramvia havia arribat a la Plaça d'Urquinaona. Aquella pluja finíssima del comerçament del trajecte, ara quèia forta i abundosa. La veïnetà d'Alexandre es decantà a mirar la Plaça. Estava enguriosa. Alexandre es fixà novament en què ella no dúia paraigua. Instintivament guaità el pentinat d'ella, curiosament estarrufat, i l'impuls generós del seu cor tornà a manifestar-se sincerament:

—Oh, i veig que vostè no dú paraigua! Com li quedarà aquest pentinat tan adorable, tan bé que li escau així estarrufadet!

Aquesta reflexió produí en ella un fort efecte. Tot acariciant-se els cabells, com acomiadant-se del seu pentinat, en el qual segurament hi havia esmersat mitja horeta ben macisa, digué amb resignació:

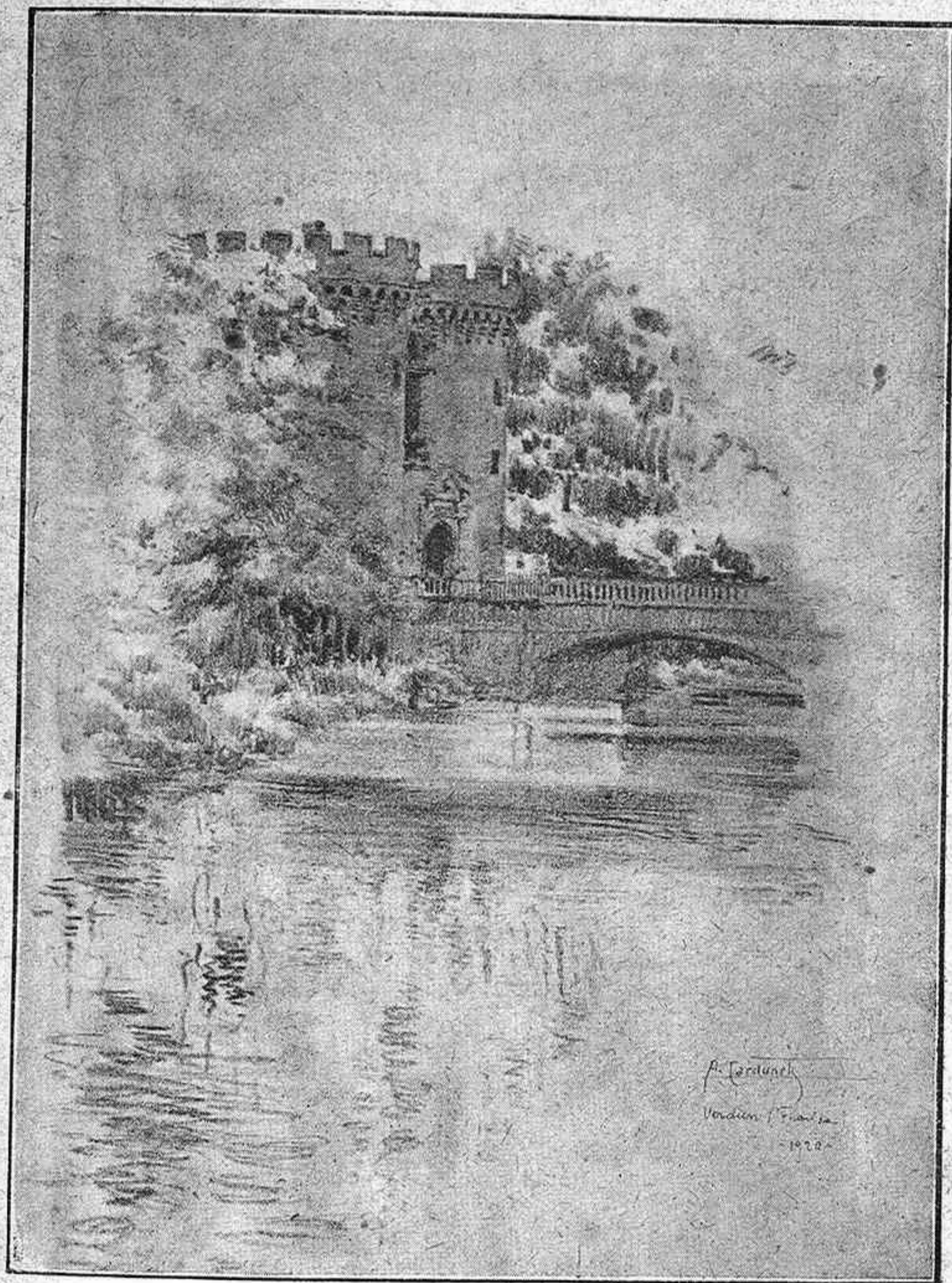
—Ai, si! Que hi farem!

—Còm, què hi farem! — digué Alexandre decidit—. I que no'n porto jo de paraigua? O es que vostè em creu tan inhumà de permetre que mentre jo, un jove amb salut a prova de bomba, vagi a cobert de la pluja, tot cofoi amb el meu paraigua, una gentil i delicada damisel·la com vostè vagi per aquests mons tota mullada? Jo i el meu paraigua, senyoreta, estan rendidament, obligadament, però ben gustosament, a la seva disposició. I si vostè creu que amb aquesta hi pot haver la més mínima molèstia per a vostè, supremeixo del susdit oferiment la part que es refereix a la meva persona, deixant solament en ferm ço del paraigua. Jo ja aniré a darrera de vostè a discreta distància.

—Oh, no, ca — digué ella—, no'm pot portar cap compromís que vostè vagi al meu costat. Li dic això únicament — afegí amb tò seriós — perquè d'acceptar jo l'ofrena del seu paraigua, tampoc puc consentir que vostè es mulli.

—Així, doncs, vostè no té promés?...

DE LES TERRES HEROIQUES, per A. Cardunets

Verdun (França)

—No — ella respongué, potser amb un deix d'anyorança—. En tenia, però fa quinze dies que hem renyit. M'en féia masses, sap? Darrerament vaig sapiguer que tenia una altra promesa. Precisament ens hem citat per tornar-nos les cartes en un bar de la Plaça de l'Angel. En aquest paquet hi han les seves. Ell em tornarà les meves. I llestos!..

Alexandre sentia des d'aquell moment una profunda indignació contra l'ex promès d'ella. Ella! Tan maca, amb aquests ulls verds, tan grans, aquesta cara tan fina, aquest cabell tan rioler, aquest cosset tan gentilíssim! Veritablement el bonatxàs d'Alexandre no podia capir de què en el món hi haguessin homes tan malvats.

Restaren entesos. Leocàdia — a la fi pogué sapiguer que ella es deia aquest nom tan armoniós — i Alexandre anirien junts fins aprop del bar. Llavors se separarien, car ella volia demostrar que tenia més dignitat que ell, l'infidel, i no volia entrar a l'establiment anant ja amb un altre jove, al cap de quinze dies d'haver renyit. Alexandre podria arribar després i esperar-la en el mateix bar, tot prenent una soda, i quan ella hagués sortit es trobarien de nou al trencar el carrer de la Llibreteria, des de on ell l'acompanyaria fins al tramvia.

Baixaren a la Plaça de Santa Agna quan la pluja, per sort, no era tan violenta. Durant el camí, Alexandre, curós de cobrir a Leocàdia amb el seu paraigua, no's preocupava de quedar mullat. El cor fogós d'Alexandre estava enamorat com un foll, i l'amor no solament ens fa cegos, sinó insensibles a les violències de mare Natura.

A l'ésser aprop de la Plaça de l'Angel, es deixaren, prèvia una afectuosa estreta de mà que Alexandre hauria fet interminable. Romangué dos minuts en una escaleta i — tal com havien quedat — entrà al bar, procurant dissimular la seva emoció, i s'assentà a una taula de l'extrem oposat a la que estaven Leocàdia i el seu ex promès.

Alexandre demanà la soda i es tragué de la butxaca un periòdic esportiu que provà de llegir, inútilment, perquè tota la seva atenció l'ocupaven ells dos.

Des del seu lloc observà com Leocàdia, amb energia, si bé a mitja veu, amb paraules mig ofegades pel sentiment, apostrofava al seu infidel amador. I veia com l'altre, amb hipocresia refinada, procurava amoixar-la! El malvat!

Alexandre s'apenà profundament al veure la cara queixosa d'ella, i s'indignà amb els mentiders esforços que feia ell per a calmar-la. Però la seva indignació pujà de punt, fent-lo posar en extrem nerviós en la seva cadira, quan observà que dels ulls d'ella en brollaven llàgrimes. Alexandre ja quasi no's podia contenir, i sentia uns indomables esforços d'agafar pel coll a aquell traïdor i escanyar-lo. I els ulls d'Alexandre també s'humitejaren..

A la fi vegé com l'enganyador aimant havia conseguit fer posar tranquil·la a Leocàdia. I ara, Alexandre, en lloc també de tranquil·litzar-se, es sentia neguitós.

Si, Leocàdia estava tranquil·la. Ja somreia. Leocàdia i el traïdor somreïen junts, i es parlaven junts, molt junts.. I fins es miraven a ell, i rèien! Oh, si, ho veia bé, es rèien d'ell!..

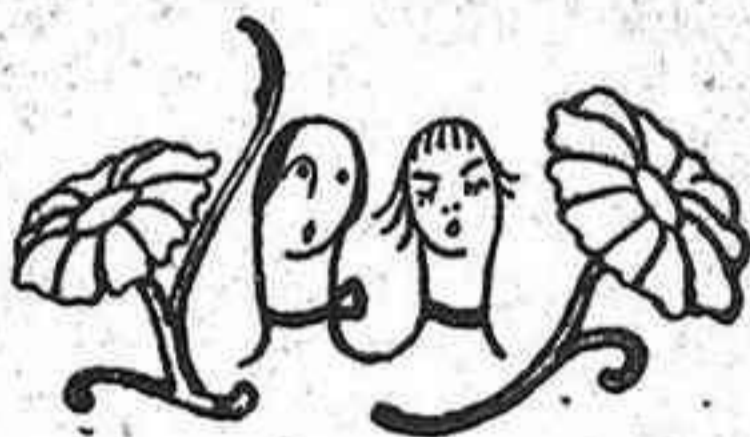
A Alexandre se li encengué la cara de coratge. De coratge i de vergonya. I buscà la seva salvació extenent tan ample com era aquell periòdic que no llegia, amagant-hi la cara.

Però així i tot veié passar pel seu costat, agafats del braç amorosament, el traïdor i l'enganyada. I passaren oblidats completament d'ell, sense que ella li dirigís ni una vaga mirada!

Alexandre deixà una moneda de plata a la taula i sortí del bar. Encara quèia aquella pluja fina, causa de la seva mala astrugança.

I encara, al sortir dels billars de Novetats, on Alexandre anà a cercar oblit a la seva aventura, els companys se n'hi rèien perquè no havia encertat cap carambola!

ANTONI CONSTANSA.

EL NOI MACO

Lema: *Jo.*

Sí, senyors; jo ja ho sabia que el ser maco, fi i atent molts inconvenients tenia, i que essent-ho jo, 'm veuria perseguit continuament.

Mes, volgué la meva mare que el seu fill sigués bufó, i aquí'm tenen, que a hores d'ara, per la meva hermosa cara tinc di gustos de debò.

Ja, de jovenet, les nenes em deien "el serafí", i n'hi havien a dotzenes que només per mes melenes es volien casà amb mí.

Però, quan arribà l'hora de poder fer casament, vaig fer noces amb l'Aurora, que era una pentinadora del carrer del Parlament.

Ja casats, nostra botiga s'omplia cada matí.

I encara que immodèstia siga, les dones, no cal que ho diga, venien només per mí.

Perquè, algunes, quan entraven, si no hi era aquest *bebé*, desseguida rondinaven...

i moltes se'n entornaven sense dir ni passi-b) bé!

Per'xò jo no me'n movia,

i si bé era empipadò està allí tot el sant dia, m'hi estava, doncs sabia que el negoci el dúia jo.

I demés, que m'agradava observar, fent el distret, que alguna dona'm mirava, i amb entusiasme exclamava: —Caram, sembla un angelet!—

I sentí alguna senyora que lloant-me, fent-ne abús, li deia a la meva Aurora: —Té un marit, pentinadora, que sembla un *nyinyo Casús!*—

De tot això que ara explico, deu fê, aproximadament, uns vint-i-cinc anys... i *pico*. Però, encara justifico que sóc hermós igualment.

Mes, ma hermosa i fina cara i els meus somrosats colors, que han sigut i són encara l'orgull de la meva mare, i que fan patir tants cors, han fet que amb la meva esposa no poguem mai junts sortir, perquè és ella tan gelosa, que la posa molt nerviosa que tothom es fixi en mí.

I això que ella no és malota;
però, vaja, al costat meu,
desseguida tothom nota
que té cara de... carota,
i jo, d'angelet de Deu!

Esclau de sa gelosia,
no'm deixa donâ un sol pas
sense venî en ma companyia;
i empenyada en tal mania,
ni al balcó puc treure el nas.

Doncs, si'l trec, 'm mou bronquina,
i'm diu, sense ésser vritat,
que'm fa senyes una veina,
que és més prima que una espina
i més lletja que un pecat.

Si'm faig la clenxa, s'enfada;
si m'empolvo té que dir;
que m'arrissi, no li agrada,
perquè diu, la malpensada,
que ho faig per fer-la sofrir.

En fi, que la meva esposa,
que de veure'm tan guapet

n'hauria d'estâ orgullosa,
per passar-se de gelosa
em tracta com a un noiet.

I és per'xò que es mor de pena,
i pels gelos, crida i gruny...

I la meva pobre esquena
si la veieu, la tinc plena
de senyals de cops de puny!

.....

Nenes que sou casadores:
si us proposen un marit
de faccions encisadores,
que el contemplin les senyores
pel seu tipus exquisit,

no accepteu les llurs ofrenes,
doncs, tingueu la convicció
de que no us mancaran penes,
si us caseu, solteres nenes,
amb un jove hermós com jo!

VICENS ANDRES LLOBET.

DECORACIÓ, de Maurici Vllumara

La nit de l'amor

Lluminetes

I

La disciplina i la moral són armes invencibles.

II

La persona que li *prenen el pèl*, generalment dóna motiu ensenyant primer la cèba.

III

Jamai en un carrer mal empedrat hi he pogut caminar bé.

IV

L'ambició és el butxí de totes les virtuts humanes.

V

Al camí de la ventura s'hi troben molts sacrificis.

VI

L'imbecilitat és patrimoni immortal dels nomenats *busca-raons*.

VII

Com més gran és la comoditat, major és la molèstia.

VIII

L'adulteri és el principi del desahuci del amor.

IX

L'oportunitat és el mitjà més eficaç per a aconseguir.

X

Quan plou hi ha qui es recorda, llavors, de les canals importunes.

VICTOR CANIGO.

Els últims consells d'un viatjant

Quan vegis a un client que mentre li fas l'article, fa més de tres badalls, plega la parada, que li fas nosa i no't comprarà.

Davant dels companys del gremi, procura escoltar, que sempre en sabràs alguna de nova.

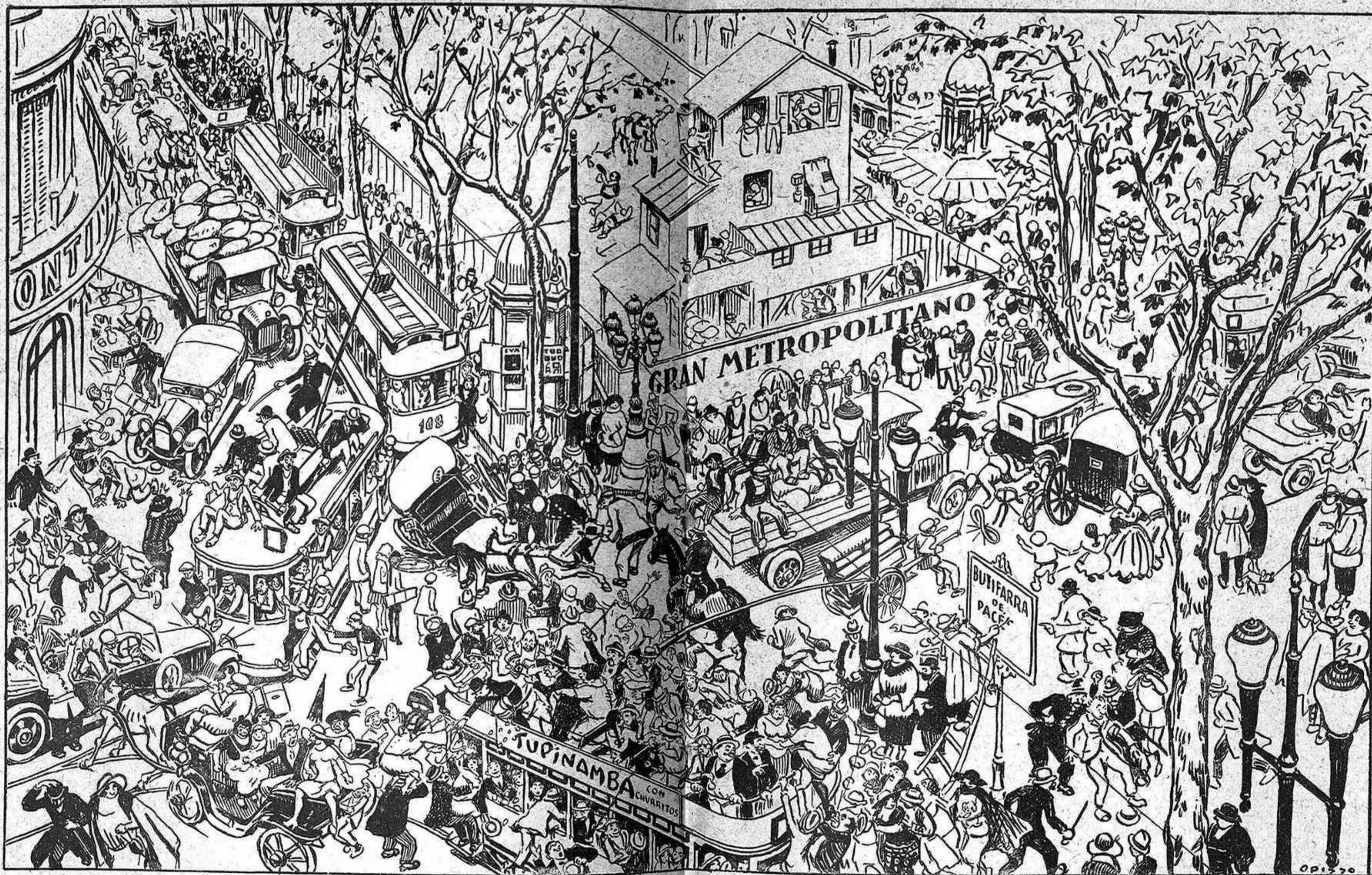
Pensa que el client sap, quasi sempre, més ell de comprar que tu de vendre.

Per llest que siguis, quan tu et despertes, el client ja fa rato que està aixecat.

Recorda't que el moviment es demostra caminant.

I a dormir al llit.

RUSTIC.

Aspecte que presentarà la gran arteria barcelonina quan l'empresa del Metropolità l'hagi oberta en canal amb el benaplàcit de l'Ajuntament.

El casament de Sor Agnès

I

L'Enric vivia feia temps una vida de constant dissipació. Des de que el seu pare havia mort deixant-lo hereu d'una faulosa fortuna, s'havia entregat en cos i ànima a disfrutar del món, com ell deia, sense que valguessin per a posar-li frè els atinats consells de la seva família, que s'esperverava cada vegada que coneixia un nou escàndol donat per ell amb alguna cocot de les més en boga.

A la penya d'amics que l'Enric freqüentava es parlava de l'organització d'una gran excursió en auto a Tarragona, amb la col·laboració de lo més distingit del món femení que ells freqüentaven.

I arribà el dia, considerat com un gran esdeveniment, ja que segons ells, i així ho afirmava amb més fermesa que ningú l'Enric, seria la sortida projectada el tema obligat per un quant temps de totes les reunions aristocràtiques, que ho comentarien amb esgarrifances de vergonya, per a amagar així l'enveja que els hi tindrien.

Aquell dia de bon matí sortiren amb quatre autos vers els voltants de Tarragona, lloc on s'havia de fer el dinar, i disposats tots els seus ocupants a passar un verdader dia de camp, cercant el contrast de la poesia que constantment ens ofereix mare Natura, amb el materialisme de que estaven embuits els excursionistes.

El dinar va esser opulent, un dinar de prínceps, com deien tots entre rialla i rialla, tot vessant alegria i vi, companys inseparables d'aquella caravana pagana.

Després del xampany i els licors s'anaren transformant els semblants d'alegres en eròtics, la luxuria brillava en els ulls de tots, els llavis secs semblaven borbollejar foc, i triomfà una vegada més el vici en forma d'aristòcrates i cocots, convertint-se aquell lloc admirablement bell en una assimilació d'atri romà en plena orgia.

Fou ja a posta de sol quan resolgueren tornar a Barcelona, i, completament ubriac, l'Enric proposà una juguesca: en lloc dels xòfers agafarien ells els volants dels autos i el que primer arribés a lloc guanyaria mil pessetes que pagarien entre els tres restants que portessin cotxe. No cal dir que els demés, tan ubriagats com ell, acceptaren la juguesca, i arrencant tots a la una començà la lluita.

L'Enric amb el seu magnífic Hispano, prèngué ben prompte la davantera als demés, mes al arribar al tercer viratge de les costes de Garraf, com no tenia la seguretat necessaria degut al seu estat, virà al revés, anant-se a estrellar l'auto en una de les roques. El moment va ésser de pànic indescriptible pels demés que també insegurs de ço que feien pararen llurs cotxes com pogueren, oferint-se enfront d'ells una escena ben llastimosa per cert. Tots els ocupants del vehicle que guiava el pobre Enric havien sigut llençats a força distància, restant en terra immòbils, tots ensangrentats.

Uns pagesos de per allí als voltants que vegeřen la terrible escena, corregueren a cercar auxiliis pels ferits, arribant als pocs moments amb el jutge i el metge de la propera via de Sitges. Examinats que foren un per un, observà el metge que l'únic que donava senyals de vida era l'Enric, que presentava magullament general i commoció cerebral, emperò el cor encara alentava.

Els demés infeliços que moriren, potser més del ensurt que dels cops rebuts, sigueren portats al dipòsit judicial a disposició de llurs famílies i l'Enric fou portat amb totes les precaucions que el cas requeria a l'Hospital de Tarragona, i el reste d'excursionistes retornà a Barcelona maleint l'hora en que se'ls acudí la juguesca i pensant, segurament, que potser se'n parlaria massa d'aquella excursió, i ben diferent del tó en que al anar-hi pensaven que seria comentada.

II

En un llit polit i blanc de l'Hospital de Tarragona, hi restava immòbil, feia tres dies, l'Enric, lluitant entre la mort i la vida; i al seu capsal hi havia quasi també immòbil, examinant els gestos més insignificants del malalt, una d'aquestes dones que Déu ha creat pel bé de l'humanitat: Sor Agnès.

Al quart dia el pacient tombà per bé, i els seus llavis començaren a desgranar de tant en tant mots incoerents, ja que semblava que el seu intel·lecte hagués despertat en el moment precís de la catàstrofe. Uns noms de cabarets es barrejaven amb els dels seus companys; estava en plé desvari, i per ço que digué la monja que el cuidava va enterar-se amb els detalls més minuciosos de la vida íntima del ferit.

Feia dies que el seu estat anava millorant i el seu cervell s'anava aclarint per moments. I fou aleshores quan Sor Agnès aprofità el temps per a inculcar en la ment de l'Enric la necessitat imprescindible de guiar la seva vida per una nova ruta de descans i penediment pels malfets comesos i tornar a la vida del bé i de la llar.

Era hermós sentir les santes i atinades paraules que els llavis de Sor Agnès desgranaven quasi al mateix oït de l'Enric, que plenes de la pròpia discreció d'una religiosa, no deixaven pas de condemnar severament el comportament de tot home que com ell caminava a passos agegantats per la devallada de la perdició.

I aquells consells tingueren afortunadament ressò en l'esperit, ja bo de sí, de l'Enric, al extrem de que mantes voltes havia fet espurnejar els seus ulls, i l'Enric anà agafant afecte an aquella religiosa, fins al punt que li semblaven insoportables i monòtons els moments precisos que ella tenia de deixar-lo.

Per fi arribà la convalescència, i llavors ja no era al capsal del llit, sino apoiant-se en el mateix braç de Sor Agnès, que escoltava passejant pels jardins de l'Hospital, les plàtiques de la que ell ja li deia *L'àngel de la guarda*.

I un dia assentats en un dels bancs del jardí, i després d'haver escoltat atentament l'exemple nou i edificant que cada dia li explicava la monja, ell va preguntar-li:

—I voleu dir que estant sol com estic, no tornaré a caure en la temptació?

—No m'heu dit mantes voltes que teniu família? Doncs per què no hi viviu?

—Es que no puc avenir-me amb la seva rigidesa.

—Doncs aleshores heu de tenir força de voluntat.

—Força de voluntat, dieu?—reprengué l'Enric desseguida.—Ho confesso, no en tinc; si els que m'envoltin són bons, jo seré bó, si és al contrari, seré dolent, la voluntat dels altres domina la meva.

—Aleshores—digué Sor Agnès, apurant l'últim recurs,—feu l'es-

forç de cercar entre les vostres relacions, que per lo que veig son nombroses, algún ser hò, que ajuntant-lo a vos per tota la vida, pogueu constituir una llar ditxosa i tranquila, amb uns fillets que manyacs i joganers vos envoltin, disputant-se les vostres carícies.—I en dir això va posar tanta força i veemència en les seves paraules, que l'Enric se la mirà al mateix temps que ella acotava el cap pensativa i amb les galtes enrogides.

Després d'un moment de pausa, ell contestà:

—Potser tingueu raó, Sor Agnès, però em temo que l'únic ser que podria proporcionar-me la ditxa de que'm parlaveu suara, es quasi un impossible per a mí.—I després de meditar, un moment, s'alça del seient afegint:—En fí, Déu guiarà el meu destí, i de la seva bondat espero obtenir ço que fa dies penso alcançar.

En dir això, s'allunyà pausadament, mentre Sor Agnès pensava si l'enigma de les darreres paraules de l'Enric eren el bell reflexe del seu propi pensament, i aixecant-se també s'encaminà a la capella de l'hospital per a demanar perdó al bon Déu del mancament mental que acabava de fer.

I I I

Faltaven ja pocs dies per a que els metges donguessin d'alta a l'Enric, en els precisos dies en que ell hauria volgut ésser al principi de la convalescència.

El seu pensament donava voltes i més voltes girant sobre un mateix

L'AMOROSA, per X.

—Què hi faré, pobre de mí, si no sé tenir un «no» per ningú?

assumpte, el seu verdader amor. Aquest pensament absorbia tota la seva atenció, ja que, segons ell, estava enamorat de lo impossible.

Per aquells mateixos dies Sor Agnès no es sentia pas del tot mestressa del seu cor. Als primers moments va creure que era la mateixa fal·lera que tenia de sacrificar-se, ço que li havia fet pensar en salvar l'ànima de l'Enric siguent la seva esposa, mes, quan sapigué que als pocs dies devia sortir ell de l'Hospital, el neguit que d'ella s'apoderà no va deixar-li pas lloc a dubtes de que era un altre sentiment, tan pur com el primer, el que el seu cor sentia, i aleshores compregué ben clarament que era l'amor el qui havia trucat a les portes del seu cor; i corregué a pendre consell del seu confessor.

No sé ço que el pare confessor de Sor Agnès devia aconsellar-li, però a l'endemà mateix i en el passeig de cada dia acompanyant a l'Enric, que dit sigui de pas encara coixejava un poc, ella li digué serenament:

—Precisament, segons tinc entès, el dia en que deveu deixar l'Hospital és el dia que jo dec renovar els meus vots o deixar d'ésser monja.

—I podeu deixar d'ésser-ho? — preguntà l'Enric com si acabés de sentir ço que ell mai podia imaginar-se.

Aleshores Sor Agnès li explicà que elles podien, cada cert número d'anys i al renovar els vots, deixar el convent i l'Hospital i reintegrar-se a la vida. No cal dir que mentre durà l'explicació li semblava an ell que el cel se li obria per moments enfront seu, i era tanta la jòia que sentia, que en acabant ella la seva explicació aquest exclamà:

—Així, Sor Agnès, vos prego, en nom de lo que més estimeu, que arribat aquest dia vos reintegreu a la vida i llavors vos diré quelcom que avui callo per respecte al vostre vestuari, però que a ben segur compreneu perfectament.

—Crec compendre-us i vos agraeixo el vostre respecte, i aprofitant el vostre consell deixaré la toca, ja que crec molt me plaurà me digueu aleshores tot ço que ara calieu.

I donant per acabat el passeig, es retiraren; l'Enric a pensar mentalment amb els preparatius de la seva ventura i Sor Agnès a pregar davant l'imatge del Crist Crucificat per la seva felicitat eterna.

I V

Al cap de poc temps es celebraven les noces aristocràtiques de l'Enric amb la que fou Sor Agnès.

JAUME DIVI TOLDRA.

MODEST URGELL.

Si Saturn es fes humà,
sense dalla, prò amb pinzell,
semblaria el mestre Urgell
amb cronòmetre a la mà.

Les donava per pintar
al estil dilecte d'ell,
algun claustre, algun castell,

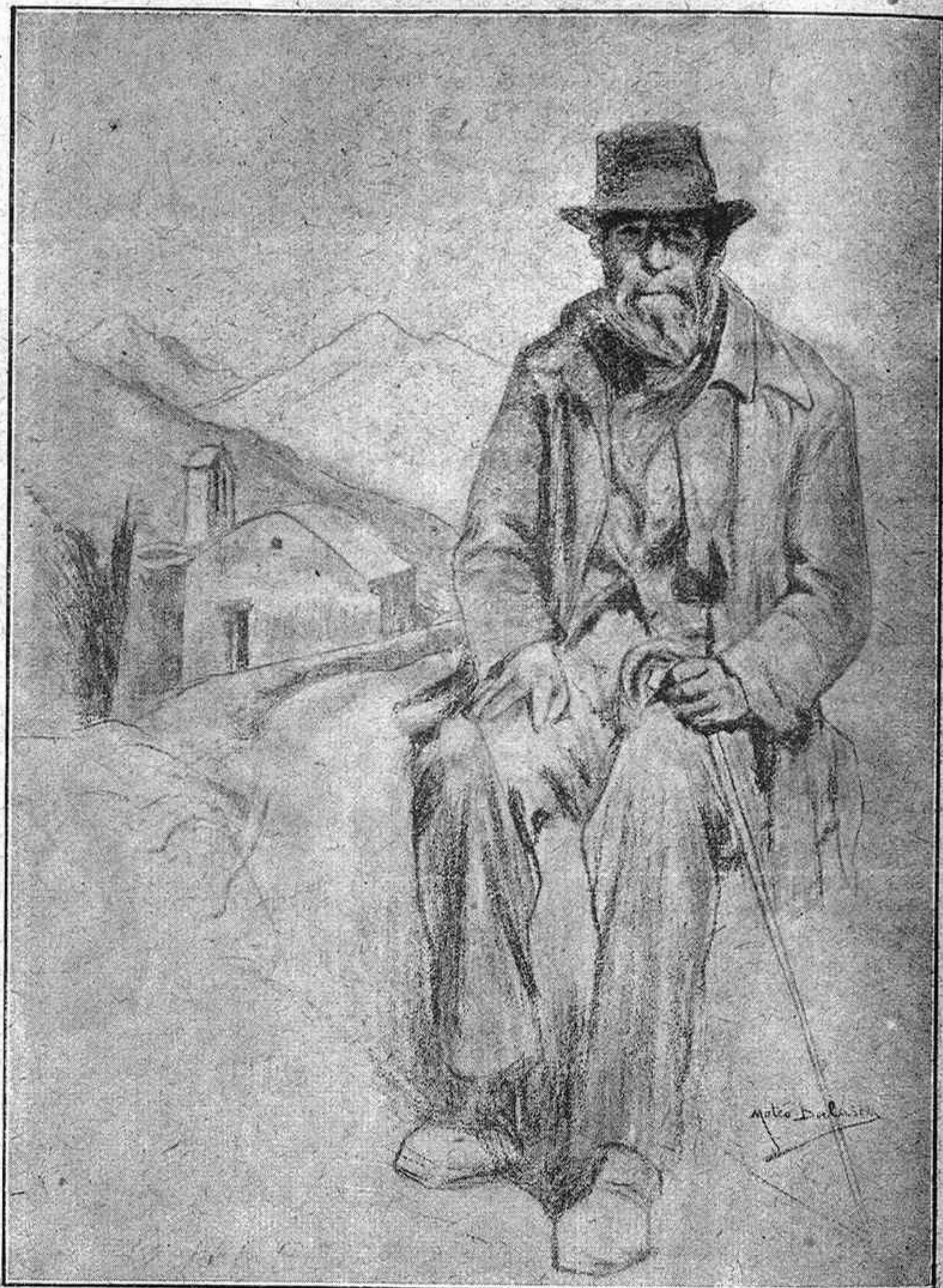
un cloquer o un vell fossar.

Els paisatges solitaris
que l'Urgell pintà amb sa brotxa
fan sentir dolç desconsol.

I amb sa ploma feu desvaris
d'el-legia que's derrotxa
amb penombres, sense Sol.

RADIUM

SENECTUT, per *Mateu Balasch*

—Tan mateix, potser no em sentiria tan vell si hagués ensopegat amb una dona més bona

Les dames voluminoses

Lema: *Anotacions humorístiques*

Una ullada retrospectiva a la Història. --- La valor universal del volum femení. --- Breus divagacions sobre el Cubisme. --- L'enigma de la cotilla recta. --- L'Estat-Gendarme i un nou punt d'obir. --- Conseqüències de la pèrdua del centre de gravetat en les dames voluminoses. --- El plany d'un cavall decadent. --- Consideració filosòfica del tríptic "Moral, Calor i Escots". --- Contrallum elegíac. --- Dels diversos sistemes emprats per a aprimar a una dona voluminosa. --- Acabament.

I

Una ullada retrospectiva a la Història. — No hi ha res com la cultura. Avui s'ha de saber força si es vol quedar bé amb tothom. Però no hi ha res que'ns amoini tan com, per a arribar a savis, tinguem de visitar tantes biblioteques i remenar uns munts inversemblants de llibres. Ara mateix, disposant-nos a descabdellar el tema de "Les dames voluminoses", no fem més que butzinar. Cerquem dades a l'Història del Món, ullejant frenèticament textos horrats i deshonorats i no hi ha manera de trobar ni la més petita solució a aquest problema: "Eva, era grassa o prima?" La Bíblia no en parla enlloc (tanmateix, quina badada!), ni tampoc el Koran, ni el Talmutt... Es dolorosa aquesta fallença, essent publicacions tan capdals en assumptes d'alta investigació crítica! El cert és que d'Eva ni en queda rastre... han passat tants anys! Malgrat aquests esculls, hom ha deduit que si bé el tipus d'aquesta senyora ha romàs sempre ignorat, bo és fer avinent que Deu, quan la va pastar, s'hi mirà de serio, i conten les cròniques israelites que allò era una veritable filigrana de dona... *Ergo*, no deuria ésser ni boia ni fideu: una persona que estava bé. Mes, no durà gaire aquesta perfecció que nosaltres aventurem, a la perduda. Car (i ara sí que hi posem el coll), així que Eva va fruitar, de dones grosses n'hi hagué per tot. I lo més curiós del cas, és que'l mateix s'ha repetit de llavors ençà. Diuen que Darwin, en observar aquest fenomen estacionari, tingué una enrabiada de mort. D'això en va fer l'ànec, perquè li tirava en orris la seva gran teoria de l'evolució. (En pau descansi l'anglès del mico).

II

La valor universal del volum femení.—Enc que sigui migrada la llum que l'Història dóna al nostre tema, hem vist ben clar que la valor universal del volum femení s'ha cotitzat tothora a l'alça o baixa segons el grau de civilització dels pobles. Els pobles cultes avorreixen carns gonflades i exhuberàncies de budelliam. Son més espirituals, més prims de matèria. Els plau apallissar a cops d'estètica. I odien, encesos de santa indignació, als Pobles que engreixen amb refinada cura a les fembres llurs, esdevenint així atenent a Jubel immortal *curandero* negre, inefables somniers a l'ensem que les belleses més assassines. Quin mal gust, però quin bon ull tenen els salvatges de l'Àfrica i l'Oceania que gaudeixen d'aquestes habituds!

III

Breus comentaris sobre el cubisme.—Aquesta ceba que ha grillat en l'inquiet caparró d'alguns artistes, jo la trasplanto ara de llurs gargots inanimats i l'empelto d'una faïçó plàstica al tema que vinc desbrinant.

El concepte cerebral de la forma cúbica és debades concebir-lo si no tenim davant dels nassos una dama voluminosa. Aquesta és una dama més baixeta que alta, amb tendència a la baldufa, amb galtes com melonets sota-barba amb tres replans, clatell d'ensiamada mallorquina, sines com bots inflats de vent, una panxa immensa digna dels darreres, i un darreres dignes d'aquella immensitat, i, per últim, uns remes amb muscles dobles que posen en ridícul als del cèlebres caçaires de Tarascó. I tota aquesta baluerna humana que podés enquibir-se en una enorme capsa de galetes. •

Heu's-aquí una representació ben pristina del cubisme. Moguts els elements esmentats per una bufera tramuntanal i un caminar feixuc i solemne, de carroça, aquella imatge cúbica creada en l'inquiet caparró d'alguns artistes, pren així trets de vigorós realisme.

Evocat el cubisme d'aquesta manera tan pràctica, hom endevina com és inspirador d'una bullanguera comicitat. Una dama voluminosa fa riure amb entusiasme. Per què? Aneu a saber-ho exactament. L'avencar majestuós d'una panxa grossa i grassa, breçolada per l'innata gràcia femenina, ens pessigolleja tot seguit la membrana humorística, i, al qui no sap contenir-se, el fa esclatar en una simfonia inacabable de rialles.

El fet resta constatat. I encara brindem als psicòlegs l'avinentesa d'esbrinar com aquest desgavell còmic s'accentúa molt més quan el produeix una dona i no un home.

IV

L'enigme de la cotilla recta.—Imagineu-vos una cotilla recta. Quan ja la teniu ben imaginada la preareu de segur amb aire estult. Ja ho veiem: no li otorgueu ni un bri d'importància. Doncs sou uns badocs estrafalaris deixant-vos escapolar aquesta trata: *una cotilla recta fa miracles*. Així ben rotund; i fa miracles perquè rebrega la substància de l'ésser humà, transformant-la de tal mode que concita a la suggestió.

I suggestionants ens sentim de primer entuvi quantes voltes hem conegut casolanament i folgada a una dama pròdiga de limfa; restant estupefacte hores després en reveure-la navegant enmig del trauc ciutadà, gairebé us diria esbelta i lleugera. De retop, hom creu sofrir un efecte d'òptica, a poc, s'esvaeix el dubte i us venen uns tremolins de poltre en pensar honradament com canvien de forma al sol alè del caprici objectes que confiaveu sotmesos al fatalisme de la Natura.

Tanmateix, una cotilla recta per crudel que sigui en funcions, és a ultrança font sublim de profundes pensades. Quin màgic encís deu servir una cotilla recta que, a una dama com un globus de paper tip de gas, la fa devenir meravellosament comprimida?

V

L'estat-gendarme i un nou punt d'obir.—No ens sabem estar de dir que l'Estat ho ha d'atényer tot, ficar-se allà on no el demanin, envair fins els recones més abscondits petjats pel civisme. Per tant ja que cedim tants mals de-cap a l'Estat, ho seria que's cuidés d'estalviar els conflictes i-

INCONVENIENT DEPLORABLE, per N.

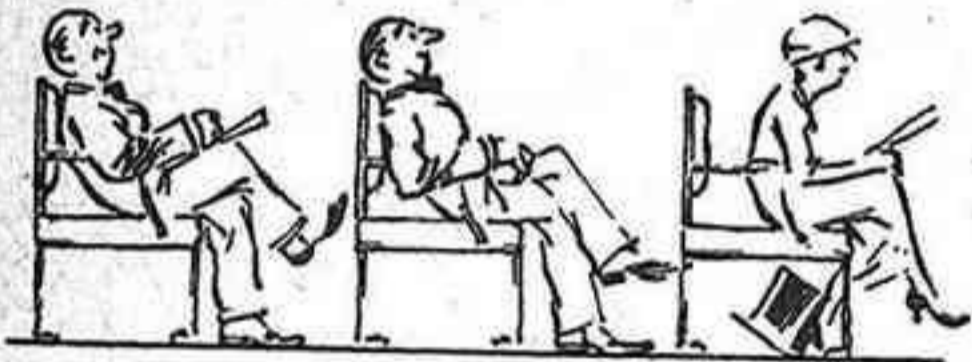
Quan un arriba al teatre...

On ha de deixar el capell?

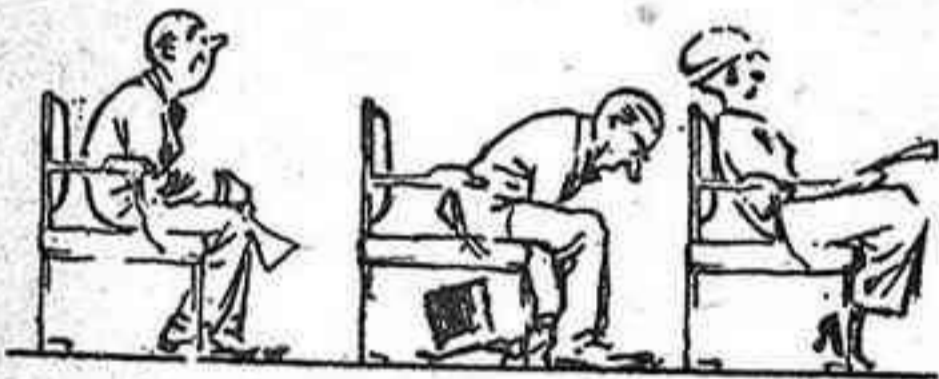
Potser aquí no farà nosa...

Just!

Goal!

A darrera...

estará bé,

si no fos que l'entusiasme d'un senyor...

el fa malbe.

ridics que una exagerada comblació limfàtica femenina pot crear al bon ordre social. Que'ns apoia el sentit comú en afirmar el que diem ho palesa el fet de que moltes pertorbacions ciutadanes son sagnantes per manca de legislació. Verbigràcia: s'hauria de promulgar un Codi que s'intitulés: "Reglament del trànsit del volum femení en la via pública", i una policia ben malcarada que'l fes acomplir. Perque no parlo en va. Gambeu brunzent per una acera i de cop un embús vos atura. Immediatament heu topat amb una muralla ambulat de carn. Pels costats d'ella els transeunts s'hi engorgolen i vos far impossible el passar. La tasca vos espera i feu tard. Què fer?: cridar?, callar?. Al cap de mitja hora, (el carrer és llarguíssim), vira l'embús per una travessera i avenceu ja lliurement bo i resant una lletania de fàstics en llaor d'aquell entrebanc.

No obstant al tramvia l'assumpte és més agut. Hem vist més d'un cobrador novell a frec de tornar-se boig de tan rumiar. Els passatgers se'l miren amb un esguard inquisitiu i sornaguer a l'hora. Verament que és cosa pintoresca veure un cobrador novell com, tot perdent la serenitat, només fa que comptar amb els dits amb tímid dissimul. Es mira els bitllets, les mans, la cartera i els passatgers com cercant vagament qui li aclareixi un misteri que el va colpint. Una dida gallega amb un nadó als braços com un vedell, li vé exigint de fa estora un seient. Cada cop alça més la veu — una veu ronca de peixetera irascible, — i quasi sacseja al sobrador en fer-li remarcar l'antagonisme entre els 21 *asientos* que anuncia el rètol i les 20 persones que amb positures rígides acaparen un banc del tramvia curullat. El cobrador a la fi, en treu l'aigua clara après de repassar cent cops les taules aritmètiques foramentals. Es convenç, però, que'l conflicte plantejat no té remei. Una ferrenya menestrala que desplaça els llocs de dues i *pico* roman asseguda com una balera en mig d'un jubilat esquifit i d'un intel·lectual revingut. La dida ja no crida, bramula. Tothom, contaminant-se de l'escàndol, es comença a engrescar. Tot fa preveure un desenllaç catastròfic. El cobrador novell, esbalait, s'arrecera com un quisso faldiller a les cames de l'inspector que ara ha pujat. L'inspector té unes barbes patriarcals que garantitzen una germanívola avinença. Aviat la troba. En el banc dels compromisos hi caça un jovincel que viatja de franc. Fuig aquest, esbroncat, i la dida gallega obté la plaça, reposant-hi com reposa una reina en son sitial...

VI

Conseqüències de la pèrdua del centre de gravetat en les dones voluminoses. — a) Els sotrac de les carreteres; b) Els ulls de poll; c) El desmai; d) Etcètera.

a) Les carreteres rumbegen de molts perills. Hom, tan si el porten com si es porta, pot deixar-hi l'integritat física en qualsevol ocasió. Per a la nostra ruta, destriem-ne un dels variats perills de les carreteres: el sotrac.

El sotrac té moltes virtuts: actúa com a soporifer, com a provocatiu, per exemple, però també pot actuar com a causa immediata d'un bolc radical. Mes això del bolcar radicalment sols és possible d'una manera raonable quan el vehicle estotja a una dama ben voluminosa. Aleshores, per una llei molt inflexible que és dita "Llei de la Gravetat", té lloc el tomb, perquè el pès sense el contrapès que suavitzi el sotrac no hi ha qui l'aguanti per més animals que tirin del cotxe i per més renecs i ;Mares de Deu.

Santíssimes! que s'engeguin. En conjunt, un carruatge en posició horitzontal i xiribecs a dojo en pells i cuiros. I el sotrac pertorbador més fondo encara, esperant dues coses a la vegada: un altre bloc i el peó caminer que no ve mai.

b) L'Astronomia pot ensenyar-se molt eficientment i econòmicament. Només cal que el professor o professora cúbics trepitgi cada dos dies els probables ulls de poll dels seus deixebles i ràpidament nomeni els estels de la constel·lació així projectada. Res de mons de cartró i altres despeses carrinclones. El nostre projecte i foris. Del seu èxit en respon la Pedagogia moderna, que ja és prou!

c) No sabem quins són els desmais més comprometedors: si els de debó o els tràgics de per riure. De totes maneres, a qui li caigui al dament una desmaiada de proporcions colossals, que invoqui al Sant que tingui més influència, si no vol morir d'asfixia per adlofament. Hi han hagut fetes malhaurades que fan venir pell de gallina només de citar-les: Es conta que a Suecia en l'any 18... un cavaller esdevingué quasi transparent en esclafar-lo una senyora que d'una relliscada s'hi desperà *com a càl sogre*. Ells demés casos que recordem ja no són tan esgarrifosos. Però basten per a recomanar als polítics que comanden els destins sagrats de les nacions que si es captenen de minvar la mortalitat entre llurs súbdits, cal que's privin els espectacles explosius, àlmenys a les fembres de més de cent carniceres, car llurs aterratges aplombats i interminables, requerint quatre o cinc metres d'espai, esmicolen un grapat de naturaleses cristianes en un dir amèn.

c) Etcètera. Aquest etcètera vos el presento com un sac sense fons on el lector hi desarà aquelles petites anècdotes que sàpiga en relació al falliment del centre de gravetat en les heroines del nostre estudi. Embolicant-nos com fa sovint En Xenius, diríem: "L'etcètera és incontingent. La realitat l'engendra i, si *per accidens*, la realitat és el caire súdit, l'etcètera s'insufla eternament en progressió geomètrica."

VII

El plany d'un cavall decadent.—En qualsevol estació allunyada de poblats s'hi ha parat un tren. D'ell en devalla calmudament una fembra opulenta de palpissos. A través de les fustes del reixat un cavall anèmic, alt de potes i costellam reixidor, reüllia amb la mirada humida i engoixosa a la forastera que s'apropa. El tartaner, rabassut i romancer, acull a la viatgera amb un somris d'esclau perfecte. El cavall cosseja les mosques amb infinita desconfiança de sí mateix. I pensa, en tan s'inicia un diàleg, darrera la tartana, de violí i contrabaix: "¡Tant-se-val que'm reventi en la pujada dels Tossals com m'esqueixi en la pendent de l'Olivera. Lo que és avui em moro! O, crudeltat dels homes!... He sofert tota ma vida el paquet aclaparador de l'amo i ara, a les meves velleses, trobar-me en aquest tràngul tan..." En aquest moment el colpí un enèrgic cop de corretja al ventre i tot ell—el pobre cavall sense fè ni empenta—es sertí hissat, corprès d'un espant frenètic. El tartaner es penjà als braços del carruatge i restablí l'equilibri tot seguit. Acaronà a l'animal amb una moxaina ruda, li tustà les anques amb franquesa i el feu seguir, ara que hi havia costa, remolcant-lo per les regnes. I la tartana, com una palanca que descansés en les rodes, començà a redolar a capbuçons, grunyint que era un mal pressagi. S'oí una veu de dins estant que's queixava. El penco, absolutament desllorigat, formulà un pensament terrible: — En arribar al pont, s'estimbarien tots plegats!...

CAPARRONET EXPRESSIU, per E. Adals

VIII

Consideració filosòfica del tríptic: "Moral, Calor i Escots".—No som pas d'aquells que prediquem als quatre vents l'informalitat de la Moral dient que és una mena de dèria que s'estira i s'arronsa com els acordeons o be, com diuen alguns *atmosfèrics*, que imita al mercuri baromètric segons la sequedat i l'humitat dels costums. En protestem. I sostenim, verds de rancúnia, que la Moral és immutable, verge de males intencions, sino que hi ha vegades apar que'n tingui perque el dir de la gent n'hi atribueix. N'hi atribueix perque vol lligar caps i no pot ésser. Vol lligar, per exemple, la Moral i la Calor, que se la duen botada com gat i gos. La Moral tapa, la Calor destapa. Aquella és sèria, serena, ni sua. Aquesta, en canvi, riu, és bajana i fa degotar al greix. Com aparellar a aquests mitges tan renyits, tan malavinguts? La Calor està farcida sempre d'impúdiques intencions envers la Moral. La Calor té unes mans invisibles, diabòliques, que despullen a la Moral i l'avergonyeixen: la fan quedar migrada de roba en qualsevol alta temperatura. La Moral i la Calor en toparse es treuen els ulls, s'ho diuen tot, suen, suen i infanten durant llurs batuces a uns follets nomenats Escots.

I com s'atipen aquests follets arrapats a les carns de les dames voluminoses! Els Escots, ben peixats de gosadia, es fan grans, amples i llargs fins que no poder més que quasi els falta pell per a eixamplar-se i estirarse. Tríptic incitador: "Moral, Calor i Escots." Quí podés poematitzar-te, cantar les teves qualitats i tares així que una dona ubèrrima et performa amb manyagueria quan talla un vestit i les tisoires devenen còmplices d'una hipòcrita excusa de comoditat! Quins follets més aixerits, i agosarats i temptadors que son els Escots!...

IX

Contrallum elegiac.—O, maridet minso qui tens una muller esponerosa i geniüda, en quina hora trista del dia gemegues per ta dissort! Ja sabem que ets una víctima epitelàmica i que fins hi ha cops que fuges escales avall empaitat per tota mena d'estres culinàries!—ens ho ha dit la portera que ho sap tot.—També sabem, o maridet minso!, que te l'estimes molt a l'esposa, precisament en les estones més amargues del teu calvari, quan ella ben servida es fingeix malalta per a no fer-te el sopar, quan ella es baralla amb tot el veinat i quan ella sordeja vuit setmanes si no li compres aquelles polacres que valen un Perú. A la primeria, fas rebequeries, t'engalles indignat i autoritari. Esvaida la turbonada, t'acostes amansit, bo i prometent-ho tot a la teva tirana. I pressentim llavors que aquesta t'acull talment com una lloca al seu poll més desnerit. Es cert, o maridet minso, bon maridet?...

X

Dels diversos sistemes emprats per a amagrir a una dama voluminosa.—Per tal d'aconsellar-vos amb pruija maligna en assolir aquest tocom hem fet per manera d'obtenir tres indigestions seguides, après de brutalitzar-nos aplaudint una cursa de braus i una sessió de boxa. Amb aquest bagatge estem segurs que'l magí ens dictarà despietadament.

Fins aquí vos hem parlat amb mires positives. Hem construït. Ara hem de destruir, fer feina negativa. Les dames voluminoses son nocives al

viure social: destorben, empiper, carreguen. Cal amagrir-les quan més prompte millor. Com? Hi ha molts camins. Diem-ne tres a l'etzar:

Primer.—Fer-les anar en temps de pànic a les Rambles barcelonines. Hom assegura que les corredisses accidentades són penyora d'esllanguiment.

Segon.—Prohibint els ascensors a les senyores de més de... (tantes carniceres). Les autoritats fixarien la taxa propícia.

Tercer.—Fundant salons de gimnàstica on es practicarien amb fidelitat les convulsions més barbres, tals com les dances zulús.

Per si fos necessari i ens ho demanés un organisme oficial de sol·lència, seriem capaços de teixir una xarxa d'iniciatives en aquest ram que'ns valdria més d'un homenatge. La gent, en adenança, ens creuria il·lusos. Mes, així que veurien exhaurit adhuc l'engreixament absurd de "La Niña Gorda", no hi hauria llores a bastament per a abellir-nos. I gastariem més fums que una carbonera.

Acabament.—I prou. Que les nostres anotacions a aquest tema fan com les cireres dins un cistell. Pinsant-ne una, segueixen les demés. Reposem aquí, i mentre s'esmola l'erginy conjuminant "Les dames primes" demanem clemència a les voluminoses que acaben de pagar els plats trencats...

TOMAS ROIG I LLOP.

EL RASPALL

Lema: Parlem-ne.

Aguantant insults i injúries
una pila de centúries
molt abans de Salomón,
cert talent, qui no's nomena,
pulcre com una patena,
del raspall va dotâ al món.

I a partir d'aquella data,
per tots memorable i grata,
d'un invent de tant servei,
ningú del raspall s'excusa,
i es pot dir que avui ja l'usa
des de l'escombriaire al rei.

L'inventor, segons s'explica,
i l'Història ho justifica,
per logrà els seus bons anhels,
es valgué d'un tros de llima,
d'una fusta llarga i prima,
i una pila de mils pèls.

Amb això formà l'objecte
que es mereix major respecte
del que avui li guarden molts,

ja que amb fets patents ens prova
que, passant damunt la roba,
treu el fang i treu la pols.

El raspall, sabem de sobres,
el mateix els rics que els pobres,
que és de molta utilitat,
doncs, amb ell, tant s'hi raspalla
un luxós barret de palla
com l'esquena d'algun gat.

Les polacres i botines,
ja ordinàries o bé fines,
sort ne tenen del raspall,
perquè, untant-lo amb certa crema,
ell resol el gran problema
de tornar-les un mirall.

Qui té d'assisti a un tiberi,
o al Congrés, o al Ministeri,
o bé a acompanyâ un difunt,
la cambrera o la minyona
li passen llarga estona
el raspall pel seu damunt.

I així, net, sense una taca
ni als faldons de la casaca
ni a l'abric, ni als pantalons,
surt de casa aquest subjecte
lliure del molt mal efecte
que sol fê el qui dú garrons.

Hi ha raspalls en miniatura,
que són per la dentadura,
i el qui n'usa, té les dents
com les meves... nacarades,
i les seves mossegades
són d'efectes contundents.

També n'hi ha d'altres maneres.
i de pèl de porc singlar,
Uns de formes molt grolleres,
sent raspalls d'aquesta mena,
els que ens passen per l'esquena
quan ens volen adulâ.

El promès, al futur sogre,
raspallant-lo, a voltes logra
que aquest li assegurï el dot.
I la mare que és prou *pilla*,
raspallant, també, a sa filla,
fa renyir-la amb el xicot.

A la viuda inconsolable
que sofreix lo incalculable
en la seva viudetat,
les amigues que la volen,
raspallant-la, l'aconsolen..
perquè es torni a casâ aviat.

I raspalla el propietari
al qui no és gens refractari
a pagâ el lloguer mesal.
I el barbê... i la bugadera,
i el *sereno*, i la portera,
ens raspallen.. per Nadal.

Es a dir, tothom raspalla;
vells i joves i quitxalla,
puix, per més que se sol dir
que a n'el home això el degrada,
tots dêm una raspallada
quan se'ns vol afavorir.

Jo mateix, i no m'ho callo,
què faig ara? Doncs, raspallo
molt dissimuladament,
per veure si aconseguixo,
que m'otorguin, si el mereixo,
un bell raspallet d'argent.

El talent, qui no's nomena,
pulcre com una patena
que inventà el raspall famós,
ben segur que ell poc es creïa
que obtindria llur *idèia*,

QUADRO A L'OLI, per *Elvira Molgosa*

Cabells blancs, vells records

un èxit tan sorollós.

Com tampoc pensar podia
que un famós doctor hi hauria,
nomenat, també, Raspall,
que dels metges fou l'enveja,
inventor de fer neteja
sense escombria ni fregall.

En fi; no hi vull dar més voltes.
Per mi, són uns poca-soltes
els que volen sostenir
que el raspall només el gasta
qui té bona roba, i *pasta*
per poguer-ne presumir.

Doncs, estic en la creença
que una majoria immensa,
com jo estan ben convençuts,
de que els que el raspall detesten,
a les clares manifesten
ser molt necis o molt bruts.

Si, senyors, si; tal com sona.
Més d'un home i d'una dona,
la pols treuen dels vestits
raspallant a cops de canya.
I el qui és nèt, raspalla amb manya,
com faig jo.. passant-m'hi els dits.

VICENS ANDRES LLOBET.

Mosaic

L'ambició, més que defecte, és virtut. Ella és qui vos atía, i més de les vegades fa als tontos savis i converteix als pobres d'esperit en homes dinàmics.

* * *

El Congrés és un teatre
on els nostres governants
representen la comedia:
"La deshonra nacional".

* * *

Els Tartarins de Tarascó, desgraciadament, an aquí, a Espanya, former. llegió.

* * *

Jo sé d'alguns que per vergonya es moren de fam; i els més, comerciant amb la mateixa s'enriqueixen.

* * *

Simbolisa el nostre Estat
apocalíptic lleó;
sols espanta les criatures...
llàstima fa, més que por...

* * *

Deixem-se ja de aventures
i volguer civilitzar...
Jamai la casa d'un altre
es proposi un arreglar.
Fixem tan sols la mirada
i en lo molt que hi ha que fer
per desinfectar lo nostre
que més que casa és femer.

* * *

Lluitem, al Marroc, no per un ideal i l'afany de domini, sinó com a feudataris d'un Estat prepotent, vergonyós segell a que ens han portat les tradicions de sang i el mancament de virilitat de raça.

R. HOMEDES MUNDO.

LA MONJA JOVE

Amunt i avall del claustre, solitària,
una monja es passeja. La quietut
tot ho invadeix. Sos llavis cap pregària
mormolen. El seu rostre és abatut.

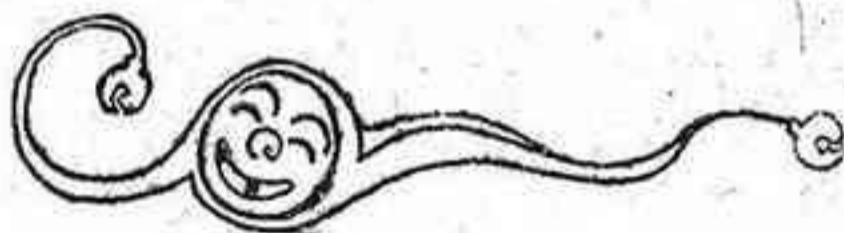
Es mitja nit. Tot dorm i tot reposa
en la mística pau del vell convent,
posant a dolls, damunt de tota cosa,
ombres de soletat i eterniment.

Només aquella monja vetlla. Soïa,
va esguardant les estrelles cels enllà,
i sembla que l'esguard no l'aconsola,
perquè, de tant en tant, es sent plorâ.

I es para de moment. I adalerada,
un retrat besa, sanglotant son pit.
I espais enllà, punyent, desventurada
sembla s'esmuny la flor d'un bell dalit.

La monja és tota esbelta i tota hermosa.
Oh, com li deu pesar la soletat
d'aquell rònc convent, on s'és confosa
l'ànsia de juvenesa amb la pietat
del claustre, que al món diu la reverència
d'un misticisme ungit de plè fervor
i que sols és la llarga penitència
d'un secret i crudel *pecat d'amor!*

FERMI PALAU CASELLAS.

En Sixt dels Morts

En una petita ciutat hi havia un home popular, conegut per En Sixt dels Morts.

Era un d'aquells tipus que la mainada els sol enronnar i fer enfadar quan els veuen passar pels carrers.

Vivia tot sol en un piset, sota la teulada, i com era solter, ell mateix es cuinava i es feia el llit, quan no tenia mandra.

Ningú sabia de què vivia, car no li era coneguda cap ocupació ni cap fortuneta de quals rendes podés anar tirant.

Vestia com un senyor tronat, amb americanes o jaqués regalats i barrat fort negre, un xic massa enfonsat en la closca, i duïa un bastó que no el deixava mai, amb un pury de cap de gos.

Hom el veia a tota hora com si fes vida "callejera"; i sempre anava

ELS GRATACELS DE NOVA-YORK, per N.

L'edifici municipal que domina el barri de Broadway.

amb aquell posat d'home tranquil i reposat, com si totes li ponguessin, com es sol dir vulgarment.

La seva dèria era enterar-se de quí estava malalt i de quí es moria. Quan sabia que una persona sofria tal o qual malura l'haurieu vist esperant-se a l'entrada de l'escala i a tothom que pujava interrogava per l'estat del malalt, com havia passat la nit, quin metge l'assistia i a quina farmàcia li despatxaven la recepta, car ell com a bon maniàtic feia desseguida una sèrie de deduccions fatídiques.

Tot era aparèixer el portal mig tancat d'una casa, anunciant la trista nova d'haver-hi un difunt de cos present, com veure's la figura d'En Sixt fregant-se les mans de content amb el bastó sota l'aixella bo i dient a tothom que passava: —Ja en tenim un altre!...

No hi havia enterrament al que ell no assistís, fos qui fos el difunt, ric o pobre, conegut o desconegut, i un cop despedit el dol, ell anava al cementiri a veure com clavaven la darrera paletada de terra o de ciment, segons que fos enterrat en la fossa o en un ninxo. I quan no hi havien malalts greus ni morts, anava a visitar an aquests cada dia, cap al tard, en el cementiri, a rellegir les làpides que ja sabia de memòria.

Un dia es va enterrar a una vella soltera que no tenia parents i que era tant maniàtica en les seves coses com el mateix Sixt amb els morts. A l'hora de l'enterrament sols hi anaven dos o tres veïns, En Sixt i un notari prou conegut de tota la petita ciutat.

La curiositat d'En Sixt havia de satisfer-se i preguntà an aquell

ELS GRATACELS DE NOVA YORK, per N.

El barri gegantesc anomenat Maubattan.

senyor si era amiga seva la difunta, obtenint secament la següent resposta:

—Vinc a complir un deure professional.

—Encara ho entenc menys—respongué estranyat En Sixt.

I no diguent res més el notari ni contestant a les moltes preguntes que de tant en tant li dirigia En Sixt, la trista corrúa, tan trista pel seu migrat acompanyament com per l'acte en sí, anava passant pels carrers sense que treguessin el nas pel balcó més que'ls empedernits tafaners quan sentien dringar la campaneta que tocava, el petit escolà de sotana tacada de gotes de cera, en els enterraments.

A l'arribar al lloc de consuetut en que's despedeix el dol, com no hi havien parents, després d'oír-se la veu greu dels capellans que entonaren les absoltes, es retiraren els pocs acompanyants quedant només el prop veí de la morta, el notari i En Sixt, seguint tots tres fins la darrera estada. Un cop allí, abans d'ésser ficada la caixa en el ninxo, el notari es va treure una còpia del testament que la difunta havia otorgat pocs jorns abans de passar a millor vida i posant-se les ulleres el llegí cerimoniosa i parsimoniosament, amb la natural estupefacció dels circumstants, sorpresa que augmentà molt més a l'exterrar-se que la difunta llegava cent pessetes a cada persona que hagués acompanyat el seu cadàver fins al cementiri.

La deixa inesperada i insólita causà una viva alegria an En Sixt i al veí que en definitiva eren els únics agraciats.

Després que tothom havia abandonat aquell tètric recinte, En Sixt va

voler fer companyia una estona a la generosa difunta i veient un ninxo obert al costat del que acabaven de tapar, s'hi ficà i allargassat de panxa en baix restà bona estona meditant sobres la deixa impensada, a l'ensem que amb la seva dèria pels morts va volguer provar en vida si hi estan gaire bé allí tancats, amb aquella horripilant quietut.

Ensimismat restà esperant la fosca per si veia eixir alguna ànima, quan ja ben estrellat el cel oí una forta remor de passos. Era el vigilant del cementiri que tenia per costum voltar per ell abans d'anar-se'n a dormir, des de que feia poc s'havia encarregat d'aital servei, per defunció del seu antecessor. Lentament, amb el fanal encès penjant de la mà esquerra, anava caminant en direcció allí on estava amagat. En Sixt, i quan va passar davant seu, aquest irreflexivament va allargar un braç i estirant pel muscle al novell vigilant, li digué amb veu ronca i cavernosa:

—Ja et tinc!

La inesperada escomesa fou tant sobtada que el vigilant, cregut que era un mort qui l'havia agafat i l'estirava, caigué desmaiat.

—Ei, soc En Sixt!—cridava aquest.—No tinguis por!

Però ca, res, el vigilant no retornava del sust, i En Sixt un xic espantat del que havia fet, no gosava baixar del sepulcre i fent el mort es quedà quiet fins que, passada una estona, va sentir nous passos, que eren del capellà, que, també proveit del seu fanal, anava a cercar al vigilant, per no haver-lo trobat a sa casa i sabia que era l'hora de la acostumada visita. Al obirar el clergue el fanal a terra i un home agegut, hi va córrer per a socorre'l, mes en anar a agafar-lo, En Sixt esporuguit va dir des del seu lloc:

—Ha caigut a terra mort! No he sigut pas jo!

Sentir el capellà aitals expressions i tremolar corgelat, fou tot hu-

—Mossèn Ramon, mossèn Ramon, soc En Sixt. No s'espanti. Que no'm coneix?

—Ah, sí, ets En Sixt. Ara et conec. Quina bogeria has fet? Què hi fas aquí an aquestes hores? Baixa, que agafarem al pobre vigilant.

En efecte, va baixar del ninxo i espantat com una criatura agafà al vigilant pels peus mentre el capellà el duia per sota els braços, i l'entraren al seu departament, posant-lo damunt la taula.

Desseguida mossen Ramon agafà vinagre fent-li olorar el mocador sucat i fregant-li els polsos intentava retornar-lo, mes tot semblava inútil i tement quelcom d'importància manà an En Sixt que anés a la ciutat a cercar un metge.

Esverat En Sixt, arrencà a córrer tot brut de la pols del ninxo i encara l'estan esperant al metge, que per altra part hauria estat inútil, car En Miquel, el vigilant, passada una estona, ja no tenia sinó un lleu xiribec i el record amarg de l'impressió en sentir-se agafat per En Sixt dels Morts, que aquella nit no pogué aclucar els ulls en el llit, apareixent-li sempre la visió del cementiri i l'home agegut a terra amb la cara lívida, lleument enllumenada pel fanal...

JOSEP GRAHIT.

LA PECADORA

MUSICA, per R. Tona

Ahir era donzella recatada,
ungida de bellesa i castedat.
Avui, per passatger amor temptada,
mostra el fruit natural de son pecat.
Ja pels homes no n'és encisadora,
perque ja sa puresa n'ha perdut.
ja no és res més que immonda peca-
[dora;
ja una dona vulgar ha devingut.

Per mordanal amor del tot retuda
la, ahir casta donzella, avui vençuda,
potsê el camí del vici seguirà,
i potsê en un burdell sa carn grollera,
ja del desig dels homes presonera,
per guanyar-se la vida, oferirà.

F. PALAU CASELLAS.

—Jo soc partidària de *La Canción del Olvido*, i no'n parlem més.

LA CORBATA I L'AMOR

Per si hagués algú dubtat
de que la *corbata* és prenda
que hi està relacionat
l'amor, la següent llegenda
no deixarà demostrat.

LA POESIA, per Sgrem

La corbata de l'amor

Aquell que acostuma a diari
usar corbates vermelles,
tingues per entés que amb *elles*
amor revolucionari
inspirarà a les donzelles.

Qui negres té per costum
usar-les, salta a la vista
que amor de seminarista,
qu'es com dir d'apagallum,
inculcarà ja una trista!

Sembla va a la professó
aquell que la porta blanca,
prò la lluirà millò,
si promesa no li manca,
del casori amb ocasió.

Aquell que la porta groga,
entusiasmar tan sols logra
a alguna xicota flaca,
que si bé no n'és molt maca
ho és més que no pas la sogra.

El que verda l'esculleix,
realitzarà la conquesta
de alguna nimfa idealista,
puix simpatia mereix
un galàn esperantista.

Qui és partidari del gris
no's casi, que 'sent aixís,

no's casi, que sent aixís,
viuria ella sempre en pena
i ell no fóra gens feliç.

Aquell que blava l'ostenta,
sent lleig, guapot es presenta,
per allò posa-li blau
si per cas res no li escau,
i fa a la nòvia contenta.

Qui es sèrio i mostrar-la estila
lila, trobarà una pila
de noies que'l voltaran,
i amb ell casar-se voldran
per bon xicot i... ¡per lila!

La de topo o de llunars
sobresurt com a vistosa,
i per condició la imposa,
amb sos gustos extremats

la minyona capritxosa.

Preferir de les llistades
pot proporcionar conquestes,
puix estan enamorades
les solteres, de vegades
de una corbata de llistes.

En fi, n'hi han de tots sentits,
de tots istils i profits,
i en la seva indumentària
la corbata és necessària
per a els joves presumits.

No hi ha dubte, la *corbata*
té gran relació amb l'amor,
i segons siga el color,
la seva influència esclata
de les nenes dintre el cor.

JOSEP MARTRUS

L'any dels caiguts

Cada any té un nom. Tenim l'any de la guerra. Tenim l'any de la pau. Tenim l'any de la grip. Tenim l'any de lo de Melilla. Doncs aquest 1922 que enterrem és l'any dels caiguts.

Sembla que hagi jugat a bitlles amb els homes que arribaren a la glòria o al poder. Com si després d'haver presenciats en 1918, com queien les nacions més potents, haguessim de veure completada l'inestabilitat de les coses, o lo transitori de tot l'humà, l'any 1922, va anar segant aquells homes que semblaven ésser més alts que els demés homes.

I hem vist caure an aqueix home que semblava ésser president vitalici del Consell de Ministres d'Anglaterra que és com ésser-ho del món. Havia vençut a tots els partits, fet la guerra i la pau, convocat a totes les conferències internacionals, i de sobte cau.

Hem vist caure an aqueix rei Constantí de Grècia, fet rei contra tot el món. Però les fases sostingudes poden repetir-se. Aqueixos que venen a vitorejar-me — digué En Cronwell — demà vindrien a veure'm guillotinar. En Constantí, va ésser llençat del trono pels mateixos que el varen portar delirants.

Hem vist caure an En De Valera, el gran irlandès, alt, escandalenc, sec, semblant al pal d'una bandera, de la seva bandera separatista. Era dalt de tot, en mig d'Irlanda. Ara és un perseguit.

Hem vist caure a tots els polítics italians. Fins el mateix rei, ha estat a punt de caure. Ha pujat damunt d'ells un home que es diu Mussolini, que porta una calva i una camisa negra. Certament no és un Garibaldi. En Garibaldi portava la camisa roja i els cabells llargs.

Hem vist caure al soldà de Turquia...

Hem vist caure, ja aquí, a casa nostra, an En Berenguer, a l'Àfrica, i

ar: En Martínez Anido i a l'Arlegui, an aqu, a Barcelona. Semblaven aquests darrers, més incommovibles que Er. Lloyd George, que el rei Constantí, que En De Valera, que els polítics italians, que el soldà de Turquia.

Tot és, doncs, feblesa en el món. Tot és corcat pel temps. Aquella escena d'"El Pollo Tejada" quan aquest escapa a la fúria d'un marit, agafant-se a la corda d'una bomba que comença a pujar, i el marit li diu: "¡Ya caerás! ¡Ya caerás!", està plena d'humana filosofia. Rei, ministre, dictador, o adúlter fugitiu, tots arribaran a terra, encara que es passegin pel cel, per damunt de tots.

L'any 1922, sembla un any imaginat pel Salomó, aquell rei savi: qui ens digué l'infinita vanitat de tot.

PARADOX

PARODIA

"La cançó del lliri d'aigua
si la voleu escoltar,
és la cançó d'una noia
que'l promès la va deixar."

No li va pas robar l'honra
que la noia ben guardà
sota les set claus d'armini
que sa mare li donà.
Li robà la fé de l'ànima,
que la donzella posà
en els mots d'amor mentida,
en les estretes de mà
que ell deia amicals i fermes
sense com ve ni, com va.
Li robà les ales àuries
amb que solia volar
pels prats de la fantasia,
pels jardins del més enllà,
quan la verge era més verge
i més alt era l'altar:
Una tristor mansa, mansa,
dintre'l seu pit s'hostatjà,
la tristó robà la gana,
la gana els colors robà
d'aquelles galtes festoses;
la tisi prest devallà
i uns pulmons lleugers i amb saba
va posar-se a rosegar.

Aquella boca d'arcàngel
sentí el vòmit escapar,
de la sang foragitada,
on no hi sabien nedar
glòbuls roigs peixets amb vida,
que se la veien robar.

Pobra noia!, es sentí un vòmit,
un coàgul la va ennuegar,
i caigué en terra sagnanta,
per no tornar-se a aixecar.

A. DAROCA I GIRALDA

Gavina terrestre.

ENTRE AMIGUES, per M. Cardona

—Jo li parlava anglès i ell no m'entenia de res.
—Està clar, com que ho és.

Una noia és per a un rei

Aquell "passi-ho bé, fins demà vespre", i la forta encaixada de mans, an En Tomàs no li produïren ni fred ni calor. Una vegada acomiadats, l'Agnès prou emmenava l'esguard envers l'indret per on marxava airosament i satisfet el seu nou promès *caçat* aquella tarda en el *cine*... I ell sense girar-se!...

Al passar per davant de la portera, qui al veure la gentil parella al portal, feu com si s'endormisqués dins del quiosc, li digué bo i acarasant-la:

— Escolti, Madrona; que'm farà el favor, demà, d'abocar la galleda al cabàs de l'escombriaire?

— I, això? — respongué l'interpel·lada. — Una nova conquesta?

— Qué s'hi ha de fer!... A cercar ço que més convingui. Una noia és per a un rei!...

— Oh, oh, oh, ! Si el rei la vol!...

— Això ho diu, per dir-ho, la gent, Madrona... Si una noia no's fa valdre...

Certament que l'Agnès s'ho val i es fa dir si senyor.

Ella no és d'aquelles *raspes* que d'una hora lluny ja se les hi endevina la condició social. L'Agnès, amb motiu de la mort de la seva mare, fins usa mantell i tot. Sembla una senyora de debó.

No és franqueja amb ningú, exceptuant la portera perquè li fa servei, ni amb les seves companyes de professió. Si en troba una per l'escala, un salut d'acompliment i prou. Ni a cal *adroguer*, ni al forn, ni enlloc dona conversa, amb prou sentiment de l'extensa llogigalla de dependents de tota mena. Prou el forner, al dur-li el pa, li endreça una galanteria; prou l'adrogueret cerca tota mena de pretextes per a seguir-hi una conversa, a l'extrem que aquest darrer, per a poder-hi parlar, fins puja al pis, una vegada, a fer-li a mà una pesseta que, amb perjudici de la seva butxaca, li digué que li havia sigut donada de més per ella... tot, tot és debades.

— Dinspensi, minyó, em pren per altra. Quan li he pagat, li he donat ço més just... Una altra li reclamarà...

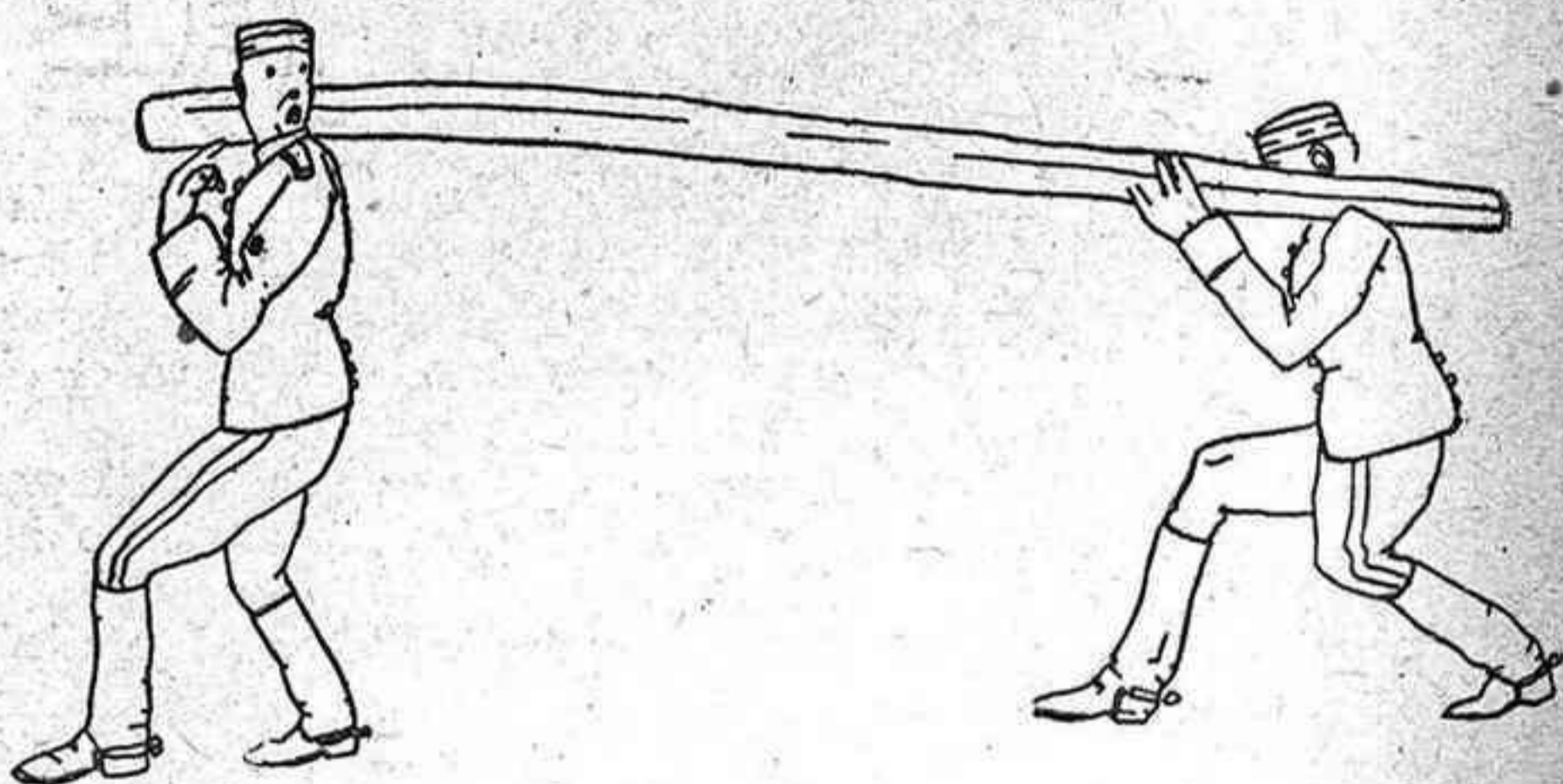
I el viu guarda secrets d'*assassina plats* no tingué més remei que entornar-se'n amb la cúa entre cames.

Amb el carboner, que és cas de parlar-li, va tan emmascarat; i amb l'escombriarie, ni cal dir-ho essent tant brut, ni mirar-lo.

Per cert que en el barri n'hi tenen un de ben aixerit d'escombriaire. Cada dia, a part de vespre, el veureu seguir totes les escales donant l'avís de la seva arribada amb uns tocs de trompeta tan ben picats que envejaria de bó de bó poder-los donar el més llampant cornetí d'ordes dels generals de Melilla, i a no gens tardar ja es veu rodejat d'una munió de *serafins d'aiguera* i que aplegats organitzen sobtadament un concert de rialles i xisclets, capaços de ben-humorar al mateix bombo que sempre fa cara de que li deguin i no el paguin.

A l'endemà, totes les mirades de les minyones eren endressades per a conèixer el nou promès de l'Agnès. No ho sabien per ella. La portera només ho havia dit com a bona portera, a la cuinera del principal.

— Ai, ha arreplegat un jove més elegant l'Agnès!... I, *guapu!* Pel cap-baix és un pixa tinters i de galons! La paga que deu tenir! Fins

—Si ara ens diguessin allò de la palla i de la viga a l'espatlla, eh?
—A mi que sempre m'havia semblat una broma!

porta tombaga amb brillants que vaig fixar-m'hi força!... Noia, com lluien!

I la nit l'ha passada gairebé sense dormir, l'Agnès tot eren projectes, castells en l'aire. Si trencava el son en insomnis veia an el jove que ha fet coneixença en el cine, portant-la de bracet al peu de l'altar, i tot habillada de sedes i puntes blanques, es veia comptant i tornant a comptar bitllets i més bitllets de banc; es veia atesa per tota mera de servei... I tot d'una es deixondava amb ràpit sobressalt, puix l'intrigava aquell rostre que no li era desconegut sense recordar de on i de quan. I que ell mateix, el galantejador de la tarda li havia dit que la coneixia d'altre lloc.

—Es perquè és una ingrata, vostè, no fixant-se amb qui tant la vol!...

I tornava el neguit, revolcant-se frisoza pel llit fins a endormiscarse de nou i de nou deixondir-se espavorida. ¡Quins insomnis! Tan aviat falaguers com desseguida paorosos. I desvetllada altra vegada s'estimbava a les fantasies, i virga projectes i més projectes.

I en el transcurs del dia, el mateix que la nit, tot heure el cel amb les mans.

Arribda l'hora de *toc d'atenció*, com les demés serventes devalla l'escala amb la galleda a curull d'escombraries. I com cada dia, la darrera. Les altres, quan l'ha arribat a baix, ja feien rotllo conversant animadament i rient esbojerrades amb el plaga de l'escombriaire. L'Agnès, amb la fretura de que el nou promès no la pugui veure amb aquella fatosa càrrega, a l'arribar al darrer tram l'ha deixada en terra per tal de que la portera la buidés, com tenia convingut, bo-i-enmenant-se amb daler envers al carrer, quan tot de sobte una veu armoniosa i aixeribida, exclama:

—Encara no és aquí això?

L'Agnès no ha tingut pas temps de assolir el darrer graó, que ha oït la sonoritat d'una veu coneguda de poc, caient tota allargassada i blanca com la cera i sense sentitj. En Tomàs, el jove d'ahir era l'escombriaire. Aquest s'havia venjat del menyspreu de sempre. La vanitat i l'urg eren ajupits per l'honradesa del treball.

TESTA MODERNITZADA, per F. Sancha

Què hi deu haver dins d'aquest capet?

Al revenir a la vida, l'esguard de l'Agnès és tot pidolaire de clemència.

Ja va dir-li ell, que no era la primera vegada que la veia, que li parlava.

Ella mai, ni mirar-se'l.

F. GIRÓ I FARRÉ.

EN VEU BAIXA

Ara que en una casa forastera
sense pena ni goig vius rellogada
i estem molt més distants nosaltres dos,
m'adormo cada nit amb la quimera
de que està la meva ànima embruixada
i, lluny de tu, no seré mai ditxós.

Quan, fa dos anys, ta mare encar vivia
defensant un jornal, ardidada i forta,
sens menester l'ajuda de ningú,
sé que la Vida, al teu entorn, seguia
com en aquella edat, per sempre morta,
en que era un goig suprem festejar amb tu.

Però des de el moment en que ella et deixa,
sortint un dia de la llar volguda
per a cercar la fossa dels humils,
quelcom hi ha que dintre meu s'esqueixa...
i la resignació meva es trasmuda
en rosari de dies intranquils.

Jo crec en ta virtut. Sé qu'ets tan pura
que, encara que en el món et vegis lliure,
tens la fermesa per fugir del fang;
però... ¿quí no calcula l'amargura
del pobre dissortat que té de viure
on no el lliga cap vincle de la sang?

Això és lo que tu fas, ma ben amada:
entregar ton voler a qui et prodiga
per la vida ben tristos miraments,
i, dins la soletat, viure anyorada
d'havê'l consol d'una persona amiga
a qui contar tos íntims pensaments.

Per'xò la sang que duc dintre les venes,
davant la teva creu, bull, es subleva,
i circula al compàs del teu penar...
Encar que, ben mirat, les meves penes
i el pès feixuc de la tristesa meva,
a voltes, son de un altre tarannà...

¿T'hauré de dir que, des de el meu exili,
acompanyo tot temps la teva imatge,
i, cada cop que'm ve a sobtar el desig
de renovar nostre passat idili,
al fons de lo que crec mon descoratge
hi ha un punt vermell de gelosia al mig?

La casa en que t'estàs es molt honesta;
i res diria de la gent que et volta
si no fos la presència de un minyó,
que té el poder d'ennuviar ma testa
i posar la meva ànima en revolta
quan el miro somriure en el balcó.

Diràs, potser, que tu no ets tan mesquina
per oblidar! Que saps que la memòria
es dó preciós que ens ha donat el cel...
Diràs, potser, que si el cervell s'inclina
a refusar tot pensament de glòria,
és perquè als ulls els ha cobert un vel...

...Però la idea s'em presenta nua
i es mostra davant meu tan inhumana,
que el veig com se'u a taula al teu costat...
i sento com un llavi desvirtuà,
durant l'humor de una conversa vana,
el dolç record de nostre amor passat!

E. R. T.

MAIG

Sonet

El temps s'ha desvetllat... Tresca pel cel
el sol, més regassé cada jornada;
al rossinyol retorna la tonada
que li restà l'Octubre amb el seu gel.

Als pètals de les flors cerca la mel
l'abella, que brunzina atrafegada,
i l'aura, calitjosa, enjogassada,
ofrena un lenitiu al meu arhel...

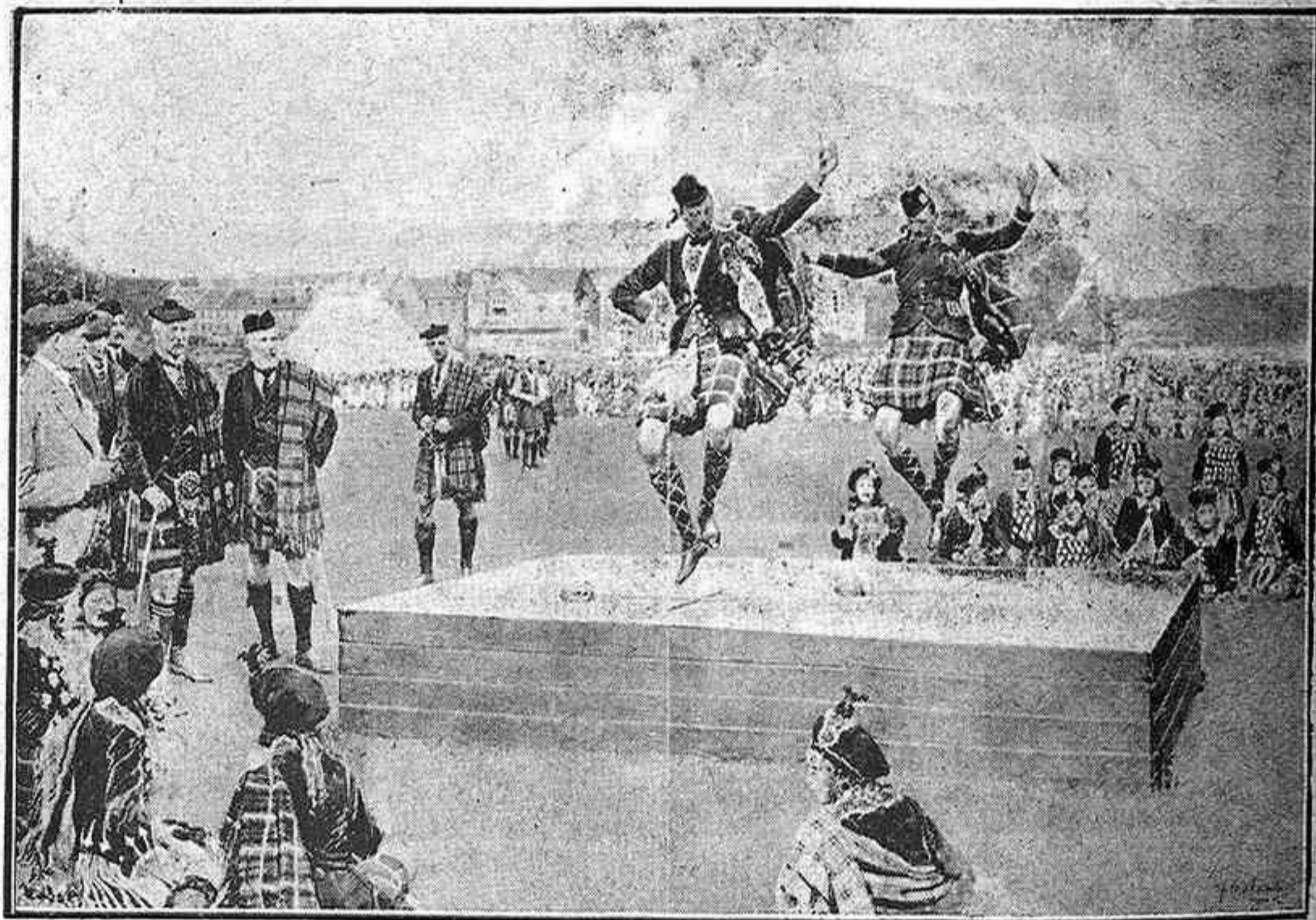
Al jardí, la donzella del amor
selecciona les flors de més perfum
per adornar-se el pit i amb son color
fer ressortir del rostre seu la llum
que brota com d'infern d'odis i d'ires
i com llengua de foc llença guspises...

VICTOR CANIGO.

Conte tàrtar o l'enginy d'una bruixa

En un dels castells-palaus de les regions de la Ucraïna i Romania, amb llur sèquit, la princesa Teodorowna, de la dinastia dels kamalikkoffs. D'edat, ja madureta, es conservava soltera sense haver jamai pensat emmaridar-se tot i essent bastant agraciada i posseir una quantiosa fortuna. La única preocupació que tenia era la dèria de posseir joies de les quals, segons es deia, en tenia pell pare i per la mare i, totes, d'una valor incalculable. En el transcurs dels anys, en tornar d'assistir a qualche festa aristocràtica, funció de teatre, cine, *soirée*, etc., etc., veia per llurs propis ulls com totes les joies que es posava a sobre, que eren nombroses, puix en això hi tenia una verdadera obsessió, quan les entregava a la cambrera de llur confiança, Petrowna, aquesta les desava tot seguit a la caixa de ferro que tenia *ad hoc*, on romanien guardades, amb pany i clau, fins quan les tornava a treure per a entregar-les novament a la princesa en llur propera sortida. Mes havent-li semblat a l'augusta dama que n'hi faltava alguna que altra, de tant en quant, se li va ocòrrer fer una especie de requisa-inventari, donant per resultat desagradable l'absència de joies per valor de 10,000 rubles; i, aleshores, vingué el barrina que barrinaràs llur cercell rumiant i fent càbales i suposicions sobre qui podria ésser l'autor de tan inaudit robatori. La suposició vers Petrowna estava descartada des del primer moment, tota vegada que essent, com hem dit, de la major confiança i jamai mostrat la més insignificant in-

DANSA TÍPICA, per N.

El ball irlandès titulat de l'espasa

clinació a les joies, no es tenia vers ella la menor sospita. Es varen fer les més hàbils interrogacions a tot el demés servei de palau i no se'n va treure mai ço que's diu l'aigua clara no obstant ésser molt possible falsificar la clau de la caixa i realitzar fàcilment la sostracció. Emperò res, ni el més remot indici; i després de haver la princesa consultat als més hàbils i afamats detectives americans i europeus, quins, també, en van treure ço que'l *Junoi* del sermó, un antic i experimentat palatí retirat aconsellà a la princesa cridés a palau a una vella bornia, desnarida, gèperuda i desgrenyada, coneguda per la *bruixa*, que s'allotjava en una cova a tall d'anacoreta, la qual tenia gran fama de sonàmbula i d'haver fet proeses en matèria de descobriments que, de primer antuvi, tothom les considerava per menys que inverossímils. Mes els escrúpols de la princesa a que entrés a palau semblant agorera eren tan accentuats que no hi havia forma ni manera de donar-li a entendre; emperò, fou tanta l'insistència del conseller palatí i tal l'assegurança que li prometia en l'èxit de la *bruixa*, que, per fi, va accedir, i aquesta fou introduïda a palau.

Un cop allí, i assabentada del assumpte pel qual se l'havia cridat, digué a la princesa:

—Senyora: Abans de començar la tasca, es convenient que m'en entorni a casa per a fer els preparatius necessaris; i, quan estigui a palau tot el servei, sens mancar-ni un sol, li prego m'envii nou avís i tornaré tot seguit a posar-me a les seves ordres augustes. No miri l'hora que sigui ni el temps que faci, puix vindré immediatament que rebi l'avís. (La *bruixa* tenia la sospita i el íntim convenciment de que el lladre de les joies romania a palau.)

POSITIVISTA ESDEVINGUT ROMÀNTIC, per N.

En Carpentier pel·liculer, en una escena del film «El Cavaller d'Orsini»

Eren' quarts de dues de la matinada quan la vella rebé l'avis de que es presentés novament. Un cop allí digué a la princesa: —Per a que jo pugui portar a bon terme les meves gestions, es indispensable que Vostra Altesa em concedeixi amples facultats per a fer ço que jo cregui més convenient i necessari. —Concedit.

—Necessito dues cambres hermèticament tancades amb una sola porta de comunicació entre una i altra i que vinguin aquí, al meu davant tots els individus del servei de vostra Altesa.

—Aquí estàn.

—Hi son tots?

—Tots.

—Doncs vaig a començar l'interrogatori: A nostra Altesa (que Deu guardi), li han desaparegut, millor dit, li han sigut robades, joies per valor de 10,000 rubles; i això, ningú ho ha fet sinó un de vosaltres. En tinc la més complerta i absoluta seguretat. Unicament em falta la prova material, evident, palpable, que posaré de manifest dintre uns moments, si, abans, l'autor no confessa el "jo soc". (Tothom va fer mutis.) Ningú diu res?... Doncs endavant les atxes. Que sien mig apagats els llums i atenció tothom a lo que vaig a dir: Vagin entrant de un a un a l'altra cambra i, al ésser al meu davant (la bruixa seia a la porta amb una gallina negra a la falda) passin la mà pel llom d'aquesta sàvia i infalible gallina. Si el lladre està present, en sentir la bestiola el contacte de la mà, farà "kocorokó" i terra roja descoberta; sabrem qui és el servidor infidel. En canvi, a tot aquell que estigui lliure de pecat la gallina no dirà ni xut.

Tothom, obeint la consigna al peu de la lletra, passà de una habitació a l'altra i la gallina no va ni piular. La princesa, que hi era present, sospirà de satisfacció en veure que la gallina no va cacarejar, senyal evident de que no hi havia el lladre a palau, com va pronosticar la bruixa, car preferia mil voltes això, l'augusta dama, a que hi hagués estat, per a no experimentar els efectes del afront en que s'hauria vist a llur presència, puix, apreciànt com apreciava a tots els del servei, ho hauria sentit doblement.

Mes çò que la bruixa tenia a la falda no era pas cap gallina viva sino un símil fet amb tanta manya i perfecció que ningú fora capaç, i menys a mitja llum, d'endevinar si era o no una gallina viva.

En resum: la bruixa es valgué d'aital instrument, quin llom estava pintat de mangra negra, fina i suau; i naturalment qui tenia la consciència tranquila no va posar cap repar en passar la mà per sobre el llom de la gallina, quedant-li en conseqüència completament negra; i el que, en veritat, era delinqüent, per lo que pogués tronar i ploure, no el va tocar d'una hora lluny.

Un cop executà tot el servei lo març per la bruixa, disposà aquesta que es tornessin a encendre els llums de la cambra i fent-hi entrar a la princesa, foren, a llur presència, examinades una per una les mans de tots els individus en qüestió i es va poguer convèncer de que el pressentiment de la bruixa no havia fallat, o sia que el lladre romanía a palau, car tothom mostrà una mà emmascarada menys la cambrera Petrowna, qui les tenia ambdúes blanques com la neu. Aquesta, doncs, que no tocà el llom de la gallina, era el lladre. No cal dir que va confessar tan greu falta de probitat amb molt sentiment i disgust de llur mestressa i senyora.

La princesa feu construir una sumptuosa cabana per a la bruixa, en premi de llur enginy.

E. TIA GUAL.

ELS BALLS MODERNS

EL PASTOR, per F. Balasch Martí

Vosaltres, oh, joves guapos,
sarauistes presumits,
fixeu-vos amb aquests versos
a vosaltres dirigits.

I a vosaltres, damisel·les,
les que sentiu afició
per tots aquests balls de moda,
escolteu amb atenció.

Ja fa temps que van portar-nos
no sé d'on, ni ho vull sabè,
una col·lecció de danses
que no hi enteníem rê.

Com si fos una epidèmia
s'escampà, tots ja ho sabem,
i per dissort, la tal plaga
ja fa temps que la ballem.

El que ha escrit aquestes ratlles
quasi ho ha corregut tot
i ha vist de deu mil maneres
ballà el Tango i el Fox-trot.

A pobles i balnearis
que hi hagin estiuejants,
disposats a fer-hi el mico
sempre hi han joves galants.

Cerquen quatre senyoretetes
pintades i del braç nú.
i els quatre micos ja tenen
una mona per cada hú.

Si s'organitza una festa
amb ball es té d'acabar,
i el Pericón, Tustet, Tango,
i el Fox-trot no hi pot mancar.

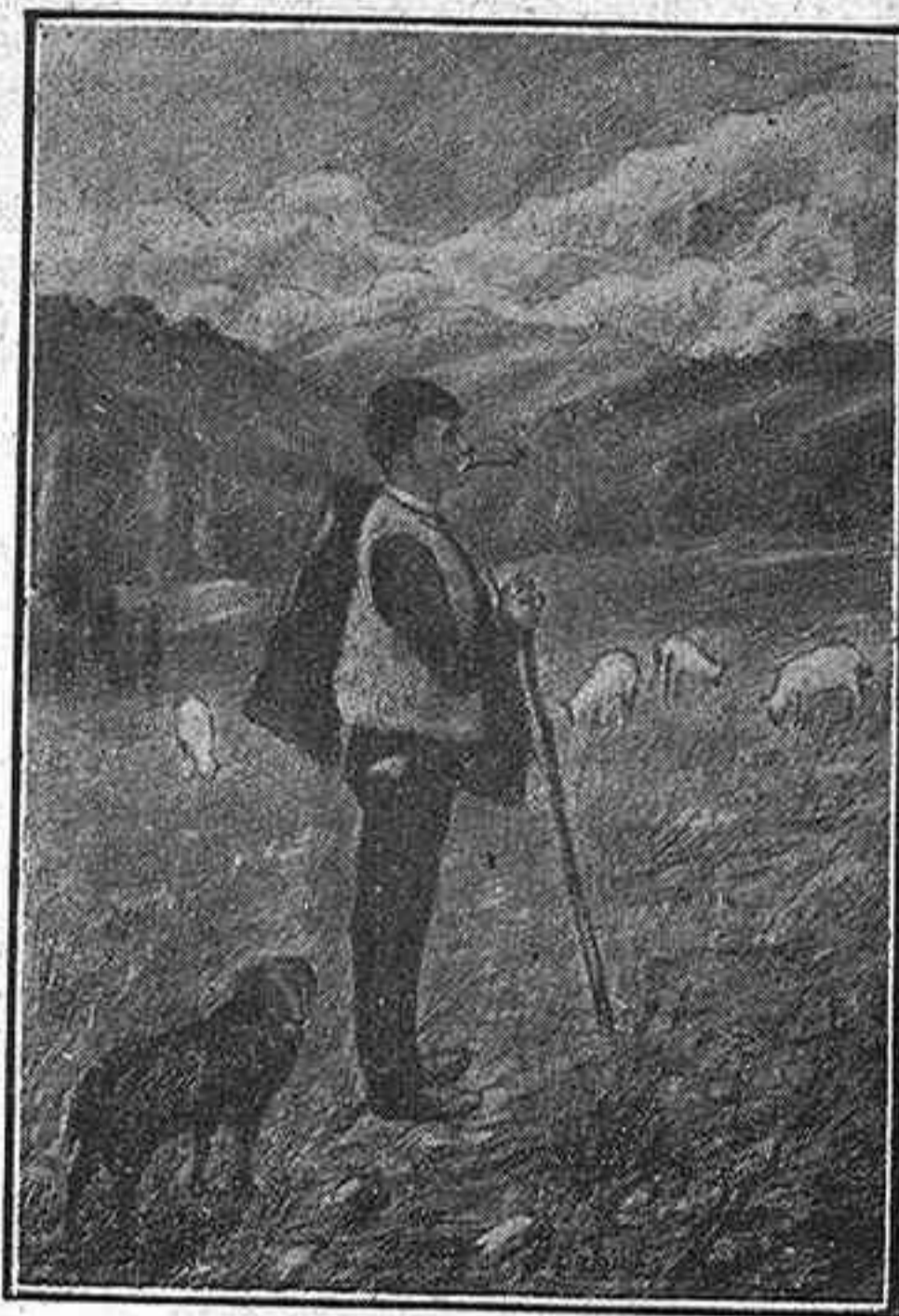
Allavors la concurrència
que an allí es troba present,
contempla les *filigranes*
d'aquest ball tan... poc decent.

Sí: no retiro la frase;
poc decent i gens graciós;
si n'hi han que ballant el Tango
sembla que fan ballar l'ós.

Altres, ballant fan dibuixos
i aixequen la *pota* aixís;
i això, que ho fan també els gossos,
en diuen ballar castís.

Hi ha parella que es cargola
i fa estranyes contorsions:
jo crec que per fê'l pallasso
l'un i l'altre foren bons.

Belluguen el cap, l'esquena,
sacsegen el colze, el braç,

—Voldria anar a la vila
i encara més enllà;
darrera eixes muntanyes
quin gran encís hi ha
que el cor se me'n hi va?

i fan tants jocs, que al fi acaben
per jugà a Boxe amb el nas.

Jo hi vist dansar senyoreta
amb un de la *gente bien*
i fer una tamborella
tots dos davant de la gent.

En un envelat vaig veure
formosa parella, qu'ell,
va fê una falsa maniobra
i va caure de clatell.

Prô a milers avui hi ha noies
que aquests balls ja han avorrit
i arreu dansen la sardana
plenes de goig i amb dalit.

I també conec molts joves
que dels balls ho han seguit tot
i prefereixen fer pàtria
que no pas fer el ninot.

J. STARAMSA.

Viure d'il·lusions

Carrer d'En Muntaner amunt, amb els ulls mig clucs per a evitar la lluisor insoportable del sol, l'esquena amarada i brandant la testa com en un originari moviment de somera, el bó d'En Narcís, després de tancar l'oficina, feia camí cap a casa seva en l'hora de la migdiada. Aquella orxata que havia begut a la Ronda ara li traspuava per tot el cos: tenia la pitrera feta un degotall i amb els calçotets enganxats a la pell, el caminar era un càstic de damnat; l'economia que li representava el viure a Sant Gervasi ara s'adonava com era una equivocació.

Després de mitja horeta de pujada i un xiquet més—de pujada amunt, que deia aquell,—En Narcís arribava al xalet de pau, d'amors i de dolors; un xalet de planta baixa i dos pisos on vivien cinc famílies distribuïdes amb el màxim d'especulació arrendatària; cinc famílies i set nacions representades; com a indígena només hi havia el català, que era del Bruc, la seva esposa era gallega, la filla havia nat a Maracaibo; un veí era portugués i tenia vuit menjapans; un altre veí que no sabia d'on era però que duia barba llarga i bevia cervesa a tot *pasto*; una mare i filla franceses que s'havien perfeccionat extraordinàriament en el cantar malaguenyes i que a la millor, a mitja nit, s'arrencaven amb uns *tientos* i unes *sevillanes*, repiquejades de castanyoles, que feien trontollar el pis, uns manxegos tan adaptats a Catalunya que per plat exquisit els complavia el menjar galtes de bè a la brasa amb romesco. Al pati hi havia conills, ànecs i paó reial; el portugués criava passarells marsencs, dos gossos i un gat; les franceses una mona i un lloro, i el manxego, que era relator de tribunals, tenia cucs de fer seda, tres tortugues i una garsa, i cuidava, ademés, un marge de safraneres que li havien costat més d'un acalorament; és a dir, si un nou diluvi universal hagués envaït el món, i per miracle s'hagués salvat aquell xalet d'allà hauria pogut fer-se la reproducció de les espècies.

En Narcís obrí el cancell de l'habitació i tant va ésser entrar com ja hauria tornat enrera. Un baf calent de carabassó fregit va regirar-lo tot de dalt a baix.

—Però, Elvira, qui et fa fer aquesta mena de menjar amb aquest temps tan carregós; el carabassó fregit és ardent i fa venir sed.

La seva dona, que havia sortit de la cuina amb les espadenyes a retaló, lliure de la cotilla, les grenyes penjant i la xambra untada d'oli, li va engegar un *speeck* que riguir-se d'aquell monòleg de Catilina. Tot el matí de no *cesar*, ara arreglant l'aviram, després a proveir a la plaça, tenir de planxar els davantals dels nens, endegar la casa, enraigar el dinar... i després, encara, que el seu marit tingués de *donar-li* aquella carada... Vaja que n'hi ha per a posar-se del cantó de la dona!

Passat aquest primer moment de violència matrimonial, un cop assentats a taula, En Narcís, en un surt heroic, va insinuar una proposta:

—I si anessim una temporadeta a fora?

—Com vols dir, Narcís?

—Ja ho veus, el nen fa unes cametes com bastons de canyella, la nena no pot fer passar res; tu, amb els sofocaments que agafes a la cuina, per força tens de ressentir-te'n, i jo, com que la gent ara du sabates de roba, la venda de betum s'ha estroncat... i no hi podem perdre res.

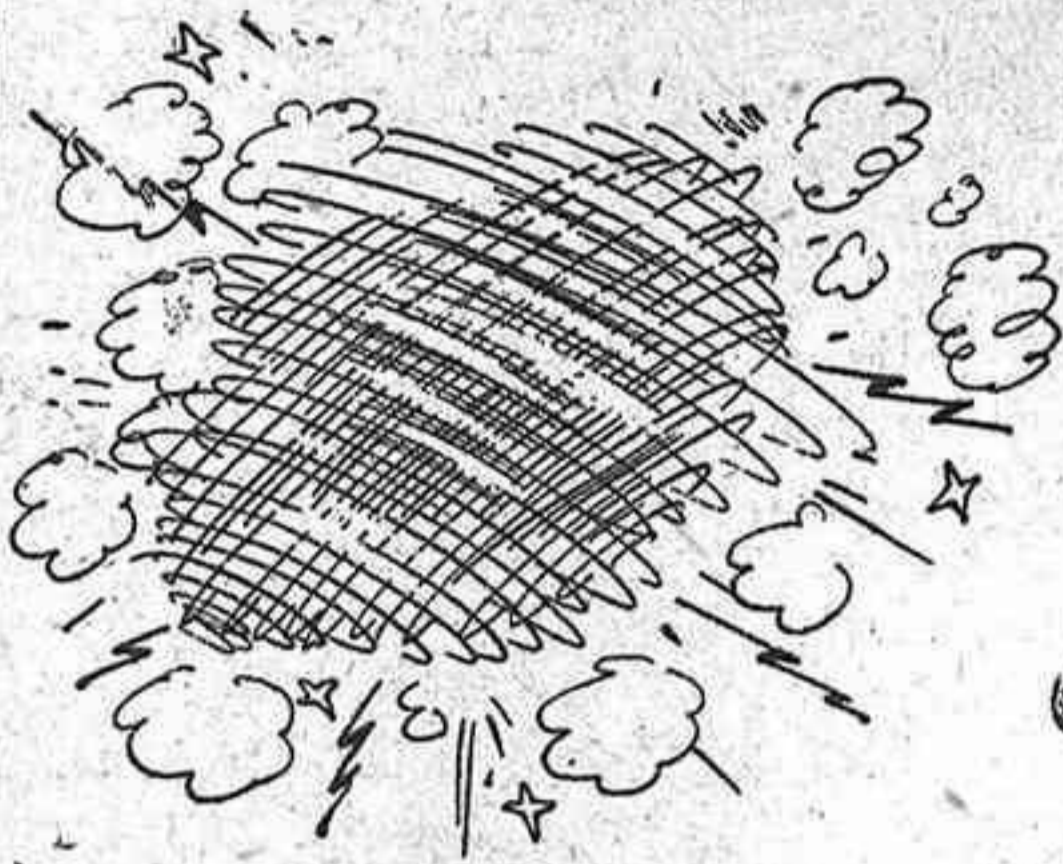
L'Elvira, que prou denteta li feia el *representar*, no va afegir-hi

ni piu, els nens es pataquejaren les cames per sota la taula, i l'endemà passat, a primera hora la família d'En Narcís Talons i Badara sortia a estiuejar; un client del litoral els facilitaria l'estatjar-se i cap dificultat es podia oposar al noble i justíssim intent del cercar tranquil·litat i lliurar-se de la rigor canicular ciutadana.

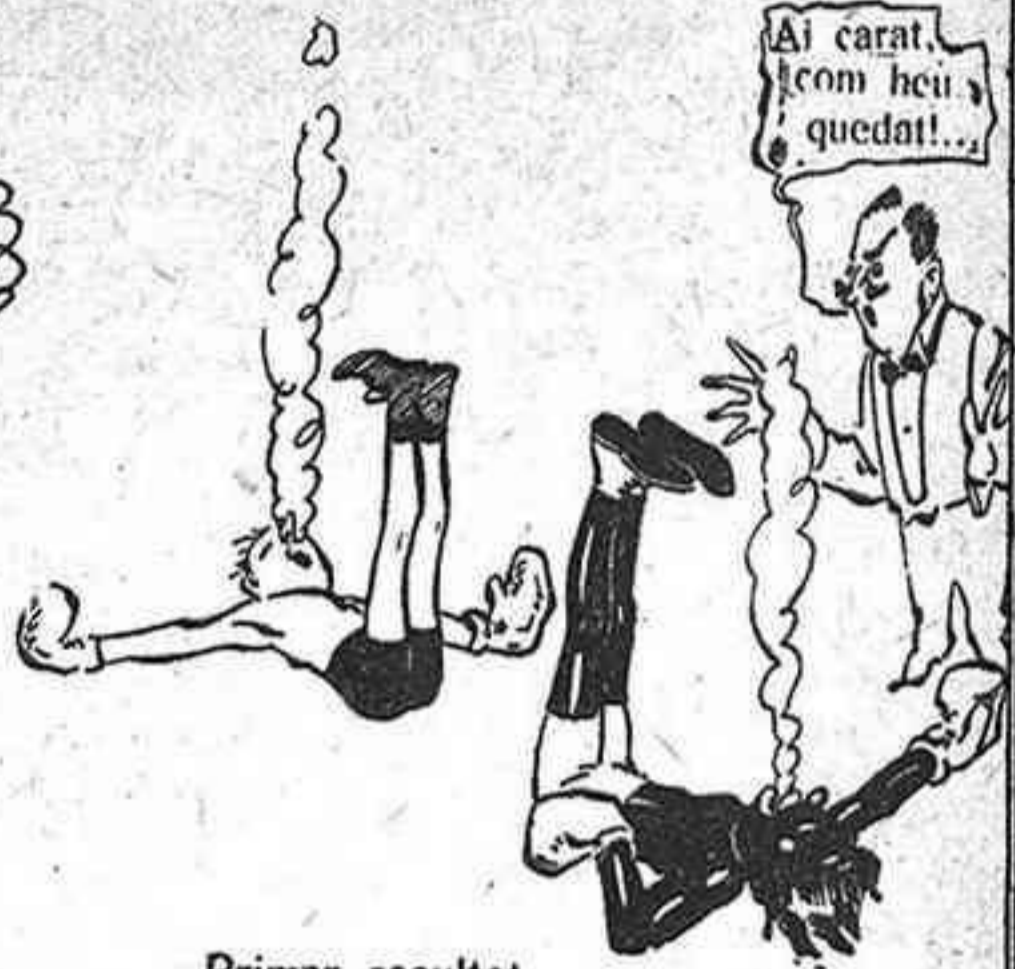
Al cap d'un quart que anaven en el tren, la Lolita estava marejada; li donaren un tall de petador i llonguet—sols havia pres un vaset de llet—per a provar si li passaria, però poc hi valgué; el cotxe del tren semblava aclofat damunt d'ells i el baf de la gent i la fumera dels fumadors se li havien posat al cap; a la primera estació li feren beure un xarop però, ah fillets de Déu! la dolçor li fou un revulsiu que li va fer desembrassar per la boca tot el que tenia per dir; la senyora Elvira li aguantava el front i, desesperada picava de peus. Amb tot això, va tocar una campana, respongué un xiulet i... ja tenim la família Talons partida pel mig. A un quilòmetre lluny, d'una finestra del tren encara es veien uns braços gesticulant amb desesper. Després de dues hores de mutua espera—els uns en una estació els altres en l'altra—la família va juntar-se de nou. El senyor Narcís i l'esposa, per propi consol, s'abraçaren i, cadascú amb les maletes a la mà, feren visita a casa d'un seu consumidor de betum, però el client—àncora de salvació, nord i guia d'estiuejadors novells,—no era a casa seva, ni en el poble: era a estiuejar. La senyora Elvira, en oir-ho, va mirar fixament a l'espòs tota desilusionada. Per què hi havien anat, doncs, allà?

Al fi sigué trobat allotjament en una casa als defores del poble: una mena de mig viure en societat i mig viure al camp, i pot dir-se, posant les coses en el seu lloc, que hi estaven tranquils. Però aviat els caigué a damunt la plaga, i la plaga, per ells fou la "colònia", el forasteram, els *senyors*, els *varanaants* aquells que van a reposar a fora i del llit estant ja rumien com ho poden fer per a no deixar a ningú en repòs. Perquè, encara que al Valentinet, que era el fill, li sortí una granallada a la cara deixant-se-la com un mapa, i la Maimona—que era la mula de que es servien els camperols—li va engegar una guita de biaix a la cama, amb tot i que la senyora Elvira no pogué treure's un sol dia la migranya del damunt—cosa que el senyor Narcís la atribuïa als efectes de les aigües que de bones que eren venien a ésser mig aigua mig vi, i a les fermentacions produïdes pels raims i pels préssecs,—i per més que el propi senyor Narcís tingué la desgràcia d'ensorrar-se dintre el dipòsit de la... (entesos?), tot això eren contingències que la fatalitat havia fet inevitables. Però, de fet, la calor, el baf, l'acovassament de la temperatura, el malestar i la guerra encesa, la varen portar els estiuejants, més ben dit, la *colònia*. Per culpa d'ells, el senyor Narcís va pendre el mal costum—paraules de Donya Elvira—d'anar a fer el vermut mig dia i vespre, i, a la nit, a pendre cafè. Ademés, els havien esguerrat el narro; ells anaven a estiuejar amb un credo molt sensat d'estiuejadors: anaven a cercar la comoditat i a desviciar-se de feinejar; però aquell maset on vivien venia a ésser el termenal, la meta i el pretext de totes les passejades, de tal manera que, matí i tarda, tothom es trobava reunit al cap del poble en jubileu de classes passives; això suposava el que la senyora Elvira tingués de posar-se la cotilla i un vestit si fa no fa, que la Lolita vestís aquella bateta de sedalina i les sabates de talò alt i que el Valentinet es taqués la marinera amb el pa sucac en tomàtec. I, naturalment, "fent societat", de seguit sorgien iniciatives, que una *garden party*, que un cotilló, que una tocada de sardanes, que una romeria... Tot això representaven gastets; el matrimoni se r'havia

UN «MATCH» INTERESSANT, per N.

Un aspecte del combat

Primer resultat

Ritmica i Plàstica

El joc d'arrencar l'ungla

Budells que perillen

Nou sistema trenca engines

Amb això queda demostrat que abans per a treure un queixal es tirava cap a fora i ara cap a dintre.

adonat i s'hi havia disgustat i pot ésser que en alguna hora d'àpat hagués voleiat amb certa punteria, algun prèsec. Amb tot, ço que feu sobreeixir el vas—el vas de la paciència de la senyora del betumaire—fou la benigna celebració d'uns Jocs Florals; el senyor Narcís tingué la feblesa d'oferir vint-i-cinc pessetes a la millor "Oda a Vilarepós", i llavors esdevingué un rompiment fulminant, infernal; i, també, el fer morros, males cares, el dormir d'esquena, etc. La prudència aconsellava donar per finida la temporada d'estiueig i així fou acordat.

A mitja tarda la família Talons abandonava el poble camí de l'estació; a cada moment els era obligat aturar-se fent una cerimoniosa salutació de comiat davant d'alguna "villa" o d'una casa de dispesers distingits; i això va durar d'un cap de poble a l'altre.

En pujar el tren, la senyora Elvira donà una crudel llambregada damunt del poble assoleiat. A penes enraonaren gens fins arribar a Barcelona. En ésser al carrer d'En Murtaner, l'alegria es manifestava franca en els rostres de tots ells i, ja fosquejava que penetraven pel portal de ferro en aquella Arca de Noé en forma de xalet. Gossos i gats els feren una festosa arribada, el paó reial llençà un crit estentori i el relator judicial, que estava en mànegues de camisa escoltant un *couplet* en el gramòfon, va encaixar amb tots ells molt afectuosament. Al primer pis les dues franceses tocaven vertiginosament les castanyoles, i, alleugerats del fato, tota la família feu una llarga reposada.

Quan la senyora Elvira sapigué que aquells trenta-quatre dies d'estiueig els havien costat prop de cent seixanta duros, faltà poc com no sofreix un esvaiment. En Narcís l'aconsolà com va poguer. Ara estiuegen a casa; el senyor Narcís no compareix al seu despatx durant tres mesos, es fan servir el menjar de la fonda, es distreuen amb el gramofon i, per a eixugar despeses, el marit s'afaita a màquina, que s'ha fet un estri indispensable a l'estiuejant.

Perquè la il·lusió pot crear, també, la felicitat.

J. SALLARES I CASTELLS.

PREOCUPACIÓ, per N.

— D'ençà que pateixo de la vista que no veig tan bé les lletres.

NOTES CIUTADANES

I.—*El mal urbà*

—Jo soc el mal urbà del mercat del Ninot perquè, arreu desvetllat, empaito les pageses, i empaito a les que venen sense pagar l'escot, i pels meus deures tinc totes les mides preses.

Si un dia el meu tinent (1) em crida a comptes, vull mostrar-li sense màcula, ni raspadura, el full dels meus serveis, pel dia de la jubilació que em durà al paisanatge que enyoro de debò.

Les cames se'm dobleguen de tant adalerat corrent rera infractors i gent desaprensiva, obrint com dos tarongers els ulls que Déu m'ha dat; al fi de cada torn, tot me fa mal i em tiva.

Els cistells de tomatecs que he dut al Director, amb la pagesa al rera plorant amargament! Lo que m'han maleït per ésser complidor la gent que no "pugina", aqueixa mala gent!...

II.—*El bon urbà*

—La vida és curta, amics, i entenc mig adequat cercar en l'equilibri ambient plé de bonança; jo em trobo dins mes glòries quan rondo pel mercat predicant la energia, practicant la templança.

—Jo veig lo que'm cal veure, i escolto el que'm convé; quan les pageses fugen, no les atraparé; m'agrada molt la fruita si el preu és preu com cal, millor si vé espontània, sense costar-me un ral.

Quant el tinent (2) em crida, i em renya, i fins em diu que'm falta rectitut i em sobra vaselina, que vaig contra l'Erari, que sóc urbà passiu, que la meva balança no pesa massa fina,

li retrec l'Evangeli, les màximes d'amor envers el miseriosos en el mercat intrusos, encar que no'l convenci rebaixa el seu rencor: amb les bones paraules s'estoven els cors dusos.

A. COSTA I SENDRA.

(1) D'alcalde.

(2) Idem.

Dida-mare

La filla d'En Ròmul va entrar a Càn Calutxo de jove quan les naturals honiqueses es trobaven en el seu període superabundant. Pobra com era tenia, no obstant, un aire de majestat que la feia simpàtica. El talent natural li aconsellava callar quan calia, la manera de dir les coses, i fins la veu ajudada, quan aquella boca s'obria per dir quelcom, feien de la filla d'En Ròmul un exemplar excepcional, que envejaven més de quatre fadrins de la primera volada.

El primer fill que va tenir amb l'hereu Calutxo, va créixer al redós de sa mare, com una d'aquelles flors a qui el jardiner concedeix millor sít�, més Sol i terra flonja. Era una pometa de tant graç, els capricis infantins i les pensades del intel·lecte demanaire, trobaven plena i immediata satisfacció.

La raó social Calutxo i Companyia es trobava en el període de forta creixença; el negoci pujava com l'escuma: els diners entraven a aquella casa a cabassades.

Ja havia passat, doncs, el temps de les vaques magres i calia entonar amb la situació floreixent del industrial apte, enèrgic, ambiciós de posseir cabals i de lluir l'esmalt de la riquesa aconseguida a póls.

Pel segon fill fou cercada una dida. La filla d'En Ròmul, a qui la maternitat havia abultat el cos donant-li aires de senyorassa, devia estar seguidament a la disposició del marit, lleig com una mala cosa, a qui li agradava presumir al costat de la esposa bonica, apropiant-se la meitat de la admiració que aquesta sabia inspirar als vianants, com si ell hi tingués quelcom que veure.

La dida era una pobra dona a qui les calamitats del viure la havien portat a acceptar engrunes de caritat com la representada per una soldada, mesquina si es calcula el valer de la sang del cos, escatimada al fill natural.

Un marit amic d'aixecar el colze més del regular havia amargat la vida d'aquella martre. Ni arribava a casa el sou sencer, ni dels sis dies de la setmana solia treballar més enllà que quatre o cinc.

Morí la criatura desposseïda dels pits materns per atendre a la cura del fill de la senyora Lola, i la mare desolada obligada a veure com treballaven els dos fills grandets, romput el cor a la recordança del que morí sota les rodes d'un camió, anava paulatinament posant amor al fill circumstancial, i en demanar-lo els pares, mes que per la pèrdua d'una mesada de vuit duros, plorà per la criatura que no havia infantat, quina absència la retornaria al insult seguit, a la vergaçada periòdica del home gandul i viciós.

La misèria, la manca d'higiene, matà el primer i el darrer fill de la dida. La beguda li matà l'home i restà sola en el mon, pidolant caritat i mantenint els seus drets migrats damunt un barracó que ni era resguard de malures, ni era absconci segur contra escomeses de camiral.

La senyora Lola, entengué convenient per evitar tota mena de contactes, ofegar la veu del cor que li demanava caritat per la vella dida. El fill, fet un senyoret, sentia una mena de fàstic cada vegada que's trobava amb aquella dóna decaiguda, plena de llànties, armada d'un cabacet fatigós, que li havia donat la sang del cos i els petons més purs, i les cari-

LLIÇÓ TARDORAL, per N.

Pintura

cies més desinteressades, en obrirse-li les portelles de la intel·ligència inicial, quan la vida és de més bon perdre.

La dida se'n sentia ferida d'aquella insensibilitat filial, emperò es resignava amb la seva desventura, sense perdre la esperança en una propera rehabilitació.

Agafà una mania, una d'aquelles manies santes i incompreses, que fan riure. Damunt del bordó del carrer empedrat, enfront de la casa senyoreívola on el senyoret de Càn Calutxo tenia la residència, molts dies al capvespre i fins entrada la nit, la pobra dida passava hores llongues asseguda, la mirada fita a un dels finestrals. I era somni constant, pretensió immutuable, la d'esperar la eixida del senyoret, acostant-se an ella per fer-li unes preguntes d'amor i endur-se'n a la segona mare, collida del braç, a la rica mansió, seurela a cap de taula, donar-li menjars exquisits i un llit ben tóu.

Aquells dies, més hen dit, aquelles nits, la dida-mare no sopava, i la rosada del cel, la pluja freda i menuda, o les batzegades del vent, la despertaven amb les pestanyes enganxades sota la pasta d'unes llàgrimes de foc i secotrí.

A. COSTA I SENDRA

Gracieta

La menuda Gracieta, amb ses fresques galtones, sos ulls petitons i juganers; amb sa boqueta auriolada per uns llavis d'un pujat to acarminat, n'era la il·lusió més preuada pel jovent del meu poble, era per a tots, la nineta temptadora i encisera, que turmentava nostres somnis d'adolescents.

Sempre somrienta, sempre alegroia, sa parla era un teixit de rialletes tant fondes i fresques, que a son esclat feien bellugar graciosament sos pitets de verge.

L'encant de sa gentilèsa era tan pregon, que no marcaren pretendents per a posseir aquell trosset de cel; ella, per a tots havia tingut un no! tant benevolent, que a tots feia esperar i desesperar a l'hora.

Ella, com subtil papalló d'ales daurades volava d'una flor a l'altra sens copçar-ne la mel del amor; ella volia volar lliurement, i avui l'un, demà l'altre, tots els joves del poble, havíem tingut la falaguera il·lusió de que la dolça Gracieta ja era nostra.

Emperò, tots a l'últim compreníem que tot havia sigut només que una fumarola; el mateix vent que l'havia empenyut a nosaltres, ara l'empenyia vers a un altra, i la fumarola s'esvaïa, deixant-nos en el cor la melangia d'una dolça irrealitat.

Mes, En Lluís, xicot de molts nobles sentiments i d'un natural reservat serio, no pogué esborrar tan fàcilment com els altres, el record de les hores idil·líques que la Gracieta li havia concedit en torn.

Aquell cosset flexible, aquell caparronet tant divinament lleuger, feren presa del cor del pobre Lluís, qui des de aleshores no tingué altre anhel ni altre afany que posseir a tant gentil nineta. Li oferí son nom, sa fortuna, mes tot fou endebades: la Gracieta permanesqué impassible a totes ses pretensions.

En Lluís, es tornà murriós i intractable; no tenia altra dèria que procurar atançar-se a l'hermosa flama, que li havia cremat les ales del esperit.

La coqueta, sapiguent la impressió que sa presència causava al pobre Lluís, es complavia en llençan-li en públic qualque brometa poc compassiva, que ell acceptava entre desesperat i avergonyit.

Tant va jugar la Gracieta amb el joc de l'amor, que a la fi el seu cor capritxós va emprendre-se d'un xitxarel·let vestit a l'última moda, que vingué al poble per a passar-hi una temporada.

Un jorn, el viure monòton i tranquil del poble, fou torbat per la nova de que la Gracieta havia fugit amb el xitxarel·let de botines xarolades i corbata de coloraines.

Als primers dies, no hi havia conversa possible on no sortís la fugida de la Gracieta; després, el temps tot ho anà esborrant, i d'ella, ja no ens quedà al jovent més que'l remordiment de no haver sigut més atrevits...

L'únic que no l'oblidà un sol instant fou En Lluís, aquella ànima generosa que tant l'havia estimada i que, a pesar de tot, encara continuava estimant-la.

Passà un any i aleshores va sapiguer-se en el poble que aquell xitxarel·let havia abandonat a la Gracieta i a un seu fillet, fruit dels seus equívocs amors; també es deia que ella tenia de vendre el seu cos per a procurar-se el sustent per ella i pel seu nin...

En Lluís, impacient i anhelant, marxà immediatament a la capital per a

ENTRE AMICS, per *Ordaicai*

—No me les ensenyis les lletres de la teva promesa, no; al fi i al cap et deu dir lo mateix que a mi.

veure-la, per a parlar-hi, per a oferir-li generós el seu nom i les seves riqueses.

Perduda sa dignitat de dona, descarada i provocativa, passejava la Gracieta el seu cosset de verge profanada per un dels carrers de més mala fama de la capital, quan va topar-se de sobte amb En Lluís.

Al veure'l, ella llençà un lleu esgrip de sorpresa, mes la dona de mon que en ella s'havia format, promptament dominà l'instint de vergonya que la presència d'En Lluís li feu sentir.

Amb veu tranquil·la i posat provocatiu, digué an En Lluís que sorprès i sens noció de la realitat la contemplava sens dir paraula:

—Anem Lluís, que passarem una bona vetlla!—i agafant-lo pel braç se l'endugué vers sa casa.

En Lluís s'hi deixà emmenar com un nen; en aquells moments no tenia esma ni voluntat.

Ja en el piset, an En Lluís ja més serè, va començar a semblar-li que aquella Gracieta que tenia al davant no era la Gracieta que ell volia i estimava, que no era aquella Gracieta innocent i juganera que escampava l'alegria pels carrers del poble...

Ara veia que ella el besava, i els seus petons no ressonaven en son

cor: que ella l'acariciava, però que aquelles caricies eren fingides i estudiades, eren caricies de dona de mor...

Aquestes consideracions sublevaren la noblesa instintiva dels seus sentiments, i amb gest altiu s'alçà per a marxar; mes ella, sospitant la lluita interna que En Lluís sostenia, va apel·lar a l'últim recurs per a seduir-lo, i amb gest displicent i lasciu va començar a despullar-se, mostrant als ulls atònits d'En Lluís la nuesa del seu cos nacarat.

Quan ja la Gracieta somreia satisfeta del seu enginy: quan ja En Lluís, fascinat per la formosor d'aquelles formes divinals, perdia la fermesa de sa noble actitud, el plor oportú del nir vingué a tornar-lo a la realitat i sense despedir-se tan sols, marxà apressadament d'aquell piset on el seu cor hi havia sofert la més gran desil·lusió de sa vida.

Baixà l'escala plorant desconsoladament; ja en el carrer, l'oreig de la nit sererà el seu ànim, tan fonament conturbat pel desconsol de ses il·lusions perdudes.

Laç i contristat, retornà En Lluís al poble i a pesar del desengany sofert, encara avui anyora no a la Gracieta d'ara sino an aquella altra Gracieta juganera i plena de vida, que escampava sa alegria per tot el poble.

A. GUABARRIS.

CAP AL TARD

Es l'hora del crepuscle, és l'hora beneida,
s'escampa per la terra rogenques resplandors;
i un alba llumeneta titil·la avergonyida
enllà del cel puríssim prenyat de serenors.

Del cloquer de la vila s'ouen acompassades
la veu de les campanes que toquen a oració;
passa un vol d'orenetes xisclant esbijarrades
i un rossinyol refila amb dolça devoció.

Per l'horta exuberanta, per entre el verd brancatge,
lleument petonejant-lo llisqueja el ventijol;
i en la propera serra va breçolant l'oratge
la boirina daurada pels raigs morents del sol.

Dintre l'augusta calma de l'hora melangiosa,
s'aixeca un clam de vida, suau, indefinit;
i en tant s'adorm natura, la nota misteriosa
s'extèn i s'ageganta enllà del infinit.

RAFEL MASSIP.

LO ROSSINYOL, LO GODAY Y LA COLOMA

FABULA

En ma propria ortographia

Lo Goday a l'femer se revolcava
esgratinyant sa brianosa pell
y, en lo canyar proper, jolliu aucell
ni vist l'havia, y son dolç lay cantava.

No li plasqué a-l' Mal-Fart la cantarella,
y a-l' més dolç de-ls aucells digué enutjat:
"Ton grunyi-m' cansa y jo-m' faré venjat,
ab fort flagell de tu y de ta femella.

Y contesta senzill lo Rossinyol,
que tal aucell era l'aucell que os deya:
"Si cantas tu quan grunys ab tal taleya,
cert que jo grunyo cantant pler y dol.

Lo Brut, tot brut, va entendre la ironía,
y aprofitant de-l' Rossinyol la absença,
lo niu li feu corull, forta indecença,
d'allò petjor qu'en lo femer hi havia.

Compteu lo Rossinyol quin desconsol
quan de son niu avanç curiós, jolliu,
l'esclandre contemplà.. son cant festiu
cant se tornà de fer y amargant dol.

Morir temía; més morir volia
y, ensemps que en ell tot era dol y plant,
lo lloret Goday anava-s' alabant
per bosch y prat de-l' crim que fet havia.

Mes ohintlo indignada la Coloma,
lo sol, esser sens fel com sab tothom,
merysprehantlo diguèli: "¿Bestia u hom
es de brutesas ab més forta soma?

¿De ta femta, ell que-n' fa, difamadora?
Sols per tu es propria com l'instint t'ho ha dit.
¡Au! Veshi à sadollar ton baix delit.
Tu mateix t'has complert la menjadora.

Y a-l' Rossinyol ohint com se planyia
de sa dissort, y prompta mort clamava,
y casta y cant en ell tacats, plorava,
pe-l' més sutze animal que a-l' Mor te cria:

“No-t' planyis més, va dirli- aucell de pler
que de tos cants llumenas la nit bruna;
que à tots los alcals essers importuna
flastomant l'esser baix que res potser.

Tu, ab nou niu y posat més altaner,
de mil cants ornaràs la teva vida;
mentr 'ell la sua passarà envilida
llordament revolcantse pe-l' femer,

y sols aquells aucells, en sa baixesa
com ell estultes vils, de tu-s' riuràn;
mes las aus nobbles benehiràn ton cant,
condempnat de-l' Goday ira y sutzesa”.

Vol dir aquesta taula, oh llegidor,
que à ell s'ofén lo pervers sens fidalguia;
doncas la afronta repugnant que tria
ja mostra bé de qué te ple-l' seu cor.

E. SOLER DE LAS CASAS
(Pitarra fill)

La riquesa a bordo

Quan, a mitja nit, En Magdalena arribà a la platja amb el seu pas aixerrancat i calmós, ja la barca “Maria” estava arranjada per a fer-se a la pesca. El sòrdid vell, d'una llambregada va fer requisa de la seva nau, i no pogué renyar, com altres vegades; tot estava en ordre: el velam lligat, els remes en els escàlems, els ormetxs a una banda i enrotllats curosament.

Empernyuda cap dins, es gronxava la barca al damunt de l'ona, quan En Magdalena li dava la darrera empenta, i arrapant-se com un gat, pujava a asseure's prop del timó.

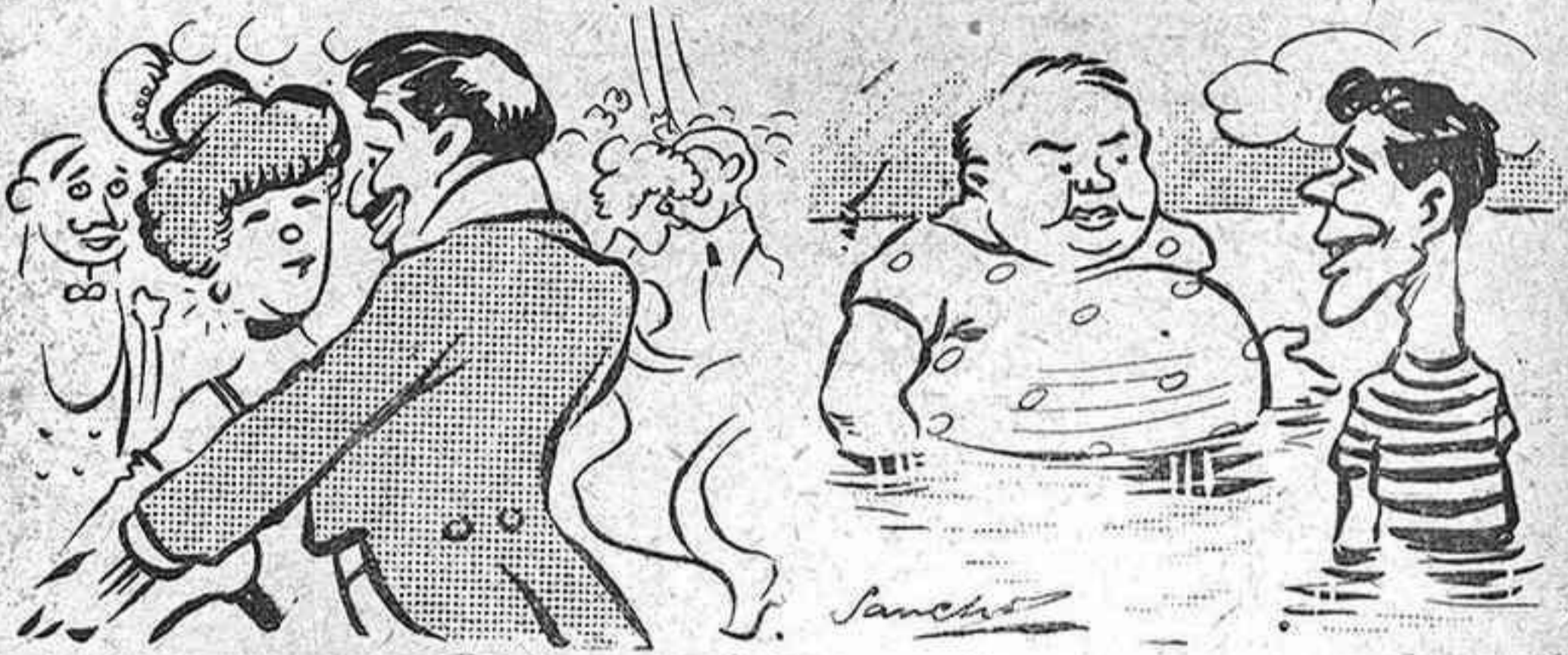
La nit era bella i calma. Els remitgers remaven amb dalit, i el silenci en el vaixell deixava escoltar el burgit de l'aigua el batre els remes, fendits en l'element.

La costa s'anava perdent i les cases eren engolides per les ombres, parapallejant en la foscor un ull: el llum que'ls donava la visió del poble borrat per la nit.

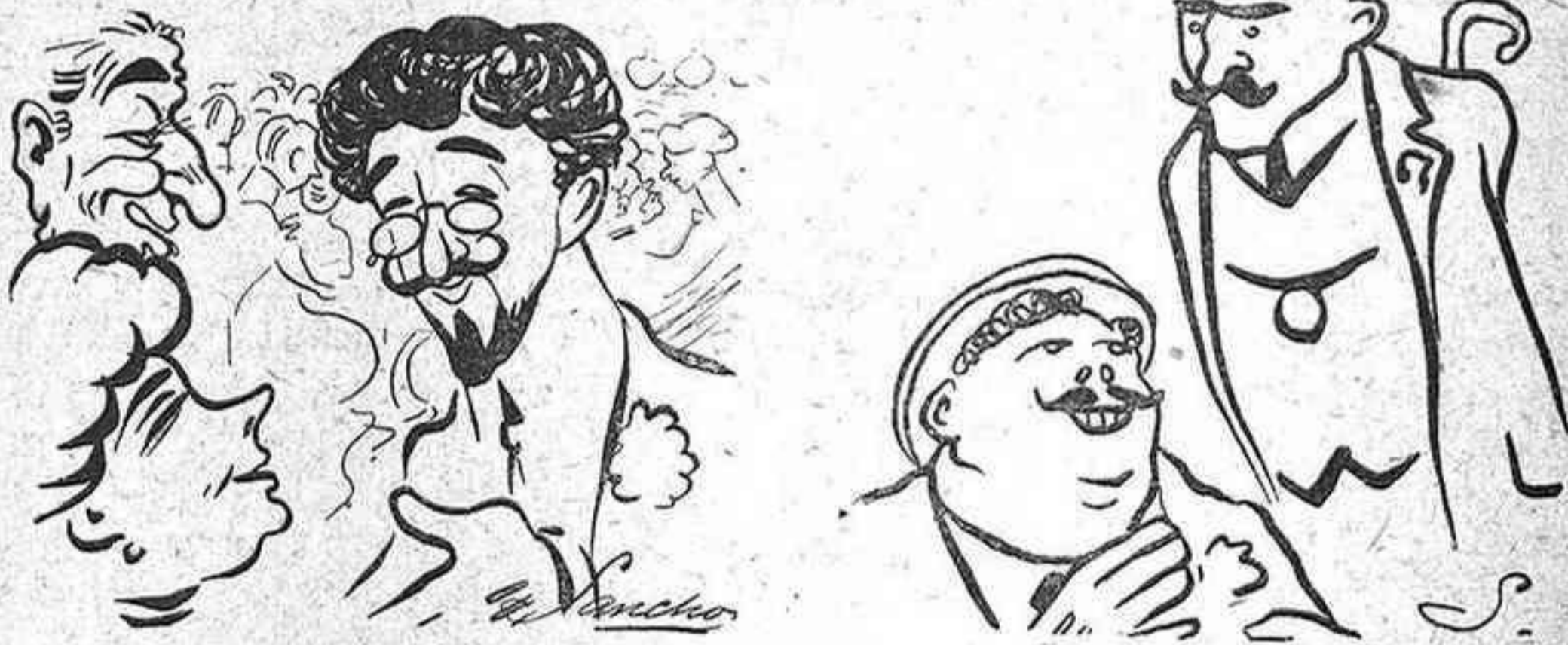
De prompte, sense que ningú ho esperés, del bidó, com si sortís d'un catau, un home, redreçant-se, apareixia sobre coberta. I abans d'escoltar una pregunta o rebre un reny, ell la feia, en la estupefacció d'aquells humils:

—Oi que no hi comptaveu en mi?

TRÍPTIC, per Sancho

Esports d'estiu.

Elegàncies.

Modes d'ahir

Què hi havien de comptar, si mai s'havien vist en un cas semblant, de atreviment.

L'aparegut anava descalç, però els seus peus no ho eren de mariner, ni n'eren colrats de soleiades, ni endurits de salabrors de trepitjar les sorres. Portava amb elegància un vestit cendrós, com si la lluna li hagués deixat la seva llum esmortuida; una camisa fluixa tapava ses carns, i un capell negre i flexible cobria sa testa, poblada de cabells rossos com fils d'or.

El vell Magdalena se'l mirava amb atrevida desconfiança: Seria un lladregot que s'havia escorregut de nit per a robar-los? Però si a bordo no hi havia un sanabre! Prou ho podia veure el senyor, que només portaven a sobre quatre pàrracs mal apedaçats. No ho era un lladre, no: seria un maniàtic, ben portat, que anava d'esma.

—No esperavem un llus amb calces—feu, mofeta, el vell patró.

I el senyor:

—Sempre m'esperen, a mi; i allà on vaig, no'm volen, després.

I abans de que poguessin impedir-ho, aquell estrany, amb una febre de treball insòlit, agafava els ormetxs i els deixava caure a la mar amb la destresa i coneixement del tècnic, que admirà als minyons, quins vegeren la seva feina de tres homes, feta per un tot sol.

Les xarxes es xopaven en la fredor de les aigües; la barca romana en el moviment suau d'un mar en bonança, i en la quietut i l'espera, el mestre els atregué d'una mirada infinida i els hi parlà:

—En veritat us dic, homes de desvalgut llinatge, que'ls vostres esforços tindran la merescuda paga: d'ara en avant, oh ardits, les barques tornaran a la platja curulles de peixos.

I l'extravagant obrí una capsa primorosa, de la que'n tragué una maquineta entortolligada de fils d'aram, com un rellotge de butxaca de minces rodes i lluentes. Va juntar pels extrems els fils desenrotllats i els deixà caure a l'aigua.

Com si un sol emergís del fons, la claror i la bellesa es feren en els abims, i la mar tenia la transparència del cristall i es veien corre adalerats els peixos, en encantadora coloraina, cap a les xarxes nues, esteses verticalment, xuclats, diria's per les mateixes malles, sense deixar-ne una de buida.

I quin content els mariners davant la meravella nova! En Magdalena ho veia i no li produïa el goig, com en els altres. Tenia tretes de murri, i en malpensava una. Corcat d'enveja, veia l'invent prodigat a tot-arreu, els altres patrons enriquint-se i ell, el més pobret potser, després d'haver-se exposat a la primera prova. Quina engunia la del avar sofrent, enfront de tanta grandesa.

Ja pujaven les xarxes i en treien els peixos grassos, carnuts, que anaven a omplenar els coves; ja quedaven plens aquests i s'omplenava la barca; ja no hi havia on enquistar-ne, de pesca. Es feren cap a terra. Si dolça fou la mar a la sortida, plana i tranquil·la era al retorn.

El senyor, en confiada plàtica, els ensenyava la manera de fer funcionar l'aparell, la seva manipulació, la senzilla tècnica i l'èxit segur en la pràctica, com havien vist feia poc. En Magdalena no es pogué aguantar més i li arrebatà amb fúria de les mans l'enginy:

—Sou un miserable que veniu a augmentar la nostra pobresa — i d'una empenta el gità al mar a l'inventor, qui caigué, desapareixent ràpid, com si aquell home hagués sigut de plom.

—Què heu fet, mala bèstia?—cridà un minyó, i els altres s'hi abançaren per a lligar-lo al assassí. Però el patró era fort i es veia aco-

rralat; com una fera folla, els rebatia i anaven caient, també, un a un, com el protector de la barca.

A les primeres hores del jorn, els vaixells rendint, trobaren la barca d'Er. Magdalena sense governall i s'hi aproparen. Encara n'estan espantats els mariners: El vell Magdalena romania allí, mort, el cap tràgicament enfonsat en el tou del peix, fóra els ulls de les òrbites i un fil de sang que li rajava de la boca oberta i negrosa. En la brega amb els remitgers, l'havien colpit mortalment. Estava caigut sobre ses cames, i se'l veia de genolls, torçant-se a l'esquerra del cos, i el braç dret li quedava lliure i rígit, ensenyant el puny contret: Prou ne feren d'esforços per a descloure-li la mà, prou; però solament es donaren compte d'un metall que brillava, brillava,...

MARIAN VILAMAR.

La vida incompleta

Després de casar-se, gaudiren encara tres anys amb la potentia força de la joventut. El primer any el passaren lluny de les ciutats; els altres dos barrejats amb el món, sense deixar de estimar-se, fins que ella començà a tossir. La seva mare havia mort tísica i era innegable que els símptomes del terrible mal corcaven el pit de la filla.

El seu espós la rodejava de precaucions. Tot fou en va. Acabat l'hivern, el mal havia minat de tal manera, que es vegeren obligats a tornar a Barcelona per a consultar. Davant d'ella els metges donaren una resposta evasiva, però l'espós els portà a una cambra veïna i suplicà que no li amaguessin res. Un d'ells li digué:

—Hi han poques esperances... Procura no contrariar-la i satisfaci tots els seus capricis. Quí sap!

L'espós tornà al costat de la seva dona. Ella plorava i volgué consolar-la. Llavors, en mig de les llàgrimes, ella digué:

—Oh, espós meu. Me queda poc temps de vida. M'ho conec!

Ell protestà. Amb veu emocionada la dona replicà:

—No em fa res morir, no; no em fa por... Però abans de que arribi l'hora... m'agradaria tan... poguer...

Ell se la mirà àvid de conèixer aquest desig suprem.

—Què vols? Demana, que per tú ho temptaré tot.

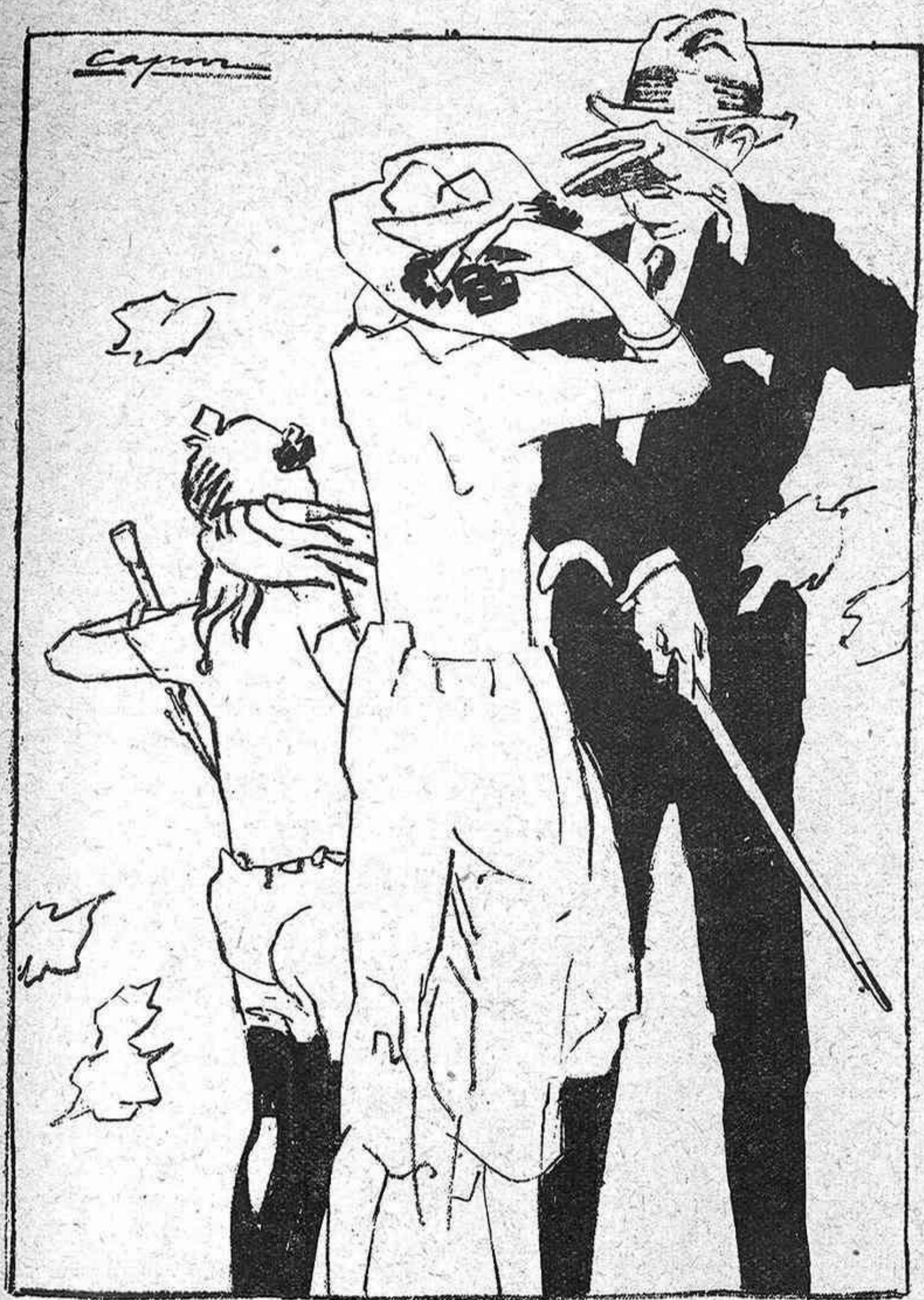
Ella murmurà:

—No t'ho puc dir, no t'ho puc dir...

* * *

S'instal·laren a la vora del mar. Ell la cuidava sense reposar un minut. Adormia el seu temor afectant alegria, omplint de projectes llur pervindre, el pervindre dels dos tan curt i tan mesurat... Ço qu'el desolava era aquell desig tan misteriós. Al menys que tingués tot el que volgués.

SANTA INNOCÈNCIA, per Capuz

—Còm se diu, nena, el teu papà?

—Això segons el dia. El dilluns Josep, el dijous Lluís i el dissabte Pancrasi.

Però, què era? A què aspirava? Segurament una cosa impossible, des de el moment que no s'atrevia a formular-la.

Diner, luxe? Ell no era molt ric, però podia complaure-la bé. En els somnis de la malalta, en els somnis abominablement tristos on s'ellangueixen els designats per la mort, ell ja sabia que hi persistia aquell desig ofegat, sabia que aquell mateix pensament martiritzava el dèbil cervell i que davant d'aquells ulls hi ressuscitava implacablement la mateixa visió. Però quina?

La feu viatjar, però res interessava a la malalta. Sempre aquell somni ombrejant-li els ulls. En el braçoleix dels vaixells i en la fugida dels trens, ell endevinava que pensava amb aquella cosa misteriosa i que el seu esperit tendia vers aquest centre únic d'idees i d'esperances. Encara que no ho digués, temia morir, però no per la necessitat de viure i d'ésser jove i bella, sinó per por de no satisfer el seu desig, amb el que quedaria més resignada.

Ell implorava:

—Diga'm una paraula només... una paraula que m'indiqui la conducta que dec seguir per a poder acortentar-te com tu voldries.

—No; no puc negar que, malgrat jo mateixa, aspiro a una cosa que no podré abastar i que és inútil que tu la sàpigues.

L'existència d'aquest secret posava entre ells dos una separació que el temps anava agreujant. Com podien unir-se aquelles dues ànimes, si la una amagava a l'altra un reconet d'ella mateixa? Ell sofria enormement fins que una rojor equívoca tenyí les galtones de l'esposa, i tornaren a Barcelona per a visitar a un metge.

Al sortir d'una nova auscultació, ella exigí la veritat.

—Quans dies tinc de vida? Contesta.

Però ell callava com si no la sentís. Després d'un llarg silenci sospirà:

—Si al menys haguessis pogut tenir tot el que volies!...

—Tot el que podia venir de tu ja ho he tingut; el que jo volia no m'ho podies donar.

—Què volies? Què vols? Et suplico agenollat que m'ho diguis per a que no pugui tenir cap remordiment

Ella era dèbil i aquesta abnegada insistència la trastornava. Per fi parlà:

—Jo t'estimo molt, però molt. Però com pots compendre, quan vaig casar-me amb tu conexia amigues, amigues que havien confiat en mi. Reflexionant, volia abans que tot que la meva vida fos completa, que no hi manqués res. Jo la veia tota entera, precisa, plena. De primer, tu, nosaltres dos, el nostre amor... Després nosaltres dos voltats d'altres i seguint estimant-nos. Tot això s'hà complert. Però després... després, no hi ha hagut res més. Com pots compendre, arriba un dia en que no s'estima més i jo m'hauria deslligat de tu. Llavors com és natural, oi? hauria estimat a un altre...

Ell feu un moviment.

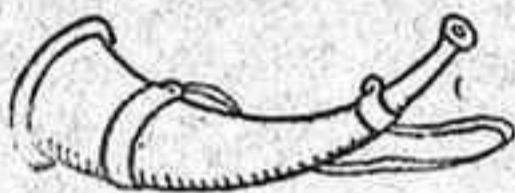
—No t'enfadis, amic meu, perquè això no ha pogut ésser i és per çò... que jo estic desconsolada. No conec res... Deu ésser tan bó... tan dolç... sentir els petons d'un altre... quan ja no s'estima més! Totes les dones senten el mateix. No obstant, durant els viatges llavors encara t'estimava. Si pogués viure dos o tres anys més podria realitzar el meu somni de dona. Però tot s'acaba, em sento morir... i... no t'he enganyat.

Sanglotava amb el cap entre les mans mentre ell la contemplava amb mirada dura. La mort imminenta no l'entendria ni es recordava ja del seu gran amor. Sols el dominava el seu orgull d'home, el seu orgull sag-

nant, la seva bèstia vanitat de mascle humiliat. Davant d'aquest dolor, davant del dolor sagrat de l'ésser que va a morir-se, ell només pensava amb la traició que ella havia esperat sempre.

Tancà els ulls, el cervell li bullia i tenia por, molta por de que ella no es morís.

FERRAN CAÑAMERAS

De la vida de l'amor

L'amor és el jeroglífic més intrincat que's pot conèixer. Molts són a desxifrar-lo, pocs els qu'es creuen assolir-li la solució i ben comptats els que l'encerten.

No hi ha ningú més polític que les dones. A un bon cor prefereixen un bon partit.

Es en la creença de moltes dones, que l'amor no dóna pa, i si no fos l'amor, ¿de qué viurien *totes* les dones?

En la balança de l'amor fa més bona pesada el cor d'un home de cor, que cent dones juntes amb cor i tot... Es buida tan aviat el cor d'una dona!

Per a la dona, l'home no és res més qu'un objecte de luxe. Si no pot lluir-lo, no el vol, i si ja el posseix, no servint-li per a fatxendejar, l'arrecona.

Els pobres son els desheredats de la fortuna. Els esguerrats, els desheredats de l'amor.

Es un cas excepcional, veure maridada una dona amb un coix. Es cosa corrent veure-les-hi amb assetjats per mals de tota mena, quins efectes no transcendeixen a part de fóra fins al darrer moment.

Per a la vanitat el tot és l'apariència. ¿Què hi fa que un edifici de part de dins sigui tot malmès, podrit, corromput, si a l'exterior té bon aspecte la façana?

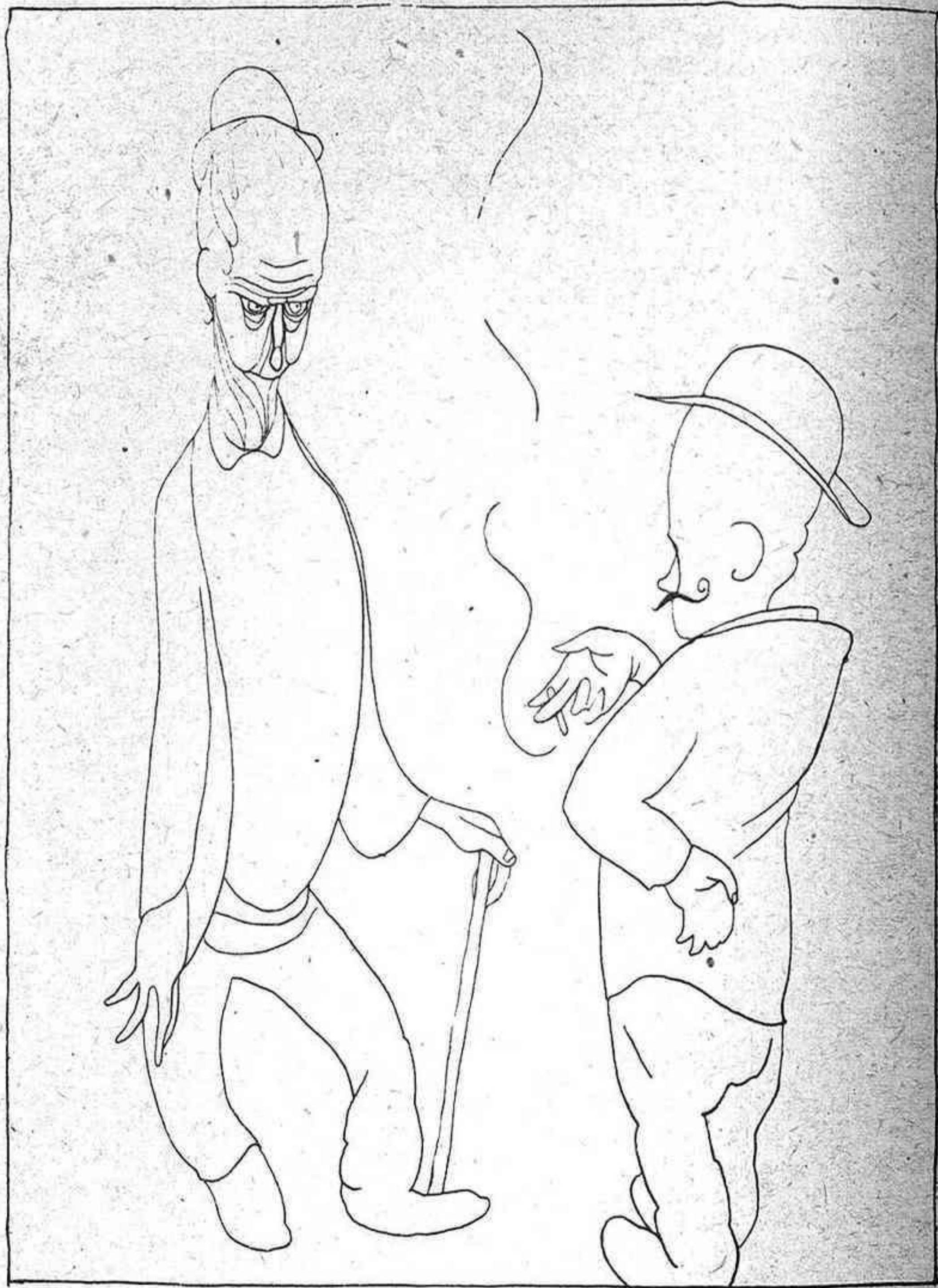
El cor no segueix, en la vida, el mateix romiatge del cos. Aquest es fa vell a mig camí; aquell no envelleix mai.

Quan una dona, parlant d'amor amb un home, el mira fixament, li palesa una possibilitat d'un amor apassionat; si va desviant l'esguard com no gosant mirar-lo, bo-i-cercant un punt fixe, és que sent la mateixa passió, però que hi ha un trenca-coll que s'hi interposa.

Els desenganys són arestes que es claven al cor i com més s'endinzen l'enforteixen més, per a estimar més conseqüentment.

JOSEP GIFRE I ERRO

GRÀCIA ESPANYOLA, per A. Cerezo Vallejo

—No sé si tirar per jutge o per torero...
—Per l'un et sobren formes, per l'altre et sobra cap.

L'ànima catalana

Estava situada en un carrer d'uns barris baixos d'una població marítima d'una terra forastera. L'anomenaven la taverna del "Mingo". Era una cosa entre taverna i café. Taules, cadires i servei, tot era esquerdat i ranci de tant servir, hi havia un petit escenari fet de fusta i cartulina a quin color de malalt hi varen aplicar un vermell i vert tan virolat que al mirar-se feia mal a la vista.

Aquella nit, en el saló del "Mingo" hi havia cant i ball, i la gent no hi cabia. Entre el fum sortit d'un tabac del més ordinari, la flaira d'aquelles begudes artificials i fortes els renecs dels concurrents, emmetzinaven completament aquell ambient,

No se sentia més que el crit de "Viva la gracia!", "Viva tu mare!", i altres visques; a l'escenari el guitarrista assegut a la cadira, rasca que rasca, i vinguen "guajiras" i "soleàs". L'estrella, una dona groixuda, d'uns 25 anys, que en representava 40, es bellugava ubriaga. Els seus gests no era d'artista, al aixecar els braços i deixar-los caure semblaven els d'una bacallanera disposada a fer feina.

Al baixar el teló va esclatar un repicament sorollós. Que begui el "maestro", va dir un del públic, i varen fer-se seu al guitarrista, i vulgui o no, bridaren copes i vinga fumar, fins que borratxo del tot va caure a un recó ple de porqueria.

Al despertar, l'imaginació va portar-lo an el seu poble, a aquell lloc de la muntanya catalana en que les costums son tan pures i el caràcter tant diferent d'on estava. Va fugir de la taverna del "Mingo" maleint aquella vida.

* * *

El nostre guitarrista ha tornat de l'Argentina, on és considerat i apreciat com a bon artista. El poguer tornar a veure la terra paternal, de tot son afecte, l'ha tornat a la Península.

Accidentalment passava per la població de la nostra història i trobant-se davant de la dita taverna, i recordar l'escena del jorn de sa marxa impensadament va ficar-s'hi dintre.

Assegut i recolzat a una taula, veia tot el personal canviat; però la característica, el mobiliari, el teatre, era el mateix. Una noia esquerdalenc, va acostar-se-li, uns braços prims l'apretaven de la cintura, la boca cercava la seva, i s'apartà; era una boca groga amb un fetor d'aiguardent que la ofenia. Va conversar una hora preguntant. Al despedir-se feu netrega an aquella dona d'un grapat d'argent.

Un cop fora, va haver-hi sarau i "juerga", i es feu escarni del senyor americà.

* * *

A la taverna del "Mingo" estan esperant an el "primo", creient-se que està enamorat de la fulana, i ell, en el tren, apropant-se, somria en aquell tros de terra de sa pàtria en que l'aire que es respira dóna força i cria l'ànima catalana.

P. ARENAS.

L'AVAR

Treballant fora de mida
i estalviant fins el menjar,
el Geroni va passar
tots els dies de sa vida;
i si algú li preguntava
per curiositat només:
—Doncs, Geroni, dels diners
què'n voleu fer?— Contestava:
—No vull fer cap desgavell.
Gastar-me un cèntim? No. Cà!
els diners me'ls vull guardâ
per demà que sigui vell.

* * *

Sol, de tothom despreciat,
sense un gos per companyia,
com una bestia vivia
en un pis sota terrat.
I quan amb bona intenció
li deien: —Perquè no goses
del món? — Res d'aquestes coses,
—contestava;—res d'això.
—No vull fer cap desgavell.
Gastar-me un cèntim? No. Cà!
els diners me'ls vull guardâ
per demà que sigui vell.

* * *

De tothom sempre apartat,
com una planta deserta,
i no tenint mai oberta
la porta a la caritat,
va recullí un capital,
i sentí ric, la gent li deia:
—Perquè no't cases? — I ell feia
sempre la resposta igual:
—No vull fer cap desgavell.
Gastar-me un cèntim? No. Cà!
els diners me'ls vull guardâ
per demà que sigui vell.

* * *

Entre maleses i enganys,
explotant aquí i allà,
el Geroni va arribâ
a l'edat de vuitanta anys.
I una nit, mentre's moria

amb el còs fret com la néu,
tot donant l'ànima a Déu
a-poc-a-poc repetia:
—No vull fer cap desgavell.
Gastar-me un cèntim? No. Cà!
els diners me'ls vull guardâ
per demà que sigui vell.

JOAN PLANA.

EN EL SALÓ DE MODA, per N.

—Quan una dona té el cap i els peus
al seu gust, sembla que se li aixampli el
cor.

FEBRER

¡ Com me plau la pàlida claror del creixent dia
en els freds jorns de Febrer!... El sol, ja més ardent,
de la pleta arreu desglança'l gel i, suaument,
apar que nous cants d'amor reprén la rogalia.

Ja els pastors, amb els cofois remats, van fent llur via
cercant, amb dalé, l'escalf de l'astre resplandent
dins enrabassats viaranys del bosc i, en fort batent
d'ales, se desperta l'ocellada en llunyania.

Glosa la cardina, amor, amb llurs frescals cautúries:
s'ouen moxaines de mel d'idil-lis carinyosos,
i meixos i xais, en les ombrívoles boscúries,
saltironen a pleret i trisquen joguinosos..
Ço es el Febrer, un dolç bés, carícia materna
d'una plàcida i suau beatitut interna.

A. DAROCA I GRIFOLLS

SONET FILOSOFIC

No estranyis, mon amor, que trist estiga,
i que visqui rialler al davant teu:
ja que curar-m' no pots el mal més greu,
no vui que, a vora meu, tinguis fatiga.

Un fort i ferm dolô és el que m'obliga
a qui resti abatut, a pesar meu:
ni cants, ni jocs, ni balls... ni rê'm distreu
i tot em don' eruig, ma bona amiga.

La meva sort, és trista i desditjada,
i, enlloc troba consol, ¡suplici etern!
Fins del dolô tinc l'ànima abrusada
i el cós, més que un volcà, és un... infern...
La causa n'és de tot, Lola estimada
anar pel juliol vestit d'hivern.

T. D. ROCA.

ELS QUATRE GENETS DE L'APOCALIPSI, per *Albert Durer*

L'afollament de fra Eloi

...En aquell temps no existien encara ni Patronals ni Sindicats, ni Caixes d'Estalvi. La gent no estava per romanços i cada u anava per ell. Els únics que, previsors portaven la davantera an el *instint d'Associació*, que diuen, eren els religiosos de les diferents ordres sagrades, que abundaven ja com avui en aquella època, els quals prenent al peu de la lletra aquell axioma de fra Eximenis de "Bon estament de la comunitat és ben estament de quiscú en particular", feien vida comunal, prevenint-se així d'una existència plàcida en la terra i una glòria quasi certa allà en el cel...

No sabem en quin convent seria que hi feia vida exemplar un bon benedictí que era lo més pacient i bona fe de dintre l'ordre, que per la seva abundància de salut i bonhomia satisfeta, no havia pogut resistir mai, no direm cap de les carns al·ludides en els set pecats capitals, sinó tant sols cap de les carns... d'olles que fumejaven flairoses i curulles en dies de reglament al refectori.

"El meu regne no és d'aquest mon", havia dit Jesucrist, i ell, per allunyar-se lo més possible d'aquest mon de temptacions i de misèries, i per a oblidar-se d'elles, menjava força, i per a pair més bé, s'entregava beatíficament al seu sant són de cada dia, amb tal descansada gràcia de Déu, que res li feien les mosques, entossudides en vegetar per la seva closca pelada, ni de res li servien les severes amonestacions del pare prior, per a treure'l d'aquella pecaminosa habitut.

—Què hi voleu fer, reverend pare,—deia el bon benedictí quan es veia sorprés,—deixeu-me que en les meves debilitats de mortal pecador em deixi portar pel sossego de la meva vida insignificant; que un home amb la panxa grossa i amb un esclat de cara com la meva, vermella i abundosa, es tant difícil esdevindre sant, per just que fos, que és inútil esmerçar cap sacrifici...

I així continuava, fins que un dia un miraculós aconteixement vingué a trencar-li el son... i no dormí ja més: La veu de Deu, en lo millor d'un somni, li digué: "Fra Eloi; amb l'excusa de tenir la tripa grassa, vos mengeu i dormiu massa, i heu de saber que en el cel, massa tripa i massa fel, del mortal que aquí es propassa per la *porteta* no hi passa."

Fra Eloi, que tenia un temperament que més es decantava cap a Boccaci que cap a San Agustí, entengué l'indirecta i segur de que allò del cel era veritat, pensà que amb esforç i temps encara podria desviar aquell terrible vaticini, que quasi li augurava la seva damnació.

Des de aquell dia, fra Eloi, feu un canvi radical que deixà admirada a la comunitat de tal manera, que tota desconfiada s'el mirava amb cert recel. Ell era el que primer s'alçava de bon matí, ell el que més dejunava, el que millor complia els seus deures... benedictins, el que més crudelment es deixuplinava i el que en comptes de deixar-se seduir per les grans dormides, el seduïen els profons estudis de la teologia, de la ciència i de la nigromància... (I)

Aquest afany de regeneració acarregà al bon benedictí dos mals que per força havien d'esdevindre fatalíssims durant el transcurs de la seva

(1) No falta qui diu que va ésser l'inventor del *rom-quina*.

vida: Un era l'odi que li prengué el prior quan començà a veure en ell un rival, que dintre el convent donava senyals d'eclipsar la seva pròpia personalitat; l'altre era la malaltia que minava dintre seu devastadora...

Efectivament, fra Eloi, havia supeditat tant la matèria al esperit, havia fet tantes abstinències de *carns* i de *siestes*, havia abusat tant de les penitències, i per torna s'havia empapat tant de teologia, que el pobre home havia perdut tot allò de bonàs benedictí que tenia per tornar-se flac, demacrat, taciturn, visionari, pensador i escèptic.

El pare prior vingué un dia que no pogué ja aguantar tanta santetat, i per castigar la seva *vanitat de la virtut* davant de la comunitat, li creuà el rostre dient-li: Ara veurem *que hi ha* de vostra humilitat!

Fra Eloi, que en altre temps, sanguini com era, potser hauria abaixat el cap, donant un bon exemple de resignació, avui, nirviós i sensiblement aguditzat, agafà an el pare prior pel clatell i li suministrà una tal "benedictina", que, a no intervenir-hi la comunitat, es queda aquesta sense cap de casa.

De la feta, fra Eloi fou condemnat tres setmanes a pa i aigua tancat a la cova enreixada del convent, i en ella creixent-li tormentosament l'odi vers el prior (que cada dia anava a sermonejar-lo irònic des de la part de fora de la reixa) començà a pensar d'una manera alarmant que no estaria pas del tot bé en la glòria del cel, si en ella s'hi havia d'ensopegar amb l'ànima d'aquell prior que tant detestava. Aquest temor li portà un gros dubte i es preguntava: Si al sortir d'aquí, amb la rancúnia de mort que ens portem, me barallo amb ell i els dos morim de l'agafada; si totes les misèries, si tots els odis, les enveges i les venjances acaben en aquest mon, al passar encara panteant al altre, ens haurem d'abraçar com si tal cosa? Això no es pot capir! No serà mai, mai, mai!

El dubte aquest, que fou l'epíleg de molts altres, no menys enginyosos, que tot sovint l'atormentaven com uns mals esperits, se li clavà tant en el fons del cervell, que l'home, agotat i vençut, al sortir de l'humida presó, prengué la sacrílega determinació de valdre's de la nigromància per a lliurar-se d'un cop d'aquella situació que li pertorbava el sossego i la raó.

Aquella mateixa nit (divendres dia 13), faria la gran prova. Sabia que'ls esperits malignes, amb una evocació cabalística i grotesca, acudirien al seu auxili. Així... quan devallaren lentament del petit cloquer les dotze batallades de la nit, fra Eloi, després d'haver mastegat durant més de tres quarts d'hora una barreja de grans d'all i grills de ceba, baixà cap al cementiri del convent, amb l'hàbit arremangat fins als calçons, portant una paperina dalt del cap i un ciri encés en una mà i en l'altra una gàbia amb un gat negre tancat dintre.

Quan arribà al mig del cementiri deixà la gàbia en l'altar d'una creu de pedra, i en front d'ella fent mil postures estrafalaries invocà de mil maneres misterioses als esperits malignes.. que no compareixien. Aleshores l'invocació prengué un aspecte de macàbrica follia: Començà a cridar, braços enlaire, una mena de lamentació estrambòtica, fent tres petons en terra, i començà a socarrar la cúa del pobre gat, que llençà uns miols tant desesperats i esgarrifosos que els esperits malignes, les ombres del mal i les bruixes, per no sentir-los, deuriem acudir a l'invocació ferventa, perquè fra Eloi s'extengué tant llarc com era de boca en terra i així restà una bona llarga estona.

De sobte s'alçà i pres d'una estranya follia exclamà: Morta la cuca mort el verí; morta la rosa, mort el perfum; mort el cos, mort l'esperit.

Mes jo tinc que dir-vos, esperits fellons, que si el meu esperit no s'esfuma, amb l'esperit vivent dels elements morals que s'alimenten de la matèria, i em trobo a l'altre món amb el prior, l'empendré resolt de bell antuvi fins aplanar-lo bé. La teologia m'ha fet renegar de la dignitat de l'home, però jo mai renegaré de la dignitat de l'esperit!

Si és que tinc raó
vull dansà amb vosaltres,
si és que tinc raó
deixeu que m'en rigui del pare prior.

I al dir això saltà i ballà al entorn de la creu d'una manera tant estranya, original i còmica, que el prior, que amb tota la comunitat s'el miraven des de una finestra, digué:

—Es boig!

FRANCESC ROSSETTI.

PER TOTS ELS GUSTOS

—A mi doneu-me les fortes emocions de la última hora.

—Fer peiar trets i portar quelcom per a la caçola són dos plaers en un.

—No hi ha com la pau que dona fer una jugadeta familiar.

Treure's] els mals humors barallant-se, és una cosa higiènica.

FLORS DESFULLADES (1)

¡Oh, tu, minyona flor camperola,
que el poble deixes per vanitat,
atreta a voltes per l'auriola
desconeguda de la ciutat!

—Si tu sabessis, tendra poncella,
lo que t'espera a la capital,
no fugiries com una ocella
deixant lleugera la llar pairal.

Quan dels teus pares deixes llurs braços
per caure a altres desconeguts,
tal volta trenques del cor els llaços.
que amb ells unires tos anys viscuts.

Té molt més força la fantasia
dominadora de ta il·lusió,
que'l *via crucis* que t'anuncia
plorant, ta mare, de la emoció.

Quí sap!... si un dia desenganyada
i empenedida voldràs tornar...

—mes serà inútil, flor desfollada,—
al niu que incauta vares deixar.

Com fulla seca que'l vent s'emporta
per l'ampla via de l'infinit,
veuràs com fuger barrant la porta
tes esperances d'amor fallit.

Veuràs com marxa, deixant-te sola,
l'amic que un dia creuràs fidel;
i és que tu ignores, flor camperola,
que com l'abella, sols busca mel.

Veuràs que't deixen abandonada
amics, amigues, amb ta dissort;
veuràs que marxen com torrentada
que se t'emporta a bocins el cor!...

Després, en hores de melangia,
plorant, la història repassaràs;
i al veure't sola i sens alegria
la teva mare recordaràs.

La teva mare que també plora
de quan deixares la llar pairal;
per la poncella que s'hi desflora
com flor marcida a la capital.

RAFEL MASSIP.

(1) De la comèdia dramàtica de costums: "Gent del llamp".

Història d'un barret de feltre

Era un dia de tardor que el vent xiulava impetuosament, fent cruixir els cimeroles dels arbres, i arrencant-ne les poques fulles que els hi quedava, els deixava completament despullats, sens tenir en compte aquell sant manament que diu: "vestir al despullat".

Les fulles caigudes venien a parar en un munt d'escombraries de la Plaça Urquinaona.

Pels voltants d'una palmera un infatigable cà oferia son amor a una tendra gosseta.

Prop d'un fanal una minyona de galtes vermelles rèia escandalosament amb un soldat de cavalleria.

Assegut en un banc de pedra un pobre vellet espaordit pel fred, passava sos trèmols dits per sa llarga barba blanca.

Nosaltres, bohemis desvagats, parlavem de filosofia perquè no teníem diners per a anar a un restaurant.

Quan més acalorats ens trobavem discutint les humanes prediccions d'En Balmes, i les crües sentències d'En Sócrates, dos barrets amb animada conversa s'estatjaven en el pilot d'escombraries. Interrrompent la nostra discussió, escoltàrem atentment la trista història que amb veu planyívola explica el barret de feltre a son company el barret de palla.

—Amic barret de palla, tú et queixes perquè tens la vida curta, quan la meva condolença és precisament per tenir-la massa llarga. Tu no saps les engúnies i sofriments que t'estalvies visquent un any o dos. I perquè et convencis de les meves afirmacions, t'explicaré un xic per alt la meva història.

Jo soc fill de Barcelona, d'una barreteria del carrer de l'Hospital, encara que la meva documentació acrediti que he nascut a London.

Vareig ésser comprat per un milionari americà, que em feu passar els dies més feliços de la meva vida, puix a tot-hora respirava a plè pulmó les exquisites fragàncies de les roses de Jericó, i altres vegades quedava ubriac amb la fina aroma de les violetes de Parma.

De Barceloaa vaig anar a París, junt amb el gentil americà, que no m'abandonava mai. Allà vareig tenir la oportunitat d'olorar els perfumats isedosos cabells de les elegants "madamoiselles", i besar les enjoiades mans de les cocots, que no paraven un sol moment de fer-me carícies. Dia per altre prenia banys de xampany i m'hostatjava en els millors hotels.

La sort no dura sempre, i un dia, anant a dos-cents per hora amb un HP. vaig tenir la desgràcia de caure a daltabaix del riu Sena. Jo feia esforços sobrenaturals per a no anar a fons, però per últim, ja agotades les meves forces, vaig sucumbir, anant a parar en les tenebroses regions aquàtiques, d'on sortirer una munió de peixos, donant-me la benvinguda.

Amb tot i ésser objecte de moltes atencions, no podia acostumar-me amb una vida tan humida, perquè de seguir vivint en aquella regió, haguera agafat un reuma vitalici, i per això un dia, fent un salt d'atleta, em vaig arrapar a l'àm d'un pescador, per poguer continuar la meva vida d'aventures. Des de llavors he servit de plat per fer-hi truites un pallasso. He amagat la cara de molts deutors que, gràcies a mi s'han estalviat més de quatre garrotades. He cobert la closca de dos pollosos i un tinyós. També he fet de colador de cafè. I per últim he tornat a Bar-

LA SIRENYS D'ARA, per *Barribas*

En la platja.

celona, però acompanyat d'un apatxe, que aquesta nit passada s'ha escapat dels dos trets que jo he rebut per ell.

Després, amb empentes i rodolons, he pogut arribar fins aquí, esperant la mà despietada de l'home del sac, per a aviat ésser portat en una fàbrica, on serviré per a llimpiar màquines olioses, i quan ja estigui plè de ferides mortals, seré transportat vers una gola infernal dels aparells que m'esmicolaran, i les meves despulles serviran per a fer fil ordinari,

Més tard, en el fons d'un sac, un barret de feltre plorava amargament.
E. PLANA.

Observacions d'un psicòleg de la Grècia nova

El bon barceloní del mil noucents... vint-i-dos

Tothom sap que nosaltres, els grecs, tant els que viuen a la muntanya Olímpica com els que vivim a la Tràcia després del famós tractat de Sèvres, tots som homes que portem al cos l'arrel de la saviduria llegendària. El bressol de les Ciències—diu tothom—ha estat la terra d'Er Pericles.. I tenen raó.

Nosaltres fem marxar reis, els fem abdicar, fem guerra contra els turcs, tornem enrera, tot sovint, contra la nostra voluntat..; i tot això fet amb mesura, ¡oh, l'estratègia!, ens dóna caràcter racial afermador per a dir-nos hereus dels grecs eterns.

Avui, els que vivim a Tràcia, encara que estiguem a Barcelona, som més homes *ad-hoc*, que els llegendaris: som més pràctics. Vegem, sinó el gran Venicelos... Ja ningú de nosaltres es preocupa de la filosofia com aquells homes molt savis, però poc acurats, que varen deixar tants de volúms escrits i varen donar tantes lliçons. Avui ens preocupem de la psicologia gairebé tots els intel·ligents: és la base de tots, exceptuant-ne la vulgar *teca*.

I com a homes d'avui que som, més que els defectes nostres en particular, ens dediquem a observar els defectes de tots: de la comunitat. I consti, però, que cap mena de parentela ens acosta a Lenin. Car és més efectista i més modern preocupar-se de tots, i els escriptors que miren al Panteó (encara que a Catalunya no n'hi hagi d'altre que el de la oficial Mancomunitat i annexes), devem fer-ho així si no volem malmetre el temps—que és or segons l'oncle Sam de les Antilles espanyoles.

Jo, grec, que escric, però, en català, no parlaré pas de la Grècia... "pàtria del meu cor"... (1), car si he dit que soc grec sols ha estat per a dir-

(1) Música de "*L'Emigrant*".

vos i assabentar-vos i preparar-vos la declaració de que soc solvent per parlar-vos de tot. Jo dec parlar de Catalunya, pàtria de la meitat del meu cor, i dec parlar de la psicologia, ciència o dèria del meu magí sencer, i, sobre tot, de Barcelona i dels barcelonins, conciutadans meus que foren al 1900 i que ho són ara novament encara que sigui de pas.

Perquè Barcelona ha canviat, i ha canviat molt, i els barcelonins encara més:

Ans tothom era càsolà. Els homes estaven deu i fins vint anys treballant a la mateixa casa. Al ball s'hi ballava rodó, Els *music-halls* eren raríssims, La vida nocturna acabava tard o d'hora. Els esports sols s'exercitaven els dissabtes per una classe de gent i els començos de mes per una altra, quedant reduïts al sol i exclusiu del pobre Eros estipendiat.

Avui, el bon barceloní, no s'està gaire a casa. S'ha acostumat fins a barallar-se amb la dona el que és casat. Tot sovint canvia de casa i d'ofici. Al sarau balla el "fox-trot", les danses hinduès i fins li preocupa el ball de Hawai que és a punt d'introduir-se ja.

L'internacionalització del ciutadà barceloní és feta. Després de la guerra que ha passat, parla, amb facilitat, de mundial geografia política tot sovint i de tots els problemes que agiten al món.

Del mil noucents al item vint-i-dos, per a mi, psicòleg, hi van quatre punts suspensius: els del títol. De l'un penja la guerra gran i de l'altre les lluites socials; dels tercers els esports i del quart, el catalanisme nou. Després d'això, la transformació del bon barceloní no podia per menys que operar-se,

De la guerra s'ha parlat de Catalunya a la Societat Anònima per a l'explotació de les petites i grans nacionalitats anomenada Societat de Nacions. Era indiscutible la repercusió. Les lluites socials han col·locat a Barcelona al primer lloc del món... Els esports han excitat tan l'ànima de la dependència de comerç, que ningú s'hi ha pogut substreure. El catalanisme nou ha posat el problema del Panteó oficial de la Mancomunitat, i, conseqüentment, des de l'inofensiva dependència del comerç i de la indústria fins a la intel·lectualitat, passant per la mitja classe i la classe mitja, tothom s'ha remogut.

Però la síntesi cupulària de tots els avenços i la mostra palesa de l'internacionalització al·ludida, es troba nousinolitxada, en efectiu, a Canaletes. Hi ha hagut una olimpíada a Bèlgica, i Catalunya hi ha estat de les primeres... i totes les classes socials es concentren a Canaletes, a saber quelcom de futbol... I es segur que ningú desconeix el nom dels asos del futbol català. I fins es segur que el barceloní que no sabés res de futbol se'l consideraria mal ciutadà de Barcelona.

Abans, tot ciutadà es preocupava de política i no era un bon barceloní el que s'en retreia... Nosaltres teníem per mar grec al qui no es preocupava de la qüestió balcànica, Avui tots ja hem devingut balkanitzats igual els de Tràcia que els d'Atenes.

I també allí ens dediquem al futbol!... També hom posa les mans sota les aixelles, agafant-se l'ermilla, i amb actitud savionda discuteix, com a Canaletes, els penaltys, els gols, els xuts i fins la perícia.

Jo, al retrobar-me una altra vegada a Canaletes, pensava encara que estava als Balkans, mes vaig adonar-me aviat, que el bon barceloní de mil noucents vint-i-dos era un altre del de mil noucents: havia guanyat quatre punts seguríssims!

JEP DE L'OMEGA.

DISPOSICIONS MAL ENTESES, per Capuz

— Què no vindrà demà a les carreres?
— No deien que'l Governador les havia prohibit?

L'ETERN POEMA

LES AVIES D'ABANS FILAVEN, per N

Sota'l porxo d'una església
arraulida per el fret
hi ha una mare desgraciada
tenint al braç un noiet.

El seu fillet, "que té gana,
que vol pa", li diu plorant;
i ella demana una almoina
i extèn la mà suplicant.

Història trista és la seva!
Quan era una tendra flor,
un home va enamorar-la
prometent-li fals amor.

El malvat al seduir-la,
bell pervindre li pintà,
i al ser la flor esbullada
brutalment la trepitjà.

Per el camí de la vida
sent-ne l'escarni del món,
ella camina sens guía
mort el cor i baix el front.

La qu'era radiant poncella
en el jardí del amor,
ha quedat seca i marcida
abans d'arribar a flor.

Mes no ploris, pobra noia,
viu tant sols pel teu fillet,
treballa per ell... treballa,
que cap culpa hi té'l pobret.

Que'l teu fill quan home siga
pugui'l front alt aixecar.
Ell et donarà algun dia
la ditxa que't van robar!

R. HOMEDES MUNDO.

Ara fan el solitari.

PALAMÓCS, per F. Vidal

Carrer de Sant Joan

Sonambulisme

Caldrà que us digui que al recordar altra volta els succeïts d'aquella fúnebre nit, sento damunt meu l'alé humit de l'ombra espectral? I es que fou tan fonda la visió palpable d'aquella forma mig humana, mig fantàstica, que malgrat l'haver-nos, després, convençut de que la nostra perturbada fantasia, forçada pel medi ambient, s'endugué una bona part en la gestació del fantasma; no per xo va deixar de causar-nos una impressió brutal que no oblidaré jamai.

M'estava en aquells temps, de romàntics dalers, prenyats de quefers intel·lectuals, propis d'un estudiant afanyós de saber; en una mala cofurna d'una despreciable casa de despeses, en una avorrida escaleta més fosca que l'ànima de la dispesera, que ens ensenyava l'alta ciència de menjar poc i pair bé. En aquell quartet amb la taula arran d'una finestra oberta de bat a bat a la claror de la lluna, amb molts llibres arreu, m'endinzava en lectures que m'enlairaven l'esperit vers un món forjat en un pla més dolç del que tocava en realitat; allí doncs, aquella cèlebre nit em trobava a mon pler, quan obrint la porta sens demanar permís, degut a la confiança recíproca va entrar mon amic Lloveras, qui després de les rituals paraules de salutació, va fer-me saber que aquella tarda en la nostra escala hi havia ocorregut una novetat.

Al pis de dessota nostre, un matrimoni que hi sojornava amb la seva sogra, dona ja de uns seixantacinc anys, se'ls hi havia mort un tendre i únic rebrot d'uns quatre anys, qui en va havia suportat una curta, mes crudel malaltia, Semblava que'ls pares havien demanat al meu amic si volia fer-los-hi la mercè de vetllar l'infantó, aquella darrera nit, doncs ells al menys reposarien un xic, ja que tantes nits havien perdut en una estèril lluita contra la intrusa que els arrencava el xamós plansó.

—Doncs la veritat—digué En Lloveras,—soc pensant si voldries baixar també amb mi, de menys dos, l'un per l'altre, no'ns guanyarà la son i de passada podem passar la nit aprofitant-nos dels llibres.

—Per mi fet, ja hi estem anant,—vaig fer, i agafant un parell de llibres de l'assignatura meva, vaig sortir del quarto, en companyia del meu company.

* * *

—Passin, ja poden entrar!—digué tristor i amable el pare del nen mort—. Per aquí, pel corredor!—I ens acompanyà a un quartet on en un llit hi jèia voltat de robes blanques l'hermós infant, flor arrencada ans que l'alè del mon la mustiés.

El bon pare, caigut de son i capolat pel natural trastorn, ens deixà i nosaltres prompte ja ens trobàrem en la soletat especial que acompanya sempre la presència d'un cadàver.

El quartet estava situat al fi d'un llarc corredor que s'allargava fins al fons del piset, i que segurament deuria acabar en la part de la façana de la casa. La porta del quarto, la deixàrem ben oberta per esvair un tant la sentor de cera cremant de dos blandons que llumenaven l'estada funeral. Aviat quedà tot el corredor fosc, provant-nos això de que tothom dormia.

Quedàrem més sols del que ens havíem pensat, si es té en compte l'embarràs i respecte que produeix a tothom la companyia d'un mort. Esguardàrem lleugerament tots els estres de l'habitació i un cop passada

revista, agafàrem nostres llibres i prompte ens abstreguèrem de tot çò que ens voltava.

Haurien passat dues o tres hores, el temps feia sa via, quan de sobte veig, admirat, que mon company Lloveras, que seia precisament de cara al corredor ja esmentat, canvia el color de la cara, esdevenint més blanc que'l mateix mortet que vetllàvem, i amb els ulls sortits de les conques, els cabells esbarriats, s'aixecà frisós i assenyalant amb la mà tremolosa al llarc del corredor amb l'alè intermitent, exclamava esgarrifat: l'espectre!, l'espectre!

Vaig girar-me d'una revolada i també vaig trobar-me tot seguit influit per lo tètric de la visió dalerosa. Verdaderament, un espectre avançava pel corredor, amb pas lent, vers nosaltres, i es destacava clar, en la foscor, voltat d'una llum macilenta i grogosa; van passar uns segons, que foren anys per a nosaltres, i al racer de la fosca d'un recó del quarto, vegerem, espaordits, com avançava una figura tètrica, de clara forma humana, entrant-se'n serenament en el lloc on restàvem nosaltres sense haver perdut nostre esverament.

Llavors s'ens començà d'aclarir el misteri; el tal espectre, era no res més que l'avieta vella del xamoset infant, qui enduta per la mateixa costum de cada nit, en perfecte estat sonàmbul, vestint camisa de tela blanca fins als peus, quasi arrosegant amb sa còrpora resseca i revellida, els cabells deixats, i amb un llum d'espelma a la mà; s'atansava fins al llit del nen, aquella nit ja mort, i deixava un llarc petó en les galtetes fresques ahir, avui ja blanquinoses, com blanca farina.

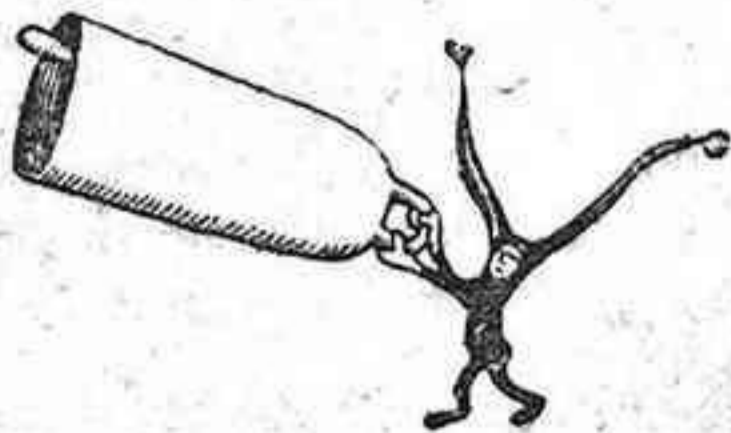
Ur cor complida sa obra, se n'entornà amb el mateix pas vers el llarc corredor, desapareixent breument de nostres ulls, que en un instant van sofrir l'enlluernament inenarrable d'aquella visió espectral.

Ens quedà un fred als òssos i encara que bon xic comprés tot, per la força de l'anàlisi, al cap-d'avall, vençuts per la son, vam adormir-nos fins a les primeres llums de l'alba.

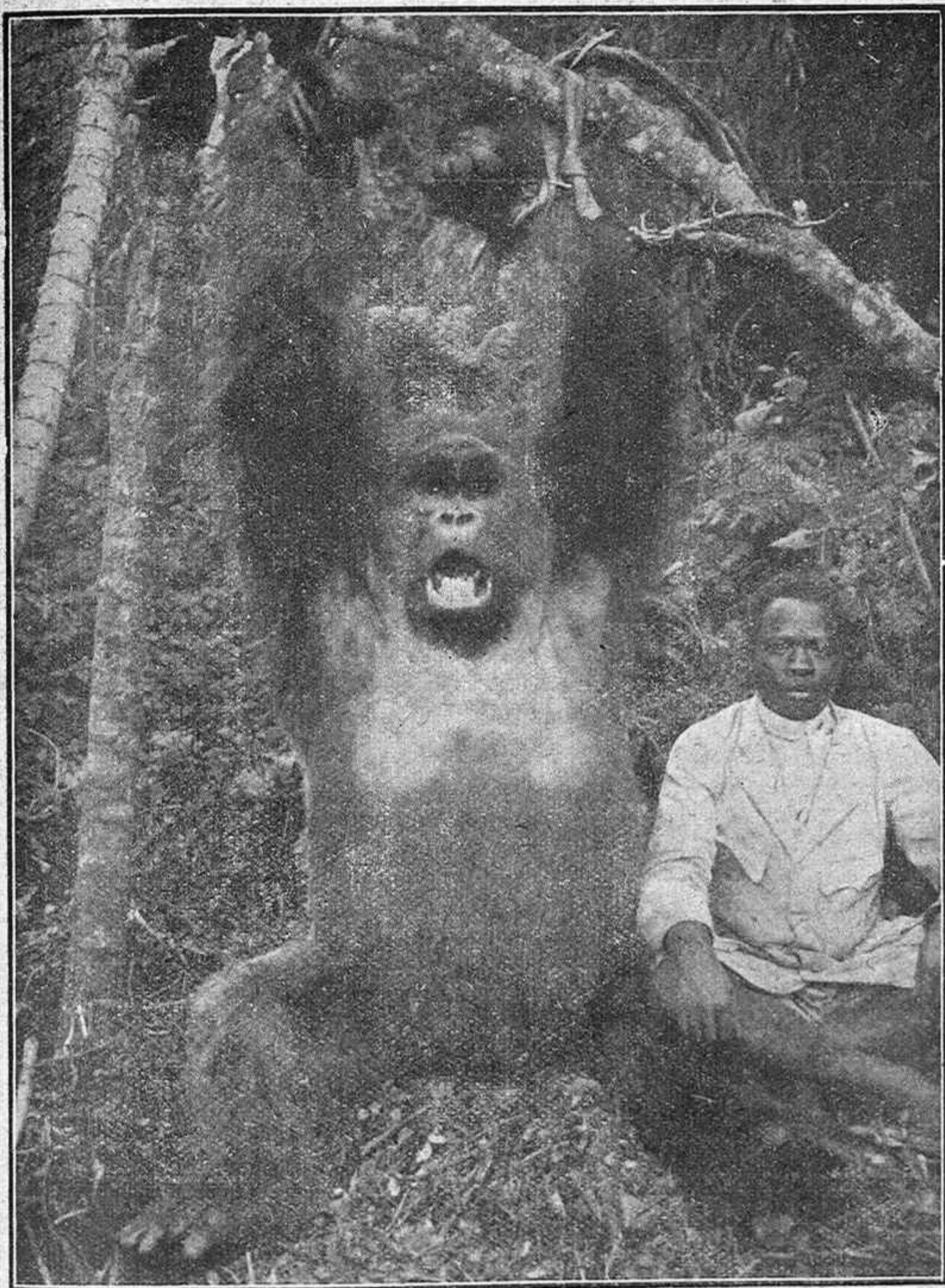
Al desensopir-nos, vingué la claror a la nostra vista i a nostre esperit; semblava que amb la llum del dia, el mortet era més escaient, i com si tots el objectes fossin nous per a nosaltres. Per ulteriors converses amb el pare del mortet, ens assabentàrem de l'estat sonàmbul de la pobre àvia, que aquella nit feia el mateix viatge nocturn, ben inconscienta de que l'infant fos finat.

Nosaltres ens despedirem ja d'aquella bona gent, desitjanlos-hi l'acostumada resignació pròpia d'aquests casos; emperò amb l'obsessió de lo inaudit de la vinenta nit, quan la velleta aniria a fer l'acostumat petó al nen, en un lletet que trobaria ja "buit", sense el carinyós objecte de la seva perturbació física!...

FRANCESC GIMENEZ.

UN EXEMPLAR EXTRAORDINARI, per N.

Aquest gorila fou caçat a les muntanyes de Olronga (Kion).

DE LA VIDA PASSIVA

Qui busca flors en un hermot estèril?
Qui cerca fruit en la brancada seca
d'un cadavèric arbre sense sava?
I qui una estrofa en la monotonia
d'un viure sempre igual, inalterable,
trist i grisenc, orfe d'emocions sares,
sens cap estel que en el seu zènit brilli?
¡Oh, la vida passiva, sense pena
ni noble afany que puguin fer-la heroica,
que ets trista, desolada i miserosa,
sense avenir, en el present tancada
que en l'esperit fa sentir de les hores
aquell monòton toc inalterable!
Si bona ets per alguns, siguin que et visquin,
mes no les joventuts en la pletòrica
edat en que esbadellen les flors belles
de l'ideal llurs càlzers tots ubèrrims
del fruit curulls que té de ser dels pobles
el brau present febrós, rublert de vida,
d'un avenir gloriós segur presagi.

Oh, poble decadent que consenteixes
que al teu jovent ardit tallin les ales
de l'esperit i en carcens el recloguin
on l'esclavatge pesa com plombosa
llosa planant damunt l'ànima trista.
Oh, poble malhaurat, quan prest de runes
un monument t'aixecaran els altres
pobles que avancen per la via recta,
tu que el jovent menyspreues quan alçar-te
podria ardit un pedestal de glòria,
progrés i llibertat!
Perquè dolor no hi ha com és l'inèrcia
i el tedi en que els enterra un foll caprici,
fent que en legions a l'unissó inarmònic
i en l'abandó, de tu, Pàtria, reneguin
per a admirar l'ascens dels altres pobles...
sinó—dolor profund,—la monstruosa
flestomia apareix en els seus llavis
quan en l'instant en que el doló els abruma
barbarament inconscients maleeixen
la mare que en el mon els posà un dia...

PERE MIALET.

El retorn de don Quixot

—Hola, Claudi. Ja he llegit el teu nou llibre.

—Ah, si? Què tal?

—Tinc de confessar-te que he vist defraudades les meves esperances.

—I això, D. Gaspar? No l'ha complagut?

—No del tot. T'ho carregaré en compte,

—Què?

—El temps i el capital.

—Si que ho deploro. Quin defecte hi troba?

—Que és massa mansoi: no fa mal. El teu llibre és molt ben escrit, molt literari; però no posa els nervis en tensió. No fa mal. Els llibres tenen d'ésser com la pedra foguera que al més feble contacte llença espurnes. I en el temps en que vivim—i en tot temps—el llibre que no espurneja idealitat, que no ensenya res, que no obliga a pensar ni excita els nervis, val més que no es publiqui. Estalvi de temps i capital.

* * *

Don Gaspar era intel·ligent, home de mon i se'n feia cas. Les seves paraules, pronunciades sense èmfasi, mig en broma, varen filtrar-se, amb consideració de justes i dignes, en la pensa d'En Claudi. Elles van anar devallant paulatinament, consolidant-se, com cristalina estalactita, en el fons del seu cor, fins a devenir el seu sagrat lema en la nova creuada que's proposà empendre a favor de la raó i de la justícia.

—Escriure solament pel gust d'escriure?—digué En Claudi—. Mai més. D'ara en avant si agafo la ploma serà per a fer obra positiva, quelcom de profit. Serà per a taladrar l'epidermis de la Humanitat i mostrar a la superfície les llagues asqueroses que s'amaguen entre pell i òs. És evident que sempre amb la noble intenció de cercar sanejament.

I En Claudi, amb extensos coneixements adquirits en llibres, però poc assabentat de la hipocresia del món, va llençar-se, com nou Don Quixot, a *desfacer desaguisados y sinrazones*.

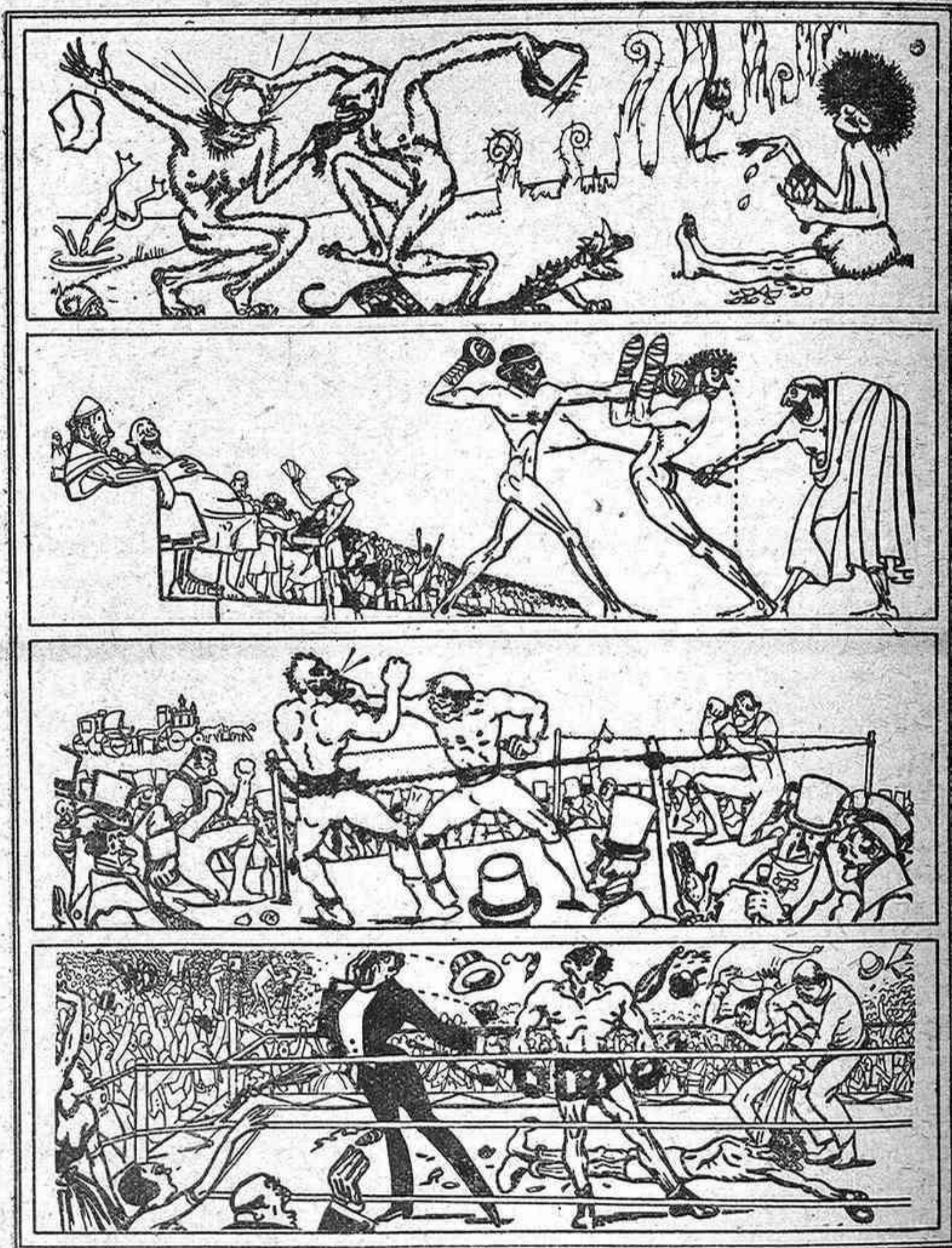
Difícil i arriscada empresa!

Amb franca noblesa de legendari cavaller va atacar, a fons, totes les immoralitats i injustícies que es creuaren en el seu pas. Sense respecte a amistats ni parentius, per més que del seu cor brollessin llàgrimes, on flairava quelcom podrit, allí atacava.

Prompte va rodejar-lo l'aureola de la popularitat. Tothom el victorejava, tothom l'encoratjava; és dir tothom, tots els que encara no s'havien vist ferits per les seves altruistes fiblonades. I com que aquestes, continuat la seva tasca justiciera i redemptora, van extendre's més i més de dia en dia, el bon Claudi va veure's titllat, en general, de somniador i desequilibrat.

Que les seves recriminacions eren justes? Molt cert; però la seva superlativa intransigència no era factible. Irrevocablement la seva actuació era suïcida. I, en conseqüència, caigueren damunt d'ell sarcasmes, intrigues, persecucions, venjances i tota mena de procediments martiritzants—morals i materials—que la gent conservadora descarregava amb sanya

LA BOXA A TRAVÉS DELS SEGLES, per N.

Com es pot veure no ha evolucionat gens.

contra l'irracional que intentava, amb folla gosadia, pertorbar la placè-vola concupiscència de l'actual hipòcrita societat.

Guerra al ridícul imitador del Cavaller de la Trista Figura.

Guerra a l'agosarat que s'ha atrevit remoure les cendres de l'immor-tal *Hidalgo*, molt venerable en la llegenda; però insoportable en la vida real!

Pobre Claudi! Identificat en el seu Ideal-Quixot, realitzava continua-ment actes extraordinaris, rublerts d'abnegació, sense gaudir-ne la més mínima mostra d'agraïment dels seus conciutadans,

Quin dolor no veure's secundat! Ni solament comprès!

Després d'innombrables *arremetidas contra follones, malandrines y gente de mala ralea*, va posar-se concirós, va anar-se afluïnt, afluïnt, fins a caure molt malalt. Lliurat de la greu dolència va passar a continuar les seves proeses redemptores dintre d'un manicomi.

Pobre il·lús! A, força d'anomenar-lo tothom foll, varen fer-li tornar.

.....
Així paga la estupidés humana als abnegats apòstols que se sacrifiquen per a oferir-li la pura veritat, l'excels bàlsam de la vida.

.....
Mes el seu granet de sorra a l'obra positiva ja estava col·locat. Cert que ell havia caigut, però no han de faltar altres abnegats que continua-ran l'obra redemptora. I l'obra va fent-se.

Pobra Humanitat, si així no fos!

* * *

En Claudi' resta, actualment, en el manicomi, allunyat de tots els Sanxos contents de la vida materialitzada. I està apartat dels Sanxos perquè ell tenia massa quixotisme, això és: excés de idealitat. Això és un gran crim en aquest món de prosa rastrera. I aquests crims solen pur-gar-se en un alberg de folls.

Per çò En Claudi està reclós en ell. Mes allí viu tranquil i en les se-ves hores sossegades, quan se passeja pel jardí, te la fal·lera d'anar regant la floresta, escarbotant, ensems, totes les herbes que ell considera nocives.

I si algun curiós li pregunta el significat de tal actuació, sol con-testar:

—Arrenco els escardots de la Hipocresia i rego a la Humanitat amb sang verge perquè broti la flor de la Sinceritat. Solament així serà possible el retorn de Don Quixot.

MARIAN AMAT,

HOSANNA PRIMAVERA!

Quin despertar!
Quin riure el cel, quin riure!
Quin riure els camps!
Quin riure la natura!...

Tot canta avui,
tot riu pel plà i la serra;
la vida a dolls
escampa primavera.

Omplena els cors,
l'amor i el goig de viure,
l'airet suau
rublert vé de cantúries.

Van els ocells
contents, triscant pels arbres;
i amb llurs cançons
ens porten alegries.

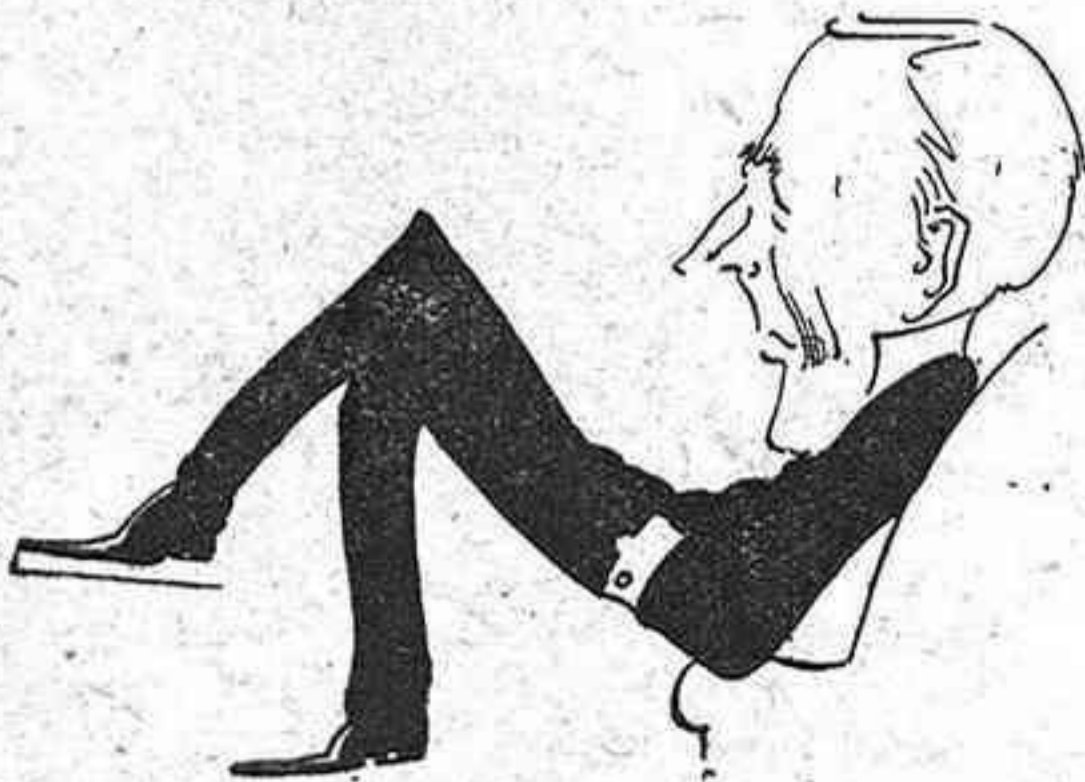
Les gaies flors
ofrenen esclatant-se
subtils perfums
que embaumen amb llur flaire.

Els roserars,
les roges clavellines,
i els lliris blancs;
tot porta esplet de vida.

Els degotalls,
que allà a la matinada
com pluja d'or
van teixint la complanta
d'amor immens;
tot riu i canta a l'hora,
i apar que diu:
Hosanna primavera!

R. MASSIP TARRAGO.

Castellserà, Maig de 1922.

La meua dona amb les seves revistes de modes me va resultant sindicalista. Es passa el dia retallant els patrons.

Un fabricant enlairat.

ENTREACTE DE REVISTA, per N.

—Li he dit que'm sabia greu que m'hagués fet un petó i m'ha dit que li tornés.

PORT MINUSCLE

El pélec mediterrà,
rera el llevant s'engrescà,
li calia més bon llit:
a les penyes s'enfilà,
els seus buits arrepassà
de tot terroç adormit.
A Sitges feu provisió,
Garraf sentí una cançó
d'avarícia i robatori;
i les penyes amb verdò
sofriren una invasió,
gemegaren un desori.
Passà el temps, en el magí
d'un pescaire, s'aclarí

certa idea salvadora:
cloure un tros de blau-mari,
fer-lo alberc mort, crestallí,
de la barca pescadora.

.....
Quan se pica el mar furient,
el pescaire dú amatent
pesca i barca a jóc, amb l'ansia
de la vida en salvament,
d'un pervindre floreixent,
d'una xica de ganància.

ALBERTET DE VILAFRANCA

FEINES MATINALS, 1er X.

**Es cosa molt agradable
el fer se un cap ben bonic
per lluir-lo tot el dia...**

**Però és més dolç, a la nit,
un amant que et despenitini
a la vora del coixí.**

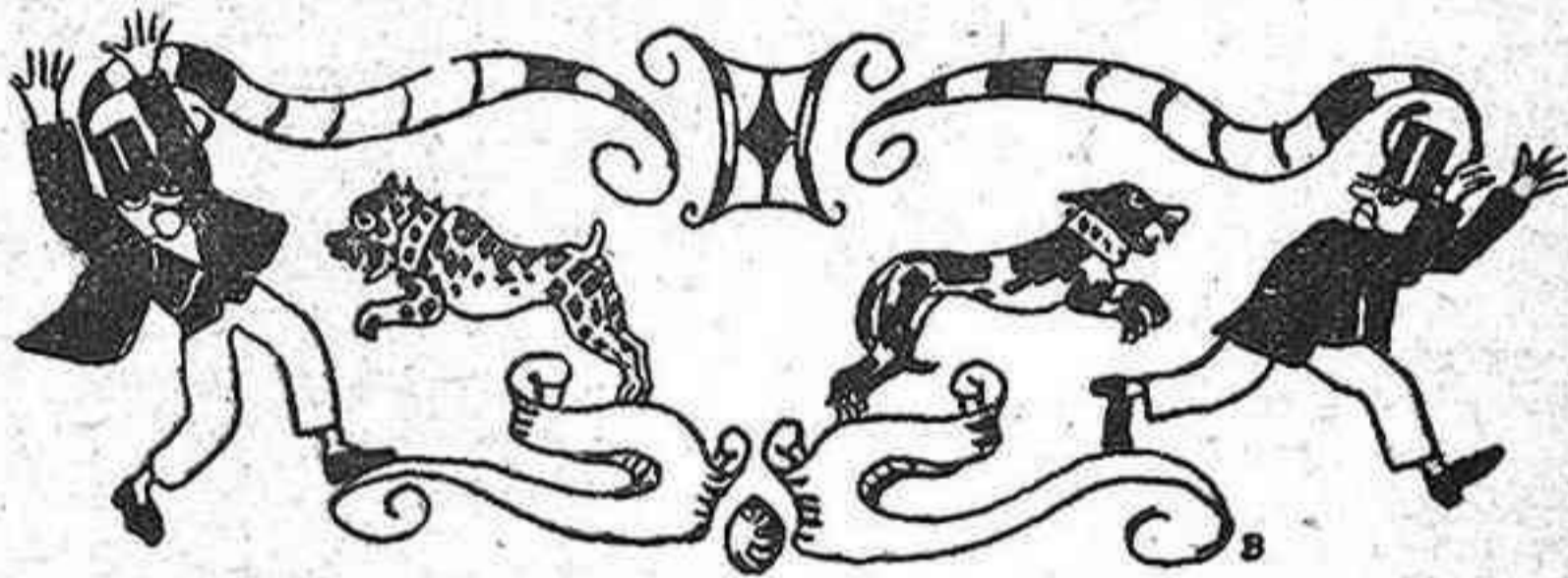

Taula alfabètica d'autors

	<u>Pàgs.</u>		<u>Pàgs.</u>
<i>Aguileta</i> .—Fitxes topogràfiques.	30	E. R. T.—En veu baixa.	132
<i>Albertet de Vilafranca</i> .—Port minuscle.	179	<i>Faune Vell</i> .—L'oblit impossible	76
<i>Aldavert (P.)</i> .—Defensant lo que no en necessita de defensa	92	<i>Feréstec</i> .—Un bon truc.	46
<i>Amat (Marian)</i> .—El retorn do Don Quixot	175	<i>Ferran d'Egara</i> .—Pensaments sobre la dona.	32
<i>Andrés Llovet (Vicens)</i> .—El noi maco.	101	<i>Gifre i Erro (Josep)</i> .—De la vida de l'amor	155
El raspall	118	<i>Giménez (Francesc)</i> .—Sonambulisme	171
<i>Arenas (P.)</i> .—L'ànima catalana	157	<i>Giró i Farré (F.)</i> .—Una noia és per a un rei	129
<i>Ayné Rabell (Joaquím)</i> .—Plany del vell picapedrer de la reforma:	45	<i>Gironella (Frederic)</i> .—Poemes minúscols	21
<i>Badoret</i> .—Cap al futbol.	23	<i>Gispert (Josep M.)</i> .—De l'amor	32
<i>Barbany (Josep)</i> .—Les fulles de llorer.	20	<i>Grahit (Josep)</i> .—En Sixt dels Morts	121
<i>Baucells Prat (J.)</i> .—L'acadèmia del raspall o l'ase grata a l'ase	50	<i>Guabarris (A.)</i> .—Gracieta	145
<i>Borrut i Soler (Salvador)</i> .—Contrallum	64	<i>Homedes Mundo (R.)</i> .—Mosaic.	120
<i>Bosch i Viola (Enric)</i> .—Els maniàtics.	33	L'etern poema	170
<i>Burgas (Josep)</i> .—Un gos amb ànima de gat	38	<i>Jep de l'Omeya</i> .—Observacions d'un psicòleg de la Grècia nova	167
<i>Cantgó (Victor)</i> .—Lluminetes.	103	<i>Jeph de Jespus</i> .—L'hereu del mort.	58
Maig.	133	<i>L'avi</i> .—L'assassinat que va fer En Xaus	27
<i>Cañameras (Ferran)</i> .—La vida incompleta	152	<i>Marinel-lo (Manel)</i> .—Un bon cor	52
<i>Carrieras Padrós (F.)</i> .—La sardana i la barretina	80	<i>Martí i Peydró (P.)</i> .—Matinal a muntanya	36
<i>Constansa (Antoni)</i> .—L'aventura d'Alexandre	97	<i>Martrus (Josep)</i> .—La corbata i l'amor.	125
<i>Costa i Pomés (J.)</i> .—En Roba-Palla	42	<i>Masifern (Ramon)</i> .—La copa de la democràcia	80
Tríptic	89	<i>Massip (Rafel)</i> .—Cap al tard	147
<i>Costa i Sendra (A.)</i> .—Notes ciutadanes	142	Flors desfullades	164
Dida-mare	143	<i>Massip Tarragó (R.)</i> .—Hossanna primavera!	178
<i>Daroca i Giralt (A.)</i> .—Paròdia.	127	<i>Mialet (Pere)</i> .—De la vida passiva	174
<i>Daroca i Grifolls (A.)</i> .—Febrer	159	<i>Millà (Lluís)</i> .—Caricatura	46
<i>Diví Toldrà (Jaume)</i> .—El casament de Sor Agnès	106	La papallona	65
<i>El Porter</i> .—Obrim la porta	17	<i>Nolus</i> .—Història del Foot-ball	66
		<i>Olives (Francesc)</i> .—A una matrona.	74
		<i>Palau Casellas (Fermí)</i> .—La monja jove	121

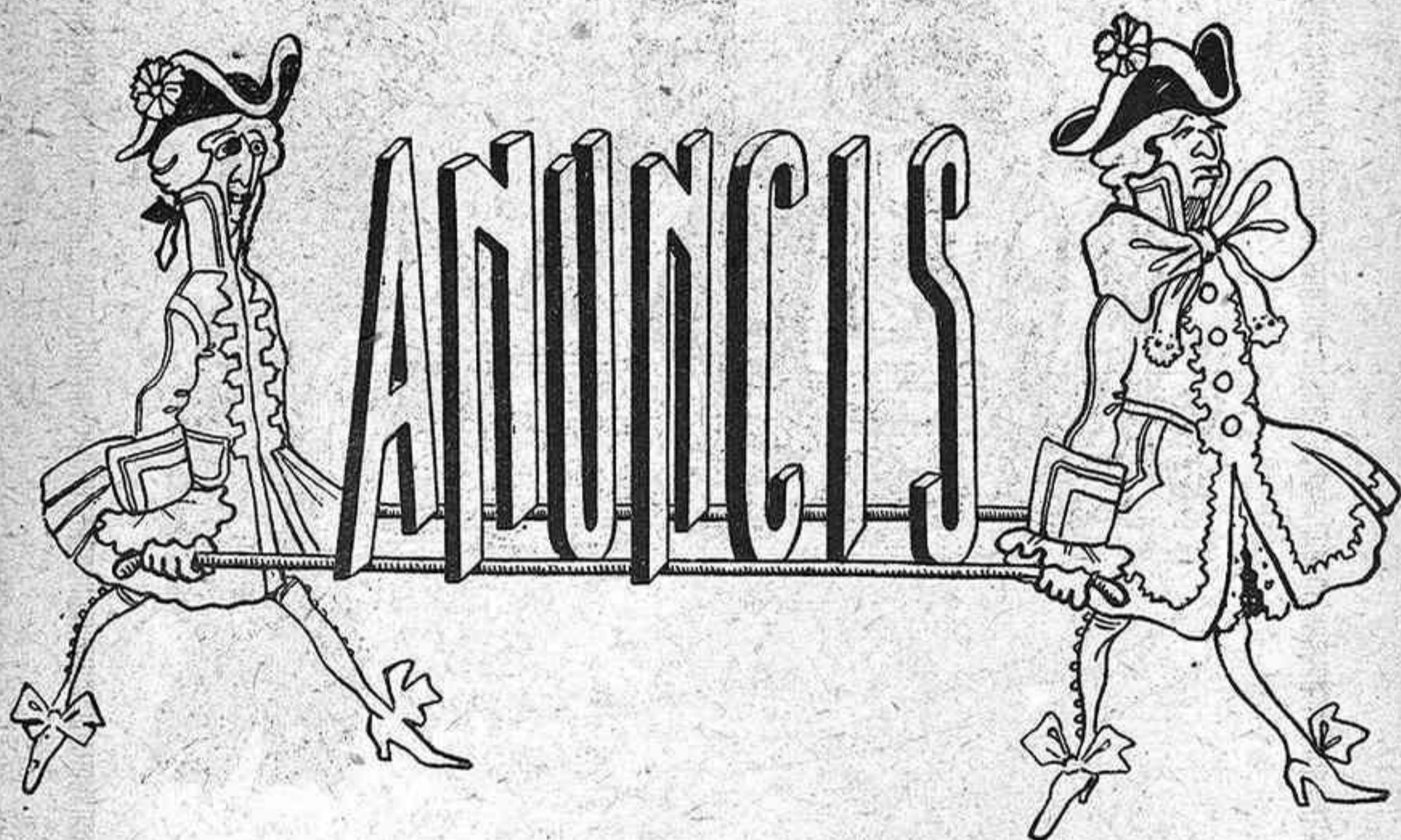
<u>Pàgs.</u>	<u>Pàgs.</u>		
Palau Casellas (Fermí).—La pecadora	125	Roig i Llop (Tomàs).—Les dames volu- minoses	111
Paradox.—L'any dels caiguts	126	Rossetti.—L'afollament de fra Eloi	161
Pepet del Carril.—L'organista i el man- xaire	26	Rusífol (Santiago).—Torres i jardins	86
Petroni II.—El Corpus, el Batlle i el Ge- gant	90	Rustic.—Els últims consells d'un viatjant	108
Plana (E.).—Història d'un barret de feltre	165	Sallarés i Castells (J.).—Viure d'il·lusions	138
Plana (Joan)—L'avar	158	Santoral	5 a 16
Portals i Presas (J.).—Les grans ciutats	70	Soler de las Casas (E.).—Lo Rossinyol, lo Goday y la Coloma	148
Prous i Vila (J. M. ^a).—Joguina de rei	55	Staramsa (J.).—Els balls moderns	137
Radium.—Modest Urgell	109	Tarrida (V.).—A la sardana	64
Rafart Mari (V.).—Vergers de Catalu- nya	75	Tla Gual.—Conte tàrrar o l'enginy d'una bruixa	134
Revoltós (Martí).—La dida	82	Valdeperas (Manel).—Poema d'un som- riure	42
Riba (Rafel).—Del sentiment (Tres sonets) A una telefonista	40 95	Vilamar (Marian).—La riquesa a bordo	149
Roca (T. D.).—Sonet filosòfic	159	Ximeno Planas (Josep).—Coses de teatre	81

ILUSTRACIÓ

	<u>Pàgs.</u>		<u>Pàgs.</u>
Adais (E.).—Caparronet expressiu	116	Opisso (R.).—Col·loqui sentimental	85
Angoleta.—Sopar de preu	65	Les Rambles i el Metro	104-105
Balash (M.).—Consell	33	Ordaical.—Entre amics	146
Balash i Martí.—L'església del poble	44	Picanyol.—Portadetes	1-8
El pastor	137	Vinyetes	4
Balash (Mateu).—Senectut	110	Pas a la llum	18
Barribas.—Les sirenes d'ara	166	L'entrada de l'any	20
Capuz.—Santa innocència	153	Descobriment	20
Disposicions mal enteses	169	La vinguda dels anglesos	25
Cardona (M.).—Disfressa	41	Zamora, el rei dels porters	28
Entre amigues	128	D'aquel atraco del tren	35
Cardunets (A.) — De les terres heroiques	99	Dos que s'entenen	39
Cerezo Vallejo (A.).—Hurdans	93	De l'art que belluga	48
Gràcia espanyola	156	El xàtec	47
Durer (Albert).—Els quatre genets de l'Apocalipsi	160	De cacera	52
Fabrés (A.).—Anant per pa	72	Anido	56
Anant per saviesa	73	Ardanaz	57
Foraster.—L'hora del àpat	53	L'elegància del pervindre	69
Tercet	60	Un consell	70
L'amic del bestiar	61	Espectacles d'actualitat	75
Passats de moda	89	Col·loqui	77
Hamilton (W.).—Els mesos de l'any	5 a 16	Una destitució	84
Ivon.—Jardí del Luxemburg (Fot.)	37	Els tres viudos	87
Jardins de París (Fot.)	59	Dos que saben d'on venen	89
Marqués (J. M.).—Ribera del Besós	81	Els comptes del «Gran Capitan»	91
Molgosa (Elvira).—Quadro al oli	119	Pallassos	96
N.—Inconvenient deplorable	113	Raurich.—Solei llevanti	63
Els gratacels de Nova-York	122 123	Rus.—Davant del mapa	38
Gavina terrestre	127	Sancha (F.) Testa modernitzada	131
Dansa típica	134	Sancho.—Tríptic	150
Positivista esdevingut romàntic	135	Santa.—La partida del Marroc	89
Un «match» interessant	140	Sgrem.—La poesia	125
Preocupació	141	Soler (F.).—Servei sanitari	34
Lliçó taronja	144	Soler (R.).—Bany	67
En el saló de moda	158	Modes	79
Les àvies d'abans filaven	170	Tona (R.).—Musica	125
Un exemplar extraordinari	173	Vidal (F.).—Palamós	170
La boxa a través dels segles	176	Vilumara (Maurici).—Decoració	102
Entreacte de revista	178	X.—Historieta muda	31
Opisso (R.).—Tot l'any és carnaval	22	Diada de diunts	70
Ballaruga	49	L'amorosa	108
		Per tots els gustos	163
		Feines matinals	179

**CAFÉ-BAR I RESTAURANT
LAS COLUMNAS**
CORTS CATALANES, 576
(prop la Plaça de la Universitat)
BARCELONA

Si vols està ben servit
fes-te tu mateix el llit.
Emperò si vols menjar bé
fixa't i llegeix aquest papè:
lo que per deu rals et donaran aquí
no cal que et llevis tan mati
perquè no trobaràs a plaça
lo que menjaràs a aquesta casa
per 2'50 un bon dinà
i per 10 rals un bon sopà.

Servei a la carta
Coberis a 3, 4 i 5 pessetes
Abonos a 67'50 els 30 àpats

:: FUNDICIÓ TIPOGRÀFICA ::
RICHARD GANS

MAQUINARIA PER A LES ARTS
GRÀFIQUES I RAMS ANEXES

MADRID
PRINCESA, 63

BARCELONA
ARIBAU, 83 - Telèfon A. 2478

GRAN CAFÈ-RESTAURANT

≡ TERMINUS ≡

PASSEIG DE GRACIA, 54 (JUNT AL APEADERO)

TELÉFON A-3729 BARCELONA

Restaurant de primer ordre :: Calefacció :: Servei
a la gran carta :: Vins, licors i aigües minerals de les
millors marques :: Cervesa alemanya "Kulmbach"
de la fàbrica "Kulmbacher" de Munich :: Obert fins
la una de la matinada :: Salons per a banquets

El Restaurant més aristocràtic de Barcelona

HOTEL ESPAÑA

BARCELONA

200 HABITACIONS

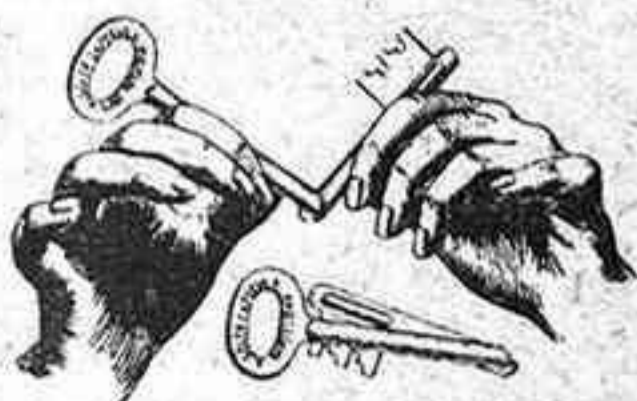
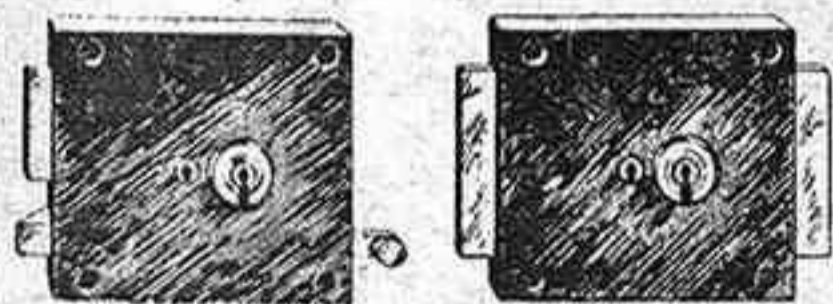
GRAN RESTAURANT

COBERTS A 6 PESSETES

SALONS PER A BANQUETS

Arques SOLER

Les úniques d'un sol bloc macís amb blindatge (patentat) incombustibles i impertorables fins amb el BUFADOR

Panys de gran seguritat

per a portes de pis amb clau plegable (patentada) sistema

A. Soler Capdevila

Aldana, 3 - BARCELONA - Telèfon 4584 A.

COMERCIANTS

Si voleu presentar vostres
articles amb elegància i
esplendidès visiteu la casa

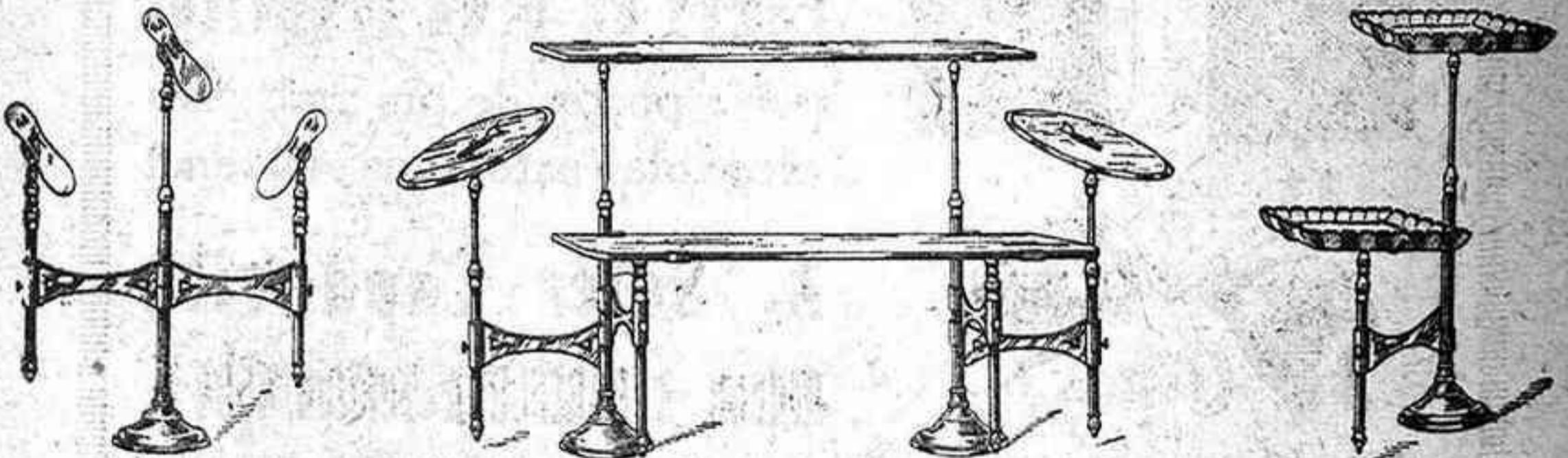
M B ARCELONA VILA NA

i demaneu catàlegs especials
per a SABATERIA, TEIXITS,
QUINCALLA, CONFITERIA,
RELOTGERIA, etc

Corts Catalanes, 570

Telèfon 2362 A : Teleg. MARVILA

GRANS MAGATZEMS DE CONFECCIONS
CASA PANTALEONI H.^{NOS}

Sastreria, Camiseria, Corbateria,
Gèneres de punt, Guanteria,
Paraigües, Bastons per a Senyors,
Nenes i Nens, models exclusius
de la casa : Altes fantasies en
trajos i abrics per a Nens i Nenes
de 2 a 14 anys. Trajos i abrics
confeccionats darrera moda per
a Senyors i Jovenets. Uniformes
de totes menes. Secció especial
de Sastreria a mida. Assortit per-
manent per a dols i actes de eti-
queta, Calçats, Barrets, etc.

: : Se remeten catàlegs : :

Portaferrissa, 13 : : BARCELONA

EDEN CONCERT

EL MUSIC-HALL DE LES CÀRES BONIQUES

Comte de l'Assalt, 12 : Teléfon A-3332 : BARCELONA

Grans artistes espanyoles i estrangeres - Totes les nits
després de l'espectacle grans festes tabarinesques.

Tots els dies: De 7 a 9 i mitja, **Aperitif-Dancing** en
l'elegant Foyer, i de 1 a 4 matí, **Souper-Tango** en la gran
sala del Eden, amenitzats pels insuperables

TZIGANES TYNDALL

PRODUCTES HIGIENICS AMERICANS

PREMIATS EN TOTES LES EXPOSICIONS MÈDIQUES I CIENTÍFIQUES
Medalles d'or a Milán, Buenos Aires, Gènova, Barcelona, Roma, Venècia i
Sant Pau del Brasil

CAPILAR RICHARTE I

Es l'únic que aconseguix fer renèixer el cabell, sense distinció d'edat, i sigui qualsevol el grau de *calvicie*, se compon exclusivament d'extractes vegetals

REGENERADOR RICHARTE II

Evita la caiguda del cabell i regenera la pell capilar, aconseguint en poc temps una exuberant cabellera

TONIC ARRISSADOR RICHARTE III

Producte especial i únic que aconseguix arrissar el cabell sense necessitat d'usar *torcidos* ni foc. Al mateix temps neteja la càsca, evita les canes i cura totes les enfermetats de la pell capilar

EL SEU PERFUM ÉS FI I ELEGANT

Diposit i venda: Salmeron, 72 : BARCELONA (Gracia)

TELEFON G. 249

“EL NEGRO”

GRAN MAGATZEM DE MOBLES
A PLAÇOS, SENSE FIADOR

des de UNA PESSETA setmanal

— DE —

JOSEP MACIÀ

EL QUE DONA MÉS FACILITATS
EN ELS PLAÇOS I VEN MÉS
: : BARATO AL COMPTAT : :

15, COMTE DE L'ASSALT, 15
BARCELONA

No compreu sense visitar
abans a “EL NEGRO”

ALCAZAR ESPAÑOL

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - EL MES “CHIC” I DISTINGIT

TOTS ELS DIES

Tarda, a les 3 i mitja

Nit, a les 9 i mitja

GRANS CONCERTS DE VARIETES

compost de notables artistes de gènere alegre

Centre de reunió de la bona societat

DESPRES DE LA FUNCIO DE LA NIT

Grans ressopons (estil TABARIN - PARISIÉN

Carrer Unió, 7 :-: Teléfon A. 2212

BARCELONA

MÀQUINES PER A COSIR I BRODAR

LES DE MILLOR

RESULTAT

LA CÉLEBRE

“RÁPIDA”

PELLETERIA MARTORELL

ABANS DE COMPRAR VISITEU AQUESTA CASA

GARANTIA - ECONOMIA - NOVETAT

SE RETENYEIXEN, ARRISSEN I BLANQUEGEN BOAS-PLUMA

ANTONI MARTORELL TORNÉ

COLLS, PUNYS, TIRES I PELLS PER A ADORNO

SE TENYEIXEN, CURTEIXEN, NATURALITZEN

I REFORMEN PELLS

Balmes, 8 - BARCELONA